PIO POLONIJO

ŽENA KOJA JE ZADIVILA I ZADUŽILA SVIJET

Zagreb, 1988.

19589

PIO POLONIJO

ŽENA KOJA JE ZADIVILA I ZADUŽILA SVIJET

Zagreb, 1988.

Dozvolom crkvenih i redovničkih vlasti
Izdavač: HKD sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, Trg kralja Tomislava 21
Odgovara: prof. Radovan GRGEC
Tisak: RO »Zagrebačka tiskara,« Zagreb, Preradovićeva 21—23

POSVETA

ŽENI

Zamišljenoj i predodređenoj prije svih vjekova, zaogrnutoj u Sunce

Koja me od prvog časa zadivila blistavom ljepotom svojeg Bića i osvojila svojom neizrecivom dobrotom i ljubavlju

Kojoj sam poklonio svoje srce, o kojoj sam punih pedeset godina s oduševljenjem i ljubavlju govorio i pisao

Koja se zajedno samnom penjala punih pedeset godina na mističnu Kalvariju šapćući mi u času Pretvorbe — Ovo je i moje Tijelo, ovo je i moja Krv, jer sam ja dala oboje Isusu Spasitelju svijeta

MAJCI

Koja me je u Isusu i po Isusu otajstveno, no ne manje realno, rodila i još me uvijek duhovno rađa sve dok se Krist u potpunosti ne oblikuje u meni

DJEVICI

Prečistoj i neokaljanoj Mariji, koja me nikad nije napustila, nit onda kad su se svi moji prijatelji razbježali i ostavili me sama i osamljena

Koja me na mojem bolnom i teškom kalvarijskom svećeničkom uspinjanju tješila, bodrila i pomagala mi da ne klonem i ne sustanem

DJEVICI I MAJCI

Uz koju mi je život bio pun sunca i onda kad su se nad njim nadvijali tmasti oblaci; radostan i onda kad sam grcao i gušio se u suzama

Uz koju mi je život bio lijep i onda kad ga je okruživala životna grubost i zloba i uz koju i po kojoj će mi — čvrsto se ufam — i umiranje biti smireno i predano

Koja će me i u čistilištu pohađati, tješiti, pomagati mi i očekivati me na vratima raja da me zagrli i odvede do Prijestolja svojeg ljubljenog Sina

Uz koju će mi i raj biti ljepši i miliji

POSVEĆUJEM

Prigodom pedesete godine svojeg svećeničkog života, osjećajući da se nalazim na pragu vječnosti, ovih nekoliko nevješto, ali iskreno napisanih stranica, moleći je ponizno da ih primi kao izraz i dokaz moje duboke zahvalnosti, sinovske odanosti i žarke ljubavi

PREDGOVOR

Zašto ovo pišem i izdajem?

Da nešto napišem o Mariji što još nije napisano? Da nadopunim znanje o Mariji među našim vjernicima?

Nipošto!

Iskreno kažem, nikad se zbog spomenutih razloga ne bih usudio prihvatiti pera.

Ako još ima tema koje u našoj hrvatskoj marijanskoj literaturi nisu obrađene, a trebalo bi ih obraditi, onda ima mnogo pozvanijih od mene da to učine.

Zašto sam, prema tome, sve ovo napisao? Evo odgovora i razloga: Svećenik sam Gospodinov već punih pedeset godina. Ima već pedeset godina kako vjernicima govorim o Isusu Kristu, našem spasitelju. A govorim s uvjerenjem, ljubavlju i oduševljenjem.

I ne samo o Isusu već i o njegovoj i našoj predragoj i premiloj Majci. I o njoj govorim isto tako s ljubavlju i oduševljenjem.

No, ja se približavam svršetku svoje svećeničke službe. Moja će usta uskoro zašutjeti. Prestat ću uskoro svojim ljudskim glasom hvaliti i slaviti Isusa i Mariju.

Doduše, ja se čvrsto nadam u Isusovo i Marijino milosrđe da ću ih nastaviti slaviti u vječnosti zajedno s anđelima i svecima.

Međutim, želio bih da i onda kad budem ležao mrtav u grobu, nastavim hvaliti i veličati Isusa i Mariju nadalje i ovdje na zemlji kako sam to radio i za zemaljskog života.

Stoga sam sve što sam tokom svojeg svećeničkog života o Mariji govorio (ili napisao) zaokružio i sveo na najnužniju količinu, oslobodio sve od već uhodanih propovjedničkih formi — uvod, sadržaj i zaključak — i povezao sve u jednu logičnu cjelinu. Kao temelj, korijen i ishodište sve Marijine veličine i njene uloge u povijesti ljudskog spasenja postavio sam njeno Bogomaterinstvo. Zatim govorim o svemu što spada u njego Bogomajčinstvo kao integralni dio: naša Majka, Posrednica, Djeliteljica svih milosti i naša Odgojiteljica.

Iza toga slijedi sve ono što ju je pripravilo da postane dostojnom Majkom i Božjom i našom: bez grijeha začeta i milosti puna; potom sve što logično slijedi iz njene veličine: njeno uznesenje na nebo.

Želeći pokazati kako se Marija i nadalje brine za Crkvu i za nas, spominjem njena ukazanja napose Lurd i Fatimu. U vezi sa Fatimom govorim o suvremenoj i nadasve aktualnoj pobožnosti prema Prečistom Marijinom Srcu. Spominjem bitne elemente ove pobožnosti: davanje zadovoljštine, moljenje svete krunice i posvetu njenom Prečistom Srcu.

Na kraju, napravivši malu rekapitulaciju svega, završavam temom koja je potom ušla i u Naslov — Žena koja je zadivila i zadužila svijet!

A sve je to obrađeno katekizamskim načinom — najčešće u obliku pitanja i odgovora, bez ikakovih znanstvenih i govorničkih pretenzija.

A sada molim da mi se uvaži slijedeće:

Prije svega, ne navodim uvijek odakle sam povadio pojedine citate, osobito Svetih Otaca i Naučitelja sv. Crkve. Citati su naime povađeni iz raznih propovijedi, a za propovijed, barem sam ja tako mislio, nije nužna znanstvena obrada. Za nju se traži da bude pravovjerna, a ne obrađena na znanstven način i znanstvenom metodom.

I još nešto!

Više se puta opetujem: i u mislima, i u čitavim frazama i citatima. Kako sam već spomenuo, sve je ovo sakupljeno iz različitih mojih propovijedi. A često je jedna te ista misao (ili citat) uklopljena u različite teme. Činilo mi se, kad bih ih uklonio iz jedne ili druge obrađene teme nastala bi misaona praznina. Misao ne bi bila dovoljno jasno iznesena.

Uostalom, zar se nije i naš Božanski Spasitelj — si licet minima comparare Maximis — najmanje usporedivati s Najvećim — često opetovao u svojim nagovorima? Često navraćao na istu temu skoro istim riječima? Zacijelo nije to činio uslijed pomanjkanja misli, već zato što je bilo potrebno da već izrečeno ponovno reče i naglasi.

I na kraju još jedna napomena.

Vrlo mi je žao što uz misli nisam mogao položiti na papir i svoju ljubav i oduševljenje kojim sam iznosio svoje misli pred slušatelje.

Oduševljenje, naime, i ljubav često mogu nadoknaditi nedostatak misli, jasnoće argumenata i ljepote izražaja. A tih i takovih nedostataka ima kod mene mnogo. Iskreno priznajem. Stoga se bojim da će mi često riječi zvučiti kao »... mjed koja ječi, ili praporac koji zveči« (I. Kor. 13. 1).

Moja nakana je, ponovno to ističem, da i nadalje na zemlji hvalim i slavim Mariju svojim slabim silama. To je moja prva i glavna želja.

Ako netko, čitajući ove moje pohvale u čast Isusa i Marije (jer oni su nerazdruživi) većma ih zavoli, bit ću sretan. I ako samo jedna duša, čitajući ove retke, osjeti želju da se posvemašnije preda i posveti Isusovom i Marijinom Srcu, dajući im time naknadu i zadovoljštinu, onda ovi reci neće biti uzaludno napisani.

Na kraju srdačno zahvaljujem prije svega onima koji su mi davali moralnu podršku, poticali me da sve ovo napišem uvjeravajući me da će to biti Isusu i Mariji na slavu i na korist dušama čitatelja! Bez njihovog poticaja i podrške, ne znam da li bih se ikad bio odlučio na izdavanje ove knjige.

Nadalje, najsrdačnija hvala svima koji su mi pomogli kod redigiranja samog teksta. Mnogo, velikodušno — i gratis! Bez njihove pomoći knjiga bi bila mnogo skuplja.

Neću izričito spominjati njihova imena. Na koje mislim i kojih se to tiče, dobro to znadu. Oni ujedno znadu ne samo da sam im iskreno zahvalan već i to da molim Isusa i Mariju nek im sve preobilno nagrade i naplate.

Imena im neću spominjati jer oni to iz skromnosti ne žele.

No, ima još jedan razlog: knjiga, unatoč njihovu stručnom zahvatu, vrvi od mnogih nedostataka uslijed mojeg požurivanja i nedopuštanja dubljeg i temeljitijeg zalaženja bilo u stil, bilo u sam tekst. A to bi sve i nehotice bacilo na njih sjenu. Nedostaci nek ostanu moji i isključivo — moji!

U Marijinoj godini i 50. godini mojeg svećeničkog života, Zagreb 1988.

Pio Polonijo

UVODNA RIJEČ

Marija, ili hebrejski Mirjam, pojavila se dvadesetak godina prije nastupa naše, kršćanske ere koja će biti prožeta ne samo nazočnošću i djelovanjem Isusovim već isto tako, premda ne u istoj mjeri, nazočnošću i djelovanjem Marijinim.

Pojavila se u Nazaretu, malom i neznatnom mjestancu na sjeveru Galileje, jedne od pokrajina Palestine.

Kako ćemo kasnije doznati od anđela Gabrijela, pojavila se u punini i sjaju milosti.

Crkvena Tradicija znade još mnogo više, nego li nam je anđeo objavio: došla je na svijet bez Istočnog grijeha, kao Bezgrešno Začeće. I cijeli će svoj zemaljski život — prema predaji živjela je sedamdesetak godina — provesti u posvemašnjoj čistoći i nevinosti i otići od ovog svijeta jednako čista i nevina kao što je došla.

Bit će ona velika Žena. Nadvisiti će svojom veličinom sve ljude: i one koji su živjeli prije nje kao i one koji će se pojaviti na pozornici ljudske povijesti iza nje. Postat će prvom veličinom iza Boga. Popet će se na najvišu stepenicu na koju se može uopće popeti razumno stvorenje — postat će Majkom Mesijinom. Majkom samog Boga!

Na njoj će se u potpunosti ispuniti riječ Sv. Pisma — Multae filiae congregaverunt sibi divitias, Tu supergressa es universas: mnoge su kćeri sebi pribavile bogatstvo, ali Ti si ih sve nadvisila!

Kako je veliko i veličanstveno to bogatstvo, vidjet ćemo tokom naših slijedećih razmatranja.

Nadasve radostan događaj

»Rođenje je Tvoje, djevičanska Roditeljko, navijestilo radost čitavom svijetu«

(Crkvena liturgija)

Rođenje djeteta je radostan događaj za svaku obitelj. Osobito ako je dijete bilo dugo željkovano i očekivano, suzama i žarkim molitvama od Boga izmoljeno. A upravo je tako bilo s Marijom. Njezini su je roditelji — prema predaji zvali su se Joakim i Ana — izmolili žarkim i pobožnim molitvama. Prema isto tako prastaroj predaji — zabilježio ju je sv. Epifanije u IV. stoljeću — i četrdeset-dnevnim postom. Bila je, prema tome, izmoljena od Boga kao toliki drugi prije nje. Kao Izak, Samuel, Ivan Krstitelj i toliki pravednici bilo Starog bilo Novog Zavjeta. Sve veliko izmoljeno je ustrajnim i žarkim molitvama!

Spomenuli smo da je rođenje djeteta radostan događaj za svaku obitelj.

No, isto tako događaj nad kojim se, gledajući ga kršćanskim očima, treba zamisliti. Krije, naime, u sebi mnogo nepoznatog, neizvjesnog, pa ako hoćemo, čak i tjeskobnog.

Što će biti od ovog djeteta, pitamo se gledajući u zagonetnu i nepoznatu budućnost, dok promatramo to maleno i dražesno dijete koje se praćaka pred našim očima u svojoj koljevci, hvata svoje nožice i siše svoje male prstiće gugutajući poput golubića.

Kakva će biti njegova sudbina? Što ga čeka u životu? Da li će biti sretno ili nesretno, zdravo ili boležljivo, uspješno u svojem budućem životu i radu ili će ga pratiti neuspjeh za neuspjehom, razočaranje za razočaranjem? Da li će ga ljudi voljeti ili ga mrziti, pratiti njegov život i rad s ljubavlju i simpatijama ili sa mržnjom i odbojnošću? Čime će mu biti posut životni put — ružama ili trnjem?

No, što je još mnogo važnije — da li će biti dobro ili zlo, da li će hodati putem dobrote i pobožnosti ili će krenuti putem grijeha i opačine?

I što je najvažnije: hoće li ustrajati na dobrom putu i spasiti se, doći među nebeske sretnike i blaženike, ili će, skrenuvši s dobra puta završiti u vječnom prokletstvu?

No, kod dolaska Marijina na svijet, svaki je strah bio suvišan, svaka tjeskoba neopravdana.

Vrlo je vjerojatno — mi smo dapače u to duboko uvjereni — Marijinim je roditeljima bila objavljena njena budućnost, njena uzvišena zadaća: bit će Mesijina Majka!

Kad je anđeo Gabrijel navijestio Zahariji rođenje Ivana Krstitelja, otkrio mu je ujedno i djetinju budućnost: — Bit će velik pred Gospodinom... napunit će se Duhom Svetim već u krilu svoje majke. Ići će pred Njim u duhu i sili Ilijinoj!

Smijemo stoga vjerovati da je anđeo Božji (možda upravo Gabrijel koji će u budućem Marijinom životu odigrati tako važnu ulogu!) po Božjoj naredbi Joakimu i Ani navijestio ne samo uzvišenu zadaću — bit će majka Mesijina — već isto tako i ljepotu milosti koju će nositi u duši kao i to, da će je jednoć »zvati blaženom svi naraštaji!«

Stoga je njihova radost bila nepomućena!

Marijina je pojava bila radostan događaj ne samo za sretnu malu nazaretsku obitelj. Bio je to radostan događaj za sve:

Razveselio je Nebo, jer će — po riječima sv. Jeronima Marija Bogu vratiti čast (u Isusu i po Njemu)

Razveselio je anđele jer će popuniti njihove redove prorijeđene otpadom Lucifera i njegovih anđela. Popunit će ih bezbrojnim blaženicima koje će — i opet u Kristu i po Kristu — Marija duhovno roditi i odgojiti za nebo.

Razveselio je pravednike u limbu — uskoro će se roditi Spasitelj. Njegova je Majka već — tu!

Razveselio je sve zarobljene od sotone — Rodila se velika Žena koja će mu svojom nogom satrti glavu!

Radost za grešnike — rodilo se njihovo Utočište!

Radost za očajne, zdvojne i klonule — rodila se koja će ih pridići!

Radost za sve žalosne — pojavila se milosrdna ruka koja će im otrti suze!

Radost za sve željne dobrote i svetosti — pod Marijinim će vodstvom i uz njenu pomoć graditi svoju savršenost!

Radost za sve nas — rodila se vita, dulcedo et spes nostra: život, slast i ufanje naše!

Uistinu — radost svima!

S pravom zato Crkva u svojoj liturgiji kliče — Rođenje Tvoje, djevičanska Roditeljko, navijestilo je radost čitavom svijetu!

Crkva predobro znade što govori! Ima za to razloga! Njezin se početak poklapa sa počecima kršćanstva. Ona ima vjekovnu memoriju!

NE SAMO RADOSTAN VEĆ I PREVAŽAN DOGAĐAJ

Svaki čovjek dolazi na svijet sa zadaćom da svojim životom i djelovanjem ispiše svoj dio povijesti. To je naime povijest ljudskog roda — povijest ljudi koji su se pojavili u vremenu i njihovih djela koja su učinili!

Dužnost je objektivne i nepristrane povijesne nauke da sva ta ostvarenja registrira i ocijeni koliko su bila važna ne samo u životu pojedinca već i na sveopćem ljudskom planu.

Ima naime ljudi čije djelovanje i utjecaj jedva prelazi najuži krug obitelji u kojoj su se pojavili ili najuže okoline u kojoj su se kretali i djelovali.

S druge pak strane ima ljudi koji su svojim životom i djelovanjem snažno zahvatili u tok događaja svojeg vremena, davali mu intonaciju svoje jake osobnosti, ostavljajući tragove svojeg snažnog zahvata i u budućim generacijama.

To vrijedi i za dvije najpovijesnije Osobe — i to za njih u najvećoj mjeri — za Isusa Krista i Njegovu Majku.

Kažemo: za Krista i Njegovu Majku, jer se oni pojavljuju u povijesti — napose ljudskog spasenja, kao jedan i jedinstveni činilac, premda ne sa jednakim ulogom i udjelom u zajedničkom radu. Njihovi se putovi i njihov rad poistovjećuju i međusobno isprepliću.

Isusova i Marijina pojava u povijesti čovječanstva događaj je u kojem konvergira, stječe se, čitava povijest, prelamajući se na dvoje — povijest prije Krista (i Marije) i povijest poslije njih.

Ono što se zbilo prije toga, priprava je za njihov dolazak i djelovanje, a ono što se događa iza Njih, to je posljedica, učinak njihove zajedničke prisutnosti i rada.

Ono što mora zabilježiti i konstatirati i najokorjeliji nevjernik, ukoliko želi biti objektivan jer je vidljivo, očigledno; dade se čuti, vidjeti, zapaziti, ispitati i istražiti: to je silan utjecaj ovih dvaju Bića na razvoj ljudske kulture i civilizacije. Njihovom pojavom i pod utjecajem Njihova zajedničkog djelovanja, nastaje novo doba koje s pravom nosi naziv kršćanskog doba ili kršćanske ere.

Kad bismo htjeli izbrisati i zanijekati presnažni Kristov (i Marijin, jer kako već spomenusmo i još ćemo to snažno isticati prigodom naših slijedećih razmatranja, njihovo djelovanje teče paralelno i međusobno se isprepliće) utjecaj na razvoj ljudske civilizacije i kulture — morali bismo porušiti sve predivne katedrale podignute njima u čast, isprazniti galerije i pinakoteke, izbaciti iz svih bogatih svjetskih biblioteka najveći dio knjiga i traktata napisanih o Njima. Što je najvažnije: morali bismo se srozati na moralni nivo nekadašnjih pogana, barbara, okrutnika bez milosrđa koji su izlagali vlastitu djecu zvjerima, ako im se nisu svidjela; na nivo rimskih robovlasnika koji su svoje murenule (posebna vrsta riba) hranili mesom robova jer — govorili su — da su onda ukusnije.

To vrijedi za kulturu i civilizaciju svih sadanjih kršćanskih naroda (a i mnogih nekršćanskih, koji su pod utjecajem kršćana preuzeli bar dio ove kulture). To vrijedi i za naš hrvatski narod. I za našu kulturu i našu civilizaciju. Ne može se niti zamisliti bez Isusa i Marije!

Bez mnogih bi — nazovimo ih tako sa profanim povjesničarima — velikana čovječanstvo moglo biti i moglo bi se zamisliti bez njihovog sudjelovanja u stvaranju ljudske povijesti. Dapače, bez mnogih od njih povijest bi bila čak i ljepša — manje krvava i manje bolna.

No, bez Isusa Krista i Njegove svete Majke povijest je ljudske kulture i civilizacije nezamisliva.

No, daleko je snažniji i veličanstveniji utjecaj Isusov — i Marijin — na duhovnom polju, svim onim što su dali i izgradili duboko u samim dušama.

Što je Isusovim — i Marijinim — utjecajem i djelovanjem ostvareno u domeni i povijesti ljudskih duša, njihovog otkupljenja, spasenja i posvećenja — to je zasad nepristupačno ljudskim očima, izmiče zapažanju povjesničara. Bar u najvećem i najvažnijem svojem dijelu. Sva dobrota, ljubav, požrtvovnost koja se odrazila u njihovom životu i djelovanju, samo je jedan maleni dio, posljedica i učinak neizrecive duhovne snage i ljepote milosti koja se po zaslugama Isusovim — i Marijinim — izlila u njihove duše. To je ono nevidljivo Božje Kraljevstvo o kojem je Isus toliko puta govorio, neprekidno se na nj navraćao, bio pod očiglednom impresijom njegove važnosti i ljepote: za koje je, konačno, toliko trpio da bi moglo doći do njegovog ostvarenja — a zajedno s Njime i Marija — i za koje su napokon i zajednički umirali i umrli: Isus razapet na križu, a Marija stojeći podno križa umirući u duši i proživljavajući duhovno, krvavo Isusovo umiranje.

A sva će se veličanstvenost i ljepota ovog Božjeg Kraljevstva koje su svojim radom i trpljenjem zajednički ostvarili — ponovno ističemo: zajedničkim radom, ali ne jednakim udjelom — pokazati na Sudnji dan i u vječnosti. Tada će se, i jedino tada, vidjeti što je za ljude, za pozvane i odabrane, posvećene i usrećene značio Isus i

Marija i kako su prevažnu zadaću izvršili u njihovu usrećenju. I uz kakove žrtve i boli!

Evo, o ovo dvoje svetih Bića mi ćemo razmišljati u našim slijedećim razmatranjima; o tome kako oni u djelu našeg otkupljenja nastupaju zajednički, kao jedno Srce — Cor unum, ističući kako im je zajednički put trpljenja, poniženja — i slave.

No, jer su ovo u prvom redu marijanska razmatranja, mi ćemo na poseban način usredotočiti svoju pažnju na Marijin udio kod djela otkupljenja i posvećenja duša, povlačeći stroge granice između Kristovog prvotnog i Marijinog drugotnog udjela. Vidjet ćemo da se temelj čitave Marijine suradnje, *posredne* ili *neposredne* nalazi u njenom Bogomajčinstvu. I ne samo temelj njene suradnje već isto tako i opravdanje svih njenih povlastica i prerogativa: njene bezgrešnosti i punine njene milosti, a kad dođe vrijeme njenog odlaska s ovog svijeta, bit će temelj i opravdanje i njenog uznesenja na nebo i njene slave u vječnosti.

Ne treba Mariji pripisivati nešto što ju ne ide. A ona tog i ne treba. I bez toga ona je neizrecivo velika. Ona je neizreciva!

No, isto tako čemu joj uskraćivati ono što ju ide, i snagom Božje objave, snagom crkvene Tradicije, nauke svetih Otaca, crkvenih Naučitelja i crkvenog Učiteljstva uopće; snagom zdravog zaključivanja i isto tako marijanskog osjećaja uzgajanog u Crkvi kroz stoljeća i baštinjenog od velikih Marijinih štovatelja?

Slijedeći prastaru nauku Crkve i velikih marijanskih naučitelja, Marija će nam brzo osvojiti srca, zadiviti nas svojom veličinom i svojom suradnjom u djelu našeg spasenja i posvećenja, zadužiti nas za svu vječnost.

Promotrimo, na koji način!

VELIKO PROROČANSTVO I PREVAŽNA OBVEZA

RASPJEVANA DJEVICA

Da bi anđeo Gabrijel uvjerio Mariju u istinitost svojih riječi tj. da će postati Majkom Božjom i ostati neozlijeđenom djevicom i u začeću i u porodu — (Marija je, naime, oprezno prigovarala anđelu pozivajući se na svoj zavjet djevičanstva od kojeg ne kani i ne želi odstupiti), kaže joj: »I evo, Elizabeta, tvoja rođakinja, i ona je začela sina u svojoj starosti, i evo je šesti mjesec njoj, koju zovu nerotkinjom, **jer u Boga nije ništa nemoguće!«**

Marija je primila tu obavijest ne samo kao dokaz Božje svemogućnosti i kao interesantnu vijest već i kao izričitu želju i mig Duha Svetoga, dapače zapovijed Božju, da što prije pođe u pohode svojoj rođakinji u poodmakloj dobi, Elizabeti. Osjećala je da Bog ima svoje planove s njenim pohođenjem u Elizabetinu kuću. Nije isključeno da ih je nadahnuta od Duha Svetoga znala ili barem naslućivala: Elizabeta se vjerojatno bojala poroda u starosti. Trebala joj je prisutnost »Majke Gospodina« i samog »Gospodina« da je smiri. I još nešto: Marija je noseći u svom svetom Krilu utjelovljenog Boga trebala unijeti u kuću Elizabetinu mir, radost i blagoslov i već u majčinoj utrobi posvetiti budućeg Mesijinog preteču.

I upravo jer je osjetila poticaj Duha Svetoga da pođe i to čim prije »... pohiti u Gorje u grad Judin«, kaže sveto Evanđelje.

A sveti Ambrozije primijećuje da je pohitala i zato »... jer ne pozna duga oklijevanja milost Duha Svetoga«.

No, vrlo je vjerojatno da je postojao još jedan razlog koji je ponukao Mariju »da pohiti u grad Judin« k svojoj rođakinji Eli-

zabeti: na vedrom i dotad osunčanom horizontu Marijine duše počeo se pojavljivati tamni oblik straha i tjeskobe!

Što će reći, pitala se tjeskobno, Josip, kad bude vidio da je trudna? On je prema njoj bio tako dobar i plemenit te je bez oklijevanja i s radošću pristao na njen uvjet da sklope djevičanski brak! Što će sada reći?

Neće li posumnjati u njenu vjernost i u njeno poštenje? Ili će, u najboljem slučaju, pomisliti da joj je naneseno nasilje i da se ona nije opirala do smrti?!

U svakom slučaju past će na nju i na cijeli njen rod žig sramote. Predobro joj je bilo poznato što će Josip morati učiniti: stupiti pred službene predstavnike židovske sinagoge i izjaviti da dijete koje Marija nosi u svom Krilu nije njegovo!

Tada može biti i kamenovana kao preljubnica, jer su kod Židova sklopljene zaruke vrijedile već kao pravi brak.

A što, da Josipu otkrije Tajnu utjelovljenja? Da mu ispripovijedi kako je k njoj došao Božji anđeo i ponudio joj Božje materinstvo? I kako se sve zbilo snagom i silom Duha Svetoga, njegovim Božanskim osjenjenjem?

Ubrzo je odbacila ovu misao. Vidjela je i osjetila kako bi sve to zvučalo neuvjerljivo. Ta gdje je zapisano u sv. Pismu da uopće i postoji Duh Sveti, a pogotovo da je neka djevica začela njegovom božanskom snagom?

A mogao bi Josip i pomisliti da lažima i mistifikacijama želi prikriti svoju nevjernost, ili da joj se uslijed nasilja, koje joj je naneseno, poremetio um?[1]

Pohod Elizabeti, starijoj i iskusnoj rođakinji, poslužit će Mariji da pred nju iznese svoj teški problem koji je muči i da je pita za savjet.

A Elizabeta će, čvrsto je Marija vjerovala, povjerovati u sve ono što se s njome zbilo, jer je i sama na sebi osjetila i doživjela izvanredni zahvat Božje svemogućnosti!

---

[1] Znamo iz kasnijeg evanđeoskog izvještaja da Josip nije posumnjao u Mariju niti ju je kanio prijaviti vjerskim i civilnim vlastima kao preljubnicu. Odveć ju je volio, cijenio i poštovao a da bi to učinio! Odlučio se za drugu jednu soluciju — časnu za Mariju, a osobno za njega sramotnu i ponizujuću: potajno će napustiti Mariju i tako će sramota i ljaga pasti na njega kao nevjernog zaručnika! Jer »... budući da je Josip, muž Marijin, bio pravedan i nije htio da je javno sramoti, namisli je tajno otpustiti«.

No, nije niti toga učinio, jer mu je anđeo u snu otkrio Tajnu utjelovljenja.

Stoga eto pohiti žurno na daleki put u pohode svojoj rođakinji.

A put je bio dalek i naporan. I ne bez opasnosti. Vodio je sa sjevera Palestine, prolazio kroz čitavu Galileju, Samariju, dijelom kroz Judeju, prolazio je kroz Jeruzalem, a onda skretao prema zapadu u gorje Judino u Ain Karim, šest kilometara udaljen od samog Jeruzalema. Čitav put je bio dugačak oko stotinu pedeset kilometara. Da bi ga prevalila Marija je trebala oko pet dana napornog hoda.

No, nije put samo dugačak i naporan već je isto tako neobično za jednu židovsku djevojku, da na tako dalek put krene sama i bez pratnje. No, Marija je znala da Bog hoće da se dade na taj daleki put stoga je pošla odlučno i bez straha.

Marija prolazi putovima Palestine noseći kao živo svetohranište u svojem svetom Krilu utjelovljenog Boga!

Isus će kasnije na svojim učiteljskim i mesijanskim proputovanjima Palestinom često proći ovim putem. Ovo Mu je prvo, sada pod prečistim Srcem svoje Majke!

Blagoslovljeni da su putovi kojima je prolazila Marija noseći pod svojim Srcem Isusa!

Još danas pobožni hodočasnici prolazeći tim putovima osjećaju mistični miomiris Marijine i Isusove nazočnosti!

Bio je to put dugačak i naporan ali isto tako vrlo znakovit i simboličan: Marija pronosi Isusa Palestinom. Ona će Ga pronijeti i čitavim svijetom. Po Mariji je Isus došao na svijet, po njoj će, i uz njenu suradnju, Isus i ući u svijet i osvojiti ga!

Vjerojatno petog dana pod večer Marija stiže na prag Elizabetine kuće. Pozdravlja je po židovskom običaju pozdravom: Mir s tobom!

Elizabeta se čudi njezinom neočekivanom i iznenadnom dolasku. No, nije se imala vremena čuditi. Napunja se Duhom Svetim. Nadahnuta doznaje za Tajnu utjelovljenja. Puna strahopočitanja pada na koljena pred svojom mnogo mlađom rođakinjom. Klanja se utjelovljenom Bogu. S ustiju Gabrijelovih — čini nam se kao da ga čuje — prihvaća posljednje riječi njegovog pozdrava »... blagoslovljena ti među ženama...« ponavlja ih i nadodaje riječi koje joj je tog časa sugerirao Duh Sveti »... i blagoslovljen plod utrobe tvoje«; i nastavlja: »otkud meni to da Majka Gospodina moga dolazi k meni!«

Otkriva čudesnu radost svog još nerođenog čeda: »Čim mi doprije do ušiju glas pozdrava tvojega, zaigra mi od radosti čedo u utrobi!« Blagoslivlje Mariju, koja je, doduše oprezno, anđelu pri-

govarala, ali mu je i povjerovala: »Blažena ti, koja si povjerovala... ispunit će se što ti je rečeno od Gospodina!«

Marija je iznenađena Elizabetinim riječima. Vidi, Gospodin joj je otkrio Tajnu, koju je dosad znao samo Bog i ona, koju se nije usudila otkriti niti samom Josipu.

Bio je to Mariji odgovor s neba: Bog će isto tako, kao Elizabeti, otkriti Tajnu i Josipu. Treba samo sve prepustiti Bogu i Njegovoj svetoj Providnosti. Čekati mirno razvoj događaja: neka teku po Božjem planu! S duše joj je pao teški teret tjeskobe i straha!

Tada se i Marija napunja Duhom Svetim i prosvjetljena pjeva svoj veličanstveni kantik, svoj Magnificat — Veliča duša moja Gospodina!

Himan je to, i to zanosan himan, Božjem milosrđu prema svima »koji se Boga boje« i vrše Njegove zapovijedi!

Uzvišeni je to himan Božjem svemogućstvu, koji raspršuje ohole i nadute u srcu, skida ih s njihovih prijestolja i na njihovo mjesto postavlja ponizne!

Hvalospjev je to Božjoj dobroti »koja gladne napunja dobrima, a bogate otpušta prazne«.

Čini nam se, kao da na Marijina usta već unaprijed progovara Isus u svojoj besjedi sa Gore: Blago siromasima,... onima koji gladuju i žeđaju pravde ... poniznima i poniženima i svim progonjenima...!

Već sada se, po Marijinim riječima, smiju i mogu radovati, biti »spe gaudientes — radosni u nadi«, jer će ih Bog utješiti, nasititi, osloboditi, postaviti na prijestolja onih koje će skinuti s vlasti.

Kada će se to dogoditi? Ne doduše u skoroj budućnosti! Dugo će još bogataši biti siti, a gladni gladovati. Dugo će još na svijetu vladati Herodi, Augusti, Neroni i njima slični. Dugo će oni još na svijetu imati glavnu riječ, stvarati javno mijenje, dapače, po Isusovim riječima, biti praktični poglavice ovog svijeta. Premda neće imati uvijek i u svemu apsolutnu vlast, posljednju riječ.

Međutim, taj »dugo« koliko god bio dugačak, u stvari je samo jedan hip prema vječnosti, sretnoj i blaženoj vječnosti koja čeka sve gladne, siromahe, obespravljene i proganjane — radi pravde! Jer iza svih obećanja stoji uvijek vjerni Bog, koji je ispunio obećanja dana potomstvu njegovu — Božjem narodu, novom Izraelu! Blago onima koji znadu nadati se i — čekati!

Tako Marijin kantik postaje kantikom vjere, nade i zahvalnosti sviju. No, u prvom redu to je pjesma Marijine osobne ljubavi i zahvalnosti. Jer njoj, poniznoj službenici Gospodnjoj, Bog je učinio »velike stvari«. Marija je u potpunosti svjesna da je postala velika, neizrecivo velika. Prva veličina iza Boga.

Prije nego li se Marija ponovno povuče u svoju mističnu šutnju, pitajmo je: »Što si se tako raspjevala, Ti šutljiva nazaretska Djevice? Što si tako radosna?«

»Velike mi stvari učini Svesilni! Nek je Sveto Ime njegovo!«, odgovara nam ona.

»A što Ti je tako velika učinio Gospodin« pitajmo nadalje »da si tako neobično radosna? Zašto toliko kličeš od radosti, ljubavi i zahvalnosti?«

Umjesto ponizne Marije odgovara nam nepogrešiva Crkva: »Gospodin ju je imao (zamislio i predodredio) na početku putova svojih, prije nego li je išta stvorio, od početka. Oblikovana je još od vječnosti, od iskona, prije nastanka zemlje« (Izr. 8. 22 i dalje).

A to u stvari znači: zamišljena je i predodređena istom zamišlju i istim predodređenjem kao i utjelovljeni Bog, Isus Krist, njezin Sin. Od vijeka je bila zamišljena i predodređena da u vremenu postane Majkom Božjom.

A da bi bila što dostojnija, da jednog dana postane Majkom Božjom, bila je sačuvana od Istočnog grijeha, svakog osobnog grijeha i nesavršenosti. No, to je manja, negativna strana njene veličine: daleko veća i veličanstvenija u pozitivnom dijelu svojega privilegija, svoje povlastice: bila je milošću ispunjena od prvog časa svojeg začeća, a po milosti ispunjena i nebeskom ljepotom. More se ljepote izlilo u njenu dušu!

A kad se ispunilo vrijeme, ostvarila se Božja zamisao: postala je Majkom Božjom, prvom veličinom iza Boga.

Premda je to vrhunac, nije još ipak sve što joj je Bog dao i što će joj još dati: i u začeću i u porodu svojeg Sina ostala je i ostat će čista i neozlijeđena Djevica! Majka i Djevica — Vazdadjevica!

Crkva nepogrešivo nastavlja:

Kad jednoć prođe zemaljski tijek njenog života, bit će dušom i tijelom uznesena na nebo. Tamo će u nebeskoj slavi sjesti s desne strane svome Sinu. Bit će okrunjena za Kraljicu neba i zemlje i čitavog svemira. Postati će Posrednicom i isključivom Djeliteljicom svih nebeskih dobara!

Tako nepogrešiva Crkva!

»Doista«, recimo i mi s Marijom, »velike Ti je stvari učinio Gospodin! Nek je blagoslovljeno Ime Njegovo!«

No, Marija u svojoj veličanstvenoj pjesmi ne samo što ne skriva Božje darove, ne krije se iza krive poniznosti, već otvoreno ispovijeda da joj je Bog »učinio velike stvari« i za sve to od srca zahvaljuje. No, ne samo to: ona nadahnuta Duhom Svetim i prorokuje: G l e, o d s a d ć e m e b l a ž e n o m z v a t i s v i n a r a š t a j i!«

A to se neće ostvariti tako brzo. I tko je bude gledao podno križa njenog premilog Sina, ožalošćenu na smrt, poniženu i osramoćenu, pomislit će da se prevarila. Da je svo njeno proricanje velika jedna iluzija. Pa niti iza Isusovog slavnog uskrsnuća i uzašašća na nebo to se još neće početi ostvarivati. Krist će još dugo u svojoj Crkvi prolaziti getsemansku agoniju i bolno se uspinjati na svoju Kalvariju. A s Njime i Marija.

I prve će se kršćanske generacije, one iz katakomba i krvavih progonstava, znatiželjno pitati, što će se to dogoditi s Marijom, kako li će to ona biti proslavljena i kada će je svi naraštaji početi nazivati blaženom, kada će je početi uvelike hvaliti i slaviti puci i narodi? A pojedinci su možda čak i sumnjali u ostvarenje Marijinih proročanskih riječi!

No, što bude povijest u svom toku dalje odmicala, to će se jasnije početi pokazivati istinitost Marijinog proročanstva.

Čim Crkva dobije slobodu Milanskim ediktom 313. godine (pa i prije) kršćani će se sjetiti Marijinih proročanskih riječi i obveze Duha Svetoga koja iza njih stoji i učiniti sve da se riječi Duha Svetoga, koji se hvalio na usta Marijina, ostvare što divnije, što veličanstvenije i što potpunije!

Gradovi će se diljem cijele Evrope, Male Azije i sjeverne Afrike natjecati, koji će njoj u čast podići veličanstveniju baziliku, katedralu ili hram.

Pjesnici će se međusobno takmičiti, tko će Mariji u čast ispjevati ljepšu i zanosniju pjesmu.

Slikari i kipari će se natjecati, tko će ljepše, jasnije i zornije odraziti na slikama i kipovima barem dio one neizrecive ljepote i milja koje krije u svojoj duši.

Muzičari će njoj u čast komponirati milozvučne i potresne skladbe.

Sveti Oci, crkveni Naučitelji i teolozi međusobno će se natjecati, tko će o Mariji reći ili napisati što ljepši ili uzvišeniji, što dubokoumniji ili zanosniji traktat: o njenoj veličini, slavi ili njenoj ulozi u djelu otkupljenja.

Međutim, to će biti samo jedan manji dio slavljenja, veličanja Marije. Daleko će biti veća i divnija ona hvala i slavljenje koje će joj se dnevno iskazivati u Crkvi: u liturgiji, u crkvenim himnima i pohvalama, u pobožnim molitvama vjernika.

S ustiju anđelovih i Elizabetinih Crkva će preuzeti sveti i zanosni pozdrav, nadopuniti ga svetim zazivom »moli za nas grešnike sada i na času smrti naše«; nadodati mu, kao dragocjeni biser, molitvu Gospodnju »Oče naš«; isplesti iz svih tih pozdrava i zaziva, pobožnih i usrdnih vapaja, krasnu krunu (sv. krunicu) i složiti je u kitu ruža (rosarium, ružarij); sve to protkati pobožnim razmatranjima iz Isusova i Marijina života i metnuti u usta svoje pobožne djece, koju će tokom vremena odgojiti ne samo u pobožnosti prema Isusu već i prema Mariji i poticati ih da dnevno i pobožno govore:

»Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus!
Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike sada i na času smrti naše«.

Ovo sveto hvaljenje i slavljenje neće prestati do konca svijeta!

A kad se jednoć ugasi sunce na nebu, kad nestane mjeseca i zvijezda, kad zamru usta posljednjeg Marijinog štovatelja i slavitelja na zemlji — hvaljenje i slavljenje Marije neće prestati, nastavit će ga milijuni anđela na nebu, milijuni svetaca i nebeskih blaženika. Svi će oni s puno ljubavi i zanosa govoriti: Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje — Isus!

Započeo je tako proces hvale i slave koji se nikad više neće zaustaviti, nikad stati! Nikad, kroz svu vječnost! Dapače, u vječnosti će tek postići svoju kulminaciju!

Pridružimo se ovom hvaljenju i slavljenju Marije što prije i što potpunije! Jer iza Marijinih proročanskih riječi stoji Duh Sveti. U Marijinim ustima bilo je to ne samo proricanje već i sveta i teška O B V E Z A D U H A S V E T O G A!

Hvalimo Mariju i molimo je da nas neprekidno pohađa; da ulazi u naše duše, naše domove, zalazi u naše obitelji, naš narod.

Nek nas pohađa u životu i na času naše smrti!

I nek nam svaki put donese sa sobom blagoslovljeni plod utrobe svoje — Isusa!

Marija ponovno u svojoj mističnoj šutnji

Otpjevavši svoj veličanstveni Magnificat — Veliča duša moja — Marija je ponovno zašutjela. Još će se samo par puta oglasiti u sv. Evanđelju, a onda će definitivno zašutjeti. Potpuno će uroniti u tišinu svoje kontemplativne duše.

Predat će se svom snagom svoje pameti i svoje volje, cijelim svojim bićem, promatranju i kontempliranju svega onoga što se dogodilo u Nazaretu i Ain Karimu.

»A Marija je čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu« (Luka, 2. 19 i 52).

Bila je trajno pod snažnim utjecajem svega onoga što se zbilo u njoj i oko nje.

Upozorena od anđela i Duha Svetoga na puninu svoje milosti i svega »velikog što joj je učinio Gospodin«, ona više neće i ne može to sve zaboraviti ni smetnuti s uma i samo za trenutak!

Doznala je da u svojoj duši nosi nebo i to će zaokupiti čitavo njeno biće. Pamet i volju.

Otkad se utjelovljeni Bog kao njezin Sin nastanio u njenom prečistom Krilu, sva je njena pažnja zarobljena i usmjerena na Njega. Otad samo na Njega misli, posvema je apsorbirana Njegovom nazočnošću. I kad je budna i kad spava njeno je Srce uvijek uza nj. Nema više niti volje, niti mogućnosti niti vremena da se ičim drugim bavi, da na drugo nešto misli ili govori.

Sve će se to potencirati onog dana i časa, kad se bez povrede njenog djevičanstva nađe utjelovljeni Bog na njenom Krilu, u njenom naručju, u njenom zagrljaju!

Zar bi uopće i mogla o nečem drugom misliti, o nečem drugom govoriti, nečem drugom posvećivati pažnju?!

Najnormalnija reakcija na sve to jest — sveta, sretna i blažena šutnja i radosna kontemplacija.

Poznato nam je da su neke pobožne duše u blizini Svetohraništa padale u neke vrste zanosa. Čudi nas što i Marija nije bila u neprekidnom zanosu živeći u neposrednoj Isusovoj blizini. Zacijelo je bila potrebna posebna intervencija Božje milosti — nešto slično kao i kod Krista, koji je i kao Čovjek neprekidno licem u lice gledao Božju ljepotu — da bi mogla pred očima svojih sumještana živjeti »normalno«. (Neka nam Bog oprosti ovaj, skoro bismo rekli uvredljivi izraz, jer u stvarnoj nazočnosti živoga i posvuda, a osobito u srcima, nazočnog Boga bilo bi »normalno« živjeti u zanosu!)

Upravo nas iznenađuje kako u nazočnosti utjelovljenog Boga u Kani Gal. ipak zapaža nevolju u kojoj se našao mladoženja i njegovi ukućani pomanjkanjem vina!

Kamo sreće kad bismo i mi postali svijesni da se sva naša veličina i sve naše bogatstvo i ljepota nalazi u nutrini, u našoj duši po milosti posvećujućoj! I da je sva naša sreća u stvarnoj Kristovoj nazočnosti koji nam je postao po svetom krštenju »intimior nostro intimo — bliži od vlastite nutrine«, kako bi rekao sv. Augustin! A i mi smo i na jedno i na drugo upozoreni od samog Boga!

Kad bismo postali svega toga duboko svijesni, sve bi nas manje i manje zarobljavao ovaj vidljivi, raspadljivi svijet. Sve bi nas manje i manje zanimale njegove »velike malenkosti«. Sve bismo manje i na njih mislili i o ispraznostima ovog svijeta govorili! Kad bi nam pamet i srce bilo puno Boga!

A kod nas je upravo obratno: vidljivi, prolazni i raspadljivi svijet nam se nametnuo. Zarobio nam je i pamet i srce. I neprekidno nam navire na usta. Divimo mu se, govorimo o njemu, pričamo upravo do iznemoglosti o njemu i samo o njemu!

Ispunja se Isusova riječ: »Iz punine srca usta govore« (M. 12. 34). Da, srce nam je puno ovog svijeta, pa su nam i usta njime ispunjena!

Vratimo se stoga u svoju dušu, u svoju nutrinu. Poput Marije, svoje Učiteljice, Uzora i Majke posvetimo pažnju onom divnom što po milosti nosimo u svojim dušama! Jer, premda ne nosimo u sebi onako blistavo nebo kao Marija, ipak ga nosimo! U svojim ćemo dušama otkriti ne samo svoju pravu vrijednost već ćemo se tu i najbrže i najlakše susresti sa svojim Bogom! Nije naime daleko ni od koga od nas.

Tada će izblijediti sve zemaljsko i prolazno pred našim očima kao što zvijezde blijede kad se pokaže sunce. Tada će nestati i naše neobuzdane brbljavosti, a onima, koji nas budu htjeli slušati, govoriti ćemo samo o duhovnim stvarima i za njih ih oduševljavati.

Tri su veličanstvena himna ispjevana prigodom prvog Isusovog dolaska na svijet, kojima je auktor, začetnik Duh Sveti: Marijin »Magnificat-Veliča duša moja«, Zaharijin »Benedictus-Blagoslovljen« i anđeoski »Gloria in excelsis-Slava Bogu«!

»A kad jednoć, po drugi put, dođe Isus na ovaj svijet da ostvari Novo nebo i Novu zemlju, da poveže u jednu jedinstvenu cjelinu zemaljsko i božansko, vječno i prolazno, političko i religiozno i sve to pretvori u jednu sintezu novog, pravog Božjeg naroda: tada će se ujedno sliti u jedinstveni kantik: Marijin Magnificat, Zaharijin Benedictus i pijev korova anđeoskih sa betlehemskih poljana; tada će odzvanjati veliki i jedinstveni himan zahvalnosti kojim će otkupljenici hvaliti Gospodina i zahvaljivati Mu za slobodu i mir, koji im je udijelio« (Gutzwiller).

Ovom smo pobožnom refleksijom prekinuli dosadašnji tok našeg razmatranja. A sada se ponovno vratimo promatranju svega onoga što je Crkva učinila ili poduzela da što potpunije ostvari proročanske riječi Duha Svetoga!

CRKVA SHVAĆA SVOJU OBVEZU

Prva koja je ozbiljno shvatila proročanske riječi Duha Svetoga kao svoju svetu obvezu i požurila da je ispuni bila je sveta Crkva! Daje se svim svojim snagama na posao: u liturgiji je ime Marijino počela spominjati uz Ime Isusovo, a crkvenu je godinu, pored Isusovih, ispreplela i Marijinim blagdanima. Poput bisernih zrnaca na predivnoj ogrlici nižu se Marijini blagdani jedan za drugim: blagdan Bezgrešnog Marijina Začeća, blagdan Bogorodice; Svijećnica (koliko god je to u prvom redu blagdan Gospodinov, nosi snažnu oznaku Marijina štovanja i u liturgiji i u pobožnom puku). Slijede: Blagovijest, blagdan Marije Majke Crkve, blagdan Marijinog Pohođenja, Prečistog Srca Marijinog, Bl. Djevice Marije od brda Karmela (Karmelske Gospe), Uznesenje Marijino, blagdan Marijinog rođenja itd.

Pritom ne spominjemo veliki broj svetkovina, blagdana i spomena kojima se Marija slavi u pojedinim narodima, državama, provincijama, redovima, kongregacijama, gradovima i selima.

U svojoj je liturgiji Crkva naziva: Majkom Božjom, Bogorodicom, Djevicom i Majkom — Vazdadjevicom, Posrednicom svih milosti, Suotkupiteljicom.

Ovim glavnim Naslovima, koji otkrivaju i govore o biti Marijine veličine i njenoj ulozi, nadodaje i druge, kao: Naša Gospođa od milosti, Od brze pomoći, Gospa od zdravlja, Kraljica mira, Tješiteljica žalosnih itd. Dovoljno je samo pažljivo pročitati lauretanske litanije pa da vidimo kakovim je sve divnim naslovima kiti. A svi ti naslovi nisu prazne riječi: prepuni su značenja i sadržaja!

Sad joj se Crkva divi i veliča je zbog njene bezgrešnosti i punine milosti; drugi put stoji zapanjena pred veličinom njenog Božjeg plodnog a u isto vrijeme i djevičanskog Materinstva; divi se

njenoj dubokoj poniznosti; sudjeluje s njome u radostima i žalostima njenog Prečistog Srca.

Sveti Oci, veliki sinovi svete Crkve, stupovi crkvene nauke i čuvari Predaje, veličaju Mariju. Nazivaju je u svojim spisima i govorima »Gospodaricom svemira«, »Kraljicom neba«, »Upraviteljicom Božanskog blaga«, »Djeliteljicom milosti« i »Svemogućom posrednicom između Boga i ljudi« (Matijaca: Djevici i Majci).

Njihovo je pisanje o Mariji vrlo važno ne samo zbog ljepote i uzvišenosti njihove nauke, već i stoga što su oni svjedoci kršćanske tradicije na koju će se Crkva kasnije tako često pozivati: kad na primjer bude htjela definirati Marijinu bezgrešnost ili njeno uznesenje na nebo. Stoga ćemo se na njih — a uz njih i na Naučitelje sv. Crkve i teologe — ponovno osvrnuti.

Nastavimo sada govoriti o Crkvi i svemu onom što je poduzela — i još uvijek poduzima — u čast Marijinu, sa svrhom da što potpunije ispuni Božji nalog i svoju svetu obvezu.

Na slavu Isusovu i u čast Bl. Djevice Marije Crkva gradi mnogobrojne hramove.

Prema predaji, već za Marijina života sv. Petar posvećuje u Tripolisu svetište njoj u čast.

R. Plus u svojoj divnoj knjižici »Marija u našoj božanskoj povijesti« navodi podatak prema kojem u Arlesu postoje ruševine jednog starog hrama poznatog pod nazivom naše »Gospe od milosti« koji je, kako on piše, nosio slijedeći natpis: »Hoc sacellum dedicatum fuit Deiparae adhuc viventi«, a što znači: Ovo je svetište bilo posvećeno Bogorodici još za njena života!

I u Rimu je Crkva nestrpljiva. Kao da nema vremena čekati dane slobode, pa već za vrijeme progonstva, za cara Severa (225—235), podiže crkvu u čast pohođenja Bl. Djevice Marije, koju posvećuje papa Kalist. Iza Milanskog edikta na tom se istom mjestu gradi sadašnja predivna bazilika »Sancta Maria in Transtiberim« (Matijaca: Djevici i Majci).

No, prava epopeja Marijinih svetišta, tih predivnih i veličanstvenih svjedoka ljubavi, štovanja i odanosti Crkve i njenih vjernika prema Mariji, izraženih u kamenu, mramoru, zlatu, srebru i dragom kamenju započinje tek Milanskim ediktom (313).

Prema podacima R. Plusa, u već spomenutoj knjižici o Mariji, unutar Carigradskih zidina je bilo tokom stoljeća sagrađeno 58 Marijinih svetišta, kojih se tragovi još uvijek mogu vidjeti, a dvadesetak ih je izvan gradskih zidina. Evo samo nekih od njihovih divnih naziva: svetište »Naše Gospe pune milosti«, »Naše Gospođe koja brzo uslišava«, »Naše Gospođe od pouzdane nade«, »Naše Gospođe iz koje je proistekao Neizmjerni«, »Naše Gospođe koja oslobađa od boli«, »Naše Gospođe koja dijeli dobročinstva«, »Naše Gospođe od milosrđa«. Svi ovi i slični naslovi svjedoče o štovanju, ljubavi i pouzdanju vjernika prema Bl. Djevici Mariji.

Slično se zbiva i na kršćanskom zapadu.

Polovinom IV. stoljeća podiže u Rimu papa Liberije predivnu i veličanstvenu baziliku »Sancta Maria Maior«.

Bio je to uistinu veličanstven početak, ali samo početak!

Marijine će predivne bazilike, a da i ne govorimo o bezbrojnim drugim Marijinim svetištima, nicati jedna za drugom, jedna od druge ljepša i veličanstvenija. Neke će nicati iz tla u isto vrijeme.

Cijeli će srednji vijek, po riječima Micheleta, postati čin vjere i odanosti prema Djevici Mariji izražen u kamenu (Vidi: citirano djelo R. Plusa, talijanski prijevod, str. 166.)

Evo samo nekih imena gradova u kojima se dižu prema nebu veličanstvene Marijine bazilike: Paris, Beauvais, Rouen, Chartres, Reims, Bourges.

Niču svetišta: Naše Gospođe od Burgosa, Pize, Milana, Münchena, Kölna itd. itd.

Za sve bi se ove predivne Marijine hramove moglo reći ono što je rekao Vauban promatrajući katedralu u Coutanceu podignutu u čast Bl. Djevice: »Tko li je taj veličanstveni drznik koji se usudio poslati u visinu ovo čudesno zdanje!?«

Ima među graditeljima poznatih, a ima i nepoznatih genija. No, iza svih njih stoji Crkva. Ona, svjesna svoje svete dužnosti i zadaće koju joj je povjerio Duh Sveti na usta Marijina, sve organizira, nadahnjuje i potiče.

Siromahe je potakla da »daju radnu snagu, bogataše svoj novac, učenjake svoje znanje, umjetnike svoj genij. Nema slične pojave u povijesti umjetnosti i graditeljstva« (E. Mole).

Čujmo, što pobožni i učeni L. Ozanam govori o ljepoti Marijinih katedrala, koje tako veličanstveno i glasno opjevaju Marijinu slavu: »O Gospođo naša od Burgosa! Ti si ujedno naša Gospa od Pize i Milana, naša Gospa od Kölna i Pariza, Amiensa i Chartresa, Kraljica svih velikih katoličkih gradova, doista si lijepa i graciozna!

Pulchra es et decora (lijepa si i krasna) jer samo misao na Tebe učinila je da je ljepota i gracioznost ušla u ova ljudska djela! Izašli su (njihovi graditelji) iz šuma kao barbari i potpaljivači gradova; izgledalo je da su rođeni samo za rušenje; Ti si ih pripitomila, a oni su podmetnuli svoja leđa pod teško kamenje, dali

se upreći u teško natovarena kola, pokorno su slušali naloge predvodnika radova da bi Ti sagradili ove crkve. Ti si ih učinila tako strpljivima, te se nisu ustručavali kroz vjekove cizelirati veličanstvene portale, gulije (vrškove tornjeva) i trijemove. Učinila si ih tako smjelima te je visina njihovih bazilika ostavila daleko iza sebe i najambicioznije građevine Rimljana; a opet si ih nadahnula tolikom čistoćom te ova veličanstvena arhitektonska ostvarenja s mnoštvom svojih kipova odišu čistoćom i nematerijalnom ljubavlju. Bezbrojne ruke, koje nisu nalazile druge radosti osim u prolijevanju krvi, Ti si razoružala i umjesto mača gurnula si u njih mistriju, dlijeto i čekić, te ih kroz tri stotine godina držala i vezala uza se kao svoje miroljubive suradnike. Presveta Djevice! O kako je Bog preobilno nagradio Tebe, svoju poniznu službenicu! Koliko Ti je veličanstvenih obitavališta dao u zamjenu za Tvoju siromašnu nazaretsku kućicu u kojoj si nekoć udomila svog Sina!« (Citati i podaci uzeti iz spomenute knjige R. Plusa: Marija u našoj božanskoj povijesti)

Prevario bi se tko bi pomislio da je Crkva stala kod veličanstvenih bazilika! Ne, ona ide dalje:

Poziva sve kršćanske umjetnike da i oni doprinesu Marijinoj časti i slavi. Pritom ih materijalno i moralno pomaže u njihovom radu i nastojanju. Prvi su se odazvali slikari i kipari. Prva poznata nam slika Bl. Djevice Marije potječe iz katakomba sv. Priscile. Naslikana je između II. i III. stoljeća. »Izišavši iz katakomba kršćani napuštaju fresko slikanje i svoje slike izrađuju u mozaiku. Slike su doduše, zbog tehnike i same naravi izrade, tvrđe u linijama ali zato solidnije, bogatije i trajnije.

Dolazi vrijeme renesanse: Giotto i Cimabue počinju u Firenci slikati svoje »Madone«. Svi se umjetnici renesanse natječu tko će naslikati ljepšu sliku Prečiste Djevice. Najmilija im je Marija sa djetetom Isusom. I bl. Anđeliko (Angelico) iz Fiezole, dominikanac, slika svoju dragu Gospu. Dok slika moli i plače od ganuća.

Filip i Filipino Lippi, Giovanni Bellini, Sandro Botticelli, Sassoferrato, Dolci bave se isključivo slikanjem Majke Božje. Njihove su Bogorodice upravo rajske miline. Gospine slike nenatkriljive ljepote ostavili su iza sebe: Leonardo da Vinci, Rafael Santi, Tizian, Correggio, Dürer, El Greco, Rubens, Van Dyck, Murillo. Danas se veoma cijene mnogobrojne Bogorodičine slike tzv. Beuronske škole. Udivljenja su vrijedni kipovi i terakote Majke Božje od neumrlih umjetnika: Nikole i Ivana Pisanija, našeg Franje Vranjanina, Luke i Andrije Della Robbia, Michelangela i Sansovina. Od modernih hrvatskih slikara lijepe su Marijine slike izradili: Bukovac, Medović, Tišov, Crnčić. I najveći umjetnik našeg naroda, Meštrović, više je puta obrađivao ovaj omiljeni predmet. (Podaci prema Matijaca: Djevici i Majci).

Poznata je nenadmašiva Michelangelova »Pieta«. Kad su mu prigovorili da ju je napravio odveć mladenačkom, odgovorio je: »Vi zaboravljate da Marija pošto je bila Bezgrešna i Vazdadjevica nije nikad bila nagrižena od grijeha; izgled vječne mladosti jedini je izgled koji njoj odgovara!« (R. Plus, cit. djelo)

To vrijedi ne samo za Michelangelovu Pietu već i za sve Marijine slike i kipove: ona se uvijek ukazuje kao savršeni i predivni odraz Božje vječne ljepote i mladosti! Jer Bog ne samo da razveseljuje mladost, već je čuva i oživljuje, a o uskrsnuću i vraća!

»Marija je«, nastavlja Matijaca u svom djelu: Djevici i Majci »napresušivi vrutak svjetla i nadahnuća kršćanskim pjesnicima: sv. Bonaventuri, Danteu, Petrarki, Manzoniju, Pascoliju, Claudelu. Ona je svojim himnom »Magnificat« postala žarište kršćanskog pjesništva i nadahnula najljepše stranice svjetske književnosti. Dovoljno je pročitati himan »Ave Maris stella« (Zdravo Zvijezdo mora), uzvišeni plač »Stabat Mater dolorosa« (Stala plačuć tužna Mati) i XXXIII. pjevanje Danteova Raja (Djevice i Majko, kćeri svoga Sina, ponizna, a opet više neg samo stvorenje... itd.), da uvidimo koliko je Marija dala pjesmi.

I naša književnost ima njoj zahvaliti za krasne stihove dubrovačkih pjesnika. U novijoj su povijesti jugoslavenskih naroda lijepe pjesme spjevali u čast Mariji: Šarić, Gregorčič, Nazor, Laza Kostić, Anđelinović, Korner, Domjanić (»Suncu prosi vsaka roža«), Poljak, Kokić, Arnold itd.

Presveta je Djevica očarala muzičare: Rossinija, Donizzettija, Verdija, Gounoda, Schuberta, Perosija, Dvoržaka, Zajca, Širolu itd.«

Matijaca nastavlja:

»Narodi i države njoj se posvećuju. Njezin lik režu u kamenu na gradskim zidinama ili na uglovima ulica. Na čelu male flote kojom Kristofor Kolumbo otkriva Novi svijet plovi Santa Maria. U geografiji ima bezbroj mjesta i položaja koji nose njezino sveto ime. Okrunjene glave i veleumi, jednostavni i neuki ljudi, bogati i siromasi, utječu se Majci Božjoj, a ona s nebeskih visina neprestano dijeli ljudima milosti. Tolika je njezina moć u zagorovu pred Bogom — vele Sveti Oci — koliko je svemogućstvo Sina Božjega«.

SVETI OCI I DUHOVNI NAUČITELJI SLAVE MARIJU

Govoreći o svima onima koje je Crkva potakla da slave Mariju i koje je u njihovom marijanskom slavlju podržavala, spomenuli smo u prvom redu **Svete oce i duhovne Naučitelje.**

No, ne želeći tada prekinuti slijed nabrajanja svih onih koje je Crkva odgojila, angažirala i animirala u slavljenju Marije, napomenuli smo da ćemo se zbog važnosti pisanja, bilo svetih Otaca, bilo crkvenih Naučitelja k njima ponovno vratiti.

To sada i činimo pridružujući im teologe i pobožne marijanske pisce. Pisanje svetih Otaca o Mariji od prevelike je važnosti. Oni su značajni ne samo zbog toga što su o Mariji pisali tako dubokoumno, pobožno i oduševljeno, već i zato što je njihovo pisanje u stvari zabilježena crkvena Tradicija i svjedočanstvo svega onog što je Crkva o Mariji držala i učila od svojih najranijih početaka. A to znači: što su apostoli učili, a nisu zapisali, Crkva je pamtila i prenosila na kasnije generacije. Na toj su se tradiciji Sveti Oci napajali i tako nam je u svojim spisima zabilježili.

Sveučilišni profesor, protestant Bickell, proučavajući istočnu patristiku, osobito spise sv. Efrema, došao je do uvjerenja da je Katolička crkva u potpunosti slijedila nauku **prvotne Crkve** kad je proglasila dogmom nauku o Marijinom bezgrešnom začeću. Obratio se i 1865. god. postao katolički svećenik.

Evo samo nekoliko poznatijih imena ovih velikih muževa Katoličke crkve: sv. Atanazije, sv. Ćiril Aleksandrijski, sv. Efrem Sirski, sv. Bazilije Veliki, sv. Grgur Nazijanski, sv. Ivan Zlatousti, sv. Jeronim, sv. Augustin, sv. Ambrozije, sv. Sofronije i drugi.

Među crkvenim Naučiteljima (Doctores) ističu se kao Marijini slavitelji: sv. Bonaventura — poznata je njegova izreka »Marija je moleća svemožnost«; sv. Bernardin Sienski, sv. Anzelmo, sv.

Bernardo nazvan »Doctor marianus« — marijanski Naučitelj«, zatim sv. Albert Veliki, Duns Scotus itd.

Što se tiče svetih Otaca, vidjeli smo kako uzvišene naslove daju Mariji. Sada čujmo samo nešto iz prebogate riznice njihovog znanja, pobožnosti i njihovih pohvala u čast Marijinu.

Započnimo sa sv. Augustinom!

Sveti Augustin prvi od zapadnih svetih Otaca **izričito** tvrdi da je Marija začeta bez Istočnog grijeha. Evo, kako se on o tome izražava: ustvrdivši da su i svi pravednici St. Zavjeta u svom životu sagriješili, nastavlja: »... osim Bl. Djevice Marije, koju, iz poštovanja prema Gospodinu, ne želim uvlačiti u to, kad god je govora **o bilo kakvim grijesima«**. Pripazimo dobro na izraz »bilo kakovim grijesima«! Dakle ne samo osobnim već i Istočnom!

Time je posvjedočio vjeru Crkve i svoju osobnu u Marijinu apsolutnu bezgrešnost, ali samo pitanje Marijine bezgrešnosti nije znao teološki najsjajnije riješiti. Nije naime umio jasno riješiti teološki problem: kako to da je Marija bezgrešna, a ipak otkupljena. Riješiti će to više stoljeća kasnije drugi teološki veleum, franjevac Duns Scotus. No, time svjedočanstvo Augustinovo ne gubi niti najmanje na svojoj važnosti i vrijednosti. Dapače dobiva: toliko je bila snažna tradicija i vjera Crkve u Marijino bezgrešno začeće da je Augustin prima u cijelosti premda je teološki ne zna u potpunosti opravdati i protumačiti.

Sveti Augustin predobro znade da u postojećoj ekonomiji spasenja (povijesti spasenja) nema bezgrešnosti bez odgovarajuće milosti i da je milost korelativ bezgrešnosti. Stoga pridružujući se anđelu Gabrijelu, pozdravlja Mariju i nastavlja: »Puna si milosti Marijo, koju si našla kod Boga! Zaslužila si da ovu milost izliješ na čitav svijet!«

Njemu je kao i svim ostalim Ocima i Naučiteljima Crkve temelj i izvor sve Marijine veličine njeno Božje Materinstvo. Za sv. je Augustina Marija u punom smislu riječi — Majka Božja. On to često i na različite načine ističe.

Tumačeći Marijine riječi »Evo službenice Gospodnje« kaže, kako je Marija stavila u službu i na raspolaganje Isusu ne samo svoje sile, već Mu je dala na raspolaganje »svoje prečisto Krilo, da se u njem začne; nosila Ga kroz devet mjeseci, rodila, dojila, bježala s Njim u Egipat, bila uza nj za čitavog Njegovog djetinjstva s puno majčinske ljubavi: čak se niti na smrti nije od Njega odijelila«. Dakle: prava Majka! No, kakova majka? Da ne bi netko pomislio da je Marija obična majka, jedna između tolikih drugih, nastavlja: »S potpunim pravom i na poseban način veličamo Bl. Dje-

vicu Mariju jer se uzdigla do tolike nebeske visine, te je iz nebeskog prebivališta primila u svoje sveto Krilo **Riječ koja je u početku bila kod Boga«.**

Drugi put, tumačeći anđelove riječi »Gospodin s tobom« stavlja u usta samom Gabrijelu slijedeće tumačenje: »Gospodin je s tobom više nego sa mnom, Marijo! S tobom je, ali ne na način na koji je sa mnom: sa mnom je kao Stvoritelj koji me je stvorio. S tobom je kao s (skorom) Majkom od koje će se roditi!«

Očigledno, ovdje sv. Augustin primjenjuje načelo po kojem je Bog u nekom stvorenju u tolikoj mjeri nazočan u kolikoj je i djelatan. U Mariji je nazočan u najvećoj mogućoj mjeri jer je u njoj i u najvećoj mjeri djelatan. A u njoj je djelatan ne samo stvarajući i podržavajući njenu narav, ne samo ostvarujući u njenoj duši najblistavije nebo milosti, već i realizirajući u njenom prečistom Krilu utjelovljenje svoga Sina A to je najveće i najveličanstvenije Božje djelo u kojem se Bog i u najvećoj mjeri angažirao. Većma nego li kod stvaranja svijeta!

Sveti Augustin, kao dubokouman čovjek, duboko ponire i u čin Utjelovljenja i u veličinu Marijina Božjeg Materinstva. On predobro znade da je iza Boga Marija kao Majka Božja najveća u redu veličina: ona nadilazi ne samo anđele već i sam red milosnog uzdignuća! Dobro odmjerava svoje riječi i ne pretjeruje kad govori: »Što mogu reći o Tebi, ja ograničen (!) umom? Što god rekao Tebi u počast još je uvijek mnogo manje od onog što zavređuje tvoje dostojanstvo!«

Na drugom mjestu kaže, da ni kad bi se svi njegovi udovi pretvorili u jezik, još uvijek je ne bi mogao dovoljno veličati!

O, kako smo mi sitni, koji često tako olako prelazimo preko Marijine veličine! Sa tako malo udivljenja, čašćenja i s tako škrtim pohvalama!

Međutim, sv. Augustin je zadivljen ne samo veličinom Marijina Bogomajčinstva već i još jednom povlasticom u vezi s ovim uzvišenim naslovom!

Ona je u isto vrijeme Majka i nepovrijeđena Djevica! Ona je Vazdadjevica! Piše: »Otvoreno ispovijedamo da je Marija Majka i Djevica. Njezino je djevičanstvo proslavljeno porodom, a porod djevičanstvom!«

»Ispovijedamo«! Da li se tu radi o »plurale majesteticum« ili radije o Augustinovoj vjeri koju ispovijeda u ime cijele Crkve i svoje osobno?

Kad razmišlja o Marijinom Bogomajčinstvu i ujedno o njezinom trajnom djevičanstvu Augustinovo udivljenje postiže vrhunac. Tada on kliče zapanjen: »O takovom i tolikom Božjem daru nismo sposobni raspravljati, niti mi maleni umijemo protumačiti toliku veličinu«.

Zar onda šutjeti? Nipošto! »Jer s druge strane osjećamo da moramo govoriti. U protivnom ćemo slučaju izgledati i biti nezahvalni«.

Doista težak sukob između želje i obaveze s jedne, a nemoći s druge strane!

Po Augustinu je toliko uzvišeno Marijino nepovrijeđeno djevičanstvo da ono daje njenom Majčinstvu »plemenitost Sinovljeg Božanstva, a Božanskom Sinu daje plemenitost Majčinskog djevičanstva«.

Kako u isto vrijeme duhovno i fiziološki netaknuta Djevica i plodna Majka?

Za Augustina u tom pogledu nema nikakove poteškoće niti problema jer »... Onaj«, piše naš sveti Naučitelj, »koji je prstom i bez dlijeta pisao na kamenim pločama, mogao je učiniti i učinio je da je Marija začela bez povrede i rodila bez ozljede svojeg djevičanstva.«

Iz Marijinog neokaljanog Bogomajčinstva Augustin izvodi i sve ostale Marijine prerogative:

Marijino kraljevsko dostojanstvo: »Marija je kraljica neba, jer je rodila Kralja!«

Snagu i moć Marijina zagovora. Ova je za Augustina praktično neograničena. Stoga se i moli Mariji u ime svoje i svih vjernika: »Ti si zavrijedila da postaneš Majkom samog Otkupitelja. Stoga te molimo isprosi nam ono što tražimo...« jer »mi ne nalazimo da bi po zaslugama bio bilo tko drugi utjecajniji od Tebe, jer ti si zavrijedila u isto vrijeme biti Majkom i Otkupitelja i Suca!«

Sveti nas Augustin sve potiče: »... Učinimo sve, da zadobijemo Marijinu zaštitu! Jer dok je ponizno častimo ovdje na zemlji, ona se udostojava preporučivati nas na nebu svojim neprekidnim molitvama!«

Ovako jedan veliki svetac i crkveni Naučitelj na temelju Sv. Pisma i crkvene Tradicije govori o zagovoru Marijinu (i svetaca)! A danas mnogi dovode u sumnju i postavljaju pod upitnik i jedno i drugo govoreći samo o nekom simboličnom, u stvari nikakvom, zagovaranju i posredovanju!

Augustinu je posve jasno da ona »koja je dala cijenu našeg otkupljenja — Isusa, svojim zagovorom na nebu može više nego svi ostali sveci i anđeli zajedno!«

On ujedno ispovijeda u svojim spisima vjeru u Marijino uznesenje na nebo dušom i tijelom.

Evo, što kaže: »Dostojnije je bilo da se toliko uzvišeno blago čuva na nebu nego na zemlji: tolika je neporočnost s pravom zaslužila kao posljedicu neraspadljivost«.

I Marijina je slava na nebu, prema svetom Augustinu, srazmjerna Marijinom dostojanstvu, bezgrešnosti i njenoj svetosti; a nadodaje »i poniženjima i bolima koje je proživljavala na zemlji«.

Prema dubokom uvjerenju sv. Augustina — a mi mu se u tom pogledu rado pridružujemo — njezinom se dolasku na nebo radovao cijeli nebeski dvor. I sam se Isus neizrecivo obradovao njenom dolasku.

Augustin to opravdava slijedećim riječima:

»... nije čudno, što veseli Kralja neba biti s tobom, Marijo, kad se sjetimo da si Ga ti kao dijete cjelivala i milovala toliko puta.«

Na kraju evo njegovog zanosnog udivljenja:

»Ako te usporedim s nebom, ti si još uzvišenija! Ako kažem za tebe, da si Majka svih naroda — zaslužila si mnogo više! Nazovem li te Kraljicom anđela — tvoje je gospodstvo još sveobuhvatnije; kad reknem, da si oblikovala Boga (kao Čovjeka o. pr.) — u tome je sve tvoje bogatstvo!«

A mi nadodajmo: i veličina, i slava, i moć!

Sveti Jeronim

Čujmo sada kako sv. Jeronim govori o Mariji u duhu svete Crkve:

»Sve što je ostvareno na Mariji«, piše ovaj veliki crkveni Otac i Naučielj »odisalo je čistoćom, jednostavnošću, milošću, istinom, milosrđem, i pravednošću«.

Za Marijinu puninu milosti kaže:

»Ostalima je dana milost po mjeri, Mariji jedinoj punina milosti!«

On čvrsto vjeruje da je Marija dobila toliku milost »te joj se dive i sami anđeli!«

Praveći usporedbu između anđela i ljudi kaže: »Nije dozvoljeno za bilo koje ljudsko stvorenje vjerovati da je u zaslugama nadvisilo anđele; ova je naime povlastica rezervirana (pridržana) samo za Mariju i to, ne po naravi, već po milosti!«

Sveti se Jeronim, taj predobri poznavalac sv. Pisma, služi različitim svetopisamskim izrazima kako bi dao naslutiti ljepotu Marijine duše u milosti. Među ostalim govori o »... miomirisu Marijine duše koji je dopirao do korova anđeoskih«. A očigledno je da je to svetopisamski izraz.

Ne primjenjuje li Crkva na Mariju slijedeće riječi sv. Pisma:

»Rasuh miomiris svoj kao cimet
i drvo bagremovo
i zamirisah mirisom kao smirna
izabrana,
kao galban, oniks i stakte,
i kao vonj tamjanov u Šatoru.« (Sir. 24. 15)

A ne čudimo se svim tim riječima! Nije li to preslatki miris koji je zaostao u Marijinoj duši i cijelom njenom biću iza devetomjesečnog Isusova boravka u njenom prečistom Krilu?! Nema li i u prirodnom redu tako ugodnih i snažnih mirisa da i posude koje su ih pohranjivale još dugo mirišu po njima? Koliko to većma vrijedi za vrhunaravni, milosni red?

Sv. Jeronim imajući vjerojatno na pameti riječi sv. apostola Pavla, koji govoreći o milosti i njenom snažnom djelovanju izjavljuje da »milost Božja u njemu nije bila besplodna«, naslućuje žar i čežnju Marijine duše za Bogom. On kaže: »Kakova li je ljubav morala pržiti Marijino Srce, kakova čežnja plamtjeti u njenoj duši, dok je u svojoj pameti razmišljala o svemu onom što je vidjela i čula, i mislila na ono što je doživjela«. Pred očima ima sve ono što je Marija osobno doživjela utjelovljenjem Sina Božjega kao i dok je tako dugo s Njime živjela pod istim krovom i dnevno komunicirala Bogom kao sa svojim Sinom!

Sveti Jeronim predobro zna da je izvor sve Marijine ljepote i miline punina milosti koja je zapljusnula njenu dušu. U tome se on ne razlikuje od ostalih svetih Otaca i crkvenih Naučitelja. Originalan je način na koji se on izražava. Kod njega dolazi do izražaja, kako već rekosmo, odlično poznavanje sv. Pisma: znade govoriti kroz sveto Pismo, služeći se njegovim izrazima i slikama, a što daje njegovu pisanju i načinu izražavanja posebnu milinu i unkciju. Tako na primjer govoreći o plodonosnom »natapanju« Marijine duše po milosti, kaže: »Gospodin ju je vodio i natapao na plodnim obalama voda, tamo odakle proistječu toliki vodeni rukavci natapajući raskošni vrt«.

Očigledno misli na zemaljski raj. Za Jeronima je sve raskošje zemaljskog raja blijeda slika ljepote i raskošja Marijine duše.

A predobro znade i to zašto je Bog toliko darežljiv, upravo rastrošan u milosnim darivanjima kad se radi o Mariji: predobro pozna ulogu namijenjenu Mariji. Čujmo, kako ju opisuje:

»Imala je vratiti nebu čast (!), zemlji je imala dati (utjelovljenog) Boga i vratiti joj mir!«

No, to nije Jeronimu sve kad je riječ o Marijinoj ulozi. Stoga nastavlja smjelo:

»Imala je dovesti pogane k vjeri, učiniti kraj pokvarenosti (ljudskoj), unijeti reda u život ljudi i uspostaviti ćudoređe!«

Pitamo se, nije li to bila zadaća i uloga Isusova? Da, Njegova, ali On je nije htio ispuniti bez Marijina sudjelovanja. Krist je tako htio da i Njegova Majka sudjeluje: nije trebao, već je htio! Ishodište je sve Marijine veličine u njenoj tijesnoj povezanosti s Kristom! I njene, nazovimo je, ontološke kao i moralne veličine, važnosti njene zadaće i uloge u povijesti spasenja! A što je Bog sastavio ili povezao to čovjek nipošto nek ne rastavlja! Pokušao bi (samo pokušao, jer uspio ne bi nikad!) osujetiti Božje nakane i izopačiti Božje djelovanje!

Naravno, i svetom je Jeronimu vrhunac Marijine veličine a i svrha svih Božjih milosti i darova kojim ju je Bog obasuo: njeno Božje Materinstvo.

Evo s kolikim udivljenjem govori o njemu:

»Ono, što nadilazi narav, što se nikad dotad nije čulo, što je bilo nepoznato ljudskom umu; (što više) ono što ljudska pamet ne može shvatiti; zbog čega je uzdrhtalo samo nebo i svako nebesko stvorenje i zadivila zemlja: to je anđeo Gabrijel u ime Božje navijestio, a Krist (utjelovljenjem) ostvario.«

Kad ovako lijepo, zanosno i oduševljeno piše o Mariji, ne dolazi li mu možda sumnja da govori nerealno, da pretjeruje? Naprotiv! On kaže:

»Sve što se može ljudskim jezikom izreći o Mariji, mnogo je manje od svega onoga što je u počast Marijinu reklo samo Nebo: neizrecive su naime pohvale Mariji u čast rekli Bog i anđeli (u Njegovo ime, op. pr.).«

Zacijelo, u prvom redu misli na riječi anđela Gabrijela, na njegov uzvišeni pozdrav kojim je pozdravlja u ime Božje, na neshvatljivu čast Božjeg Majčinstva koje joj u ime Božje nuđa. Misli nadalje naš sveti Naučitelj na sve ono što je u Sv. Pismu rečeno o Mariji direktno ili indirektno, izričito ili uključivo, u doslovnom ili prilagođenom smislu; u slikama, tipovima ili simbolima. Teolozi sva ta mjesta Sv. Pisma nazivlju loca mariana — marijanskim mjestima. A imá ih mnogo: počevši od Žene, koja će

svojom petom zgaziti glavu zmiji (sotoni), pa do Izaijine Djevice, koja će začeti i roditi kao djevica Emanuela, Boga koji će se nastaniti među nama i prebivati s nama!

Sveti Bernardo upravo je zanesen ljepotom Marijine duše! Govoreći ili pišući o njoj on se pretvara u pjesnika. U pravog pjesnika — trubadura Marijine ljepote!

Čujmo:

»Ti si kruna spletena od nebeskih miomirisa! Spleo Te je nebeski Vrtlar! Ti si prekrasan perivoj pun najmirisnijeg cvijeća!«

Drugi opet put, zanesen ljepotom Marijine duše i miomirisom mjenih kreposti, kliče:

»O Marijo, ti si ljeha (gredica) nebeskih mirisa, uzgajana od samog nebeskog Vrtlara!«

Tvrdi da je Marija već za zemaljskog života »blistala sjajem svjetlosti i jedina zavrijedila da se približi Prijestolju vječnosti«.

Marijina svjetlost je tolika da se on usuđuje reći:

»Tko ide za njom, ne hoda u tami jer ima svjetlost života.«

Marija po svetom Bernardu »svojom svjetlošću rasvjetljuje čitav svijet«. Sjaj njene svjetlosti ne potamnjuje niti u vječnosti. Ona i u raju blista neizrecivim sjajem jer »sjaj njene djevičanske svjetiljke obasjava svojim svjetlom čitavu nebesku domovinu«.

Koliko je teološko znanje, kolika svetost, a isto tako i hrabrost bila potrebna da se napišu ove riječi!

Kako vidimo ne ustručava se primijeniti na Mariju — naravno uz dužnu distancu i u mjeri koja odgovara Neizmjernom i ograničenom biću — riječi koje je Isus rekao za sebe!

Na drugom jednom mjestu, isto tako odvažno i dosljedan sebi, Bernardo kaže da je Marija slična onom stupu koji je pratio Izraelce na putu kroz pustinju. Danju je išao iza njih zaklanjujući i skrivajući ih očima neprijatelja, a noću je poput ognjena stupa išao pred njima svijetleći i pokazujući im put. Tako, kaže on, prati Marija i Crkvu i svaku pojedinu dušu kroz pustinju ovog života na putu u vječnu Domovinu.

Marija je, prema sv. Bernardu, bila po milosti ispunjena tolikom svjetlošću da je njome bilo prožeto čitavo njeno Biće, ispunjena cijela njena duša i njena pamet.

Nije stoga čudno, kaže on, da je Marija pod utjecajem ove svjetlosti »prodirala u duboki bezdan Božje mudrosti u najvećoj mogućoj mjeri, te se činilo da je sjedinjena s ovom nepristupačnom svjetlosti u tolikoj mjeri koliko je to moguće stvorenoj naravi, a bez **osobnog sjedinjenja**.« (što je bio slučaj samo kod Isusa Krista — Boga i Čovjeka)

To isto tvrdi i sv. Bonaventura, pozivajući se upravo na gore spomenute Bernardove riječi. Ovako smjelo govore dva velika teologa i crkvena Naučitelja! Kako čudno, stoga, u svjetlu ove nauke zvuče tvrdnje mnogih suvremenih pisaca i propovjednika koji govore o »Marijinim sumnjama«, »dvojbama«, »neznanju«! Tek što ne počnu govoriti i o Marijinim »duhovnim noćima«!

Tako ne može govoriti i pisati jedan ozbiljan katolički, marijanski pisac. To nije govor svetih Otaca i crkvenih Naučitelja!

Uostalom, ne zaboravimo da je Marija bez grijeha začeta, sačuvana od svakog osobnog grijeha, nesavršenosti i neurednosti, od prvog časa prepuna milosti. Prema tome nije bilo potrebno da bude, kao mi, pročišćena svim tim duhovnim i duševnim mukama, kušnjama i napastima, sumnjama i dvojbama. Ona nije trebala u kušnjama i duhovnim noćima umirati sebi kao ostali kršćani, pa i oni najsvetiji. Nojoj to nije bilo potrebno! Ona će doduše trpjeti, neizrecivo trpjeti. Krvavo će platiti svoje univerzalno majčinstvo i sudioništvo u otkupljenju. Iskapiti će kalež boli, poniženja i gorčine do dna: ali sumnjati, prolaziti kušnje u vjeri, ufanju i ljubavi; u ime duhovnog sazrijevanja; da bi joj se »krepost u slabosti usavršila«; da bi umrla sebi a živjela Bogu: njoj to nije bilo potrebno. A ne bi joj niti dolikovalo. Za sve Marijine kušnje, pa čak i eventualno sotonsko napastovanje možemo reći ono isto, što je jedan veliki Sveti Otac i teolog rekao za Isusovo sotonsko napastovanje: sva je ta kušnja bila izvana, a ne iznutra. Nikad nije dotakla niti Isusove niti Marijine duše. Bilo je upozorenje i ohrabrenje nama u našim kušnjama; zaslužilo nam je milost pomoći i pobjede u časovima kad se mi budemo tresli u svojim teškim kušnjama. To, i ništa više!

No, vratimo se ponovno Marijinoj svjetlosti. Pitajmo se ponovno: Odakle Mariji sva ova svjetlost, sav duhovni miomiris? Sveti Bernardo sve to pripisuje punini Marijine milosti »koja je poput balzama prelila cijelu Marijinu dušu i ispunila ju miomirisom«. Marija je milosti puna! To sveti Bernardo neprekidno ističe i ima na pameti. No, milost i grijeh ne idu skupa. Stoga je Marija sv. Bernardu ne samo milosti puna već isto tako i bez svakog grijeha. Svakog osobnog grijeha.

»Dolikovalo je«, piše sv. Bernardo, »da Kraljica svih Djevica po posebnoj povlastici i milosti provodi život bez ikakvog grijeha«.

Zašto je dolikovalo?

Sv. Bernardo odgovara: »Jer ona je dala na svijet pobjednika smrti i grijeha i jer je imala pribaviti svima dar života i opravdanja«.

Nastavlja:

»Ona nije niti najmanje sagriješila ni srcem, ni ustima, ni djelom, te je s punim pravom mogao reći za nju Gospodin: »Sva si lijepa prijateljice moja i nikakve ljage nema u tebi« (P. n. P. 4. 7).

No, čemu sav taj raskoš milosti u Marije? Čemu sve to blještavilo svjetlosti?

Zar se to Bog htio kod Marije samo poigrati svojom blagonaklonošću, pokazati što sve On može učiniti jednom pukom stvorenju kad hoće?

O, ne! Imao je duboke razloge da tako učini: htio je, kako će to kasnije formulirati Crkva, učiniti Mariju što dostojnijom Majkom svome Sinu.

»Ti si jedina pronađena dostojnom«, kliče Mariji naš Svetac, »da Kralj nad kraljevima i Gospodar nad gospodarima, silazeći sa svog božanskog prijestolja, nađe svoj prvi boravak među sinovima ljudskim upravo u tvojem djevičanskom Krilu!«

Sveti Bernardo smjelo tvrdi: »Niti je Bogu dolikovala neka druga majka osim Djevice Marije a niti Mariji neki drugi sin osim Sina Božjega.«

Nije isključeno, dapače vrlo je vjerojatno, da se upravo na ovim Bernardovim riječima nadahnuo sv. Bonaventura, kad je napisao poznate zanosne riječi: »Mogao je stvoriti veći svijet, nebo prostranije, ali veću majku od Majke Božje nije mogao stvoriti« (Bonaventura: Marijino ogledalo).

Zar nam se ovdje ne nameće sama od sebe misao: Isus je iz jednog blistavog neba prešao u drugo, u prečisto Marijino Krilo?

Sveti se Bernardo, već smo to spomenuli, kad govori o Mariji pretvara u pjesnika. Služi se uzvišenim pjesničkim slikama i zanosnim pjesničkim riječima. Za njega zacijelo vrijedi ono što će kasnije reći velika mističarka i učiteljica duhovnog života, sveta Terezija Avilska, da se duše kad stignu do stanovitog stupnja bogozrenja pretvaraju u pjesnike sve ako to po naravi i nisu. Čujmo samo kako ovaj veliki Naučitelj, teolog i mistik govori o Mariji, pa ćemo se brzo o tome uvjeriti: Kaže da je Isus »nebeska pčela koja se pase među ljiljanima na rascvalim nebeskim poljanama. A kad je jednoć ušao u čašku Nazaretskog ljiljana (t.j. začeo se pod prečistim Marijinim Srcem) i omirisao miomiris ovog cvijeta, nije se više znao od njega odijeliti!«

Sentimentalizam, reći će netko! Nije čudno, jer davno smo se mi, kršćani dvadesetog vijeka, prestali diviti svakom duhovnom milju i ljepoti. Zaslijepljene neonskim svjetlom naših bučnih reklama više nas ne privlače nebeske ljepote. Postajemo neosjetljivi

na duhovno svjetlo i sjaj. Ne vjerujemo više **živo** u duhovne vrednote niti nas one zanose. To i jest naša tragika. I nama se, i protiv naše volje, nameće misao i strah — kojem ćemo više puta tokom naših razmatranja dati oduška — ne približavamo li se onom sudbonosnom času kog je Isus nagovijestio tajanstvenim riječima: »Kad Sin čovječji dođe, da li će naći vjere na zemlji?« (Luk, 18. 8)

Ovdje vrijede riječi sv. Augustina: Daj mi onog koji ljubi i on će razumjeti što govorim! Možemo nadodati — i vjeruje! Da, samo oni, koji živo vjeruju u Isusovu i Marijinu veličinu, znadu Im se iskreno diviti i isto tako o Njima uzvišeno i zanosno govoriti!

A kad Isus jednoć napusti ovaj bijeli ljiljan, Marijino Krilo, i iziđe iz njegove čaške, hoće li izlazeći iz njega i najmanje ga povrijediti, tj. hoće li rođenjem ozlijediti Marijino djevičanstvo? I sama pomisao na to Bernardu zvuči kao uvreda. On naime piše:

»Kao što zraka otkidajući se od zvijezde ne umanjuje njen sjaj, tako niti Isus rađajući se od Djevice ne potamnjuje sjaj njenog djevičanstva.«

»(ovo) polje«, nastavlja sveti Naučitelj, a pritom misli na Mariju, »procvalo je bez ikakvog ljudskog sudjelovanja: niti je bilo orano, niti zasijano ljudskom rukom, a niti je bilo potrebno da bude plijevljeno.«

I ne samo što Isus rođenjem neće povrijediti Marijinu djevičansku neporočnost, već će — napuštajući njeno djevičansko Krilo — ostaviti Mariju još čistijom, još nevinijom, još djevičanskijom!

Ne moraju li se upravo u tom smislu tumačiti Bernardove riječi kad govori da je Duh Sveti našao Mariju punu milosti a napustiti će je prepunjenu milošću?

Kada i kako? Kad Isus napusti njeno prečisto Krilo ostaviti će i u Marijinoj duši i u Marijinom svetom tijelu — već smo to napomenuli citirajući sv. Jeronima — miomiris svojeg Bogočovještva!

Kad ovu misao povežemo s onom prijašnjom Bernardovom refleksijom »da je Kralj nad kraljevima i Gospodar nad gospodarima ostavljajući nebesko prijestolje našao svoj prvi boravak među sinovima ljudskim upravo u prečistom Marijinu Krilu« — dolazi mi na pamet jedna divna misao glasovitog slovenskog propovjednika i profesora homiletike, dr. Opeke. Opisujući ljepote rascvalog talijanskog otočića »Isola bella«, smještenog usred alpskog jezera Lago Maggiore, kaže, da mu se čini da je proljeće hitajući sa toplog juga prema hladnom talijanskom sjeveru otpočinulo na

tom otočiću, a zauzvrat, odlazeći dalje prema sjeveru, prosulo po njem more svoje ljepote.

Primjenjujući sve to na Mariju, njenu bezgrešnost i puninu milosti izražava otprilike slijedeću misao: Isus, sin Božji, hiteći iz toplog i sunčanog neba u hladnoću ovog svijeta otpočinuo je kroz devet mjeseci u prečistom Marijinom Krilu. Odilazeći, prosuo je po Mariji more svoje nebeske ljepote i miline!

Podsjećajući se još jednoć na Bernardove pjesničko-mistične izraze o Mariji »nebeskoj ljehi punoj miomirisnog cvijeća. koju je zasadio nebeski Vrtlar«, o njenoj duši »koja miriše na balzam (milosti)«; o prekrasnom »vrtu koji se rascvao pokraj obilnih voda i izvora milosti«, o »Ljiljanu, koji je svojim mirisom privukao nebesku Pčelicu«, itd.: odazovimo se pozivu sv. Bonaventure — iz njegovog smo »Marijanskog ogledala«, uglavnom, povadili predivne Bernardove izreke kao i izreke ostalih Otaca i crkvenih Naučitelja — pa poput sv. Bernarda, koji se tako rado i tako često »šetao« duhom, srcem i pameću po ovom mirisnom vrtu, razmišljao o Marijinim krepostima, divio se punini i ljepoti njene milosti, udisao punim plućima miomiris koji se dizao iz ovog rajskog vrta, i mi se, sugerira nam sv. Bonaventura, rado i često prošetajmo miomirisnim vrtom Marijine duše, udišimo punim plućima preugodni miris Marijinih kreposti, uživajmo u njima i oduševljavajmo se za njihovo nasljedovanje!

No, Marija je za sv. Bernarda ne samo puna milosti, puna čistoće i nevinosti, puna milosne svjetlosti. Ona je još nečeg puna i prepuna: milosrđa i dobrote!

U opisivanju Marijine dobrote i milosrđa valjda ga nije nadvisio nijedan crkveni Naučitelj ili Otac.

Upravlja Mariji slijedeće riječi: »Tko bi mogao, o Blagoslovljena, izreći svu duljinu, širinu, visinu i dubinu Tvojeg milosrđa?«

Očigledno, primjenjuje na Mariju ono što je sv. Pavao rekao za Isusovu ljubav.

Drugi put govori o Marijinom milosrđu ovako: »Krilo svojeg milosrđa otvorila je svima i svi od njega dobivaju po dio: rob — slobodu, bolesnik — zdravlje, ucviljeni — utjehu; grešnik — oproštenje, pravednik — milost.« Tamo, gdje nije potrebno Marijino milosrđe, ipak ne prestaje njena darežljivost: »Anđeo dobiva radost, Presveto Trojstvo, veliku slavu.« No, najvećma je dobio Sin Božji jer »je od Marijine dobrote dobio ljudsko tijelo«.

Ne mogu li se i na Mariju primijeniti riječi koje Ivan namjenjuje Isusu: Od punine Njegove svi mi primismo! Od punine Marijine dobrote i milosrđa, svi mi, njena djeca, pomalo živimo!

Ima smjelosti, te kaže: »Nek zaniječe Tvoje milosrđe, Blažena Djevice, svaki onaj koji bi, utekavši se Tebi u svojim nevoljama, smio reći da je otišao bez pomoći!«

I ovako on kliče svojoj dragoj Gospođi: »O Velika, o Milosrdna, o svake hvale dostojna Marijo!«

Sveti Bonaventura, koji se u svojem »Marijanskom ogledalu« tako često napaja Bernardovim mislima, govoreći o Marijinom milosrđu postavlja svojim čitateljima slijedeće pitanje: »Reci mi, ako možeš, ima li kog ne grije sunce? Isto tako nađi mi kog ne obasjava Marijino milosrđe?«

Svoju tvrdnju potkrepljuje riječima sv. Bernarda: »Kao što sunce svijetli dobrima i zlima, tako isto Marija zazvana ne raspravlja o zaslugama onog koji je zazivlje (t.j. da li je dostojan da ga usliša, op. pr.); prema svima se dobrostivom pokazuje, prepunom blagosti; za sve, kad se nađu u nevolji, ima živi osjećaj sućuti!«

Uvjereni smo, da nijedan grešnik ne bi očajavao kad bi pažljivo pročitao slijedeće Bernardove riječi:

»Koliko god bio oduran neki grešnik i trunuo u svojim grijesima, Ti ga ne izbjegavaš, ne prezireš ga ako k Tebi vapije i u svojem raskajanom srcu zatraži Tvoju moćnu zaštitu. Snažnom ga rukom izvlačiš iz baruštine očaja, ulijevaš mu u dušu nadu i njega, kog je odbacio cio svijet, prigrljuješ majčinskom ljubavi; griješ ga u svom Krilu i ne napuštaš ga dokle god ga ne pomiriš sa strašnim Sucem.«

Sv. Bernardo predobro znade, da nam svo Marijino milosrđe i dobrota ne bi koristili bez velike i silne moći i snage njenog zagovora. Zato i piše:

»Nitko osim Tebe nema mogućnosti da mač (pravedne kazne) istrgne iz Božjih ruku, Gospođo i miljenice Božja!«

Stoga se moramo ozbiljno pribojavati kad čujemo poruku iz Fatime, kako Gospa jedva zadržava pravednu Božju ruku da ne udari! Doista, izazov grešnika i njihovih grijeha mora biti velik kad i moćna Marijina ruka popušta!

Odakle Mariji tolika moć i snaga posredovanja?

Sveti Bernardo ovako odgovara:

»Čovjek ima slobodan i siguran pristup k Bogu. Za njega posreduje pred Bogom Ocem — Sin, a kod Sina posreduje Marija, Majka njegova. Sin pokazuje Ocu svoje rane i svoje probodeno Srce, a Majka Sinu svoje djevičansko Krilo i svoja prsa.«

Iz ovih se riječi jasno razabire koliko se Bog obavezao i koliko je »riskirao« kad se odlučio za utjelovljenje svojega Sina i kad je

odlučio da jedna žena postane Majkom Božjom! Bio je svjestan koliko će joj morati dati ne samo od svoje veličine i ljepote već i od svoje vlasti! No, Bog se nikad ne kaje za svoja djela i zbog svoje dobrote!

U skladu je s onim što smo rekli, kad naš Naučitelj tvrdi, da nema iza Boga tolike moći ni na nebu niti na zemlji, pred kojom bi sotona toliko strepio kao pred Marijinom!

Bernardo naziva Mariju, zajedno sa ostalim učiteljima, »vjernom Posrednicom, jer ljudima pruža lijek spasenja« kao protuustuk Evina otrova.

Usporedba draga svim Ocima i crkvenim Naučiteljima na kojoj, uz ostalo, grade svu stvarnost Marijine uloge u djelu otkupljenja: Marija je nova Eva. Dok je prva Eva upropastila, druga Eva — Marija spašava!

Još snažnije naglašava sv. Bernardo Marijino posredovanje slijedećim riječima: »Bog ne želi da zadobijemo bilo što, doli po Marijinim rukama.«

Načelo koje vrijedi i u obratnom smjeru: Bog ne želi od nas ništa primiti mimo Marije i bez njenog posredovanja. Stoga nam toplo preporučuje naš divni marijanski Naučitelj: »Ono malo« — kaže malo, jer kad Bogu dajemo sve što imamo, to je još uvijek neznatno i malo — »što želiš Bogu prinijeti, pruži mu po predragim Marijinim rukama... ako ne želiš biti odbijen.«

Imajući sve ovo na pameti čini nam se da bismo mogli reći Isusu: Ti tvrdiš da Ti je dana sva vlast na nebu i na zemlji! Mi to vjerujemo i prihvaćamo uz jednu malu korekturu: nije više sva u Tvojim rukama otkad si je dragovoljno podijelio sa svojom Majkom! Mi priznajemo Tvoje riječi u cijelosti ali uz ovaj mali amandman! Nemoj nam to zamjeriti!

Naravno da iz svega što je sveti Bernardo rekao u čast i pohvalu Marijinu govoreći o njenoj ljepoti i duhovnom bogatstvu po milosti, o njenoj apsolutnoj čistoći i nevinosti, o uzvišenosti njenog Bogomajčinstva, o njenoj dobroti i milju, slijedi kao logičan zaključak i sve ono što govori i piše o Marijinoj slavi na nebu.

Evo samo nekoliko Bernardovih misli u tom pogledu:

»U kolikoj je mjeri na zemlji nadvisila sve po milosti, toliko na nebu nadvisuje sve u posebnoj slavi.«

Nadopunimo Bernardovu misao i njegovom vlastitom naukom, i naukom ostalih Otaca i Naučitelja kao i učenjem svete Crkve: nadvisila je ne samo po milosti, već u prvom redu i u najvećoj mjeri svojim Božjim materinstvom. Po njemu je nadvisila ne samo ljude već i same anđele! Stoga je i u slavi veća od njih!

Marija je po nauci sv. Bernarda (i čitave Crkve) postavljena na nebesko kraljevsko prijestolje.

»Kao što se na zemlji nije našlo dostojnije mjesto, koje će primiti Sina Božjega od Marijinog djevičanskog Krila, tako nema niti na nebu uzvišenijeg mjesta od kraljevskog prijestolja na koje ju je postavio njezin Sin«.

Sveti Bonaventura, u toliko puta spominjanom »Marijanskom ogledalu« piše: »Najljepše, najslađe i najugodnije iza Boga u raju jest — Marija«. Ponovno potkrepljuje svoju tvrdnju pozivom na sv. Bernarda: »Za nas će biti najveća sreća (u raju) iza Boga: gledati Tebe, biti s Tobom!«

No, sveti Bernardo govoreći o Mariji, ističući njeno mjesto u duhovnoj povijesti bilo Crkve, bilo pojedinih duša, ne ostaje na pola puta. On dolazi do jednog konkretnog, vrlo praktičnog zaključka: svaki kršćanin, iza Isusa, mora u najvećoj mjeri ljubiti, štovati i nasljedovati Mariju, biti joj svim srcem i dušom odan i pobožan. Čujmo:

»Dobro promotrimo s kolikim žarom pobožnosti želi da častimo Mariju Onaj koji je u nju pohranio toliku puninu dobara; jer ima li u nas iole milosti, pouzdanja spasenja, to moramo njoj zahvaliti.« Naravno, u Isusu i po Isusu: oni u ekonomiji spasenja nastupaju zajedno. O tome ćemo kasnije napose razmišljati, a sada zapamtimo: nema duhovnog napretka, nema savršenosti, nema prave kršćanske radosti, nema ni u Crkvi ni u pojedinim dušama: bez iskrenog štovanja i pobožnosti prema Bl. Djevici Mariji!

Svetom je Bernardu stoga nemoguće zamisliti — a to mora vrijediti i za nas — kršćanstvo i Crkvu bez Marije. On to izražava jezikom njemu svojstvenim:

»Odstrani sunce s neba i znat ćeš mi reći zašto je nestalo dana... odstrani (s neba Crkve, op. pr.) Mariju, Zvijezdu mora« — divni naziv za Mariju kojim se Bernardo vrlo često i rado služi — »i naći ćeš se u gustoj magli, jezovitom mraku i sjeni smrtnoj!«

O, kako bi nam to mogli potvrditi svojim bolnim iskustvom svi koji su Mariju udaljili iz središta svojeg štovanja i pobožnosti! Samo kad bi htjeli ili znali biti iskreni i priznali svoj mrak i svoje lutanje! Uzalud, kad nema u kući majke djeca su žalosna uza svu ljubav i pažnju očevu!

Koliko bismo još toga mogli iznijeti iz prebogate marijanske riznice Bernardovog znanja, ljubavi i odanosti prema Mariji. No, to bi prelazilo granice ovog malog prikaza.

Ipak, ne možemo se odijeliti od njega, a da ne spomenemo dvije usrdne Bernardove molitve: jedna je upravljena nama, a druga Mariji.

Poslušajmo prvu: ona je predivni komentar evanđeoskih riječi »... A Djevici je bilo ime Marija« (što Bernardu znači: Zvijezda mora):

»O, Ti, koji većma doživljavaš kao da se propinješ i ljuljaš na olujnom moru ovog svijeta usred bura i oluja nego da hodaš po sigurnoj zemlji, ne odvrati svojeg pogleda od svjetlosti ove Zvijezde, ako želiš da te oluja ne slomi; kad navale vjetrovi kušnji, kad upadneš među grebene nevolja — pogledaj Zvijezdu, zazovi Mariju!

Ako se tobom poigravaju valovi oholosti, častohleplja, ogovaranja i zavisti — pogledaj Zvijezdu, zazovi Mariju!

Kad stanu udarati o krhke bokove tvoje životne lađice srdžba, oholost i putenost — pogledaj na Mariju!

U pogiblima, u tjeskobama, u sumnjama — misli na Mariju! Nek njeno Ime ne nestane iz tvojih ustiju! Nek ga ne zaboravi tvoje srce! A da zadobiješ pomoć njenog zagovora ne prestaj nasljedovati njen primjer.

Slijedeći nju nećeš zalutati! Moleći se njoj nećeš očajati, misleći na nju — nećeš zastraniti! Dok te ona drži (za ruku) nećeš pasti. Pod njenom se zaštitom nećeš plašiti! Pod njenim se vodstvom nećeš umarati! Pod njenom ćeš zaštitom stići (do cilja)!

I tako ćeš iskusiti na sebi kako su istinite riječi: Ime je Djevici — Marija, to jest: Zvijezda mora!«

Evo sada i Bernardove molitve upravljene Mariji:

»Gospođo naša, Posrednice naša, Zagovornice naša! Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuči, svojemu nas Sinu izruči« tako da nas »po Tebi primi Onaj koji nam je po Tebi i dan.«

Nek to bude i naša dnevna molitva, a napose na času smrti!

Sveti Ambrozije popraćuje Gabrijelov pozdrav Mariji slijedećim komentarom:

»S pravom kažemo« — kad zajedno s anđelom pozdravljamo Mariju — »da je bila jedina milosti puna. Ona je naime zadobila milost koju nije posjedovao nitko drugi: ispunio ju je milošću sam Začetnik milosti!«

Nameće nam se samo od sebe pitanje: zar je nije već anđeo našao milosti punu? Čemu onda tvrdnja sv. Ambrozija da ju je ispunio milošću sam Začetnik milosti, Isus Krist?

Evo odgovora: u dodiru s utjelovljenim Bogom milosni je Marijin kapacitet neprekidno rastao i uvijek bio ispunjavan puninom milosti. Zamislimo posudu punu dragocjene mirisne tekući-

ne koja pred našim očima povećava svoj obujam i u isto vrijeme biva ispunjena (tekućinom) do vrha!

Prema tome, punina se Marijine milosti prema riječima sv. Ambrozija ne smije shvatiti statički, već dinamički: ona je neprekidno rasla i povećavala se!

Kolika utjeha za sve nas, koji u sv. Pričesti dolazimo neprekidno u neposredan dodir sa Isusom, Začetnikom Milosti! I naša milost uslijed tog dodira neprekidno raste. Doduše, ne do punine Marijine milosti, jer je to bila samo njena povlastica, ali ipak raste! I to prema mjeri s kojom mu stavljamo na raspolaganje svoje srce i svoju dušu. Stoga ne stavljajmo zapreke Njegovu djelovanju i surađujmo s Njegovim poticajima!

Sveti Oci, kad govore o punini Marijine milosti spominju uvijek i korelativ njene milosti: njenu posvemašnju bezgrešnost. Niti sv. Ambrozije nije iznimka u tom pogledu. Kaže: »Nikakva grijeha u njenom pogledu, nikakva grijeha u njenom govoru ili ponašanju!«

No, da ne bi netko mislio da ima na pameti samo osobne grijehe, nadodaje u svom »tumačenju psalama« da je Marija čista »od svake ljage grijeha«. Dakle i od Istočnog grijeha!

Sveti naime Naučitelj predobro znade da je Istočni grijeh također ljaga, i to osnovna, temeljna ljaga! Krivnja same naravi, stečena, ne osobnim činom već rođenjem od Adama. Baštinjena krivnja!

Svetom je Ambroziju Marija ne samo Majka Kristova, Majka utjelovljenog Boga, već i naša Majka.

Donijet ćemo Ambrozijevu misao u kontekstu Bonaventurinog dokazivanja. Sveti Bonaventura prije svega tvrdi: Marija je Majka Kristova. Da bi to dokazao, poziva se, među ostalim, i na Sirahove (Crkvenjakove) riječi, stavljajući ih u Marijina usta: »Ja sam majka lijepe ljubavi, straha (Božjega, o.pr.), spoznanja i svete nade«! (Sirah, 24. 24). Spomenute riječi serafski Naučitelj očigledno uzima figurativno, poistovjećujući uzrok — Isusa, Sina Marijina — sa učincima Isusovog spasiteljskog djelovanja — Vjerom (spoznanjem), nadom (ufanjem) i ljubavlju, kao i strahom Božjim. Zatim nastavlja: »Da li samo Majka Kristova?«

Odgovara energično: »O, ne, ne! jer ona je pojedinačno Majka Kristova, a na radost svih vjernih sveopća je naša Majka«.

Kasnije će katolička teologija upotrijebiti upravo ovaj Bonaventurin izraz kao službeni teološki izraz, da njime označi dvostruko Marijino majčinstvo:

Pojedinačno, ili fizički, ona je jedino Majka Isusova. Duhovno, ili još stvarnije rečeno mistično, ona je univerzalna, sveopća Majka, Majka svih vjernih.

Svoju tvrdnju — stoga svetog Bonaventuru i spominjemo u vezi sa sv. Ambrozijem — potvrđuje riječima svetog milanskog Naučitelja:

»Ako je Krist brat svih vjernih« — Isus je to sam za sebe ustvrdio — »zašto se ne bi trebala Marija nazivati Majkom svih vjernika? Ona koja je rodila Krista?«, pita se sveti Ambrozije.

Spomenuli smo da se ovo drugo Marijino majčinstvo naziva duhovnim, ili još stvarnije mističnim. Toga se sjetimo kad budemo o ovoj utješnoj i dragoj istini kasnije većma govorili!

Sveti se serafski Naučitelj sv. Bonaventura opet vraća sv. Ambroziju i nadovezujući ponovno svoje misli na njegove zanosno kliče: »Radujmo se, predragi, i s puno radosti kličimo: Blagoslovljen da je Brat naš, po kome je Marija postala našom Majkom! Blagoslovljena Majka, pa kojoj je Krist postao našim Bratom!«

Sveti Ambrozije ističe Marijinu ulogu u odgajanju djevičanskih duša. Sam je o djevičanstvu znao tako divno govoriti i toliko oduševljavati za djevičanstvo, te bi se mnoge djevojke, slušajući ga, odlučile za djevičanski život. Stoga su neki roditelji za vrijeme Ambrozijevih propovijedi zaključavali svoje kćeri, da se ne bi odlučile za djevičanstvo i tako omele njihove planove o »dobrim i unosnim« udajama.

Vjerojatno su i slijedeće riječi uzete iz jedne od tih i takovih propovijedi. I opet citat iz Bonaventurinog »Marijanskog ogledala«:

»Marija, taj djevičanski Cvijet, plela je u svijetu neuvele djevičanske vijence podržavajući u dušama ljubav prema nevinosti, potičući ih da čuvaju pomnjivo zaključana vrata svoje stidljivosti, te čuvajući tako neokaljanu svoju neporočnost teže za svetošću: i slijedeći tako djevičanski Marijin primjer stignu do Zaručnikovih nebeskih odaja.«

Sveti je Ambrozije zacijelo pritom mislio na divne djevičanske duše kao što su djevice i mučenice: sv. Anastazija, sveta Agneza, sv. Emercijana, sv. Cecilija i tolike druge. No, to je još uvijek bio početak! A što bi danas rekao, kad bi vidio bezbrojne »djevičanske vijence« koje je svojim utjecajem splela ova Djevičanska Majka u kasnijoj kršćanskoj povijesti i još ih uvijek plete!

I slijedeće riječi odaju sv. Ambrozija kao revnog i svetog »unovačitelja« djevičanskih duša:

»O, kolikim će djevicama ona izaći ususret, kolike će, zagrlivši ih, privući govoreći: I ova je zaručničku vjernost mome Sinu sačuvala svojim nepovrijeđenim stidom.«

Vidjeh veliko mnoštvo (Otkr. 7, 9)

Gornje riječi sv. Ivana apostola mogli bismo uzeti kao motto ili naslov čitave jedne velike knjige kad bismo pokušali iznijeti sve lijepo i pohvalno što su Sveti Oci i crkveni Naučitelji napisali o Mariji, a s jednom jedinom svrhom: da se u potpunosti odazovu želji i pozivu Duha Svetoga izrečenom na usta Marijina!

No, zbog ograničenosti ovog prikaza, evo samo nekoliko pojedinačnih izjava nekih od njih:

Sveti Leo (Lav) papa, govoreći o Gospodinovu rođenju, kaže u počast Isusu i Mariji slijedeće:
»... Isus Krist, naš Gospodin, ulazi u našu niskost silazeći s nebeskih visina ali tako da se ne otkida od Očeve slave; ulazi u dimenzije našeg svijeta rađajući se na jedan nov način: nevidljiv u svome svijetu, postaje vidljiv u našem; Nedokučiv daje se obuhvatiti; prije izvan vremena, ulazi sada u vrijeme. A i rađa se na novi jedan način: začet od Djevice, rođen od Djevice, bez požude očeva tijela, bez povrede Majčine neporočnosti — takovo je naime rođenje dolikovalo budućem Spasitelju svijeta..., a sve se odigralo božanskom moći, te je Djevica začela, Djevica rodila, (rađajući) Djevicom ostala.«

Sveti Atanazije kaže:
»Mariju treba smatrati ne samo Bogorodicom već i Kraljicom i Vladaricom; a ovaj joj naslov pripada uistinu kao njoj svojstven i zbog toga što je Krist rođen od Majke i Djevice i Bog i Gospodar i Kralj!«

Sveti Ivan Zlatousti u jednoj svojoj homiliji (nagovoru) ovako veliča Mariju:

»Predraga braćo! Doista nadasve čudesna je Bl. Marija Vazdadjevica. Da li se u bilo koje vrijeme našao netko veći i slavniji od nje? Ili se uopće mogao naći veći od nje? Ona je jedina nebo (anđele, op. prev.) i zemlju (svece, op. pr.) nadvisila svojim dostojanstvom.

Ima li tko od nje svetiji? Ne nadvisuju je u svetosti niti proroci, niti apostoli, mučenici, patrijarhe; nisu od nje svetija ni prijestolja, ni gospodstva, ni serafini, ni kerubini; ne može se među stvorenjima, bilo vidljivim bilo nevidljivim, zamisliti nešto veće ili uzvišenije (od nje), Ona je u isto vrijeme i Službenica Gospodnja i Majka Njegova; u isto vrijeme i Djevica i Majka!

Majka je Onog koji je rođen od Oca prije svakog počela, kog anđeli i ljudi priznaju Vladarom svega stvorenog. Želiš li znati koliko je uzvišenija ova Djevica od svih nebeskih vlasti?

Anđeli sa strahom i trepetom **stoje** (pred Bogom) zastirući svoja lica. Djevica Marija (naprotiv) **prikazuje** čitav ljudski rod Onome koga je rodila. Po njoj zadobivamo oproštenje grijeha!

Pozdravljena stoga da si Majko: Ti si Nebo, Kćerka, Djevica, Prijestolje, ponos i slava naše Crkve, Ti si Svod nebeski! Moli neprekidno svog Sina i našeg Gospodina za nas da bismo po tebi mogli zadobiti milosrđe na dan suda i postići sva dobra obećana onima koji Boga ljube...«

Sveti Efrem Sirski piše:

»Dvije nevine, dvije čiste, jedna drugoj posve jednake bile su stvorene: Eva i Marija! Kasnije jedna je od njih, Eva, postala uzrokom smrti, a druga, Marija, izvorom našeg života!«

Ide dalje od paralelizma Eva — Marija, te uspoređuje Marijinu bezgrešnost sa bezgrešnošću samog Isusa. U svojim »Carmina nisibena« (nizibenske pjesme) pjeva ovako o Isusu i Mariji:
»Ti i Majka Tvoja jedini ste koji ste uistinu sačuvani od svakog grijeha! Nema trunka grijeha na Tebi, Gospodine, niti ljage na Tvojoj Majci«!

Svjedočanstvo sv. Efrema osobito je dragocjeno. Do tada su naime Sveti Oci i crkveni Naučitelji govorili o Marijinoj bezgrešnosti općenito tj. uključujući je u pojam opće Marijine čistoće kao zahtjev Marijinog Božjeg Materinstva (sv. Justin, sv. Irenej, Tertulijan, sv. Hipolit, sv. Grgur Čudotvorac i drugi). Sveti Efrem naprotiv prvi među istočnim Naučiteljima u IV stoljeću posvjedočuje **izričitu** (eksplicitnu) vjeru Crkve u Marijino Bezgrešno Začeće. U drugom se naime smislu njegove riječi ne mogu niti shvatiti, niti protumačiti.

Završimo pohvale Svetih Otaca i crkvenih Naučitelja smjelom izjavom **Svetog Bonaventure.**

Više smo puta spominjali njegovo »Marijansko ogledalo« — doduše neki misle da ga nije napisao sv. Bonaventura već jedan drugi franjevac, Konrad Saksonski — iz kojeg smo najvećma vadili izreke sv. Naučitelja: njihove citate, pohvale i njihova svjedočanstva o Mariji, njenoj ulozi u povijesti crkve i duhovnoj povijesti

pojedinih duša, o Marijinoj bezgrešnosti, punini milosti, njenom sveopćem Materinstvu itd.

Napomenuli smo kako je sv. Bonaventura često svoje misli izvodio iz njihovih misli, svoje izjave potvrđivao njihovim tvrdnjama.

Očaran ljepotom Marijine duše prepune milosti, zadivljen uzvišenošću i veličinom Marijinog Božjeg Majčinstva, zanesen bezbrojnim povlasticama duše i tijela kojima ju je Bog obasuo, on zanosno kliče:

»Takova Majka, ... Majka i Djevica, najdostojnija je i najvećma odgovara (Božjem) Sinu.
Nije bilo moguće pronaći Majku koja bi u većoj mjeri odgovarala (Božjem) Sinu, niti Sina koji bi većma odgovarao takvoj Majci...!

Bog je mogao stvoriti svijet većim, nebo grandioznijim i blistavijim, ali majke veće od Majke Božje Bog nije mogao stvoriti!«

Pobožno pretjerivanje? O, ne! To je očito ne samo iz njegovog preostalog pisanja, već isto tako i iz pisanja ostalih svetih Otaca i Naučitelja.

Svi se oni, vidjeli smo, tako ili na sličan način izražavaju kad govore o Marijinoj ljepoti, svetosti i veličini.

Nije li to ograničavanje Božje svemožnosti, onaj »nije mogao«? Nipošto!

Ne radi se o ograničenju sa strane Božje, već sa strane ljudske stvorene naravi. Nije Bog ograničen u davanju, već ljudska narav u primanju.
A to znači: stvorena narav nije mogla primiti na sebe više od onog što je dobila Marija! Ni veću čast, ni veću uzvišenost, ni veću ljepotu!

TEOLOZI SLAVE MARIJU

I teolozi su predobro shvatili Marijino proročanstvo i obavezu Duha Svetoga koja iza njega stoji.

Stoga su požurili dati svoj doprinos Marijinoj slavi i časti. A požurili su, prije umjetnika, arhitekata, kipara i slikara, da ne bi uslijed njihove šutnje i oklijevanja — kamenje prije progovorilo!

Proučivši temeljito sve što o Mariji kaže Sveto Pismo, crkvena tradicija i Crkva sama — nauku Crkve, njene liturgijske knjige, crkvene molitve, čitavo marijansko bogoslužje, te spise svetih Otaca — odlučili su svu nauku o Mariji staviti u jedan pregledan sistem. Prikazali su pojedine istine o Mariji u njihovoj unutarnjoj logičnoj povezanosti i tako stvorili poseban dio teologije — marijologiju.

Sve što Crkva vjeruje i uči o Mariji nastojali su teološki opravdati, proučiti i razjasniti.

A bili su za sav taj težak i važan posao kvalificirani i osposobljeni ne samo svojim velikim znanjem, oštroumljem i učenošću, već i svojim kršćanskim i marijanskim duhom, ljubavlju i odanošću prema Crkvi i Mariji.

Ne nameću se oni Crkvi kao učitelji, već joj služe kao njeni poslušni sinovi, suradnici i pomoćnici stavljajući joj na raspolaganje svoj um i svoje srce. Smatraju se sretnima kad mogu pod vodstvom Crkve u dušama vjernika produbljivati i proširivati štovanje, ljubav i odanost prema najsvetijoj Majci i Djevici.

Udišući punim plućima atmosferu Crkve u kojoj su ponikli i odgojeni vide i predobro osjećaju kako je ona upravo »nabijena« Marijom.

Susrećući se u Crkvi s Marijom na svakom koraku — u liturgiji, crkvenoj tradiciji, spisima svetih Otaca itd. — dobro uočuju

i s pravom zaključuju da je Kristova Crkva ne samo jedna, sveta, katolička i apostolska, već i — marijanska!

Brzo i s radošću otkrivaju nekoliko temeljnih načela kojih se drži Crkva i sveti Oci u vrednovanju Marije, u procjenjivanju njene veličine, njene uloge u ekonomiji (povijesti) spasenja.

Ova će im načela biti ključ za razumijevanje Marije i svega onoga što o njoj uči Crkva i orijentacijske točke, oznake, kojih se trebaju držati u svojem proučavanju i izvlačenju zaključaka iz onoga što o Mariji govori Sv. Pismo, crkvena Tradicija i Crkva sama.

Temeljno je načelo, kažu oni, za prosuđivanje Marijine veličine, svih njenih povlastica kao i za razumijevanje njene uloge u povijesti spasenja — **Marijino univerzalno Majčinstvo**. A to znači: Marija je fizička Majka utjelovljenog Boga, Isusa Krista, i duhovna, mistična Majka Tijela Kristova, ili — kako se iza Drugog vatikanskog sabora običava reći: Majka Crkve.

Za ovu je uzvišenu čast i službu pripravlja njena bezgrešnost i punina njene milosti. Sastavni je, integralni dio ovog univerzalnog Majčinstva njeno posredništvo i suotkupiteljstvo. Ovamo, s time se svi slažu, spada i njeno, porodom neozlijeđeno, djevičanstvo.

Iz njenog sveopćeg Majčinstva kao bistra voda iz izvora proistječe njeno slavno uznesenje na nebo dušom i tijelom, moć njenog zagovora, njeno kraljevsko dostojanstvo, njena radost, slava i blaženstvo na nebu, štovanje koje zaslužuje: manje doduše od božanskog (latria), ali veće od onog koje se iskazuje bilo anđelima, bilo svecima (hyperdulia).

Pomnjivim proučavanjem liturgije i njenih tekstova zapažaju kako je Crkva smatra **izvanrednom pojavom, izvanrednom Djevicom — Virgo singularis!**

Sveti Albert Veliki će to izraziti slijedećim riječima: »Marija ne ide u red sa ostalima niti je jedna između njih: ona je iznad svih ostalih!«

I upravo zato opravdano zaključuju: jer je Marija iznad sviju i nadilazi sve ostale kategorije duhovnih vrednota, stvarajući svijet svoje vlastite veličine, pripadaju joj s pravom izvanredni darovi, milosti i povlastice kao sastavni dio njenog uzvišenog Bića, uzvišenosti njene osobe.

Proučavajući spise svetih Otaca, na pr. sv. Augustina koji pišući i tvrdeći da su svi pa i pravednici Starog Zavjeta sagriješili, odmah se ispravlja izjavljujući da od ovog pravila »izuzima Bl. Djevicu Mariju... ne želeći je uključiti, kad je govor o grijehu« i

to »iz poštovanja prema Gospodinu«, otkrivaju novi jedan parametar za prosuđivanje i ocjenjivanje Marijine veličine. Taj glasi: ne bi dolikovalo Mariji da bude u vlasti bilo kakovog, pa i najmanjeg grijeha, ne isključujući niti Istočni. Bila bi to uvreda za samog Gospodina!

Ovo načelo izraženo pozitivno, glasi: Mariji treba pripisati i dolikuje da joj se pripisuje sve ono što joj odgovara kao Majci Božjoj i Majci Otajstvenog tijela Kristova uz jedini uvjet, da se ne protivi nauci Crkve, objavi i zdravom prosuđivanju!

Ovim su se načelom vodili kroz čitava stoljeća Duns Scotus i ostali franjevci teolozi braneći Marijino Bezgrešno Začeće i boreći se da ta nauka bude proglašena vjerskom dogmom. Evo njihovih dokaza:

Dolikovalo je da je Bog sačuva od istočnog grijeha kao buduću Majku Božju.

Mogao je to učiniti tzv. preservativnim otkupljenjem tj. da joj unaprijed uračuna Isusovo trpljenje i Isusove zasluge!

Učinio je tako tj. doista ju je i sačuvao od istočnog i svakog drugog grijeha i nesavršenosti!

Kad se radi o tome da Mariji dolikuje nešto u tolikoj mjeri da bi protivno za nju bilo nedolično, onda protivno postaje automatski ne samo nedolično već i nemoguće!

A upravo je to slučaj kad se radi o Marijinoj apsolutnoj bezgrešnosti!

Teolozi primjenjuju na Mariju i slijedeće načelo:
Sve povlastice koje je Bog dao bilo kojem Svecu trebao je dati također i Mariji ili u jednakoj ili čak u uzvišenijoj i oblilnijoj mjeri.

Ne može, kažu oni, Krist uskratiti svojoj Majci i Kraljici anđela i ljudi što je udijelio bilo kome od svojih slugu!

Otkrivaju da u Crkvi postoji i slijedeće načelo:
»Različitim povlasticama čovještva Kristova odgovaraju slične povlastice i u Marije, naravno, »na način i u mjeri koji odgovara svakome od njih dvoje napose.«

Ovo načelo nazivlju analogijom ili načelom sličnosti. Opravdavaju ga pozivom na tzv. Prvotno evađelje, tj. na riječi iz Knjige Postanka (Geneze) 3.15 (»Neprijateljstvo postavljam između Tebe...)

U spomenutim riječima otkrivaju najužu povezanost između Marije i Krista, bilo da se radi o Majci ili Suradnici. To znači: morala je biti Kristu slična i kao Majka i kao najuža Njegova Suradnica u dijelu otkupljenja i posredovanja.

Oboružani spomenutim načelima teolozi ulaze u proučavanje nauke o Mariji, njene veličine, njenih povlastica kao i uloge koja je njoj povjerena u djelu otkupljenja ili posvećenja. A idu sa velikom sigurnošću i pouzdanjem — uvijek pod nadzorom Crkve i u posvemašnjem posluhu prema njoj, prepuštajući posljednju riječ njenom Učiteljstvu.

Pomnjivo traže i pronalaze u sv. Pismu riječi koje bi se smjele i mogle — prema tome i trebale — primijeniti na Mariju: bilo u doslovnom, bilo u prenesenom ili adaptivnom, prilagođenom značenju. Evo samo nekih od njih:

»Mudrost sama sebe hvali... govoreći: izišla sam iz ustiju Svevišnjega, rođena prije svakog stvorenja« (Sir. 24. i — 15)

U ovim i slijedećim riječima vide Marijino predodređenje od vjekova u zajednici sa svojim Božanskim Sinom.

»Gospodin me je imao na početku putova svojih prije nego li je bilo što stvorio« (Izreke, 8. 22 i slijedeći reci)

Bibličari i mariolozi tvrde da se ove posljednje riječi moraju shvatiti u doslovnom, premda u dosljednom smislu. Time žele reći: odnose se u prvom redu na Utjelovljenu Mudrost, Isusa Krista a onda dosljedno (consequenter) i u drugom redu na Mariju

U marijanskom smislu tumače i riječi Prvotnog evanđelja iz raja zemaljskog: »Neprijateljstvo postavit ću između tebe i Žene, između potomstva tvojega i potomstva njezina...« (Knjiga postanka 3. 15)

Na spomenute se riječi iz Knjige Postanka često prizivaju kad dokazuju Marijinu bezgrešnost, Marijino sudioništvo u djelu otkupljenja ili njeno posredništvo.

Brane i obrazlažu stanovište Crkve i sv. Otaca da se Izaijine riječi: »Evo Djevica će začeti i roditi Sina...« (Iz. 7.14.) odnose u punom smislu na Mariju, direktno na nju i jedino na nju i Isusa.

Tvrde i dokazuju da u Sv. Pismu ima izreka iza kojih se direktno-izričito ili indirektno-uključivo krije Bl. Djevica Marija: direktno u riječima, indirektno u tipovima i slikama.

»Isklijat će mladica iz panja Jišajeva, izdanak će izbiti iz njegova korijena« (Izaija, 11.1)

»... Jahve će ih ostaviti dok ne rodi ona koja ima roditi.« (Miheja 5.2)

U zaručnici iz Pjesme nad pjesmama vide ne samo Crkvu i svaku pojedinu dušu, već i Mariju. I to nju u prvom redu i na poseban način.

Mariju prepoznaju u mnogim slikama, tipovima i simbolima St. Zavjeta.

Marijina je slika Eva, koja je kasnije postala njena sušta suprotnost.

Mariju vide simboliziranu u Noevoj lađi: sav je svijet potopljen u vodama Adamovog grijeha. Marija poput novozavjetnog kovčega plovi na površini, sačuvana od svakog, ne samo istočnog grijeha.

Mojsijev grm, koji je gorio, a nije izgarao, simbolizira Marijino neozlijeđeno djevičanstvo.

U Gedeonovom runu, koje ostaje suho, dok je sve uokolo puno rose — i obratno — vide čistu i grijehom neokaljanu Mariju.

U Juditi prepoznaju Mariju kao moćnu zaštitnicu koja pobjeđuje oholog Holoferna: sotonu i sve njegove pomoćnike.

Svijesni da u Crkvi ne može biti ni jedna istina, pa niti o Mariji, koja nije teološki opravdana i usklađena sa Svetim Pismom i naukom svete Crkve, rješavaju i prividne sukobe koji se pojavljuju u vezi s učenjem i isticanjem Marijine bezgrešnosti: sačuvana od grijeha, a ipak otkupljena! Kako to? Odgovaraju: otkupljena preservativnim otkupljenjem! Sačuvana zbog predviđenih zasluga Isusovih!

Prividni sukob između tvrdnje svetog Pavla apostola o jednom Posredniku između Boga i ljudi, Isusu Kristu. i učenja Crkve da je i Marija Posrednica, rješavaju lučeći između Isusovog prvotnog, apsolutno potrebnog, nenadomjestivog posredništva i Marijinog: drugotnog, podređenog i uvjetovanog, ne nuždom, već Božjom odredbom i voljom.

Kad god se proučavajući neku istinu o Mariji i zalazeći u njenu srž nađu na raskršću, ne znajući u prvi mah da li da krenu nadesno ili nalijevo, tj. da li da Mariji priznaju neku povlasticu, neku prerogativu ili odliku ili da joj je ospore, držeći se uhodanih putova i načela, oni uvijek kreću udesno. To znači da uvijek pripisuju Mariji ono što joj većma dolikuje, što joj je većma na čast i pohvalu, što je za nju kao Majku Spasiteljevu ljepše i časnije, obazirući se kod odlučivanja samo i jedino na to: da se to što Mariji pripisuju ne protivi vjeri, nauci Crkve i zdravom prosuđivanju. Tako se oni svijesno pretvaraju u Marijanske maksimaliste.

Na taj način, stvarajući jednodušno teološko mišljenje (sententia theologorum communis) proširuju i produbljuju nauku Crkve o Mariji. (Fides ecclesiastica circa Mariam).

Međutim, ne izlažu li se oni opasnosti da, nižući oko Marijine dogmatske okosnice tolike počasti, pohvale i povlastice, pretjeraju, te stvaraju oko nje neke vrsti nimbus malog božanstva? Ne kreiraju li tako neki novi lik Marijin, umjesto da vjerno otkrivaju u

Svetom Pismu, crkvenoj tradiciji i vjeri Crkve onu i onakvu Mariju kakova se tamo nalazi?

O, ne! Jer oni niti pišu niti govore proizvoljno, oslanjajući se isključivo na sebe, na svoje znanje i prodornost svojeg uma, već pomnjivo osluškuju bilo Crkve, tog otajstvenog Tijela Kristovog kojemu i sami pripadaju i u kojem žive; stoga nema i ne može biti pravog teologa koji ujedno ne bi bio tijesno povezan s Crkvom i s Kristom preko nje. Pomnjivo proučavaju Predaju i u njenom svjetlu, tj. duhu nastoje otkriti poruku Sv. Pisma i Duha Svetoga.

Uostalom, pripisujući Mariji sve najljepše i najuzvišenije, oni ustvari imitiraju samog Boga »... koji je mogao stvoriti svijet većim i grandioznijim, nebo prostranijim i blistavijim, ali majku veću od Majke Božje nije mogao stvoriti« (sv. Bonaventura). A to znači, dao je Mariji sve što joj je mogao i smio dati. Ograničenje je, kako smo napomenuli, došlo zbog ljudske ograničenosti a ne manje Božje darežljivosti!

Zašto ne bi i mariolozi Mariji pripisivali sve što joj mogu i smiju pripisati? Zar da budu prema Mariji uskogrudni kad je Bog prema njoj toliko velikodušan?

Ne mogu li se ovdje na neki način primijeniti riječi velikog Augustina koji govori Bogu (citirano po smislu): ako smo zavedeni slijedeći Tvoje prejasne dokaze onda si nas Ti zaveo!?

Uostalom, i sami su kasniji događaji potvrdili pravilnost njihovog rezoniranja, njihovog postupka!

Nisu li franjevački teolozi, na čelu sa Duns Scottom, stoljećima uvjeravali kršćanstvo, da je dolikovalo te Bog očuva Mariju čistu i neokaljanu od istočnog grijeha i svakog drugog osobnog grijeha? Da je to mogao učiniti i da je učinio?!

Crkva je dugo vremena šutnjom indirektno odobravala njihovu nauku, ali se otvoreno nije izjašnjavala.

Tek se papa Siksto IV, sam franjevac, otvoreno izjasnio u prilog Marijine bezgrešnosti. No, definirati je — još se nije usudio. Toliko je bilo njenih, upravo žestokih protivnika. Papa Pavao V zabranjuje javno braniti nauku protivnu Marijinom Bezgrešnom Začeću (1621), a tek je Pio IX 1854 god. proglašuje vjerskom istinom.

Usuđujemo se reći: još su dvije zlatne krune preostale da budu stavljene na Marijinu glavu, tj. da budu proglašene još dvije vjerske istine: prva da je **Marija Majka otajstvenog Tijela Kristova;** i druga da je **Posrednica svih milosti!**

I jedna i druga istina zasad su još samo jednodušno mišljenje pravovjernih teologa (communis theologorum sententia, fidei proxima) trajno podržavano od redovitog Učiteljstva Crkve, napose rimskih Prvosvećenika posljednjih vremena, kao i vjerom vjernika.

Doduše, papa Pavao VI, ušavši nenajavljen u koncilsku aulu za vrijeme trajanja Drugog vat. koncila, proglasio je Mariju »Majkom crkve«. Time je ova nauka dobila na svojoj težini i važnosti, ali to još nije bila definicija.

Što se tiče druge istine o Mariji da je ona uz Isusa, prvotnog i glavnog Posrednika, drugotna Posrednica, čuje se da je papa Ivan Pavao II već razaslao upitnike kardinalima i biskupima tražeći od njih mišljenje. Da li je došlo vrijeme da se nauka o Marijinu posredništvu proglasi vjerskom istinom?

Ako je to istina, nadajmo se da ćemo uskoro biti svjedoci novog Marijinog triumfa i slave.

Dao Bog da se to što prije ostvari, jer povijest ljudskog spasenja, u kojem Marija odigrava tako prevažnu ulogu, po svemu sudeći, približava se polako svojem kraju.

Pio XI je već davno rekao da misli kako se ljudska povijest približava brojki dvanaest na povijesnom brojčaniku. A Pavao VI. — u svojim povjerljivim razgovorima sa francuskim akademikom Guittonom tjeskobno se pita, ne približavaju li se vremena koja je Isus nagovijestio tajanstvenim riječima: »Kad Sin čovječji dođe ponovno na svijet, da li će naći vjere na zemlji?«

Ovo su prema njegovim slutnjama upravo ta vremena, kad nevjera prodire i u samo kršćanstvo!

ODAKLE CRKVI ZNANJE O MARIJI?

Kratka rekapitulacija svega što smo rekli dobro će nam doći kao uvod u ono što slijedi.

Crkva je u Marijinim riječima ».. odsad će me blaženom nazivati svi naraštaji« vidjela ne samo puko proricanje već i Božji direktni nalog da Marijino proročanstvo privede u djelo. Da ga ostvari.

Odmah se prihvatila posla: počela je o Mariji govoriti i pisati. Prije svega u liturgiji i preko nje. Uvodi u bogoslužje mnoge Marijine blagdane. U tekstovima liturgijskih proslava divi se Marijinom Bogomajčinstvu, veliča je zbog njene bezgrešnosti, slavi je zbog punine njene milosti; ističe moć njenog zagovora; govori o njoj kao najužoj Kristovoj Suradnici u djelu otkupljenja; preko svete liturgije sučustvuje s njenim bolima, tješi je u njenim žalostima. Jednom riječju: Crkva — a to znači, svi pobožni vjernici — slavi Mariju, s njom se žalosti i veseli!

Jer ona je istim marijanskim duhom nadahnula svu svoju djecu, sve svoje vjernike: duhom udivljenja, poštovanja i pobožnosti.

No, i ovdje nam se namaće samo od sebe pitanje:

Na temelju čega sve ovo Crkva govori i tvrdi? Odakle ona znade da je Marija Bogorodica, da je bez grijeha (istočnog) začeta, milosti puna? Zbog čega je naziva Vladaricom anđela i ljudi, nadodajući i epitet »Prejasna«? Čuvaricom Božjeg blaga, Djevicom svih milosti? Odakle joj, jednom riječju, svo to znanje o Mariji?

Odakle joj tvrdnja da je Marija predviđena i zamišljena prije svih stvorova, dekretirana istom odlukom kojom i Krist?

Kojim pravom u svojoj liturgiji primijenjuje na Mariju riječi koje su u prvom redu bile upućene Juditi: »Ti slava jeruzalemska, Ti veselje izraelsko, Ti diko puka našega«? K tome tvrdi da su ove riječi bile u prvom redu namijenjene Mariji, jer Judita je bila samo njena slika!

Ne ide li odveć daleko u svojem učenju pripisujući Mariji sve najljepše i najuzvišenije što joj se može pripisati? Postavlja jedan jedini uvjet: da se ništa od svega tog učenja ne protivi objavi, njenoj (crkvenoj) nauci i zdravom rasuđivanju!

Predbacuju joj da pretjerava ne samo oni koji su se odijelili od jedne, svete, katoličke i apostolske Crkve; napustili je, a s njome napustili i štovanje i ljubav prema Mariji — već i mnogi, osobito u novije vrijeme (Holandski katekizam), koji se nalaze, barem tako za sebe tvrde, u zajedništvu s Crkvom premda se s njom ne slažu u vrednovanju Marijine veličine. Ne pridaju joj i neće pridati ulogu koju joj pripisuje Crkva u djelu ljudskog otkupljenja, u povijesti spasenja!

No, Crkva nipošto ne pretjeruje; njeno učenje o Mariji nije plod njene ljubavi, oduševljenja i zanosa. Naprotiv, sve njeno udivljenje i ljubav proizlazi iz spoznaje o Marijinoj veličini i dostojanstvu Majke Božje!

U svojem marijanskom učenju Crkva se ne vara i ne griješi jer ima dva bistra izvora iz kojih crpi svoje znanje o Mariji. To su oni isti izvori iz kojih crpi svoje znanje o Bogu, presvetom i preblagoslovljenom Trojstvu, otkupljenju i milosnom uzdignuću: Sv. Pismo i Tradicija (Predaja); a jer iza Predaje stoji Crkva kao živi organizam, Otajstveno tijelo Kristovo, zovemo je Crkvenom tradicijom.

Crkva prije svega crpi svoje znanje o Mariji iz Sv. Pisma, bilo Starog bilo Novog zavjeta.

Iz Sv. Pisma, napose sv. Evanđelja, Crkva doznaje da je Marija Majka Božja, jer »sveto što će ona roditi zvat će se Sin Božji«.

Od anđela doznaje da je Marija »milosti puna«. Stoga joj se divi i veliča je. Predobro naime Crkva znade što je to milost posvećujuća i djelujuća i koju sve ljepotu, sjaj, snagu i spoznaju sa sobom donosi. Nitko kao Crkva ne prodire u tajnu milosti Božje. Nigdje kao u njoj i pod njezinim nadzorom nisu ispisane tako dubokoumne rasprave o milosti posvećujućoj i djelujućoj.

Nitko se osim nje ne trudi toliko da bi duše ljudi zaodjenuo u pirno ruho milosti.

Već od svojih najranijih početaka ona šalje misionare u poganske krajeve da bi duše pogana oprali svetom krsnom vodom od grijeha i zaodjenuli ih u milost. Bori se na život i smrt da sačuva milost u dušama svojih vjernika, povjerenih njenoj majčin-

skoj brizi; osobito duše malenih i najnezaštićenijih. Sve to čini jer predobro zna što je milost i milosni život. Stoga je i najvećma zadivljena nad puninom Marijine milosti!

Na piru u Kani Galilejskoj ona doznaje da Marija pred Bogom sve može; da je, kako će se kasnije izraziti sv. Bonaventura, Marija »moleća svemožnost«.

Gledajući je podno križa umirućeg Sina, tijesno povezanu sa umirućim Kristom, Crkva u tome gleda Marijino sudjelovanje u djelu otkupljenja.

Ona predobro zna, bolje nego oni koji je kritiziraju, da je Marijino sudjelovanje u djelu otkupljenja drugotno, podređeno i uvjetovano voljom i odredbom samog Isusa!

Predobro zna da nije bilo apsolutno potrebno njeno sudjelovanje da bi moglo doći do djela otkupljenja, već da je otkupljenje njenim sudjelovanjem postalo ljepše, ljudima milije i prihvatljivije.

No, da li je Crkva riječi Sv. Pisma na koje se poziva, primijenjujući ih na Mariju, pravilno shvatila u njihovom autentičnom, nepatvorenom značenju, ili je tim riječima »nametnula« marijanski prizvuk?

Tako na primjer, kad riječi Sirahove »... stvorena u početku, prije vjekova« tumači — kako smo to već ranije napomenuli — u tom smislu da je Marija zajedno s Kristom predviđena i predodređena — dekretirana — od vijeka?

Pogotovo, kad je riječ o Prvotnom evanđelju (Protoevangelionu): »Neprijateljstvo postavljam između tebe i Žene, između potomstva tvojega i potomstva njezina« (Post. 3.15) — da li je Crkva pravilno ocijenila gornji tekst gledajući u njemu **svetopisamski dokaz** Marijinog bezgrešnog začeća i objavu Marijinog sudjelovanja u djelu otkupljenja?

Prije proglašenja dogme o Marijinom Bezgrešnom Začeću, dakle u vrijeme dok je bilo dozvoljeno (premda nikad opravdano) sumnjati u ovu istinu, bilo je teologa koji su nijekali vezu između gornjih riječi i Marijine bezgrešnosti. Pa i među katoličkim egzegetama, a da i ne govorimo o onima izvan Crkve!

No, ne zaboravimo: Crkva je nepogrešiva u tumačenju Sv. Pisma kad ga tumači svečano, službeno ili kako se to kaže »Ex cathedra«. No, ne samo tada!

Sv. Pismo nije dovoljno, bez crkvenog nepogrešivog učiteljstva, dapače u rukama je samozvanih i neovlaštenih tumača opasno i pogibeljno. Dvosjekli mač! Svi se, naime, krivovjerci pozivaju na Sv. Pismo, da bi »dokazali« svoje krivovjerne tvrdnje.

Kako li samo u najnovije vrijeme mrcvare i iznakazuju Sv. Pismo adventisti, subotari, jehovci i toliki drugi!

Čitajući pomnjivo sveto Evađelje uočit ćemo kako se Krist često, objavljujući nebeske tajne, izražava jasno, precizno, tako da je Njegove riječi nemoguće shvatiti drugačije nego doslovno, a da se pritom ne učini nasilje i tekstu i smislu.

Tako, na primjer, kad govori o svom božanstvu, o svojem pravom i ne samo prividnom čovječanstvu; kad govori o tajni Presvetog trojstva, o realnosti Euharistijske svoje nazočnosti itd. U gore spomenutim slučajevima, i u mnogim drugima, Isus se nije mogao jasnije izraziti no što se izrazio.

Ali isto tako ima mnogo istina koje Isus iznosi u slikama i prispodobama, tako, da ga i sami apostoli nisu razumjeli.
»Protumači nam ovu prispodobu« govorili bi mu tada. Ili, osjećajući da ga njegovi slušatelji ne razumiju, rekli bi mu: »Zašto im govoriš u prispodobama?«
Isusov je odgovor zagonetan i težak za razumijevanje: »Da gledaju, a ne vide, da slušaju, a ne razumiju: da se ne bi možda obratili, pa da im bude oprošteno.« (Marko, 4.12)

Odgovor je toli zagonetan i težak da bi se mogao lako shvatiti u smislu odbačenja i to bez vlastite krivnje.

Drugi put dajući apostolima vlast da opraštaju ili zadržavaju grijehe nije zašao u pojedinosti ove vlasti; nije izričito rekao, da ono »oprostite« ili »zadržite« ustvari znači: saslušajte svakog pokornika napose, ispitajte njegovo kajanje, odvagnite ozbiljnost njegove odluke i tada onome, za kog smatrate da posjeduje sve uvjete praštanja, oprostite, a onima, koji tih uvjeta nemaju, zadržite tj. ne opraštajte grijeha.

Neće li zbog lakosnog i jezgrovitog Isusovog izražavanja u tako važnoj stvari kao što je sv. ispovijed mnogi kasnije reći da je pojedinačna ispovijed, kako je traži i zahtijeva Crkva, njezina tvorevina? Da je Isus ispovijed ustanovio kao općenitu a odrešenje kao generalnu apsoluciju?

Drugi put Isus govori o nerazriješivosti braka. Kaže: »... svaki, koji otpusti svoju ženu, osim zbog preljuba i tko se oženi otpuštenom, čini preljub.« (Mat. 5.32). Bez svakog daljnjeg tumačenja ubacuje riječi »osim za preljubu«. Ne postoji li opasnost da ljudi krivo shvate ovaj umetak bez jednog preciznijeg tumačenja, kao da se brak može razvrći ako jedan od bračnih drugova učini preljub?

Zašto se Isus, predvidjevši kako će mnogi iskorištavajući njegovu kratkoću i jezgrovitost u izražavanju krivo protumačiti Nje-

gove riječi, dati im značenje koje On nije imao na pameti i nakani, nije izjasnio jasnije, potanje i određenije? Zar se nije bojao iskrivljavanja svoje nauke, svojeg svetog Evanđelja?

Ne, nije se bojao! Ta on će ostaviti iza sebe svoju Crkvu. Među ostalim, njoj će dati i nepogrešivost i vlast u tumačenju njegove nauke. Ona će u Njegovo ime intervenirati svaki put kad se pojavi krivo tumačenje Njegovih riječi, kad se Njegovim riječima bude davao smisao i značenje koje On nije imao na pameti.

A Crkva je to i činila. I kad su neki tvrdili da postoji odbačenje bez vlastite krivnje, Crkva ih je u ime Božje i vlašću koju je dobila od Boga osudila.

One, koji su se usudili tvrditi da je pojedinačna (aurikalna) ispovijed ustanova Crkve a ne Isusova, te da su je kao takovu uveli monasi ranog Srednjeg vijeka, Crkva je osudila.

Isto je tako Crkva osudila sve one koji su riječi »osim zbog preljuba« tumačili u smislu, kao da je u slučaju preljuba dozvoljeno poništenje same bračne veze. Nije, — rekla je odrešito — pa niti na želju i zahtjev nedužnog partnera!

Eto, zbog toga — ponovno to naglašujemo — Isus se nije plašio za sudbinu svojeg svetog Evanđelja i za njegovo pravilno tumačenje, jer je iza sebe i umjesto sebe ostavio svoju Crkvu kojoj je dao vlast da uči Njegovim auktoritetom. I ne samo u Njegovo ime već i Njegovom nepogrešivošću. To vrijedi za cijelo Sveto Pismo, bilo Starog bilo Novog zavjeta. To se isto tako odnosi i na ona mjesta u Sv. Pismu koja govore o Mariji. Zbog toga je Crkva i proglasila na usta Pija IX da riječi Prvotnog evanđelja treba shvatiti kao dokaz Marijine bezgrešnosti.

No, Crkva crpi svoje znanje o Mariji iz još jednog bistrog izvora, iz svoje Tradicije koju s pravom zovemo Crkvenom tradicijom. Crkva je naime ne samo istitucija i to hijerarhijska, već je ujedno i živi organizam, Otajstveno tijelo Kristovo, kojemu je Glava — najvažniji dio tog tijela — Isus Krist, a vjernici su udovi. Taj vrhunaravni organizam ima svoj razum koji prosvjetljuje Duh Sveti; ima Srce, koje On oživljuje, a ima i svoju vjekovnu memoriju — sjećanje. Memoriju koja ne zaboravlja jer je osvježuje Duh Sveti! A njena memorija, njeno sjećanje, seže u same početke kršćanstva. Crkva je naime tu od samih početaka. Svemu je prisustvovala, sve gledala i sve pratila. Pamtila je i sve što je potrebno za spasenje pomnjivo prenosila na slijedeće generacije. Sveti su nam to Oci zabilježili i ostavili zapisano. Mnogo je toga zapisano i u liturgijskim knjigama i u sjećanju, a još više u prakticiranju zajednice vjernika.

To su, eto, bistri izvori iz kojih Crkva crpi sve svoje znanje pa i marijansko: Sveto Pismo i Tradicija.

Napajana iz tih izvora, snabdjevena nepogrešivošću, ona i sama postaje bistrim, nepresušnim i pouzdanim izvorom znanja o Bogu i Mariji.

Na tim su se bistrim izvorima pojili sveti Oci, crkveni Naučitelji, teolozi, mariolozi i svi pobožni marijanski pisci. Na njima i mi napajamo i svoju spoznaju i svoju ljubav i odanost prema Mariji! Na Sv. Pismu, crkvenoj tradiciji i nauci svete Crkve!

CRKVA JOŠ UVIJEK NE MIRUJE

Crkva još uvijek i neprekidno poziva svoje vjernike da joj se pridruže u slavljenju i čašćenju presvete Bogorodice, Djevice i Majke. Svjesna je da to od nje traži Isus te da ne bi radila po Njegovoj volji i želji kad bi odustala od ovog svetog nastojanja.

Stoga neprekidno potiče svoje vjernike na produbljivanje i proširivanje znanja o Mariji, o njenoj osobnoj veličini i uzvišenosti, njenoj ulozi u Crkvi i položaju koji zauzima u povijesti ljudskog spasenja odmah poslije Krista.

Poziva vjernike na čine pobožnosti, ljubavi i odanosti prema Mariji kao i na moljenje svete Krunice.

U tu svrhu uz Euharistijske organizira i marijanske kongrese.

Svaki papa nastoji kao dragocjeni prilog svog pontifikata i kao spomen na nj napisati po koju lijepu encikliku, pobudnicu ili slično; iskoristiti svaku prigodu koja mu se pruža, te proglasiti i Marijinu godinu ili koji drugi spomen na nju.

Čini nam se da se ovom slavljenju Marije pridružuje i sama priroda.

Na Marijine blagdane i u njenim mjesecima kao da i sunce ljepše sije, zvona naših crkava milozvučnije zvone i kao da u njihovoj jeci razabiremo riječi: slavite, slavite, slavite Mariju!

Talijani imaju lijepu poslovicu: Nessun sabato senza sole — nema subote kad ne sije sunce — kad bar malko ne prosine iza oblaka. A subota je, ne zaboravimo, Marijin dan! Kao što je nedjelja Gospodinov!

Crkva je svjesna da je Isus došao na svijet i ušao među ljude kao njihov Učitelj i Otkupitelj po Mariji i preko nje. I ne samo što je po Mariji došao i zašao među ljude već po Mariji i preko nje ulazi — a to je krajnji cilj njegovog dolaska na svijet — u ljudska srca i duše!

Poznata je izreka Sv. Crkve u tom pogledu: Per Mariam ad Jesum — po Mariji k Isusu!

Marija je ne samo put do Isusa već je ljubav, odanost i pobožnost prema njoj barometar ljubavi i odanosti pojedinih vjernika prema Isusu i, uz ostale uvjete, znak predodređenja i spasenja.

Isus se toliko povezao s Marijom — da ne reknemo navezao na nju — te s njome raste, stoji i pada i u Crkvi i u dušama vjernika.

Upravo zato, kad Crkva opazi da jenjava ljubav i odanost vjernika prema Mariji, da broj njenih štovatelja opada, da se posjetioci njenih svetišta prorjeđuju, da se ljudi manje na njene blagdane tiskaju oko ispovjedaonica i manje pristupaju Stolu Gospodnjem, da nestaje ljubavi i oduševljenja u dušama vjernika prema Mariji, da pobožna molitva upravljena Mariji zamire na njihovim usnama — a to se, nažalost, obistinjuje sve više i više u ovo naše vrijeme — postaje zabrinuta. Zabrinuta za sudbinu i kršćanstva i ljudskog roda uopće. Boji se: Isus će taj i takav nemar teže zamjeriti nego li nemar prema samome sebi; a pogotovo kad čuje blasfemije, pogrde, psovke, pa i najgnjusnije, ne samo protiv sebe već i protiv svoje svete Majke. Tada Crkva počinje strepiti!

Kad vidi kako se Marija izruguje u filmovima, u spisima, u revijama; kad vidi kako neprijatelji svete vjere izruguju njen djevičanski brak sa svetim Josipom, djevičansko začeće i rođenje Isusovo (sjetimo se samo blasfemnog novijeg filma: Ave Maria) — tada Crkva, rekosmo, počinje drhtati nad sudbinom ljudskog roda, bojeći se da će Isus zaboraviti na sve svoje milosrđe i udariti! Udariti teško i nemilosrdno!

Stoga se Crkva žuri. Poziva preostale dobre i pobožne Marijine štovatelje i Isusove ljubitelje da nastoje dati zadovoljštinu ne samo Presvetom Srcu Isusovu već i Prečistom Marijinom Srcu!

Moli i zaklinje ne samo grešnike, da prestanu griješiti i izazivati gnjev Božji na sebe i cijeli svijet, već isto tako poziva dobre i pobožne duše, da se okupe oko Marije, da zbiju oko nje svoje redove i pojačaju svoju ljubav prema njoj, umnože i intenziviraju svoje zazive »moli za nas grešnike«, te da Isusu i Mariji pruže naknadu i zadovoljštinu. A sve: dok još nije prekasno!

Odazovimo se! Pridružimo se i mi mnogobrojnim Marijinim štovateljima! S njima u zajednici hvalimo i slavimo Mariju! Izvršimo tako svoju svetu dužnost koju smo krštenjem primili od Duha Svetoga!

Nikad ne zaboravimo proročanskih riječi koje obavezuju: »... gle, odsad će me zvati blaženom svi naraštaji! (Luk. 1,48)

I konačno, dajmo zadovoljštinu Isusovom i Marijinom Srcu! Na nama je povijesna odgovornost da zapriječimo katastrofu! Ne izvršimo li svoju svetu dužnost i ne zapriječimo kaznu koja poput Damoklovog mača visi nad ljudskim rodom, Bog će iz naših ruku tražiti krv tolikih nevinih koji će stradati uz grešnike!

KATEKIZAM MARIJINE VELIČINE

Zaključak je jasan i nedvojben!

Riječi Duha Svetoga, primjer svete Crkve, svetih Otaca, crkvenih Naučitelja nas obvezuju:

Moramo se svim silama, srcem i dušom predati štovanju, odanosti i ljubavi prema Mariji!

No, da bi naše marijansko štovanje bilo iskreno, posljedica našeg dubokog uvjerenja, proisteklo iz dubine naše duše i srca, da ne bi bilo samo puko i formalno izgovaranje pohvalnih riječi u čast Marije, naučena lekcija i obično deklamiranje — bilo da se radi o anđeoskom pozdravu ili bilo kojem drugom obliku marijanskih pohvala — potrebno je da u svijetlu Božje objave, napose objave o Utjelovljenju, i u svjetlu nauke Crkve, što temeljitije i potpunije upoznamo Mariju; njenu veličinu, njene odlike kao i ulogu koju je imala, i još uvijek ima, u povijesti Crkve i u povijesti našeg božanskog spasenja i otkupljenja.

Utjelovljenje — temelj i izvor Marijine veličine

Sve što je u povijesti ljudskog spasenja (aeconomia salutis) veliko i uzvišeno proizlazi iz utjelovljenja Sina Božjega i Njegovog dolaska na svijet među nas ljude.

To vrijedi za sve proisteklo iz Utjelovljenja, a u prvom redu vrijedi za Mariju.

Marija je velika i veličanstvena u svojoj pojavi i u svojem djelovanju jedino u svjetlu pravilno shvaćene Tajne utjelovljenja.

S pravilno ili krivo shvaćenim Utjelovljenjem Marija stoji ili pada, ističe se iznad svih ostalih — anđela i ljudi — ili se gubi u mnoštvu ostalih otkupljenika kao jedna od njih i ništa više.

Svi koji su iskrivljavali — svijesno ili nesvijesno, nije važno — tokom spasenjske povijesti pojam i ideju o Utjelovljenju u bilo kojem pravcu, skidali su i Mariju s njenog uzvišenog prijestolja ili je čak eliminirali, udaljili i zanijekali kao najprivilegiranije i najuzvišenije Biće iza Boga.

Tako na primjer krivovjerci, koji su doduše ispovijedali da je Krist pravi Bog, ali su u isto vrijeme nijekali da je i pravi Čovjek — tvrdeći da je imao samo prividno tijelo — Mariju su ne samo degradirali već i posvema uklonili. Zanijekavši naime Utjelovljenje Sina Božjega oduzeli su Mariji ulogu Božje Majke, Bogorodice. Marija — prema njima — nije Isusu Kristu imala što dati niti Mu je stvarno dala, ni začećem po Duhu Svetome, ni svojim djevičanskim porodom.

S druge strane oni, koji su — isto tako krivovjerno — tvrdili da je Isus doduše bio pravi čovjek ali nije ujedno bio i pravi Bog (racionalisti svih vremena s Arijem na čelu), pokušali su tako skinuti ne samo Krista s Njegovog Božanskog prijestolja već i Mariju s njenog Bogomajčinskog trona.

Nestorije i njegovi sljedbenici su tvrdili da je Isus Krist samo običan čovjek u kome se na poseban način nastanio Sin Božji. U Kristu su, prema tome, dvije osobe: Božanska i ljudska povezane najužom moralnom povezanošću. Marija, dosljedno, nije Bogorodica, nije rodila utjelovljenog Boga, već je samo Kristorodica, jer je rodila Krista čovjeka.

Kad je Nestorijeva zabluda na Efeškom koncilu bila osuđena i na radost čitavog kršćanskog svijeta spašeno Marijino Bogomajčinstvo; kad je proglašena vjerska istina o osobnoj (hipostatskoj) povezanosti Božanske i ljudske naravi u Kristu, mnogi su od pobornika ove istine pali u suprotni, apsurdni ekstrem, tvrdeći da su u Kristu ne samo dvije naravi povezane čvrstom osobnom povezanošću već su i same naravi, Božanska i ljudska, međusobno pomiješane u jednu božansko-ljudsku narav. Bila je to besmislena tvrdnja o miješanju neizmjernog — Božanskog i ograničenog — ljudskog u Kristu u jednu nemoguću božansko-ljudsku tvorevinu.

Naravno da je i ovdje isključena Marija kao Majka Božja, jer ona nije mogla roditi Božansko, pa makar to bilo i »pomiješano« s ljudskim.

Sve smo spomenuto rekli da ponovno istaknemo: Marija stoji i pada s pravilno shvaćenom Tajnom utjelovljenja.

Vidjeli smo u čemu se istina o utjelovljenju Sina Božjega ne sastoji. Vrijeme je da ovu Tajnu iznesemo u pozitivnom svjetlu Božje objave, onako kako je nepogrešivo tumači sveta Crkva. Tada, i jedino tada, ukazat će nam se Marija u svem sjaju svoje neshvatljive veličine.

No, prije nego što prijeđemo na tu temu, bit će dobro i korisno da pobožno obavimo razmatranje o svetoj Tajni utjelovljenja na temelju Lukinog evanđeoskog izvještaja.

Utjelovljenje u svjetlu sv. Evanđelja

Razmatranje

Tajna utjelovljenja najdivnije je izražena riječima sv. Evanđelja koje čitamo na blagdan Navještenja. To je dan i čas kad je Bog postao malen, Marija neizrecivo velika i kad je započelo ustvari naše otkupljenje.

Razmišljajmo o tom uzvišenom događaju slijedeći evanđeoski tekst. Tako ćemo najdublje proživjeti i najsnažnije doživjeti uzvišenu atmosferu koja okružuje ovo sveto Otajstvo.

Ništa nam naime Božje istine ne da doživjeti kao što nam to daje Sv. Pismo — riječ Božja.

Tekst Navještenja napisao je evanđelist Luka »ispitavši sve potanko od početka i po redu« kako sam ističe na samom početku svojeg evanđeoskog izvještaja. A napisao ga je, zacijelo, po kazivanju same Bl. Gospe.

Marija je naime Tajnu utjelovljenja dugo vremena čuvala »u svom Srcu« razmišljajući o njoj danju i noću. Nikome je nije povjeravala. Pa čak ni sv. Josipu, ni Elizabeti. Njima je Tajnu utjelovljenja direktno otkrio sam Duh Sveti. A nije tajne povjeravala ne samo iz skromnosti i poniznosti već isto tako bojeći se da joj ljudi neće povjerovati. Ta kada se to čulo da je neka djevica začela snagom i silom Duha Svetoga? Ljudi joj toga jednostavno ne bi vjerovali. Dapače, smatrali bi je možda lažljivkom koja izmišljotinama želi prikriti svoj preljub i grijeh!

No, kad je sazrelo vrijeme da se objavi ova uzvišena istina (a bilo je to onda, kad se već vjerovalo u Božansko porijeklo Kristovo), Marija je otkriva na molbu svetih apostola i ispripovijedi evanđelisti Luki.

Sada će apostoli u svoje vjerovanje, koje će se po njima nazvati »apostolsko«, moći unijeti članak: »Začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice«.

Prije nego što započnemo razmatrati o ovoj uzvišenoj tajni, slijedeći Lukin evanđeoski izvještaj, sjetimo se kada i gdje se ovaj prevažan događaj zbio.

Bilo je to za vrijeme rimskog imperatora Augusta, 748. god. od osnutka Rima, dok je mir vladao po čitavom svijetu i hram boga Janusa bio po treći i posljednji put za života Augustova zatvoren; kad su se ispunile Danijelove Sedmice, došlo je vrijeme da se obistine riječi Izaije proroka:

»Evo Djevica će začeti i roditi Sina i nadjenut će mu ime Emanuel, što znači — Bog s nama.«

Uzvišena Djevica koju je Bog od vijeka zamislio kao svoje remek-djelo i predodredio da se pojavi na svijetu bez ljage grijeha i milosti puna — već je postojala. Živjela je oko stotinu i pedeset kilometara sjeverno od Jeruzalema, u Nazaretu.

Bila je kći neobično dobrih i pobožnih roditelja Joakima i Ane. I ovdje će se ispuniti ono što će se kasnije tako često ponavljati: sveci će se redovito rađati od svetaca (uz iznimke). Životopisi će se budućih svetaca redovito počinjati riječima »rođen(a) od svetih i pobožnih roditelja« — piis parentibus ortus. Nije ni čudo — samo plemenito stablo rađa plemenitim plodovima!

Kad bi samo mislili na ovo kršćanski mladenci, intenzivirali bi svoju pobožnost stupajući u brak!

Bilo joj je oko petnaest godina. Zvala se Marija. Bila je predivna na tijelu[1] — nije ni čudo, ta bila je utjelovljenje nevinosti i neporočnosti prije grijeha Adamova — ali još divnija na svojoj duši. U njoj je nosila nebo! Doista: Tota pulchra — sva lijepa!

Jednog dana — tradicija tvrdi da je to bilo 25. ožujka — dolazi anđeo kao ambasador, izaslanik Višnjega Boga. Vjerujemo da je bio neizrecivo radostan i ponosan zbog misije koju mu je Bog povjerio. Kako i ne bi! Nosi naime prevažnu poruku. Ponudit će u ime Božje Mariji Božje Materinstvo, navijestit će svijetu Tajnu

[1] Cijela kršćanska tradicija i liturgija svjedoči u prilog Marijine tjelesne ljepote. Sveti Toma Marijinu ljepotu popraćuje slijedećim komentarom: »Premda je bila lijepa, nije postojala mogućnost da u bilo koga probudi i izazove požudu.« (In III. Sent. 3 q. 1 a. 2, sol. 1 ad 4). Ne znači li to da je njena tjelesna ljepota bila skroz naskroz prožeta vrhunaravnošću milosti, a što ćemo susresti kod svih blaženika iza uskrsnuća? Jer »u nebu niti se žene niti udavaju, već svi žive kao anđeli Božji« reći će kasnije Gospodin.

utjelovljenja, početak spasenja! Neki misle da je bio Marijin anđeo čuvar. Jedan je od najvećih anđela. Pripada redu Serafa. Zove se Gabrijel. Bog je, prema tome, velikom anđelu povjerio na čuvanje svoje neizrecivo blago na zemlji!

»Ušavši k njoj anđeo reče.«

Znači: anđeo Božji ulazi u Marijinu kuću. Tu joj naviješta Tajnu utjelovljenja. Vrlo vjerojatno dok je bila zadubljena u molitvu.

Ne, kako neki fantaziraju, negdje u javnosti kod nazaretskog bunara. Bog svoje tajne i milosti povjerava u tišini, u samoći i povučenosti. »Non in commotione Dominus — nema Gospodina u buci i vrevi«! (3. Kralj. 19.11)

Ulazi k Mariji a da ne otvara vratiju. Materija ne predstavlja zapreku Duhu kao što je anđeo. Pojavljuje se uz Mariju kao veliko i sjajno svjetlo iz kojeg se formira ljudski lik.

Svjestan svoje uzvišene misije kao i toga da će Marija pristane li na Božju ponudu uskoro postati Majkom Božjom, najvećom iza Boga, i ujedno njegovom Kraljicom i Vladaricom duboko joj se klanja i pozdravlja riječima koje zvuče poput nebeske melodije:

»Zdravo milosti puna, Gospodin je s Tobom, blagoslovljena si među ženama«

Dobivamo dojam da ovaj anđelov pozdrav nije bio unaprijed planiran; da je »improviziran« na licu mjesta. Očekivali bismo naime drugačiji pozdrav. Prije: »Zdravo mladice Jesejeva, Kćeri Davidova.« Ta došao je navijestiti začeće i rođenje Mesije — sina i potomka Davidova po tijelu!

Ili: »Zdravo skora Majko Božja!« Ta »Bogomajka« bit će najuzvišeniji i najčasniji naslov Marijin kroz svu vječnost!

No, od svega toga ništa! Pozdrav glasi: »Zdravo milosti puna!«

Nameće nam se osjećaj, da je Gabrijel bio impresioniran ljepotom i blještavilom Marijine duše ispunjene milošću. On, nebeski knez, jedan iz najviših korova anđeoskih, vičan u nebu gledati i diviti se ljepoti svojih sudrugova: anđela, arhandjela, serafina, kerubina i ostalih nebeskih knezova, nije još nikad vidio ovoliku ljepotu u duši jednog stvorenja: veća je i blještavija nego u svih anđela zajedno. Eto, pod tim snažnim dojmom on formulira svoj pozdrav! Nastavlja:

»Gospodin je s tobom!«

Bog je svuda nazočan ali ne na jednak način. Gdje većma djeluje i svojim djelovanjem većma priopćuje sebe, tu je i većma nazočan.

U onima kojima priopćuje milost posvećujuću — ona je sudioništvo u Božjoj naravi — većma je nazočan nego li u onima kojima priopćuje samo naravnu egzistenciju.

Mariji priopćuje milost u najvećoj mjeri — u punini — stoga je i s njome i uz nju u najvećma mogućoj mjeri. Većma je s njom negoli s anđelima i svecima.

Božja će nazočnost u Mariji postići vrhunac za koji čas, kad pristane na Božju ponudu i postane Majkom Božjom. Tada će Gospodin biti s njome kao što nije bio nikad s nikim od ljudi ili anđela niti će ikada biti — bit će kao Sin sa svojom Majkom!

»Blagoslovljena Ti među ženama!« — nadodaje stara verzija Sv. Pisma, tzv. Vulgata, koja je stotinama godina bila u službenoj upotrebi Crkve i time u svojim varijantama crkvenom upotrebom kao »dodatno« inspirirana.

Biti blagoslovljen od Boga znači biti od Boga obdaren svim darovima Božjim, svim milostima Gospodnjim: naravnim i vrhunaravnim. Marija je blagoslovljena među ženama tj. obdarena većma i obilnije nego bilo koja žena Starog ili Novog zavjeta.

Ovdje nam padaju na pamet riječi auktora mudrih i nadahnutih izreka: »Mnoge su kćeri sebi pribavile bogatstvo, Ti si ih sve nadvisila«.

Vjerujemo da se spomenute riječi najsavršenije i najpotpunije mogu i smiju primijeniti na Mariju!

Da, to je istina! Mnoge su duše bile blagoslovljene od Boga, obdarene Božjim milostima i darovima, naravnim i vrhunaravnim tj. ljubljene, milovane, voljene od Boga. No, nitko kao Marija. Ona ih je sve nadvisila!

Svim onim što je dosad rekao anđeo otkriva Marijinu veličinu. Prije svega njoj samoj, a onda i svim budućim pokoljenjima.

Kad se nakon anđelova odlaska bude sleglo Marijino uzbuđenje i kad bude u tišini razmišljala o anđelovim riječima, o svemu što joj učini Gospodin »kako joj je velike stvari učinio Svesilni« — tada će tek shvatiti i razumjeti ne samo sve što joj je velika učinio Bog, već će razumjeti i — samu sebe!

Razumjet će odakle u njenoj duši onaj duboki mir i sveta radost koju nikad i ništa nije moglo pomutiti; shvatit će kako to da nikad nije ni u duši niti na tijelu osjetila i najmanji grijeh ili neurednost; zašto se nikad nije trebala niti imala za bilo što kajati, pa i uz najpomnjivije ispitivanje svoje savjesti. Razmišljajući o anđelovim riječima i svemu što joj je rekao o njoj samoj, o punini posvećujuće i djelujuće milosti, shvatit će odakle u njenoj pameti toliko svjetlo, shvaćanje i razumijevanje duhovnih stvari, napose

sv. Pisma; odakle u njenoj duši neutaživi žar ljubavi prema Bogu i silna želja da Mu u svemu ugodi!

I ovo će sada razumjeti: zašto je Boga uvijek osjećala tako blizu i još uvijek osjeća i doživljava da se u Njemu nalazi, živi i miče se čitavim svojim bićem!

Da, ona sve to sada dobro znade i razumije! Milosti je puna, Gospodin je s njome! Anđeo joj je to rekao. On joj je otkrio tajnu njenog života, njenog odabranja! Čitavog njenog bića!

A i nama govore toliko anđelove riječi, toliko toga otkrivaju. Sada shvaćamo i razumijemo zašto je Marija u vrijeme kad je svaka Judejka, napose iz roda Davidova, sanjala o tome da postane majkom Mesijinom, zavjetovala Bogu svoje djevičanstvo! Bila je to posljedica punine njene milosti, poticaj Duha Svetoga, da bi na taj način postala što dostojnijom majkom Sina Božjega. Jer djevičanskom je Sinu odgovarala samo djevičanska majka!

Pa i ovo nam je sada jasno, što nam je možda u prvi mah bilo čudno: zašto je, unatoč tome što se odlučila za djevičanstvo, pristala na brak sa Josipom. Doduše djevičanski brak, ali ipak pravi brak!

Prihvatila je ponudu Josipovu da s njime stupi u djevičanski brak i opet potaknuta Božjom milosti. Tada, kad je ponudu prihvaćala nije toga znala, ali sada predobro znade i razumije — a i mi s njome: u Josipu će njen Božanski Sin, i ona sama, imati ne samo hranitelja i branitelja, već isto tako i čuvara svoje neporočnosti i časti. Bez ovog djevičanskog braka bila bi pred svijetom preljubnica, grešnica, a njeno Čedo nezakonito dijete. Što bi tek onda talmudisti pisali o njoj kad ju i ovako, zaštićenu zakonitim brakom, napadaju najogavnijim riječima!?

Sveti Jeronim nadodaje još jedan razlog: da se Tajna utjelovljenja sakrije pred sotonom!

No, vratimo se ponovno razmatranju našeg evađeoskog teksta! Marija se opazivši anđela kraj sebe smela. Zbog čega? I zbog anđelove iznenadne pojave i zbog riječi koje joj upućuje.

Ono, što ćemo reći, ne bismo se usudili ustvrditi kad ne bismo imali iza sebe dva velika crkvena autoriteta: sv. Ambrozija i sv. Bernarda.

Evo slobodno izraženog mišljenja jednog i drugog:

Sveti Ambrozije tvrdi da je redovita pojava svih čistih i nevinih djevica da se smetu i osjećaju smeteno kad se iznenada pojavi u njihovoj blizini neki čovjek. Pogotovo ako su same.

Sveti Bernardo tvrdi slično: kaže da je Marijina smetenost znak njene djevičanske stidljivosti!

Marijino djevičanstvo nije nikad bilo ugroženo s njezine strane. Bila je čista, bez grijeha i strasti. No, ipak je smatrala svojom svetom djevičanskom dužnošću ponašati se kako dolikuje jednoj djevici i ne družiti se bez potrebe, a napose ne upuštati u nepotrebne i beskorisne razgovore s osobama drugog spola.

Koliki poticaj drugim djevojkama i djevicama, koje ne mogu i ne smiju biti toliko sigurne u sebe, da budu oprezne i izbjegavaju nepotrebne, a pogotovo povjerljive i opasne razgovore s osobama drugog spola!

O, kad bi to uvijek imale na pameti i naše djevojke i djevice, ne izuzev niti onih posvećenih! Ne bi bilo toliko tragičnih i bolnih slučajeva i padova!

Anđeo zapaža Marijinu smetenost i zbunjenost. Tješi je i smiruje riječima:

»Ne boj se Marijo, jer si našla milost kod Boga!«

Kako je to divno! Marija je našla milost kod Boga. Bog ju je zamilovao. Božje je miljenče!

Između milijuna i milijuna djevica ona je jedina odabrana da postane Božjom Majkom, da sjedne s desne strane Sinu Božjemu i postane Kraljicom neba i zemlje!

Kako je divno naći milost kod Boga, biti Božji miljenik i odabranik!

Kako naprotiv ne znači ništa biti u milosti kod ljudi!

Mislimo na to i smatrajmo se sretnima. Jer i mi smo već davno našli milost kod Boga, Njegovi smo odabranici. Premda nismo našli milost kod Boga onako i u onolikoj mjeri kao Marija, ali smo ipak Božji odabranici. A odabranici smo »jer nas je unaprijed poznao... predodredio da budemo jednaki slici Sina Njegova...« I ne samo što nas je predodredio za sebe, već nas je i »pozvao i opravdao« po milosti i jer se čvrsto ufamo da će nas jednoć »i proslaviti« (Sv. Pavao Rim. VIII 29. citat u djelovima).

Kako ozbiljan i stvaran razlog i poticaj da i mi s Marijom pjevamo svoj — Magnificat!

Anđeo nastavlja:

»Evo začet ćeš i roditi Sina i nadjenut ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvati će se Sin Svevišnjega.«

Gornje riječi jasno svjedoče da Bog u svojoj ljubavi prema Mariji ide do kraja!

Sve veliko i uzvišeno što joj je dosad dao, bila je samo priprava za ono najveće što joj kani dati i sada nuđa po anđelu. A nuđa joj najveće što joj Bog uopće može ponuditi i dati — Bogomajčinstvo: da postane prva iza Boga! Da se popne na vrhunac na

koji se još nije popelo nijedno ljudsko stvorenje, niti će se ikada iza nje popeti!

No sada, kad bi Marija morala klicati od radosti, najednoć njezino se čelo smračuje, na obzorju se njene duše pojavljuje oblačak zabrinutosti.

Što je Marijo? pitajmo je. Zar ne smatraš najvećom čašću postati Majkom Božjom, zar ovu veliku čast potcjenjuješ i omalovažavaš?

O, ne! Ona ne omalovažava ponuđenu joj čast, ali je već davno odlučila — a ovu je odluku potvrdila zavjetom — ostati djevicom čitavog svojeg života. Jedino je pod tim uvjetom i stupila u djevičanski brak s Josipom.

Zašto sad najednoć Bog traži od nje ovu veliku i tešku žrtvu da se odrekne svojeg dragog djevičanstva? Zar ga je prihvatila po svojoj volji, a ne po Božjem nadahnuću? Zar se Bogu njeno djevičanstvo ne mili?

Svoju zabrinutost Marija otkriva anđelu riječima:

»Kako će se to dogoditi kad ja muža ne poznajem?«

Eufemističan je to izraz za bračni čin. Kako će se sve to zbiti, kao da pita zabrinuta, kad ja ne samo što ne poznam čovjeka već ga ne želim niti ubuduće upoznati? Želim ostati zauvijek djevica!

Čak i racionalisti priznaju da se iza ovih Marijinih riječi krije njen zavjet djevičanstva — samo što nadodaju da su ove Marijine riječi naknadno umetnute u originalni tekst Lukina Evanđelja. No, time pokazuju neosnovanost svoje tvrdnje. Bez ovih su naime riječi nerazumljive i anđelove riječi koje slijede. Bilo bi besmisleno rješavanje problema koji nitko nije postavio.

Anđeo smiruje Mariju:

»Duh sveti sići će nad Tebe i sila će Te Svevišnjega osjeniti; zato će se i Sveto što ćeš Ti roditi, zvati Sin Božji.«

Kao da anđeo želi reći Mariji: ne boj se, Marijo! Tvoje se djevičanstvo Bogu neizrecivo mili. I upravo je Tvoje djevičanstvo uz ostale Tvoje odlike jedno od razloga što je upravo Tebe Bog odabrao za Majku svome Sinu. Kasnije će jedan crkveni Naučitelj, pridružujući Marijinom djevičanstvu njenu poniznost, reći: humilitate placuit, virginitate concoepit — poniznošću se (Marija) Bogu dopala, djevičanstvom je začela! Jer djevičanskom Sinu odgovara i djevičanska Majka! Ponovno to naglašujemo!

A što se tiče tvojeg djevičanstva — nastavimo razmišljati s anđelom — Bog će naći načina da postaneš Majkom Mesijinom i ostaneš netaknutom Djevicom: Duh Sveti sići će nad Tebe i sila

će Te Svevišnjega osjeniti! Ostat ćeš ne samo Djevicom u začeću, već i neozlijeđenom Djevicom u porodu!

I kao da želi opravdati svoju tvrdnju, premda Marija nije sumnjala u anđelove riječi niti je ičim izrazila svoju sumnju, — anđeo dodaje:

»U Boga nije ništa nemoguće!« i kao dokaz: »... evo i Elizabeta, tvoja rođakinja, zatrudnje sina u svojoj starosti«. (Luk. 1.36)

Time je anđeo završio svoju misiju. Prenio je Mariji Božju poruku i ponudu. Riješio njene prigovore i raspršio njen strah. Sada čeka ponizno i s napetošću Marijin odgovor — Marijin pristanak.

Marija se mora dragovoljno odlučiti. Bog poštuje slobodu svakoga, napose Marijinu. Slobodu najveće među ljudima, buduće Majke Božje.

Sin Božji ne želi biti neželjeni Marijin Sin, stavljen joj u naručje protiv volje. On želi biti Marijin dragi Sin, željkovan i ljubljen svim njenim srcem i dušom!

I ne čeka samo anđeo Gabrijel — da se po ljudsku izrazimo — suspregnutog daha Marijin pristanak, očekuju ga i nebo i zemlja.

Očekuje ga Bog Otac kako bi mogao provesti u djelo plan ljudskog spasenja; plan zamišljen od vijeka, naviješten u raju zemaljskom, obećan našim nesretnim praroditeljima u času njihovog izgona iz raja, prorican toliko puta po prorocima.

Očekuje ga Sin Božji želeći što prije postati Sinom Marijinim i Sinom Čovječjim, kako će se najradije nazivati, da, kao što na nebu ima od vijeka jednog i jedinog Oca, rodivši se od vijeka od Njegove spoznaje — da tako i na zemlji, u vremenu, dobije jednu i jedinstvenu Majku, Djevicu Mariju!

Očekuje ga čitav svijet klečeći tog časa u duhu pred Marijom i moleći usrdno: Marijo, pristani na Božju ponudu! Spasi nas! Ako odbiješ, tko zna da li će i kada Bog ponoviti svoju ponudu!

Marija predobro vidi i zna da nema razloga odbiti Božju ponudu: njeno je djevičanstvo poštovano i na čudesan će način biti sačuvano.

Odbijati i nadalje Božju volju bilo bi ne samo omalovažavanje velike i velikodušne Božje ljubavi, frustriranje svega onoga što je Bog velika u njoj i na njoj učinio, već ujedno i odbijanje velike i teške odgovornosti pred Bogom, anđelima, ljudima i čitavom povijesti ljudskog spasenja; odgovornosti koju treba preuzeti na sebe kao buduća Majka Mesije i Majka čitave buduće Crkve; odbijati, značilo bi lišiti Isusa i cijelu buduću Crkvu ljubljene i drage Majke!

Uostalom, zbog čega bi se ustručavala prihvatiti Božju ponudu?

Iz poniznosti? Ustručavati se uzaći na tron Bogomajčinstva ne bi bio čin poniznosti!

Iz straha pred bolima? — ta ona predobro zna da će Mesija biti Čovjek boli, da će »po Njegovim leđima orati orači i (bičevima) potezati duboke i duge brazde«, da će »biti crv, a ne Čovjek«! Znade ona dobro što Izaija govori o Mesiji! Da se prestraši, da ustukne? A tko će Ga onda tješiti u Njegovim mukama, biti uz Njega dok bude umirao na križu? Prema kome će onda umirući okrenuti bolnu glavu i reći posljednji put »Majko«? Ne, zbog toga se nikada neće povući!

Stoga ponizno priklanja svoju glavu i odgovara anđelu potresenim ali odlučnim glasom:

»Evo službenice Gospodje, neka mi bude po riječi tvojoj!«

Odluka je pala! Zbio se najveći, najsudbonosniji događaj u ljudskoj povijesti, veći, silniji i veličanstveniji od onog kad je na Božju riječ »Neka bude« nastao iz ništa čitav svijet. Tog se časa povijest prelomila na dvoje: na onu prije i onu poslije Utjelovljenja, na povijest prije i poslije Krista.

Riječ Božja, Sin Božji, Bog od Boga i Svjetlost od Svjetlosti, ušavši u Marijino prečisto Krilo i utjelovivši se silom i snagom Duha Svetoga postao je Čovjekom. Ušao je u ljudsku zajednicu i postao njenim članom.

Anđeo je uspješno izvršio svoju zadaću. Duboko se klanja sada ne samo potencijalnoj već i stvarnoj Majci Božjoj i svojoj Kraljici te se vraća na nebo.

Pobožno vjerujemo da je, vraćajući se na nebo, navratio i k pravednicima u Limb, rekao im kako se vraća s prevažne misije i navijestio im skoro izbavljenje: Spasitelj se utjelovio! Dobrom je Joakimu i Ani čestitao što je upravo njihova predraga Mirjam — Hebrejsko ime za Mariju — postala čas prije Majkom Mesijinom, Majkom Božjom!

Prema staroj se legendi Utjelovljenje dogodilo na obljetnicu stvaranja prvog čovjeka Adama i na godišnjicu izlaska židovskog naroda iz Egipatskog ropstva u — slobodu!

Marija u svjetlu tajne Utjelovljenja

Tajna Utjelovljenja prema nauci sv. Crkve

Pošto smo obavili pobožno razmatranje o Tajni utjelovljenja pređimo na samo katekizamsko razglabanje ove uzvišene istine, kako nas o njoj poučava sv. Crkva.

Već smo ranije napomenuli kako Marija u svoj svojoj veličini i ulozi stoji i pada sa Tajnom utjelovljenja: S pravo shvaćenom Tajnom Utjelovljenja — stoji, s krivo shvaćenom i protumačenom — pada.

Spomenuli smo nekoliko krivih tumačenja ove uzvišene Tajne i mogli se odmah o tome uvjeriti: Marija se u njima ili gubi i nestaje ili se pretvara u neku običnu pobožnu ženu.

Razmotrimo sada Tajnu utjelovljenja u svjetlu nepogrešivog tumačenja sv. Crkve. Odmah ćemo se uvjeriti kako iz crkvene nauke Marija izlazi velika i veličanstvena!

Evo kako nas o toj Tajni poučava sv. Crkva na temelju Sv. Pisma i svete Tradicije:

Druga Božanska Osoba, Sin Božji — Riječ Božja, rođen od vijeka od Oca kao Bog od Boga, Svjetlost od Svjetlosti, pravi Bog od pravog Boga (nicejsko Vjerovanje) — kad se ispunilo vrijeme određeno od Boga, a prorečeno po prorocima, ne promijenivši se ni najmanje u svojoj božanskoj naravi, ne izgubivši ništa od svojeg Božanstva i Božanskog Veličanstva: začet je u vremenu po Duhu Svetom u Marijinom prečistom Krilu, uzima na sebe ljudsku narav — postaje Čovjekom!

Kažemo: bez promjene svojeg Božanstva! Kako to?

Zar nije ipak Utjelovljenjem kod Boga nastala velika promjena: prije je bio samo Bog, Sin Božji, a sada je Bog i Čovjek, utjelovljeni Sin Božji — Isus Krist?

Ipak Bog se pritom nije promijenio. Promjena je nastala, kaže sveti Toma Akvinski, ne sa strane Božje, već sa strane ljudske naravi Kristove: ova je posljednja bila stvorena od prečistog tijela Marijina i sjedinjena s Drugom Božanskom Osobom.

Sveti Toma to objašnjava jednostavno a opet duhovito, kako je to samo on znao, slijedećom slikom: kao kad bi netko koji sjedi s lijeve strane postao desnim, prijelazom onog koji je dosada sjedio s desne na lijevu stranu. Dakle: bez vlastite promjene!

Iz spomenutog jasno proizlazi da Sin Božji od časa Utjelovljenja i rođenja postoji u dvije naravi: Božanskoj od vijeka i ljudskoj od časa Utjelovljenja u prečistom Marijinom Krilu.

Kakva je povezanost između jedne i druge naravi u Kristu, između Božanske i ljudske, između Božanstva i čovještva Kristova?

Osobna! — odgovaramo sa sv. Crkvom.

To znači: premda bi Kristovoj ljudskoj naravi kao razumnoj pripadala po sebi i vlastita ljudska osobnost, ova je ne posjeduje jer ulogu osobe preuzima Riječ Božja ili Druga Božanska Osoba. Riječ naime Božja, Druga Božanska Osoba postaje po Utjelovljenju nosioc Kristove ljudske naravi i svega njenog djelovanja.

Ne znači li to da je Kristova ljudska narav okrnjena, jer joj nešto manjka da bude prava, savršena i potpuna ljudska narav?

Nipošto! Jer kod Utjelovljenja nastaje sjedinjenje ljudske naravi s Drugom Božanskom Osobom — ne oduzimanjem, već kako to lijepo kaže sv. Toma Akvinski — dodavanjem. A to znači: novo je Božansko—ljudsko Biće, Bog—čovjek nastao ne oduzimanjem ljudske osobnosti Kristovom čovještvu, već dodavanjem čovještva Drugoj Božanskoj Osobi.

I opet jedna krasna i oštroumna Tomina usporedba: kao kad bismo iz jednog trokuta napravili četverokut, no, ne prepravljanjem njegovih stranica, rezanjem ili oduzimanjem, već jednostavno dodavanjem drugog trokuta!

Ne samo postoji — već i djeluje

Već smo napomenuli da od časa Utjelovljenja Sin Božji postoji u naravi: Božanskoj od vječnosti i ljudskoj od časa začeća u Prečistom Marijinom Krilu.

Nadodajmo sada ovoj misli još i slijedeću: ne samo postoji već i djeluje!

A ovo, opet, znači: Druga Božanska Osoba, Sin Božji, koji od vijeka u zajedništvu sa Bogom Ocem i Duhom Svetim ne samo postoji već i djeluje kao Bog, u vremenu ne samo što postoji i kao Čovjek, već i djeluje kao Čovjek služeći se svojim Čovještvom kao novim i stvarnim počelom i ishodištem djelovanja.

No, ne zaboravimo: iza tog djelovanja, koliko god u sebi nosilo karakter ljudskog djelovanja, uvijek stoji Druga Božanska Osoba dajući Kristovom ljudskom djelovanju Božanski pečat — ne-

izmjernu vrijednost i dostojanstvo: i Njegovu radu, i govoru, i molitvi i trpljenju!

Iza tog djelovanja stoji Druga Božanska Osoba, Sin Božji kao nosilac svih čina i — da se izrazimo našim ljudskim pojmovima — kao »odgovorni Urednik«. Osoba je, naime, ona koja djeluje, a u svojem djelovanju služi se naravlju kao ishodištem djelovanja.

Napravimo zaključak iz svega što smo rekli:

Kad govori Krist—Čovjek na Njegova usta progovara sam Sin Božji dajući riječima Božanski auktoritet i Božansku nepogrešivost.

Zapanjuje nas slijedeće: kad Isus Krist žeđa, gladuje, umara se, trpi — čak i kad bude umirao, onda uistinu — doduše u svojoj ljudskosti — žeđa, gladuje, trpi i umara se — sam Bog! A kad bude umro na križu u stvari će u svojem čovještvu umrijeti Bog! Stoga će i biti Njegova smrt od neizmjerne otkupiteljske vrijednosti!

No, ovo vrijedi i obratno:

Što god je dano ili učinjeno Kristu—Čovjeku, dano je, poklonjeno je i učinjeno samom Bogu! Sve je to učinak osobnog sjedinjenja!

Ovo posljednje zapamtimo dobro i imajmo neprekidno na pameti jer će nam poslužiti kao temeljno načelo za ocjenjivanje Marijine veličine kao prave Majke Božje te njene uloge u Crkvi i u dušama.

Unatoč osobnoj povezanosti — odijeljene u svojim vlastitostima

Da bismo što bolje shvatili Marijino mjesto i ulogu u Tajni utjelovljenja potrebno je imati na umu i slijedeće:

Osobno sjedinjenje dviju naravi u Kristu, Božanske i ljudske, koliko god bilo čvrsto i usko, ne znači miješanje dviju naravi. Svaka, naime, od tih dviju naravi ostaje netaknuta u svojim svojstvima, svojoj naravnosti i svojem djelovanju. Tvrditi drugačije bilo bi ne samo pogrešno već i nemoguće, dapače apsurdno, kako smo rekli već ranije.

Unatoč osobne povezanosti obje naravi ostaju u svojim svojstvima, odijeljene, međusobno distancirane, udaljene jedna od druge u svojim naravnim svojstvima kao što je udaljeno nebo i zemlja, vrijeme i vječnost, neizmjerno i ograničeno. Isto tako ostaju samostalne i neokrnjene u svojim djelovanjima.

I upravo u ovim strogima odijeljenostima dviju naravi, u ovoj njihovoj nepomiješanosti, rađa se mogućnost i stvarnost Marijinog Bogomajčinstva: mogućnost da porodi Boga u Njegovoj ljudskoj s Božanstvom nepomiješanoj naravi.

Iz ove nepomiješanosti Božanskog i ljudskog u Kristu proizlazi također još jedna čudesna mogućnost: da Krist svojim trpljenjem daje zadovoljštinu ne samo Bogu Ocu i Bogu Duhu Svetome već i samome Sebi kao Bogu Sinu. On snagom svojeg potpunog i nepomiješanog Čovječanstva ostaje toliko distanciran od Sebe kao Boga da Sebi u svom Čovještvu može pružiti potpunu zadovoljštinu: jer »primum principium actionis et prassionis est natura« — a što znači — narav je neposredno ishodište i djelovanja i trpljenja. Osobna povezanost Kristove ljudske naravi sa Drugom Božanskom Osobom ne oduzima ovoj naravi karakter ljudskih čina, već im daje samo neizmjernu Božansku vrijednost. Jer — actiones sunt Suppositi: djela pripadaju Osobi koja stoji iza njih. Postaju njenim vlasništvom. Ovdje vlasništvom Druge Božanske Osobe.

Krist u rasponu dviju krajnosti

Imajući na umu sve što smo rekli dolazimo sami od sebe do ovog zaključka:

Utjelovljenjem nam se Sin Božji ukazuje u rasponu, u svijetlu dviju krajnosti: neizmjernog Božanstva i ograničenog Čovještva! U isto se vrijeme i krije u svojem nepristupačnom Božanskom svjetlu i daje vidjeti i čuti od ljudi. Nalazi se u nepromjenljivoj vječnosti i zahvaćen je promjenljivošću vremena! Da, upravo je tako! Utjelovljenjem, primanjem na se ljudske naravi Bog ulazi u svijet krajnjih suprotnosti: ostaje i nadalje neizmjerno velik i postaje malen!

Ove suprotnosti niti on stvara niti zaoštrava. One su tu snagom svoje naravi, po sebi!

U sebi ih samo osobno povezuje. Osobnim ih povezivanjem premošćuje u sebi. Vrijeme i vječnost, neizmjernost i ograničenost u Njemu konvergiraju.

Spomenimo i to: u osobnom povezivanju ovih suprotnosti u Kristu leži mogućnost i sva stvarnost našeg povezivanja s Bogom, mogućnost našeg milosnog uzdignuća!

U osobnom povezivanju ovih suprotnosti i sastoji se Tajna utjelovljenja Boga!

Onome, koji toga nema na umu, Krist ostaje kao povijesna pojava ne samo neshvatljiv već i protuslovan u sebi, fantastičan i nerealan. Biće iz priča i mitologije.

Ne prihvatimo li Tajne utjelovljenja onako kako nam o njoj govori Sv. Pismo i kako nam je nepogrešivo tumači sv. Crkva, tada moramo zanijekati ili Kristovo Božanstvo ili Kristovo Čovještvo, dapače Krista kao takova uopće, što su i činili tokom povijesti krivovjerci i racionalisti svih boja.

Sve je predobro uočio sv. Ivan

Predobro je sve ovo shvatio i razumio veliki mistik i teolog sv. Ivan apostol i evanđelista. Znao je da ljudi neće shvatiti, razumjeti i prihvatiti Krista kao Božansko-ljudsko Biće ako ih odmah na početku svojeg svetog Evanđelja, koje je kanio napisati, ne upozori na ključnu istinu važnu za razumijevanje i prihvaćanje Kristove pojave: na Tajnu utjelovljenja, a time ujedno i na krajne suprotnosti koje u Sebi nosi: Božansku moć i ljudsku slabost!

Osjetio je da čitaoci njegovog svetog Evanđelja neće razumjeti odakle Kristu tolika veličina, čudesna snaga i moć, uzvišenost učenja, neizrecivo dostojanstvo i samosvijest, koja izbija iz čitavog Njegovog ponašanja i govora — spojeni u isto vrijeme s krajnim slabostima običnog čovjeka: trpljenjem, bolima, strahom, tjeskobom, krvavim znojem, teškim umiranjem i još težom smrću, ako im ne otkrije tajnu Kristovog Bića.

Stoga im odmah na početku svojeg svetog Evanđelja daje u ruke ključ za razumijevanje svega: On je Bog i Čovjek u isto vrijeme. Kao Bog beskrajno je velik i jak, a kao Čovjek isto je tako neizrecivo slab.

Zato počinje svoje sveto Evanđelje svečanim prologom, uvodom ili predgovorom, kako bismo mi danas rekli.

Poput veličanstvenog orla diže se u nedohvatne i nedostupne visine, prodire svojim nadahnutim, mističnim bogozrenjem u sam početak, dok još nije ništa postojalo osim Boga.

U početku, prije svih vremena, on vidi Sina Božjega, Riječ Božju, kako Ga on naziva, gdje se rađa od vijeka iz Krila Očeva. Kliče:

»U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše kod Boga i Bog bijaše Riječ.«

Tada prosvijetljen Duhom Svetim gleda u duhu potresan prizor: Riječ Božja, Sin Božji silazi u prečisto Krilo Marijino, utjelovljuje se i postaje Čovjekom; gleda Ga kao maleno Dijete koje se oglašava nemoćnim dječjim plačem. Zanesen i zapanjen dubinom Božjeg poniženja kliče:

»Riječ je tijelo postala i nastanila se među nama«.

Pomnjivo bira riječi. Ne kaže: postao je čovjekom, premda je postao. Ne kaže: uzeo je na se dušu i tijelo, premda je uzeo oboje. Spominje samo tijelo, ono po čem je čovjek bijedan, nemoćan, smrtan i raspadljiv. Tijelo u kojem i po kojem svaki čovjek najbolje osjeća i doživljava svoju bijedu i slabost; tijelo koje će čak i svetim i produhovljenim ljudima iz dana u dan postajati sve teže i teže, te su sa svetim Pavlom uzdisali: »Tko će nas osloboditi od smrtnosti tijela našega!«

Upravo je to i takvo tijelo uzeo Sin Božji na sebe i osobno se s njime sjedinio: smrtno, raspadljivo, »in similitudinem carnis peccati — slično griješnom tijelu«, doduše, bez grijeha, ali sa svim posljedicama grijeha. Divno, slavno i preobraženo postati će tek smrću i uskrsnućem.

Sada će svatko, uvjeren je, tko bude čitao njegov evanđeoski izvještaj razumjeti tajnu Isusovih, Kristovih suprotnosti; tajnu Njegove veličine koja zapanjuje i slabosti koja smućuje, te neće trebati Krista ubrajati među fantastična i nerealna bića iz mitologije. Dao im je, eto, u ruke ključ za razumijevanje Krista!

Sada će shvatiti zašto slab i nemoćan kao maleno Dijete leži u jaslama, a u isto vrijeme rasvjetljuje nebo nad Betlehemom neobičnim sjajem i šalje anđele da navijeste pastirima njegov mesijski dolazak na svijet.

Sada će Ivanovim čitateljima biti jasno, kako to da umoran spava na krmi Petrove lađice, a samo časak iza toga, probuđen, zapovijeda vjetrovima i moru »te nastaje tišina velika«.

Da, razumjeti će Ivanovi čitatelji odakle Kristu moć, snaga i veličina, odakle je izviralo Njegovo neizrecivo dostojanstvo koje je izbijalo iz cijelog Njegovog Bića: ponašanja, govora i djelovanja; zašto sa toliko samosvijesti i auktoriteta govori na Gori: »... Čuli ste kako je rečeno starima ... a ja vam kažem«, »čuli ste kako je pisano ... a ja vam govorim«. Ili: »ovdje je veći od Mojsija i proroka ...«

Da, sve je sada jasno: **On je pravi Bog!**

No isto je sada jasno zašto gladuje, žeđa, umara se, previja se od boli i straha u vrtu Getsemanskom, znoji krvavim znojem, umire na križu: **On je pravi Čovjek!**

U isto vrijeme je Bog i Čovjek. Ima dvije naravi, osobno povezane, Božansku i ljudsku. U jednoj je On neizrecivo velik, u drugoj je isto tako malen i slab. Pripazimo na riječ »On«! Iza nje se krije Druga Božanska Osoba i tajna osobnog sjedinjenja dviju naravi u jednom!

MARIJA — MAJKA KRISTOVE SLABOSTI

Morali smo ući u svijet Kristovih krajnosti i suprotnosti da bismo shvatili Mariju, prepoznali i priznali u njoj pravu Majku Božju.

Morali smo ući, koliko je to moguće ljudskom umu, pod vodstvom Crkve u Tajnu utjelovljenja, naglasiti da je Krist pravi Bog i pravi čovjek; da su u Njega dvije naravi, Božanska i ljudska, međusobno povezane i sjedinjene osobnošću Sina Božjega; istaći da su jedna i druga narav ostale u svojim vlastitostima netaknute i nepromijenjene, nedirnute i samostalne u svojem djelovanju, da nisu pomiješane. Naročito smo morali naglasiti da je zbog ove osobne povezanosti sve ono što je učinjeno, dano Kristu Čovjeku, dano i učinjeno Sinu Božjemu, samom Bogu.

Sada možemo bolje i potpunije shvatiti Marijino Bogomajčinstvo — **ona je Majka Božja jer je dala ljudsko tijelo Bogu!**

Začevši po Duhu Svetom u svojem djevičanskom Krilu i rodivši u Betlehemu Isusa Krista ona je uistinu začela i rodila Boga u ljudskom tijelu. Ona je Bogorodica! Prava je Majka Božja u smislu majčinskog rađanja. Bogorodica je jer je rodila BOGA! Rodila je doduše Boga kao ČOVJEKA, ali je kao čovjeka rodila BOGA! Dala je Bogu samo ČOVJEŠTVO, ali ga je dala BOGU.

Pročitamo li gornje dvije rečenice polako i pažljivo, naglasujući potcrtano, osjetit ćemo u čemu je Tajna utjelovljenja, u čemu je bit Marijinog Bogomajčinstva i temelj njene neizrecive veličine.

Marija nam se uz Duha Svetoga ukazuje kao tvorac jedne od Kristovih krajnosti: Majka je Njegove malenosti, Njegove slabosti, onoga po čemu je Krist bijedan, čovjek. Majka je Njegovog umaranja, gladovanja i žeđanja. Njegovog krvavog znoja, Njegovih tjeskoba, umiranja i smrti. Marija je Majka Kristovih suza jer

Mu je dala tijelo, i tako omogućila da ih prolijeva za nas i naše spasenje.

Majka je Kristovih slabosti, ali jer su one snagom osobnog sjedinjenja postale Božjim slabostima, Marija time postaje MAJKOM BOŽJIH slabosti.

Bog je trebao Mariju da bi po njoj i u njenom prečistom Krilu postao malen, slab i nemoćan, podložan bolima. U Marijinu se Krilu zbilo neizrecivo i neshvatljivo čudo — Neizmjerni je postao ograničen, Svesilni, slab!

Činjenica da je Bog u Mariji i po njoj postao malen i slab ni najmanje ne umanjuje njezinu veličinu. On je doduše u Mariji i po Mariji postao m a l e n ali je ona po Njemu postala v e l i k a. Neizrecivo velika: Majka Božja! A da je Marija doista rodila Boga kao čovjeka govori nam jasno i otvoreno anđeo Gabrijel otkrivajući Mariji i nama — u svom navještenju — da će Isus »biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega«, »Sin Božji«, potvrđuje Elizabeta nazivajući Mariju »Majkom Gospodinovom«.

VELIKA — JER JE BOGOMAJKA

Marija je Majka Božja jer je začela i rodila Sina Božjega. To je korijen i temelj sve njene veličine. Time je Marija postala najvećom između svih stvorova. Većom od svih anđela i svetaca. Time je stvorena nova veličina, prva iza Boga, veća od najvećih veličina milosti i slave.

Postavši Majkom Božjom nadvisila je sve: anđele i ljude. Što više, Bogomajčinstvom je nadrasla i samu sebe, nadvisila je veličinu svoje bezgrešnosti i puninu milosti, postala je veća od same sebe. Popela se na najvišu stepenicu do koje se može uspeti jedno razumno stvorenje! Sve što je velikog dobila ranije bila je samo priprava za ovo posljednje: da bude dostojna Majka Sina Božjega.

Ne čudimo se stoga, niti to smatramo pobožnim pretjeravanjem, kad sv. Bonaventura tvrdi da se iza Marijinog Bogomajčinstva nešto veće ne može niti zamisliti (naravno, osim Boga!); ili kad sveti Albert Veliki govori za Mariju da je u moralnom pogledu — neizmjerna. Mi bismo ovdje riječi »u moralnom pogledu« preveli izrazom »u neku ruku« ili »u nekom smislu ove riječi«, jer u potpunom, doslovnom smislu Neizmjeran je samo Bog.

No, Bogomajčinstvo ne samo što uzdiže Mariju iznad svih ostalih, ono je ujedno i korijen i opravdanje svih njenih povlastica, svih njenih odlika i razlog sve posebne pažnje i ljubavi Božje prema njoj. To znači:

Marijino Božje Majčinstvo tražilo je apsolutnu i posvemašnju bezgrešnost, puninu milosti i svih vrhunaravnih darova. Da bi postala dostojnom Majkom Sinu Božjemu bilo je potrebno da je Bog sačuva od Istočnog i svakog osobnog grijeha i nesavršenosti i izlije u njenu dušu puninu svoje milosti i milosne ljepote. U tolikoj je mjeri to bilo nužno da je protivno s obzirom na Božju svemogućnost, dobrotu i ljubav — nemoguće!

Kao integralni, sastavni dio u Marijino Bogomajčinstvo ulazi i njeno posredništvo i njeno suotkupiteljstvo; iz njega kao logična posljedica proizlazi i njezino uznesenje na nebo dušom i tijelom; neograničena moć njenog zagovora; njeno kraljevsko dostojanstvo i sve ostale povlastice iskazane joj na kraju zemaljskog života.

U sredini stoji Marijino Bogomajčinstvo: prethode mu apsolutna čistoća i punina milosti kao priprava, a iz njega slijedi kao logična posljedica sve ono što smo gore napomenuli.

Stoga smo vjersku istinu o Marijinom Bogomajčinstvu i stavili na početak našeg »katekizma Marijine veličine«. Ono je opravdanje i obrazloženje svega onoga što ćemo, slijedeći nauku Crkve, reći o Mariji.

Ne samo Kristova — već i naša Majka

Marija je ne samo Božja već i naša Majka. Univerzalna, sveopća Majka. Njeno je sveopće Materinstvo sastavni dio njenog Bogomajčinstva, nešto što samo po sebi ulazi u pojam Marije, Majke Božje.

Da, reći će mnogi, ona je naša Majka jer ju je Isus umirući na križu dao svima nama za Majku! Odlazeći s ovog svijeta dao nam je i ostavio ono najljepše i najdraže što nam je mogao dati i ostaviti: svoju ljubljenu Majku!

To je istina! Prije nego li će izdahnuti svoju je trnjem okrunjenu glavu teškom mukom okrenuo prema Mariji i Ivanu koji su stajali podno križa i rekao svojoj Majci: »Ženo« (neće ju nazvati Majkom, da je ne bi još većma rastužio) »evo Ti sina!«

A potom kaže Ivanu: »Evo ti Majke«. Ivan je tog časa po uvjerenju svih duhovnih naučitelja predstavljao sve nas, svu buduću Marijinu djecu, sinove i kćeri.

To je istina. Samo što Marija nije tek tada postala našom Majkom, Ona je s križa bila samo svečano proglašena Majkom svih vjernih. A bila je proglašena tada, jer upravo podno križa krvavo plaća svoje duhovno, mistično sveopće Majčinstvo.

Marijino duhovno majčinstvo započelo je davno prije: onog časa kad je začela i rodila Isusa. Tada je u Isusu i po Isusu i nas duhovno, mistično, ali stvarno začela i rodila.

Da bismo mogli bolje shvatiti i razumjeti da je Marija uistinu naša duhovna Majka, još više: da nas je u Isusu i po Isusu i

začela i nosila i duhovno, mistično rodila — prekinut ćemo za kratko naše razmatranje s nakanom da se kasnije na nj ponovno vratimo.

Uvjereni smo da ćemo nakon slijedećih razmišljanja bolje razumjeti i lakše privesti kraju misao i istinu o Marijinom duhovno-mističnom Materinstvu.

Evo teme na koju prelazimo:

Dar Marijinog djevičanskog začeća i poroda

U obrađivanju ove teme poslužiti ćemo se pitanjima i odgovorima, kao najprikladnijom i najjednostavnijom metodom.

Pitajmo se:

Što je Marija djevičanskim začećem po Duhu Svetomu i neozlijeđenim porodom Sina Božjega dala Isusu Kristu?

Što je dala nama?

Što je utjelovljenje Sina Božjega u njenom Krilu donijelo njoj samoj?

Što je dala Sinu Božjemu?

Svojim djevičanskim začećem po Duhu Svetome i neozlijeđenim porodom u Betlehemu nevidljivog je Sina Božjega učinila vidljivim; Onaj koji je u svom Božanstvu neizmjeran i neograničen u njenom Krilu postaje omeđen; Svemoguć u Božanstvu postaje slab u čovještvu. On koji je izvan svih kategorija vremena i prostora, ulazi u vrijeme i prostor po Mariji. Postaje prostorno i vremenski definiran.

Čujmo kako nam to uzvišenim i zanosnim govorom naviješta rimski Martirologij. Bez obzira na eventualnu spornost njegovih godišnjica, veličanstven je! Zanosi i osvaja!

»Od stvaranja svijeta, kad je Bog u početku stvorio nebo i zemlju godine pet tisuća stotinu i devedesete

Od Općeg potopa: godine dvije tisuće devet stotina pedeset sedme,

Od rođenja Abrahama: godine dvije tisuće i petnaeste,

Od izlaska izraelskog naroda iz Egipta: godine tisuću pet stotina i desete,
Od pomazanja Davida za kralja: godine tisuću trideset i druge,
Šezdeset i pete Sedmice prema proročanstvu Danijelovu,
Od osnutka Rima godine: sedam stotina pedeset i druge,
Godine vladanja Oktavijana Augusta četrdeset i druge,
Dok je mir vladao po čitavom svijetu,
U šestom razdoblju svjetske povijesti:
ISUS KRIST, VJEČNI BOG I SIN VJEČNOG OCA,
Želeći svojim milosnim dolaskom posvetiti svijet,
Začet po Duhu Svetome
Pošto je prošlo devet mjeseci od Njegova začeća:
U BETLEHEMU JUDINU RAĐA SE OD MARIJE DJEVICE I POSTAJE ČOVJEKOM!

(Rimski martirologij, 25. prosinca)

Rodivši Ga dala Mu je Ime Isus, kako joj je anđeo rekao prigodom navještenja. Dobio je svoju domovinu — Palestinu. Živjet će u pokrajini Galileji. Bit će Galilejac. Nastanit će se u Nazaretu — zvat će se Nazarećanin.

Kako rekosmo: Bog koji je po svojoj naravi izvan svih kategorija vremena i prostora, ulazi u njih, postaje i vremenski i prostorno definiran!

Sin je Božji ušao u vrijeme i prostor da bude njime obuhvaćen, zahvaćen kao objekt, da bude Božansko-ljudsko Biće kojemu će povijest zabilježiti početak i svršetak zemaljske egzistencije, vrijeme i mjesto rođenja i smrti; Njegov ulazak i vidljivi izlazak iz povijesti. Zabilježit će pomno i Njegove riječi i Njegova djela; govoriti o Njemu istinito, ali i lažno, s ljubavlju i poštovanjem, ali isto tako, nažalost, i sa nezapamćenom mržnjom.

Po Mariji Bog ulazi u vrijeme i prostor i kao subjekt, činilac i to najvažniji, odlučujući. On će biti tvorac nove povijesti koja će se po Njemu prozvati kršćanskom, tj. Kristovom poviješću. On će joj unaprijed davati pečat i obilježje, Nadahnjivat će je. A bit će i ostati kršćanska i onda kad se bude odvijala u znaku veće ili manje borbe i protivljenja protiv Njega.

Nitko Ga više neće moći istjerati ili udaljiti iz ljudske povijesti i djelotvornog utjecanja na nju.

Pa i kad će Ga ljudi u svojoj mržnji i zlobi raspeti na križ i silom prekinuti Njegovu ljudsku, vidljivu prisutnost — oni će tada zapravo i protiv volje izvršiti Božju volju i ostvariti Božje plane — Isus Krist, Bog i Čovjek, naći će načina da i nadalje uistinu, stvarno i substancijalno ostane među svojima u presvetoj Euharistiji pod prilikama kruha i vina.

I ovu je mogućnost — euharistijske prisutnosti i nazočnosti među ljudima do konca svijeta — dala Marija utjelovljenom Bogu time, što je po Duhu Svetome i Njegovom snagom oblikovala u svojem prečistom Krilu Boga kao Čovjeka.

Na ovom će temelju Bog dalje graditi — ostvarit će euharistijsko čudo. Bit će to u stvari produljenje utjelovljenja u povijest! U svojoj će nedokučivoj mudrosti pronaći način, a svojom će ga svemogućnošću ostvariti, kako da svoje tijelo iskopča od protežnosti prema van, u prostor, i stavi ga pod prilike kruha, a svoju predragocjenu krv pod prilike vina. Tako će nevidljivo, ali stvarno, ostati nazočan među ljudima do konca svijeta. Prisutan svakoj generaciji i svakom pojedincu napose. Iz neposredne će blizine pratiti zbivanja u svojoj Crkvi i u svakoj duši. I ne samo pratiti, već i djelotvorno u njima sudjelovati.

Tako će Euharistija, zahvaljujući djelovanju Duha Svetoga i zahvaljujući Mariji postati trostrukim čudom: čudom Božje mudrosti, ljubavi i svemogućstva.

Isusova euharistijska nazočnost među ljudima neće biti pasivna. Ona će biti neizrecivo aktivna. Kao što sunce na nebu već tim što je na nebu — i grije i svijetli i daje život tako je i s nazočnošću euharistijskog sunca — Isusa.

Isus neće ostati samo kod euharistijske nazočnosti, poći će i dalje. U svetoj će Euharistijskoj žrtvi, sv. Misi, na mističan i nekrvni način, ali stvaran, obnavljati svoju Žrtvu i tako dijeliti neizrecive plodove Kalvarije Crkvi i dušama. Mističan i nekrvan način ne znači manje stvaran i istinit.

Iskoristivši mogućnost koju Mu je dala Njegova Majka utjelovivši Ga po Duhu Svetom u svetoj će Pričesti hraniti duše vjernika i napajati božanskom snagom. Podržavati će u njima vrhunaravne oscilacije i milosne impulse da se ne ugase.

Marija je dala Isusu Kristu čisto, neokaljano, bezgrešno i nevino čovještvo, ali pravo i potpuno čovještvo. Neće se On samo pokazivati čovjekom, kao što će kasnije tvrditi neki krivovjernici — već će uistinu biti pravi i potpun čovjek. U svemu sličan drugim ljudima osim u grijehu.

Marija će dati Isusu tijelo a s njime i sva ljudska sjetila, bilo vanjska ili unutarnja kako ih zove psihologija. Kao čovjek gledati će svijet koji ga okružuje, slušati njegove zvukove, mirisati ga, pipati i tako ga preko sjetila upoznavati i kontaktirati s njime.

Sve što je drugim ljudima po prirodi lijepo ili odvratno i Njemu će biti: ili lijepo ili odvratno.

Razveseljuje Ga pogled na ljiljane koji su svojom bjelinom prekrili polje. »Pogledajte ljiljane poljske«, govorit će »kako rastu. Ne muče se niti predu, pa ipak, kažem vam da se ni Salomon ... nije zaodjenuo kao jedan od njih.«

Oduševljava ga polje puno zlatnog klasja. »Gledajte njive kako se bijele za žetvu!« Veseli Ga priroda, tiho, ubavo i osamljeno mjesto u njoj. Tamo vodi svoje umorne apostole da se zajedno s njima malko odmori od teškog rada.

Voli malenu i nevinu djecu. Grli ih, polaže na njih ruke, blagoslivlja ih.

Mladića koji je »sve vjerno obdržavao od svoje mladosti«, »pogleda, zavolje« i zaželi da ga ima uza se kao svojeg učenika. »Idi, prodaj sve što imaš i podaj siromasima... a onda dođi ... i idi za mnom«. A kad mladić — jer je bio vrlo bogat — nije smogao snage da to učini i odlazi, Isus žalostan gleda za njim.

Premda je volio sve ljude, ipak su Mu neki osobito prirasli srcu, voli ih napose. Tako je volio Lazara, mile su mu njegove dvije dobre sestre Marta i Marija. Rado zalazi u njihovu kuću. Nad otvorenim Lazarovim grobom plače. Zadivljeni gledaoci kažu: »Gle, kako ga je volio!«

Apostolima kaže: Vi ste moji prijatelji! Njih voli napose. A među njima na osobit način Ivana. Njemu će čak dopustiti da nasloni glavu na Njegova prsa i sluša kucaje Njegova Srca.

U vrtu Getsemaniju žarko moli Oca da uzme od Njega pregorki kalež. Moli i nada se. Do tri puta se pomolio. Iza svake molitve vraća se učenicima sa sve manje nade da će biti uslišan.

Ožalošćen je i pomalo razočaran nepažnjom svojih učenika »koji nisu niti jedne ure mogli s Njime probdjeti« i biti mu na utjehu.

Teško je razočaran nad Judom. »Zar poljupcem izdaješ Sina Čovječjega?«

Hrabar je. Na čelu svojih učenika hita u Jeruzalem premda predobro znade što Ga tamo čeka. Unatoč tome u vrtu Getsemaniju drhti od straha i u tjeskobi se znoji krvavim znojem.

Ne pretvara se kad se umirući na križu tuži nebeskom Ocu: »Zašto si me ostavio?« Predobro znade da će to njegovi neprijatelji krivo protumačiti, pa ipak se ne ustručava dati oduška Srcu u bolnom vapaju.

Posjeduje, prema tome, svu ljudsku osjećajnost: voli i raduje se, osjeća odvratnost, nada se i gubi nadu, razočarava se. No, sva

je Njegova osjećajnost čista, bez i najmanje primjese grijeha, isto kao i u Njegove svete Majke.

Kad ogladni sotona će Ga napastovati proždrljivošću. »Učini da ovo kamenje postane kruhom« reći će Mu dočaravajući Mu pritom ugodni miris svježeg kruha. Vući će Ga na vrh hrama, napastovati Ga na preuzetost, odnijeti Ga na vrh visokog brda, pokazati Mu sve ljepote i čari zemaljskih kraljevstava, sve Mu obećati ako padne i pokloni mu se. No, sve to teško napastovanje bit će po riječima velikog jednog Oca i teologa, izvana, neće se dotaći Isusove nutrine. Neće imati odjeka u Njegovom srcu, mislima ili osjećajima.

Kao Čovjek imat će i svoje ljudsko znanje. Sticati će ga kao i svako drugo dijete na krilu svoje svete Majke. Tu će On naučiti tepati prve riječi na aramejskom jeziku. I on će pitati svoju dragu Majku: odakle ovo, zašto ono, što je ovo, kako se zove ono itd. Tako će ona u svom svetom Krilu ne sam začeti Boga već će Ga isto tako na svom krilu i učiti. Učit će Boga! Boga kao Čovjeka, utjelovljenog Boga, ali Boga!

Prema predaji je Marija bila odgojena u hramu, gdje je uz ostalo naučila čitati i pisati te se upoznala sa sadržajem Svetih knjiga. Bila je dakle za svoje buduće i uzvišeno Majčinstvo i vrhunaravno i naravno pripravljena. Stoga je vrlo vjerojatno da će i Isus od nje naučiti čitati i pisati. Ona će Mu govoriti o slavnoj i svetoj izraelskoj prošlosti. Govorit će Mu o Mojsiju i prorocima. **Drugim riječima:** učiti će i sticati znanje kao svako drugo dijete.

Teolozi će ovo Isusovo znanje, koje je počeo sticati na Marijinu Krilu, prozvati iskustvenim, eksperimentalnim Kristovim znanjem za razliku od onog drugog, ulivenog, Božjeg znanja, koje će također posjedovati, ali kojim se neće služiti dok za to ne dođe i vrijeme i pravo mjesto.

Bit će On umiljat, drag, ali isto tako i prirodan kao svako drugo dijete. Neće On biti nikakvo »čudo od djeteta«.

I kad Marija i Josip ne bi bili svijesni svega onoga što se dogodilo prigodom Njegovog začeća i rođenja, kad Marija ne bi imala na umu anđelove riječi »Zvat će se Sin Svevišnjega«, bili bi u velikoj napasti da ga smatraju običnim djetetom kao što je svako drugo nazaretsko dijete

Velom svojeg čovještva i čitavog svojeg ponašanja On je prekrivao tajanstvenu uzvišenost svojeg Božansko-ljudskog Bića, da ga se ljudi, pa i njegova vlastita Majka i poočim Josip, ne bi bojali i pred Njim stajali puni strahopočitanja, umjesto da Mu pri-

stupaju s ljubavlju, pažnjom i povjerenjem. (Tako se i sada sakriva u sv. Hostiji!)

Samo će jednoć za svojeg dječaštva pokazati svoje uliveno, božansko znanje. Bit će to u hramu kad će svojim zabrinutim roditeljima reći: »Zašto ste Me tražili? Zar niste znali da ja moram biti u onom što je Oca mojega?«

Dati će na znanje da je svijestan samog Sebe, da dobro znade tko je i da Mu je predobro poznata Njegova Božanska misija.

Premda su Marija i Josip znali tko je Isus, toliko su iznenađeni ovom prvom i iznenadnom manifestacijom Kristove božanske samosvijesti, da će Marija, pripovijedajući ovaj događaj evanđelisti Luki, priznati da su u prvi mah Isusovim odgovorom bili zbunjeni. Mi bismo rekli: šokirani. Toliko su Isusove riječi odudarale od čitavog Njegovog dosadašnjeg govora i ponašanja. Marijino će i Josipovo iznenađenje sv. Luka izreći riječima — A oni ne razumješe riječi koje im reče! Da li će Isus, živeći sakriven do tridesete godine svog života u Nazaretu, još koji put manifestirati svoju Božansku samosvijest bilo riječima bilo djelima, ne znamo. Ali vrlo vjerojatno hoće. Daje nam to naslutiti Marijino ponašanje u Kani kad je od Isusa tražila da čudom pomogne mladoženji koji se našao u velikoj neprilici.

No, dok u jeruzalemskom hramu sjedi među učiteljima, pita i odgovara na pitanja i pobuđuje udivljenje svojih sugovornika, nemojmo misliti da su njegova pitanja i odgovori prelazili znanje jednog bistrog i dobro poučenog dvanaestogodišnjeg dječaka! Sve se odvijalo na razini Njegovog stečenog znanja i čitanja i pouka koje je dobio iz sv. Pisma.

Proširivanje Njegovog iskustvenog i stečenog znanja toliko je stvarno da se On ne pretvara kad pita apostole: »Koliko imate hljebova?« ili kad pita oca opsjednutog dječaka: »Koliko ima vremena otkad mu se to događa?«

Svojim znanjem iskustvenim On toga nije znao, daje se informirati. Božanskim se znanjem nije htio toga časa poslužiti.

Zaključak je jasan: Marija je, utjelovivši Sina Božjega u svojem prečistom Krilu dala Mu potpuno i nepatvoreno čovještvo u svemu slično našem — osim u grijehu!

Marija je Isusu dala tijelo, a dušu?

Isus je kao čovjek imao kao i svaki drugi čovjek i neumrlu dušu. Tko Mu je dao dušu? Kao i svakom drugom čovjeku u času

Njegova začeća Bog Mu je stvorio neumrlu dušu, ispunio je neizrecivom puninom milosti, sjedinio je osobno sa Riječju Božjom i ulio u Isusovo tijelo. Od Boga je dobio dušu sa razumom i slobodnom voljom.

Da li je Marija time manje Majka Isusova, Majka Božja? Nipošto! Tko od ljudi smatra neku majku manje majkom djeteta, jer mu je dala samo tijelo, dok mu je dušu stvorio i ulio u tijelo u času začeća neposredno Bog?

Jer i Tijelo je Kristovo, ne samo Njegova duša, bilo direktno i osobno sjedinjeno s Drugom Božanskom Osobom! Stoga je ona i bez obzira na dušu prava Majka Kristova, prava Majka Božja!

Isus je dobio sa neumrlom dušom i razum i slobodnu volju. Njegova volja zbog punine milosti i osobnog sjedinjenja sa Riječju nikad neće moći pogriješiti. No, to ne znači, da je Isusova volja bila poput programiranog automata. Krist je doista svojevoljno i dragovoljno uvijek vršio i htio vršiti volju nebeskog Oca. Kako to? Slobodan a opet ne može otpasti? Sveti Toma Akvinski kaže da Bog ima mogućnost da ljudsku volju, pa i Kristovu čovječju volju, pokreće (ovdje i čuva) a da pritom niti najmanje ne nanosi nasilja slobodi. Libere movet, slobodno je pokreće. Kako? to je za nas tajna. Svi koji su to nastojali dokučiti zaplitali su se u probleme i nejasnoće.

No, to ne znači da Krist neće imati mogućnosti da svoju slobodu i svoje prihvaćanje volje Očeve plati — krvavim znojem!

Što je još Marija dala Kristu?

Vidjeli smo, Marija je začevši po Duhu Svetome Sina Božjega dala Bogu pravo ljudsko tijelo sa svim što spada u jedno ljudsko tijelo, osim grijeha. Omogućila je nevidljivom Bogu da se pokaže u vidljivom liku, navezala Ga na vrijeme i prostor. Omogućila Mu je da se na svijetu pojavi kao pravi i potpuni Čovjek. Čak će i učiti i sticati ljudsko znanje. Ona će Mu biti i prva učiteljica. Ne samo što će roditi Boga već će ga i učiti na svojem krilu.

Pitajmo se nadalje: da li je to sve što je ona dala Utjelovljenom Bogu?

Ne, ima još nešto što Mu je dala, omogućila, a što nas u isto vrijeme i zapanjuje i zadivljuje i zastrašuje: dala Mu je mogućnost trpljenja. Mogućnost da trpi, plače, žalosti se, znoji krvavim znojem, dršće od straha i tjeskobe; da bude razapet na križu i da

umre u strahovitim mukama. A sve to iz ljubavi prema nama i za naše spasenje.

Isus će ovu užasnu mogućnost iskoristiti za nas do krajnjih granica. Trpjeti će daleko više nego što će biti potrebno da isplati dug Božjoj pravdi. On će iskoristiti mogućnost patnje da nam pokaže koliko nas voli. Predobro nas pozna i predobro znade da nam samo ona ljubav imponira koja mnogo stoji — a da naprotiv do ljubavi koja ne stoji mnogo, koja nije popraćena velikim žrtvama ma koliko ona u sebi bila velika, mnogo ne držimo.

Sve se to pokazalo prigodom čovjekova stvaranja: Bog-Sin u zajednici s Ocem i Duhom Svetim stvorio je čovjeka na svoju sliku i priliku, ulio u nj milost posvećujuću, dao mu sudioništvo u svojoj božanskoj naravi i učinio ga baštinikom nebeskog kraljevstva. No, ovu veliku ljubav čovjek nije znao cijeniti: dao ju je za malo zabranjenog voća.

U otkupljenju sve izgubljeno Isus vraća čovjeku. Ali sada uz kakovu cijenu? Vraćanje je popraćeno najtežim mukama, počevši od krvavog znoja u Getsemanskom vrtu do užasne smrti na križu! Valjda sada ljudi neće omalovažiti darove koji su tako skupo plaćeni i zaboraviti na silnu i neizrecivu ljubav kojom su zasvjedočeni!

A što ako i sada ljudi zaborave na veliku Božju ljubav? Ako im Isusov krvavi znoj, Njegove suze, Njegovi uzdasi, Njegovi bičevi, Njegova smrt na križu ne budu više dozivali u pamet neizrecivu Božju ljubav? Ne budu više ništa kazivali, ništa značili? Jer doći će, nažalost, i takvo vrijeme?!

Tada će Isus pokušati posljednje. Što vidjet ćemo kasnije.

Bit će to posljednji pokušaj da nas uvjeri kako nas doista voli!

Mogućnost da Bog trpi, mogućnost da Bog umire i umre! Zadivljujuća, rekli smo, zapanjujuća i zastrašujuća mogućnost!

Pa ipak kako će razmjerno biti malo ljudi koji će pred ostvarenjem ove mogućnosti stajati zapanjeni!

Divit će se Isusovim čudesima, bit će zapanjeni kad bude zapovijedao vjetrovima i moru i kad bude nastala velika tišina u jedan hip; ili kad bude samo jednom jedinom riječju zapovijedio gubavcima: »Očistite se« i oni će se u tren oka osloboditi svoje strašne i neizlječive bolesti; pogotovu će se čuditi kad bude mrtvace uskrisivao pred njihovim očima. I opet, samo jednom jedinom riječju: mladiću, ustani! Ili: djevojko, ustani! Ili ono najspektakularnije čudo koje je učinio nadomak i pred očima čitavog Jerузalema, kad je mrtvom Lazaru koji je već četiri dana mrtav ležao u grobu, naložio, naredio svojom suverenom vlašću: Lazare,

izađi napolje! Svi su tada bili zadivljeni, očarani, zaneseni Isusovom moći i Njegovim čudesima.

Reći ćemo: sasvim pravo! Da, sasvim opravdano su se gledajući Isusova čudesa divili. Međutim, ako dobro promislimo, to i nije tako čudno. Ta tvorio ih je utjelovljeni Bog koji je u zajednici sa Ocem i Duhom Svetim iz ništa, jednim jedinim činom volje stvorio čitav svijet. A Bogu je sasvim »prirodno« činiti čudesa. Spada u redovitu Njegovu »djelatnost«. To za Boga nije ništa izvanredno i neobično. Neobično i izvanredno je za nas!

No, vidjeti Boga (doduše u tijelu, ali Boga!) kako gladuje, umara se; gledati Boga kako se znoji krvavim znojem, plače i drhti; vidjeti Ga kako svezanih ruku, kao zločinac, stoji pred ljudskim sudom, kako mu sude i osuđuju Ga, bičuju, trnjem krune, razapinju; gledati Boga kako nosi križ, posrće pod njim, razapet na njemu umire: to je zapanjujuće! To je zaprepašćujuće! A kad promatramo sa gledišta ljubavi onda je zadivljujuće!

Da je moglo doći do te jezovite i zaprepašćujuće mogućnosti da Bog trpi, bila je potrebna čitava serija velikih čudesa za čije se ostvarenje angažiralo (da se tako izrazimo) čitavo Presveto Trojstvo sa svom svojom svemogućnošću.

Trebalo je ovu zapanjujuću mogućnost zamisliti i planirati od vijeka. Od vijeka predodrediti jednu veliku Ženu, na čudesan je način sačuvati od grijeha, Istočnog i svakog drugog, pa i najmanjeg osobnog; dušu joj ispuniti morem milosti, stvoriti od nje najveću veličinu iza Boga; trebalo je planirati i ostvariti — i to snagom Duha Svetoga — djelo veće od čina stvaranja svijeta — utjelovljenje Riječi Božje. No, serija čudesa tu još ne prestaje: trebalo je učiniti još jedno novo i veliko čudo: da Marija ne samo kao Djevica začne već isto tako ostane Djevicom u porodu, da Boga — Čovjeka rodi neozlijeđenim rađanjem, bez povrede djevičanstva.

A sve ovo, cijeli ovaj niz čudesa, za to, da bi Bog došao do te mogućnosti da može trpjeti za ljude!

Pa ipak se ljudi nisu tome divili, nisu bili zaprepašteni tom činjenicom, dok se ova jezovita mogućnost ostvarivala pred njihovim očima!

Vjerujemo da su anđeli, gledajući Sina Božjega kako nosi križ i na njemu razapet umire, zaklanjali svoja lica da ne vide taj jezoviti prizor!

A koliki su ga gledali mirno, indiferentno, znatiželjno, ili čak s otvorenom zluradošću, mržnjom i đavolskim uživanjem!

Nemojmo reći: nisu znali što čine ili što se zbiva pred njihovim očima! Može biti. I sam ih dobri Spasitelj s križa ispričava i moli za njih milost: »... jer ne znadu što čine!«

No, to ne znači da nisu mogli znati što čine: trebali su samo povjerovati Njegovim riječima i Njegovim čudesima. Ali nisu htjeli. Zatvarali su oči pred činjenicama. Zatvarali ih zbog predrasuda i mržnje!

Dobro, recimo za njih, za tadanje Židove i pogane, da nisu znali što čine!

No, mi predobro znamo kad razmatramo muku Isusovu i Marijine boli tko to stoji vezanih ruku pred Anom, Kajfom i Pilatom; mi predobro znamo i vjerujemo da se Bog znoji krvavim znojem, da ljudi Boga vode na svoj sud i sude Mu, da po samom Bogu pljušte bičevi, da sam Bog nosi križ i pod njegovom težinom posrće i pada, da Bog visi razapet na križu i na njemu umire; mi predobro znamo i vjerujemo, da prva veličina iza Boga, Majka Božja, trpi, susreće se sa svojim Sinom na Četvrtoj postaji Križnog puta, stoji podno križa, sluša kako joj se premili Sin guši razapet hvatajući posljednje kapi zraka, kako moli za samo malo vode jer Ga mori žeđ, a dobiva ocat; kako umire pred njenim očima — a sve iz velike ljubavi prema nama: pa unatoč tome, s kolikom ravnodušnošću pratimo Isusa na Njegovom bolnom kalvarijskom putu!

I Njega i Njegovu veliku, a tako duboko rastuženu Majku! S kolikom ravnodušnošću, rastresenošću i nerazumijevanjem obavljamo Križni put, ako ga uopće i obavljamo!

A koliko smo se puta našli i među onima koji su Ga bičevali! I vikali: raspni Ga! Bilo je to svakog puta kad smo griješili!

Izazov onima koji žele ljubiti

Kristova neograničena ljubav prema ljudima — utjelovljuje se, uzima na se ljudsko tijelo sa mogućnošću patnje, iskorištava do krajnih granica ovu moć, neizrecivo trpi ne samo da nas spasi već i da nam posvjedoči svoju veliku ljubav — bila je i još je uvijek veliki izazov mnogim velikodušnim dušama da i one sa svoje strane iskoriste mogućnost boli, dok se nalaze u smrtnom i bolnom tijelu, i Isusu uzvrate ljubav bolju i trpljenjem.

Uvjereni da — sine dolore non vivitur in amore: ljubav se zasvjedočuje samo trpljenjem — i želeći Isusu posvjedočiti svoju veliku ljubav, govorili su:

Ili trpjeti — ili umrijeti!

Oni najsmjeliji i najoduševljeniji išli su dalje i govorili:

Ne umrijeti, već trpjeti!

I nemojmo misliti da su to bile same lijepe riječi izrečene u časovima zanosa i oduševljenja!

Sveta Lidvina, mučenica dragovoljne patnje, prikovana uz krevet od najranije mladosti, zasuta bolju i trpljenjem, govorila je: Kad bih se mogla od svih svojih boli osloboditi samo jednom Zdravomarijom, ne bih je izmolila!

No, njima je trpljenje bilo ne samo najuvjerljiviji dokaz uzvratne ljubavi, već i sredstvo i način da dragovoljnim trpljenjem dadu zadovoljštinu za uvrede nanesene Isusovom i Marijinom Srcu, grijesima i griješnim nedozvoljenim radostima!

Heroji, reći ćemo, kojima se divimo (ako se uopće divimo!)!

Dao Bog, te im se ne samo divimo već ih prema svojim silama i poticajima Božje milosti i nasljeđujemo!

Ako ne drugačije a ono barem strpljivo podnašajući one boli i trpljenje bez kojih je nezamisliv autentični, kršćanski život i pravo nasljedovanje Isusa Krista! On jasno kaže i ne taji da tko želi biti Njegov učenik mora se odreći sebe, uzeti na sebe križ i svakog ga dana nositi za Njim!

Dao Bog da barem strpljivo i bez prigovora nosimo dnevni svoj križ za Isusom!

A ujedno i molimo da nam Duh Sveti dade te shvatimo duhovni smisao riječi sv. Ivana Krstitelja:

»Ja se moram smanjiti, da bi on rastao!«

Dao Bog da s razumijevanjem, a onda, ako bude volja Božja i s radošću dopustimo da nas smanjuju tj. polako uništavaju i ljudi i događaji, da bi On, naš dobri Spasitelj, koji nas toliko obvezuje, mogao rasti na račun našeg bolnog smanjivanja i umiranja! Na račun naših boli i zapostavljanja! Da bi rastao u svojem Otajstvenom Tijelu: u dušama!

Konačni dar Marijin Sinu Božjemu

Djevičanskim začećem po Duhu Svetome i Utjelovljenjem u prečistom Marijinom Krilu Riječ Božja, Sin Božji, dobio je svoju zemaljsku Majku. Majku svojeg svetog i neokaljanog Čovještva.

Na nebu ima samo Oca, po vječnom rađanju iz spoznaje Očeve, a na zemlji samo Majku po djevičanskom začeću i rođenjem od Djevice Marije.

Dobio je za Majku siromašnu Djevicu iz nepoznatog i zabačenog Nazareta, ali neizrecivo čistu, svetu i punu milosti; sačuva-

nu od Istočnog grijeha, svakog drugog osobnog grijeha i nesavršenosti; Majku koja nikad neće znati za pobunu tijela protiv duha, punu nebeskog blještavila i ljepote: najdivnije Biće iza Boga!

Na nju će biti ponosan kroz cijelu vječnost! I ne samo On već i mi, kako ćemo kasnije vidjeti.

Dobio je Majku, a uz nju i strogu obvezu da je ljubi, štuje i — sluša! O njezinim će molbama i intervencijama morati uvijek voditi računa! I kad bude već veliki Učitelj i deklarirani Mesija! Sjetimo se Kane Galilejske! Još više: Kad bude sjedio s Desne Ocu kao Kralj kraljeva i Gospodar nad gospodarima!

Sin je Božji bio svjestan da se, odlučivši se za utjelovljenje, obvezao i na ovu podređenost. Bio je toga svjestan i nikad se nije niti će se ikad pokajati zbog toga.

Dobio je Majku u kojoj će imati i naći svoju najužu Suradnicu i Pomoćnicu. No i o tome, kasnije.

Utjelovivši Boga po Duhu Svetome što je Marija dala nama?

Dala nam je prije svega Spasitelja, našeg premilog Otkupitelja koji će nas osloboditi od jarma i ropstva sotonskog, od sužanjstva đavlova u koje smo upali po Istočnom grijehu i drugim osobnim grijesima.

Po riječima sv. Pavla — razderati će našu zadužnicu pribivši je na križ.

A sv. nas Petar upozorava — niste otkupljeni nečim raspadljivim, zlatom ili srebrom... već dragocjenom krvlju Krista, nevina i bez mane Janjeta. (I. Pet. 1 i 8)

Svojim će nam otkupljenjem vratiti izgubljenu milost, otvoriti nam vrata raja, učiniti će nas ponovno djecom Božjom i baštinicima Nebeskog Kraljevstva.

A sve će to ostvariti svojim bolima, svojom pregorkom mukom i teškom smrću na križu. Zato je uzeo, vidjeli smo, ovo naše smrtno tijelo, podložno bolima i trpljenju, da bi za nas mogao teško trpjeti.

A na koji će način, pitajmo se dalje, ostvariti djelo našeg otkupljenja? I ne samo otkupljenja već i posvećenja? Kako će, drugim riječima, postići da ponovno postanemo mila i draga Božja djeca i baštinici Nebeskog Kraljestva?

Da li na taj način što će trpljenjem platiti naš dug, osloboditi nas od grijeha i tako nas pomirene i oslobođene predočiti nebeskom Ocu, govoreći Mu: Eto sada su bez grijeha i bez krivnje, bez duga i zaduženja, vrati im stoga izgubljenu milost, pravo na nebo i dozvoli im da Te unaprijed mogu ponovno zvati svojim Ocem?

O, ne!

Ostvarit će to na jedan mnogo uzvišeniji način!

Kako?

Učiniti će nas na jedan tajanstven i tajnovit, ali vrlo **realan način svojima,** dapače: učinit će nas **otajstvenim dijelovima samoga Sebe.** Ukalamit će nas u sama Sebe, kao divljaku na deblo pitome masline (izraz je to sv. apostola Pavla)

Učinit će nas **lozama** (izraz je samog Božanskog Spasitelja) **na Sebi — Božanskom Čokotu** ili **Trsu.** Učinit će djelovanjem Duha Svetoga da u nama prostruji i cijelo naše biće prožme Njegov Božanski Život noseći sa sobom Njegov duh, Njegovu milost i Njegovu ljubav.

On je u sebi osobnim sjedinjenjem premostio neizmjerni jaz koji zjapi između neizmjernog Boga i ograničenog čovjeka. Sada Mu preostaje samo jedno: da bi nas preko svoje Božanskoljudske osobne povezanosti doveo u Krilo Presvetog Trojstva kao ljubljenu djecu, svoju braću i svoje subaštinike, On će nas mistično (otajstveno) sjediniti sa sobom preko svojeg proslavljenog i blagoslovljenog Čovještva. Učinit će nas na neki način dionicima svojeg Utjelovljenja. Ne izgubivši svoj osobni identitet — to moramo naglasiti — mi ćemo postati s Njime jedno, izgubiti se u Njemu kao kapljica u Oceanu.

Organizirat će od svojih otkupljenika i krštenika jedno sveto i tajanstveno Tijelo u smislu riječi velikog pape sv. Leona:

»Tijelo krštenika postaje tijelom Krista raspetoga«.

Sveti Augustin, koji je iza sv. Pavla najdublje prodro u tajnu otajstvenog Kristovog Tijela, tvrdi da postavši jednoć udovima ovog svetog tijela postajemo s Kristom — jedno u tijelu, jedno u glasu (molitvi), jedno u trpljenju, a kad prođe (ovozemna) kušnja, bit ćemo s Njime i jedno u počinku!

A kakovo je to tijelo koje Sin Božji Isus Krist organizira i gradi na temelju svojeg Utjelovljenja?

Je li to Tijelo fizičkog reda ili fizičke naravi? Da li utjelovljeni u Njega po krštenju tvorimo s Njim jedno fizičko tijelo?

Bila bi gruba zabluda tako misliti.

Ako pak nismo s Njim povezani u jednu fizičku cjelinu, jesmo li onda s Njim sjedinjeni samo moralno, ili juridički (pravno) tj. onako, kako su međusobno povezani članovi jedne obitelji ili članovi jedne juridičke zajednice?

Ne, jer misliti tako značilo bi svesti povezanost između Isusa i krštenika samo na neku simboličnu vezu; značilo bi zanijekati da između Krista i krštenika postoji realna veza i povezanost; a Isus upravo to naglašava u svojoj prispodobi o čokotu i lozama: loze tj. krštenici žive ne samo na Čokotu Kristu, već i od Njega i po Njemu. Odrezani od Njega ne mogu živjeti. Radi se, prema tome, o životnoj, egzistencijalnoj povezanosti.

Kakve je, prema tome, naravi ovo Tijelo kojemu je Krist Glava, a mi krštenici — udovi, sastavni dijelovi?

Duhovni ga naučitelji zovu Mističnim, Otajstvenim tijelom, jer ga i sv. Pavao apostol u svojoj poslanici Efežanima, u gl. III, trećem i slijedećim recima zove Tajnom, misterijom (mysterium).

Rekli smo da bi bila gruba zabluda nazvati povezanost koja nastaje našim ukalemljenjem u Krista po svetom krštenju fizičkom. No, pošto ova povezanost krije u sebi sve osobine fizičkog povezivanja, duhovni naučitelji zovu ovo Otajstveno Tijelo i — tijelom poput fizičkog — corpus quasi physicum!

Predivna posljedica

Iz spomenutog logično slijedi:

Kad se u molitvi ili bilo kojem drugom bogoštovnom činu pojavljujemo pred nebeskim Ocem u potezima naše duhovne fizionomije On prepoznaje samog Krista, u crtama našeg lica crte svojeg ljubljenog Sina, a u našem glasu premili glas Kristov; u našem djelovanju prepoznaje djelovanje Isusovo i pridaje mu vrijednost Njegovog čina. Kad hvalimo i slavimo Boga, hvaljenje se poistovjećuje sa Kristovim pohvalama, a i naše trpljenje od Njega poprima neizrecivu vrijednost.

Rekli smo: Otac prepoznaje u našoj duhovnoj fizionomiji i crtama našeg lica fizionomiju i crte lica svojeg premilog Sina. Zar samo Njegove? Zar ne i crte Njegove svete Majke? Da, i njezine! No, više o tome, kasnije!

ISUSU DANA JOŠ JEDNA MOGUĆNOST

Povežimo još jednom sve u jednu logičnu cjelinu: Utjelovivši u svojem prečistom Krilu Sina Božjega (Sv. Augustin bi rekao — oblikovavši!) Marija je dala Kristu pravo ljudsko tijelo, a time i mogućnost da za nas trpi i umre; omogućila Mu je da na bazi Utjelovljenja sjedini sa Sobom sve svoje krštenike u jedno Otajstveno Tijelo kojemu će On biti Glava a mi krštenici — udovi.

No, Marija je time dala Isusu još jednu veliku mogućnost: da u nama i po nama nastavi trpjeti i sada kad se proslavljen nalazi u nebu te tako i nadalje davati zadovoljštinu za grijehe svijeta.

Sada, naime, kad sam ne može više trpjeti, »posuđuje« od svojih otajstvenih udova njihovo tijelo i njihovu dušu, da bi u njima i nadalje nastavio trpjeti i tako ugasio u sebi nezasitnu želju da i nadalje trpi, jer se i nadalje griješi.

Sveti to Pavao naziva — nadopunjavanjem nedostataka muka Kristovih u našem tijelu.

Radi se o vremenskom i prostornom nedostatku, kako ćemo poslije vidjeti.

Jedna razumljiva duhovna pojava

U svjetlu svetog Otajstvenog Tijela Kristova postaje nam razumljiva jedna duhovna pojava. Evo o čemu se radi:

Vidimo da sa stanovitom lakoćom otkrivamo u sebi Krista i Njegovu nazočnost. Dovoljno je samo temeljito očistiti savjest od grijeha, obuzdati svoju neurednost i nemirnu maštu, potisnuti strasti bar u tolikoj mjeri da ne ugrožavaju neposredno naš milosni život, raščeprkati malko pepeo rastresenosti i nepažnje; na-

učiti najosnovnija pravila življenja u Kristovoj nazočnosti — pa da brzo i snažno doživimo u sebi nazočnog Isusa i uspostavimo s Njim vrlo srdačan dialog. To je sasvim razumljivo kad se sjetimo da je On stvarno u nama i mi u Njemu: jer stvarnost povezanosti s Kristom donosi sa sobom i stvarnost Kristove prisutnosti.

I slijedeće nam je omogućila Marija

Otkako je Bog utjelovljenjem po Duhu Svetome u Marijinu Krilu postao Čovjekom i po Mariji i preko nje ušao u naš svijet, u vrijeme i prostor — rodio se od Marije djevičanskim rođenjem i pokazao u našem ljudskom liku, progovorio našim ljudskim jezikom — mi na Njega možemo mnogo lakše misliti, možemo Ga predočiti, s Njime doći u intimni, srdačni dodir, uspostaviti s Njime doista prijateljski kontakt.

Predobro znamo i vjerujemo da u Bogu živimo, mičemo se i jesmo; da je On po riječima sv. Grgura Vel. — unutar svega, izvan svega, iznad svega i ispod svega; da nam je, po riječima sv. Augustina — bliži od naše vlastite nutrine — intimior nostro intimo!

No, potrebna je ne samo živa vjera već i velika duhovna čistoća i zrelost da bismo Boga tako nevidljivo i tajanstveno nazočna mogli osjetiti i doživjeti, da bi nas osjećaj Božje prisutnosti posvema prožeo. A potrebna je i poprilična doza darova Duha Svetoga.

Međutim, otkad se Bog po Mariji utjelovio i utjelovljenjem postao — obličjem nama nalik u svemu osim u grijehu — primio je milo ljudsko lice i time nam se približio na način koji nama odgovara.

Zbog našeg načina spoznaje, koja počinje s onim što se vidi, čuje i bilo kako osjeća, u nama je osobito snažno nazočno ono što nam prilazi kroz naša sjetila; ono što je ušlo u naš trodimenzionalni svijet duljine, širine i visine; u svijet oblika, zvukova i boja — svejedno da li se radi o stvarima ili osobama.

Mi sada možemo Boga gledati, čuti, predočiti. U presvetoj Euharistiji, tako reći, osjećamo njegov dah, slušamo Njegovo disanje, doživljavamo blizinu ljudskog Bića. Ne smeta što je On tu nevidljiv; glavno je da je stvarno nazočan i kao Bog i kao Čovjek. Što ne vidimo s lakoćom možemo predočiti. A ovdje predočavanje ne znači stvaranje nečeg čega nema.

Božansko djelo!

Otajstveno Tijelo Kristovo veličanstveno je djelo Božje! Veličanstvena Božja zamisao i isto tako veličanstveno Božje ostvarenje!

Krist nas je otkupio i posvetio sjedinivši nas sa Sobom u Jedno! Sve nam to izgleda nevjerojatno da smo s Bogom u Kristu postali Jedno: u molitvi, radu, trpljenju, a jednoć kad prođe kušnja — u slavi!

Kad nam to ne bi jamčila Božja objava, a nepogrešivo nam to tumačila sv. Crkva, pomislili bismo da se krećemo u području fantazija i priča!

No, to nije priča, već činjenica!

Iza sveg tog velebnog djela uz Boga se ukazuje i Marija kao najuža Božja Suradnica.

Ona je pristavši na anđelovu ponudu dala na raspolaganje Sinu Božjemu svoje sveto Krilo i omogućila Mu da se utjelovi; omogućila Mu da na temelju utjelovljenja organizira svoje Otajstveno Tijelo i sakupi sve krštenike u jedno sa svim predivnim učincima ovog svetog ujedinjenja. Neke smo od tih učinaka vidjeli i razmotrili, ali ne sve. Evo još jednog nama toliko dragog: upravo će na temelju otajstvene ali stvarne povezanosti između Glave i udova Marija postati našom dragom duhovnom, mističnom Majkom. Vratimo se sada na prekinutu temu!

Tema glasi:

Ne samo Isusova — već i naša Majka

Ranije smo napomenuli da Marijino Majčinstvo s obzirom na nas nije započelo na Kalvariji — tada je ona samo bila svečano proglašena našom Majkom — već da ono datira od prije: započelo je onog časa kad je Marija po Duhu Svetome u svojem prečistom i djevičanskom Krilu začela Isusa Krista. Tada smo se naime pod Njenim Srcem, u Kristu i po Kristu, našli i mi.

Da bismo to mogli shvatiti i razumjeti bilo je potrebno vratiti se ponovnom promatranju Tajne Utjelovljenja Sina Božjega i svega što je Marija, oblikovavši u svom Krilu Boga kao Čovjeka, dala i omogućila Sinu Božjemu.

Tada dolazimo do otkrića velike i veličanstvene Tajne — Otajstvenog Tijela Kristova. I upravo ćemo tu naći početak, temelj i

opravdanje Marijinog realnog, premda duhovnog, Majčinstva s obzirom na nas.

Jer među tolikim posljedicama i mogućnostima koje je Kristu pružilo organiziranje Otajstvenog Tijela na bazi Utjelovljenja po Duhu Svetome i po Mariji — jest i ova, da mu je ono poslužilo ne samo da sve poveže sa sobom kao jedinstvenom Glavom, već i da sve krštenike poveže sa Marijom kao svojom Majkom i učini te se od nje duhovno, ali stvarno rode.

O tome ćemo sada potanje razmišljati!

No, prije svega moramo se podsjetiti na ono što smo već ranije rekli o ovom svetom i otajstvenom Kristovom Tijelu.

Ujedinjeni u njemu pod Jednom Glavom, Isusom Kristom, postali smo jedno s Kristom. Dapače, sam Krist!

— Suutjelovio nas je Sebi, da u njemu budemo (ne samo Kristovi) već sam Krist — piše sv. Augustin (Riječi u zagradama ubacio je radi jačeg naglaska R. Plus u svojoj knjižici »In Christo Gesu« (Tal. prijevod str. 22.)

Toliko smo s Kristom Čokotom postali jedno da odsječeni od Njega mi loze nužno umiremo.

Naše unašanje u Krista, ili kako to sveti apostol Pavao zove ukalamljenje, započelo je na sv. krštenju. Tada smo kao divlje mladice, usađeni, ukalemljeni, u pitomi panj — Isusa Krista.

No, to je bio samo početak, temelj našeg urastanja u Isusa Krista. Daljnji će se proces ukalamljivanja, poistovjećivanja s Kristom odvijati polako ali stalno, sve dok taj proces urastanja i asimilacije ne postigne svoj vrhunac u vječnosti slijedećim redom: najprije moramo umrijeti s Kristom, i to ponajprije duhovno — grijehu, svijetu i samima sebi, a zatim i fizički; nadalje: trebamo biti s Njime ukopani, uskrsnuti s Njime te uzaći na nebo da bismo jednoć s Njime živjeli na vijeke.

Sve je to za apostola Pavla već djelomična realnost, ostvarenje. On to izražava onim svojim tako rječitim jezičnim barbarizmima (tako ih naziva R. Plus). Evo kako:

S Kristom smo suusnuli — commortui (II. Tim. 2.11)

S Njime smo suukopani — consepulti (Rim. 6.4)

U Kristu smo suuskrsli — conressuscitati (Ef. 2.6)

S Kristom već i kraljujemo u nebu — consedere nos fecit in coelestibus (Ef. 2.6)

Od svetog se Apostola naučio i sveti Leon Veliki, papa, te kaže: »Kad je Krist uzašao na nebo ne samo što smo utvrđeni u našem pravu da posjedujemo raj već smo u Kristu i prodrli u nj«.

Govor i izražavanje je potpuno na mjestu. Jer sve što je na putu da se ostvari — filozofi bi rekli: u fazi prijelaza ex potentia ad actum, iz stanja mogućnosti u samu realizaciju mogućnosti — već je stvarnost, već je realnost. Nepotpuna, kažu oni, ali je ipak već realnost.

Tako je i sv. Pavlu naše posvemašnje i potpuno poistovjećenje (identifikacija) — nek i nama bude dozvoljen ovaj jezični neobični izraz — s Kristom kroz smrt, ukop, uskrsnuće i uznesenje već djelomična stvarnost, premda još nepotpuna, ali na putu da se potpuno ostvari.

Imajmo na umu sve ovo jer će nam dobro doći da što bolje shvatimo svoj odnos prema Mariji našoj duhovnoj Majci. Iz spomenutog sve teče prirodno i logično. Slijedimo samo Pavlovu misao idući do kraja:

Ukalamljeni u Krista postali smo jedno s Njim. To nadalje znači: mi ulazimo ne samo u Kristovo mistično Biće kao sastavni dio već i u Njegove odnose prema Ocu — postajemo djeca Božja.

»Gledajte, koliku nam je ljubav iskazao Otac, da se djeca Božja zovemo i jesmo!« (I Iv. 3.1.)

No, postavši jedno s Kristom, postavši Njegova braća i sestre, (On se udostojao sam nas tako nazvati) mi isto tako ulazimo i u Isusove odnose prema Mariji: postajemo njezina ljubljena i draga djeca! Onako kao što je i Isus Marijin Sin, premda ne na isti način.

Da bismo ovu istinu još jasnije upoznali i shvatili moramo imati na pameti slijedeće:

Kad neka majka rodi dijete, sina ili kćer, ona ostaje u potpunosti majkom svog djeteta i onda kad ono raste i odraste do zrelog čovjeka ili žene.

Tako je isto s Isusom i Marijom. Isus je bio u potpunosti Marijin Sin po tijelu, ne samo onda kad Ga je kao maleno Dijete neozlijeđenim i djevičanskim porodom rodila, povila u pelenice i metnula u jasle, već i onda kad je izrastao u zrelog i potpunog Čovjeka.

I ne samo kad je odrastao i fizički se razvio u potpunog Čovjeka već i kad je rastao mistično pridružujući svojem Otajstvenom Tijelu uvijek nove udove, nove krštenike. Isus naime raste kod svakog krštenja. No, Krist koji otajstveno raste, ostaje u pot-

punosti Marijin Sin kao što je bio onda kad se nalazio na početku svog otajstvenog rasta.

Zar je ikad bilo vrijeme kad je Isus bio bez nas, svojih budućih udova?

Actu, rekli bi filozofi, da, ali in potentia, ne! Djelom da, ali mogućnošću da mu budemo pripojeni i pridruženi, nikad. Mi smo dakle uvijek pripadali Isusu kao Njegovi otajstveni udovi, pa i onda kad je ovo pripadanje postojalo — nesavršeno i nepotpuno, samo kao mogućnost, tj. dok je bilo na putu da se posvema realizira.

To znači, da smo se mi u Isusu i po Isusu virtualno, da se tako izrazimo, našli pod prečistim Marijinim Srcem u času Isusova začeća po Duhu Svetome. Našli smo se kao predivna mogućnost koja je već tada bila na putu da se realizira, i koja je upravo stoga bila realnost. Nepotpuna i nesavršena, ali realnost. Onako, kao što je čitav jedan klas virtualno sadržan i nazočan u onom zrnu koje se baca u brazdu. Tako smo isto i mi osvanuli u Marijinom Krilu »u Kristu« kao pšeničnom zrnu!

I da Pavlovim jezičnim a tako rječitim barbarizmima, nadodamo još jedan: mi smo bili u Kristu i po Kristu — conconcepti — suzačeti!

Iz svega ovog slijedi nadalje: Marija nam nije biće strano, tuđe. Ona je naša Majka. Ontološki — premda u duhovnom smislu — naša Majka. U Isusu i po Isusu prešao je u nas jedan dio njenog Bića kao što to biva kod svakog realnog, pa i ovog stvarnog mističnog rađanja. Zbog toga smo duboko, u korijenu, Marijini i marijanski!

Majka nam je ne samo zato što je takvom bila svečano sa Križa proglašena ili što bi nam bila u nekom adoptivnom smislu dana, nametnuta, već nam je Majka zato što nas je rodila. Ona je postala našom Majkom kao što to postaje svaka Majka: rađanjem. Doduše duhovnim, ili još točnije, mističnim — ali ne manje realnim!

U tome što nas je rodila izvor je Marijine ljubavi prema nama. Nismo mi njoj nametnuti, dani, ugurani u njeno majčinsko naručje! Ne, mi smo njeni jer smo od nje rođeni. Voli nas jer smo njena djeca. Misli na nas i brine se za nas ne zato što bi joj to bilo naloženo već zato što smo njezini, a njezini smo jer nas je rodila!

Eto, odatle mora izvirati i naša ljubav, odanost i povjerenje prema njoj. Ono se mora roditi iz duboke spoznaje i isto tako čvrstog uvjerenja da smo njezini, da joj pripadamo kao djeca. Jedino kad nas prožme ovo uvjerenje, nećemo nikad posumnjati u

nju, u njezinu ljubav, u njezinu skrb i brigu, pa niti onda kad se bude morala — da bismo duhovno sazreli — oglušivati na naše molbe i vapaje da nas oslobodi ove ili one kušnje, jedne ili druge nevolje, jedne ili druge boli. Pomoći će nam, tješiti će nas, biti će uz nas, ako je potrebno i plakati s nama, ali nas neće osloboditi kušnji apsolutno potrebnih da duhovno sazremo.

Koliki razlog da svoju otajstvenu ali stvarnu povezanost s Kristom čuvamo kao zjenicu oka! I ne samo čuvamo već i produbljujemo kreposnim životom i pobožnim primanjem svetih sakramenata, osobito presvete Euharistije! I intenzivnim vježbanjem u Isusovoj nazočnosti!

Jer, koliko budemo čvršće povezani s Isusom, toliko ćemo više voljeti i nebeskog Oca i smatrati Ga svojim predobrim Ocem, a isto tako ćemo intenzivnije i žarče ljubiti Mariju i većom se pobožnošću njoj obraćati.

Sada nam mora biti jasna jedna uočljiva pojava: svi koji ljube Isusa, koji su se duboko ukorijenili u Njemu, žive u Isusu i po Njemu, osjećaju Mariju kao svoju: Krist prenosi na njih ne samo Sebe već i svoje osjećaje!

A ovo vrijedi i obratno:
Tko iskrenije ljubi Mariju i osjeća za nju taj isto tako žarče ljubi Isusa. Stoga ne vjerujemo u potpuno kršćanstvo onih koji su napustili Katoličku Crkvu i odbacili Mariju. Isus i Marija su nedjeljivi idejno i stvarno, teoretski i praktično!

Koliki je poticaj sve što smo rekli da se čuvamo i najmanjeg svojevoljnog i promišljenog grijeha! Jer grijeh olabavljuje našu vezu i povezanost s Kristom — Čokotom, čini da životna limfa milosti sve slabije protiče našim duhovnim žilama, da postajemo uslijed toga sve više anemični, duhovno mlaki i mlitavi. A moglo bi se dogoditi da padnemo i u težak grijeh, da životni Kristov protok milosti prestane strujiti kroz nas. A kad bi se to, nedaj Bože, dogodilo, i pogotovo kad bi to stanje duhovne obamrlosti potrajalo, postali bismo suha grana na Božanskoj Maslini, truli ud na Kristovom živom organizmu, suha loza na Božanskom Čokotu i samo bi bilo pitanje vremena kad će nas neka divlja oluja ili orkan odkinuti. A mogao bi nas odbaciti i sam Bog. Isus je naime rekao da se loza koja ne donosi ploda siječe i baca u vatru! Takovima se prijeti duhovnom amputacijom!

A otpad, definitivno otkidanje od Isusa bilo bi ujedno i definitivno otpadanje od Marije! Nek nas dobri Bog od toga sačuva! Molimo često i pobožno: Ne dopusti, Isuse, da nas bilo što i bilo tko otkine od Tebe i Tvoje svete Majke!

ISTA RUKA

Započnimo jednom od Boga objavljenom, a od crkve nepogrešivo protumačenom činjenicom:

Nakon krštenja mi u sebi nosimo dva života: jedan naravni, drugi vrhunaravni. Jedan ljudski, drugi Božanski. Jedan milosni, drugi koji nema milost za počelo.

Prvi je život, onaj naravni, započeo u nama časom našeg začeća, vidljivo se manifestirao prigodom našeg rođenja.

Tog smo dana i časa započeli egzistirati, postojati za ovaj vidljivi, prolazni, naravni i materijalni svijet: u njega smo ušli, u njega smo se sve više i više uključivali, s njime se suživljavali.

Dobili smo organe koji će nas povezivati s ovim vidljivim svijetom da ga možemo upoznati, po njemu se kretati, proučavati ga i radovati mu se.

Tu su u prvom redu naša sjetila: vid kojim ga gledamo i divimo mu se; opip kojim ga pipamo, okus kojim ga kušamo, sluh preko kojeg dopiru do nas njegovi zvukovi.

I noge smo dobili, kojima se po ovom vidljivom svijetu u koji smo postavljeni, krećemo; ruke kojima ga obrađujemo, izgrađujemo, preoblikujemo, usavršavamo, ali, nažalost, i nagrđujemo i iznakazujemo.

Što se tiče onog drugog, vrhunaravnog, Božanskog života, za taj smo se nadnaravni život rodili i u njemu počeli bivstvovati u dan i čas svojeg duhovnog rođenja ili preporođenja u sakramentu sv. krštenja. Tada smo postali ne samo »novo stvorenje«, zadobili ne samo nove, nadnaravne dimenzije, nadrasli same sebe, postali veći od sebe — već smo bili i uključeni u jedan novi, nadnaravni svijet: postali smo građani nebeskog Jeruzalema s punim pravom nebeskog građanstva. Tada smo bili ne samo uključeni, barem početno, u život Presvetog i Preblagoslovljenog Trojstva, život Njegove spoznaje i ljubavi — već smo na sv. krštenju dobili i odgovarajuće vrhunaravne organe, predivni duhovni organizam, kojim ćemo taj tajanstveni svijet duhovne ljepote upoznati, po njemu se kretati i zavoljeti ga.

To su u prvom redu tri bogoslovne kreposti: vjera, ufanje i ljubav. Snagom tih kreposti upoznajemo vrhunaravni svijet u koji smo ušli krštenjem zasad u slici i zagonetki, a jednoć, kad u vječnosti zadobijemo »svjetlo slave« gledat ćemo ga licem u lice.

No, mi se već i sada, potpomognuti milošću djelujućom, darovima Duha Svetoga, krećemo u tom svijetu s priličnom sigurnošću i jasnoćom.

Vjerom, a još više po darovima Duha Svetoga, duhovni svijet, u koji smo krštenjem uneseni, upoznajemo u tolikoj mjeri da ga čak djelomično doživljujemo i osjećamo njegovu ljepotu, te ga stoga i ljubimo. U njegovim ljepotama već unaprijed uživamo i radujemo im se. »Radosni smo u nadi« po riječima sv. Pavla. A vjera nam je — isto tako po njegovima riječima — temelj svemu onom čemu se nadamo i što isto tako svim srcem ljubimo.

Ta dva života koje u sebi nosimo — naravni i nadnaravni — u biti su vrlo različita. Neizreciva je, naime, razlika između naravnog i nadnaravnog, ljudskog i Božanskog života u nama.

Ima među njima čak otvorenih suprotnosti, jer duh i duhovno teži po riječima sv. Pavla protiv tijela, a tijelo protiv duha. I upravo ta oprečnost često izaziva u nama velike i teške napetosti. Kušnje i borbe. Često čitave drame.

Međutim, unatoč svim tim suprotnostima, po svojim naravima i težnjama tako oprečna dva života, određena su da se jednoć u nebu sliju u harmoničnu cjelinu ljubavi, radosti i blaženstva. Jer i ovaj naravni život, po sebi tako oprečan milosnome, nosi u sebi mogućnost da bude jednoć u nebu potpuno preobražen i postane sličan duhovnom. Tada će poprimiti osobine duha i Boga ćemo ljubiti ne samo snagom milosti već i preobražene naravi.

Sveci su ovu harmoniju ostvarili djelomično već na ovom svijetu snažnim prodorom u duhovni život i svijet mrtvenjem, a još više posebnim zahvatima Božje milosti.

Jedan i drugi život — naravni i vrhunaravni — poznaju svoje radosti i svoje žalosti, imaju svoje uspone, ali i svoja silaženje, pa čak i smrt. Jer i Božanski život u nama može zamirati i umrijeti. Umire s teškim grijehom. Laki ga grijeh ne ubija već samo ranjava.

Na jedan i drugi život vrebaju stotine opasnosti, ugrožava ih bezbroj pogibelji.

I jedan i drugi život — i naravni i vrhunaravni — treba hranu. Podvrgnut je neumoljivom zakonu ishrane. Bez redovite, odgovarajuće hrane, ne može se ni jedan ni drugi pravilno razvijati, rasti, usavršavati, a pogotovo održati se u životu bilo naravnom bilo vrhunaravnom.

A sada dolazimo do radosne konstatacije, kojoj je sve napomenuto samo uvod: I jedan i drug život — naravni i nadnaravni — ulaze u svoj svijet i svoje životno područje, pojavljuje se u svom svijetu pomoću i preko majke.

Ovisan je o majci i u svom nastanku, u svom razvoju i u svojem opstanku. Treba toplo majčinsko krilo u kojem će poniknuti, na kojem će biti odnjihano; brižljivo majčino srce na kojem će se grijati; sigurnu majčinu ruku koja će ga voditi u životu dok se ne osamostali.

Jedan i drugi život trebaju majku, vape za njom. Ne mogu bez nje!

Da je tako u naravnom, ovozemnom životu, ne treba dokazivati. Svima nam je to jasno i očevidno. A očevidno ne treba dokazivati već samo uprijeti prstom na nj.

Ta i sami smo to doživjeli. Svi mi još osjećamo — ne znam koliko imali godina — toplinu krila svojih majki. Svima nam u srcu postane toplije i ugodnije kad ih se sjetimo!

A da to vrijedi i za vrhunaravni život, svijet i život milosti, upravo smo maločas prije razmišljali pod vodstvom i nadzorom Crkve. Da smo ušli u vrhunaravni svije milosti preko i posredstvom Majke već smo se uvjerili.

Ne preostaje nam drugo već da promotrimo kako je Marija naša Majka ne samo s obzirom na naše duhovno rađanje i nastajanje već i s obzirom na naš daljnji duhovni razvoj. Drugim riječima: da je ona naša Majka ne samo u našem postanku već i u našem daljnjem obstanku i razvoju. Da i nadalje o njoj ovisimo.

O tome ćemo potanje razmišljati kad budemo davali odgovor na pitanje, da li je Marijino Majčinstvo obzirom na nas gotov, svršeni čin, ili se ono i dalje nastavlja.

No, prije nego li zaključimo ovo naše kratko razmatranje o životu naravi i životu milosti koje nosimo u sebi — otkrivajući među njima, unatoč velikih razlika i suprotnosti i velike sličnosti, od kojih kao posljednju spominjemo činjenicu da je i jedan i drugi život u svojem nastajanju i u svom daljnjem opstanku vezan uz majku, ovisan o majci — s radošću konstatirajmo:

I jedan i drugi život zamišljen je od jedne te iste stvaralačke zamisli, ostvaren jednom te istom Svemogućom Rukom, te nosi pečat jednog te istog Stvoritelja.

Po svemu je očito: Bog je zamišljajući i ostvarujući i jedan i drugi život — naravni i vrhunaravni — slijedio svoju misao: u stvaranju naravnog i vrhunaravnog života u nama bio je dosljedan i vjeran — SEBI! Prepoznajemo istu umjetničku Ruku!

SASTAVNI DIO MARIJINOG BOŽJEG MATERINSTVA

Najuža Isusova suradnica

Da li je Marijino Božje Majčinstvo završilo time što je Isusa, Sina Božjega, začela po Duhu Svetomu, rodila Ga i odgojila i time Mu omogućila da trpi, umre i uskrsne za naše spasenje?

Da li se, prema tome, nakon svega toga trebala »časno povući«? Ponajprije u anonimnost Nazareta, a potom, kad je za to došlo vrijeme, u nebesku slavu?

Možda će netko reći ili barem pomisliti — odveć je velika, odveć uzvišena, a da bi mogla i smjela stajati uz bok Isusa u Njegovoj Crkvi! Mogla bi Mu i nehotice postati suparnicom. Usred poganskog mentaliteta, koji će još dugo vremena okruživati kršćanstvo, mogla bi se pretvoriti u neke vrsti »boginje«. Onako kako je i Arije, odišući tim istim poganskim mentalitetom, još više — želeći pomiriti kršćanstvo sa poganstvom, pokušao od Krista napraviti neke vrsti poganskog poluboga?

A svi su preduvjeti za tu opasnost — mogli bi neki pomisliti — postojali: neizrecivo je velika. Najveća veličina iza Boga. Svojom veličinom nadvisuje sve svece, čak i velike anđele.

Anđeoski je čista i nevina. Svojom se čistoćom u najvećoj mjeri približava Božjoj.

I milosti je prepuna. Sva blješti u sjaju i ljepoti milosti.

Uostalom, nije li joj i sam Isus dao do znanja — doduše uljudno i diskretno — da se »povuče«? Da se ne »miješa« u Njegove planove? Da ne iskorištava »svoju moleću svemožnost« da bi ih promijenila?

Jer, što znače, kažu neki, Isusove riječi u Kani Galilejskoj upravljene Mariji: »Ženo, što ja imam s Tobom?« (Iv. 2.4)

Neki misle i govore da je Marija trebala u tom smislu shvatiti Isusove riječi: povući se i reći sa sv. Ivanom Krstiteljem: »... ja treba da se umanjujem, a On da raste.«

Ima ih podosta koji su u tom smislu shvatili Isusove riječi. Među njima i veliki romanopisac Dumas. Ne bi inače napisao slijedeće, u najmanju ruku, nastrane riječi:

»Bez Marije bi kršćanstvo brže i pobjedonosnije prodiralo. Ona je ta koja je kršćanstvo ometala legendom koju je stvorila oko sebe. Doduže, legendom ganutljivom, pjesničkom, ali i legendom koja je kršćanstvo sputavala.«

A nije se ustručavao napisati i slijedeće, po našem dubokom uvjerenju, blasfemne riječi:

»... Ne vidim u njoj drugo, već jednu vječnu znatiželjnicu (!). Za mene neće ona biti nikada posrednica između mog Boga i mene: ja se obraćam direktno Kristu. Pozdravim je doduše u prolazu, ali nemamo što da reknemo jedno drugome«. (R. Plus: »Marija u povijesti našeg spasenja«, tal. prijevod str. 171)

Bole nas i sablažnjavaju ove riječi, ali nas toliko ne začuđuju, kad se sjetimo oskudnog teološkog i vjerskog znanja jednog romanopisca, pa zvao se on i Dumas. Hvala Bogu, da imamo svetu Crkvu koja nam nepogrešivo tumači Isusove riječi. Pa i one iz Kane Galilejske. A Crkva ih nikad nije niti shvatila niti tumačila u onom smislu u kojem ih je shvatio i tumačio Dumas.

U kojem ih je smislu Crkva shvatila i protumačila vidjet ćemo kasnije, kad se posebno osvrnemo na događaj iz Kane Galilejske.

Nažalost, nije Dumas jedini koji je želio Mariju potisnuti na stranu. Ima ih još uvijek — i to mnogo — i danas. I ne samo izvan Kristove, Katoličke Crkve, već i u njoj samoj. Htjeli bi minimalizirati Mariju. Svesti njenu ulogu, njeno značenje, pa čak i njenu veličinu na minimum. Svesti, kako kažu, na »nužnu« mjeru. Staviti je unutar granica koje joj, govore, pripadaju. Zanijekati ili barem staviti pod znak upitnika njene prerogative. Barem neke. U najnovije vrijeme napose njeno posredništvo. A onima koji vjeruju u veliku i veličanstvenu Mariju, ne kao legendu već kao stvarnost, mašu pred očima krivo shvaćenim i protumačenim tekstovima Sv. Pisma.

Ponovno kažemo: Hvala Bogu što imamo svetu Crkvu, koja ima vlast nepogrešivo tumačiti Sv. Pismo: a ona ga tumači u smislu i u prilog Marijinim povlasticama, pozivajući se pritom ne samo na svoju nepogrešivost već i svoju tj. crkvenu Tradiciju i nauku sv. Otaca i crkvenih svojih Naučitelja.

Ovim smo već odgovorili na pitanje postavljeno na početku:

Ne, Marijino Bogomajčinstvo s obzirom na Krista nije dovršeno. Nije svršeni čin. Marijina uloga prema Isusu nije u potpunosti završena. Ona se nastavila i iza djevičanskog rađanja u Betlehemu i još se uvijek nastavlja. A nastavlja se i u Crkvi i u dušama.

Kao što nije u potpunosti završeno, svršeni čin, Isusovo otkupiteljsko djelovanje Njegovom smrću na križu, uskrsnućem i uzašašćem na nebo, već se i nadalje ostvaruje, tako je i s Marijinom Majčinskim djelovanjem i s obzirom na Isusa, a vidjet ćemo i s obzirom na nas.

Kako se i na koji način nastavlja i nadalje ostvaruje Marijino Božje majčinstvo vidjet ćemo u slijedećim recima. Prema tome:

Ne takmac — već idealna suradnica

Marija se nije trebala povući, nestati, sakriti se da ne bi »zasjenila« Isusa. Pogotovo to nije bila želja i volja Isusova. Naprotiv, On hoće da Njegova Majka, upravo zbog toga što je Njegova Majka, postane i Njegovom najužom suradnicom i pomoćnicom u djelu otkupljenja.

Neizrecivo bogatstvo milosti koje joj je dano, neizreciva i neshvatljiva veličina do koje se kao Majka Božja popela, ne samo što je ne čine nepoželjnim takmacem već upravo idealnom suradnicom u Njegovom otkupiteljskom djelovanju. Dakle, ne samo dostojnom Majkom već isto tako dostojnom i idealnom suradnicom!

Tä nije ju Isus učinio najvećom iza Boga, obdario neshvatljivim darovima, da bi onda sve ovo silno blago zakopao, pa taman i na nebu! Isus ne želi da Marija postane zakopano blago, neiskorišteni talenti. On osuđuje u svojem svetom Evanđelju slugu koji je talente svojeg gospodara zakopao. Daleko od toga da bi On sam to sada učinio!

Nije zapalio ovo veliko Svjetlo da bi ga sada »metnuo pod posudu« već da svijetli svima u Njegovoj kući. Stoga je u Marijinoj duši zapalio razbuktali plamen ljubavi da bi se na njem, isto kao i na Njegovoj ljubavi, zapalila i grijala mnoga ljudska srca i duše!

Uz Isusa prvotnog — ona drugotna Posrednica

Možemo li jasnije izreći u čemu se sastoji Marijina suradnja? U tome, odgovaramo, što je uz Krista Posrednika između Boga i ljudi ona postala Posrednicom. No, ne u jednakoj mjeri i na jednak način: uz Njega prvog i prvotnog, apsolutnog potrebnog, bezuvjetnog i nenadomjestivog, ona će postati drugotnom, ne apsolutno potrebnom, već uvjetovanom Isusovom voljom i odredbom. Ne da bi do posredovanja uopće moglo doći, već da bi ono bilo ljepše i većma odgovaralo ljudskim dušama.

No, da bismo mogli shvatiti i jedno i drugo, i Isusovo i Marijino posredništvo, potrebno je da o posredništvu i posredovanju, kao takovom uopće, reknemo nešto potanje.

O posredovanju — uopće

Kad se dva prijatelja teško posvađaju, a na svoju sreću imaju trećeg zajedničkog prijatelja, koji ih jednako voli — ovaj poduzima sve da ih izmiri. Nastoji među njima posredovati kao pomiritelj.

Prije svega ići će uvreditelju, onom, koji je teško napao i povrijedio svog prijatelja. Nagovarati će ga da uvredu opozove, da pristupi uvrijeđenom i zamoli ga za oproštenje. Kad to postigne ići će onom drugom moliti ga, isto tako usrdno i s ljubavlju, da oprosti uvreditelju.

Voli ih obojicu i želi da među njima ponovno nastupi razdoblje ljubavi i prijateljstva kao nekoć.

Ako je uvreditelj uvrijeđenog u nečem čak oštetio i nema mogućnosti da sam štetu nadoknadi, želeći pošto poto da između njih ponovo dođe do iskrenog prijateljstva, pripravan je iz vlastitog džepa platiti odštetu. To uistinu i čini...

Prijateljstvo jedva i zamišljivo među ljudima!

Preneseno na duhovno polje

Rekosmo da je jedva moguće i zamisliti takovo prijateljstvo među ljudima. No, ono što je jedva moguće zamisliti u naravnom zbilo se u potpunosti u vrhunaravnom redu.

Čovjek je teško uvrijedio Boga. Napustio Ga i okrenuo mu leđa. Više je vjerovao sotoni nego li Bogu. Tada se pojavljuje Isus Krist kao Posrednik i pomiritelj između uvrijeđenog Boga i uvreditelja čovjeka.

Prije svega pristupa grešnom uvreditelju, odlutalom i unesrećenom čovjeku i poziva ga da se opameti, da se pokaje i ponovno vrati Ocu od kojeg je odlutao. Cijelo Njegovo sveto Evanđelje, ne samo Priča o rasipnom sinu, poziv je ljudima da se vrate dobrom Ocu. Kad je ljude uvjerio da se moraju pokajati i probudio u njima iskrenu želju da se s Bogom izmire, pristupa uvrijeđenom Bogu i moli Ga da raskajanim ljudima oprosti uvredu i da ih ponovno primi u svoje sveto Božansko prijateljstvo »da ne bi od glada i bijede poginuli«.

A jer je čovjek svojim grijesima i svojom neposlušnošću nanio neizmjernu štetu Božjoj slavi i časti, krao i prisvajao za sebe čast koja pripada isključivo Bogu, Isus se ponudio da na svoj račun plati teški dug.

I On ga doista plaća. I ne samo što ga je platio već i preplatio: trpi i umire zbog naših grijeha, daje zadovoljštinu za naš neposluh umirući na križu i tako »razdire našu zadužnicu, pribivši je na križ«.

Već smo rekli da posrednik između dva zavađena prijatelja mora biti jednako prijatelj i jednom i drugom. To vrijedi i za Isusa.

S Bogom pravi Bog — S ljudima pravi Čovjek

S Bogom je Bog od Boga i Svjetlost od Svjetlosti — a među ljudima je pravi i potpuni Čovjek. Jednak Bogu, jednak ljudima. Kao Bog neizmjerno daleko od čovjeka, a kao Čovjek neizmjerno daleko od Boga. Stoji u sredini udružujući u sebi dvije krajnosti: Božanstvo i čovještvo.

Idealan je stoga Posrednik: — može jednoj krajnosti dati od onog što pripada drugoj — (Sv. Toma Akvinski)

To znači: neizmjernom Bogu može dati zadovoljštinu u ime ljudi u svojoj ljudskoj naravi, a ljudima oproštenje i izgubljeno posinovljenje u svojoj Božanskoj naravi.

U jednoj plaća dug drugoj naravi: u ljudskoj plaća Božanskoj svojim trpljenjem, u Božanskoj vraća izgubljene milosti i oproštenje.

On to može jer su u Njemu naravi osobno sjedinjene, a nisu međusobno pomiješane.

Uistinu: idealan i savršen Posrednik između Boga i ljudi!

... a Marija?

Da li je Isusovo posredovanje bilo potpuno i savršeno? Jest!

Da li mu je još nešto nedostajalo te je stoga trebalo nedostatak dopunjati? Nije mu ništa nedostajalo.

Čemu onda Marijino posredovanje? Da li je ono bilo potrebno, dapače, uopće moguće? Da li za njega ima mjesta uz Isusovo savršeno posredovanje?!

Apsolutno govoreći: nije bilo potrebno. Ima, prema tome, svoje opravdanje samo u Kristovoj odluci i odredbi. On je htio i odredio da uz Njega Posrednika — bude i ona Posrednica. Uz Njega, kako rekosmo, apsolutno potrebnog, nenadoknadivog i bezuvjetnog, da bude ona uvjetna, drugotna — uvjetovana Njegovom voljom i željom.

Ne kao da bez nje ne bi do posredovanja i izmirenja Boga s ljudima moglo doći, već da bi ovo izmirenje i posredovanje bilo ljepše i ljudima prihvatljivije, milije i ljupkije, dolazeći preko Majke.

i potpunije!

Prihvatljivije, milije i ljupkije! Zar samo to! Ne, već i potpunije. Evo u kojem smislu:

Sveti apostol Pavao govori: po jednom čovjeku smrt, po jednom Čovjeku isto tako uskrsnuće. U Adamu svi umiru — u Kristu će svi biti oživljeni. Tako on piše u svojoj I. poslanici Korinćanima u 15 glavi. No, Adam nije sam uzrok i izvor naše smrti. Kao nosioci zajedničke smrti nastupaju Adam i Eva.

Stoga sv. Oci (Irinej, Justin i drugi) slijedeći Pavlovu misao upotpunjuju je uspostavljajući potpuni paralelizam: Smrt — po Adamu i Evi: život — po Kristu i Mariji! Oni govore: ne samo što je Adam upropastio — to je Krist spasio, već isto tako, što je Eva pokvarila — Marija je popravila. Zato i nazivaju Mariju, i kažu za nju, da je Reparatrix, a što znači: ona, koja je popravila kvar Evin.

U ovom paralelizmu vide sveti Oci najjasniji i neoborivi dokaz Marijinog posredovanja.

Da li Posrednica samo Kristovom voljom?

No, premda formalna Posrednica snagom Kristove odluke ipak ne bez temelja u samoj Mariji kao takovoj: u njenoj zadaći i ulozi u kojoj se ona pojavljuje uz Krista.

Prije svega nalazimo temelj za Marijino posredništvo u njenom Bogomajčinstvu. Svojim je pristankom na Božje Materinstvo dala Kristu ljudsko tijelo, time postala sudionicom u svim Kristovim otkupiteljskim činima. Drugim riječima: Posrednicom. Doduše daljnjom, ne formalnom, ali ipak Posrednicom. Ima udjela u svakom Kristovom otkupiteljskom činu: molitvi, trpljenju, davanju zadovoljštine uopće.

Što je, prema tome, bilo prirodnije nego da je Isus pozove da i formalno sudjeluje s Njime u Njegovom otkupiteljskom radu kao najtješnja, najuža i formalna Suradnica?!

Naglašavanje — ne isključivanje

U vezi svega što smo rekli, treba shvatiti riječi sv. apostola Pavla Timoteju: »Jedan je Posrednik između Boga i ljudi, Čovjek Isus Krist« (I Tim. 2.5) kao naglašavanje, a ne isključivanje. Naglašavanje Krista kao prvog i glavnog Posrednika, a ne kao isključivanje ostalih posrednika, u prvom redu Marije!

A upravo se danas naglasujući često isključuje. Naglasujući sv. Misu kao temeljni čin katoličkog bogoštovlja, isključuju se ostale pobožnosti, koje kršćanskom bogoljubnom životu daju toliku toplinu i privlačnost te veliku duhovnu korist: bilo da se radi o pobožnostima u čast Isusu i Mariji ili svecima bilo tolikim drugim pobožnostima, već od davnine uhodanima i odobrenima od Crkve.

Naglasujući da je Crkva Otajstveno Tijelo Kristovo, isključuje se, barem praktično, Crkva kao institucija. Naglasuje se karizma, a odbacuje institucionalna Crkva koja iza nje stoji, premda bez institucionalne Crkve koja karizmu podržava, njeguje, štiti i — kontrolira, nema niti zdrave i prave karizme.

Posjeduje li Marija potrebne preduvjete da bude Posrednica

Ovo nam se pitanje nameće samo od sebe: da li Marija posjeduje sve potrebne preduvjete da bude Posrednica? O preduvjetima posredovanja već smo govorili kad smo govorili o Kristu kao prvom i glavnom Posredniku. On stoji između dviju krajnosti kod kojih posreduje, jednako udaljen i opet jednako blizak svakoj od njih da bi mogao uspješno posredovati i povezivati razdijeljeno i davati jednoj od krajnosti ono, što treba ili pripada drugoj: uvrijeđenom Bogu zadovoljštinu, a odijeljenom čovjeku pomirenje i milost!

Naravno da Marija ne posjeduje sve one preduvjete koje posjeduje Isus Krist, Bog i Čovjek. Ne stoji između Neizmjernog i ograničenog. Ljudsko je biće. Neizrecivo je velika, ali uza svu svoju veličinu samo ljudsko Biće.

Unatoč toga posjeduje sve preduvjete da bi mogla biti drugotna Posrednica i da bi ju Isus mogao i smio uzeti kao svoju najužu i najtješnju Suradnicu u djelu otkupljenja.

U potpunosti pripada nama ljudima za koje posreduje. Dapače, naša je majka. Duhovno, ali ne manje realno nas je rodila u Kristu i po Kristu. Prema tome po samoj naravi stvari odgovara joj da za nas posreduje, da nas pomiruje s Bogom, da nas zagovara i da nam daje milosti koje nam je u zajednici sa Isusom Kristom zaslužila.

S druge je strane velika, neizrecivo velika! Majka je samog Boga. Nadilazi svojom veličinom i dostojanstvom sve: i anđele i ljude! Između svih u najvećoj se mjeri približila Bogu. Prva je veličina iza Boga. Nije neizmjerna po svojoj naravi, ali po svojem Bogomajčinskom dostojanstvu nalazi se negdje u blizini samog Boga. Sv. Albert Veliki ne ustručava se reći da je u moralnom pogledu (ne po naravi već po dostojanstvu!) neizmjerna!

K tome je i po svojim moralnim kvalitetama vrlo slična Isusu. Nevina je i čista poput Isusa. Jedino ona može reći s Kristom: »tko će me ... prekoriti za grijeh?!

Milošću joj je ispunjena duša kao što je i Kristova ljudska duša prepuna milosti i uronjena u nju. Naravno — i ovdje se sjetimo načela sličnosti — u mjeri i načinu koji odgovara svakome od njih napose. Temelj Kristove neporočnosti i nevinosti kao i punine Njegove milosti je osobno sjedinjenje s Riječju Božjom. Marijina nevinost, bezgrešnost i punina milosti dar je Duha Svetoga!

Zbog svoje je neizrecive nevinosti i zbog punine svoje milosti podobna i dostojna da posreduje kod Neizmjernog Boga: da pristupa Božjem prijestolju. Njoj Bog ne govori kao nekoć Mojsiju: Izuj obuću jer je mjesto na kojem stojiš sveto!

Suotkupiteljica — na koji način?

Kada i gdje Marija sudjeluje s Kristom u djelu otkupljenja kao Njegova najtješnija suradnica, kao Suotkupiteljica?

Indirektno ili posredno od časa kad je dala Kristu, Sinu Božjemu, ljudsko tijelo. Time ona sudjeluje u svakom Kristovom otkupiteljskom činu. Drugim riječima: otkad je Krist Otkupitelj, a to znači — od prvog časa Njegovog začeća — ona postaje daljnja ili posredna suradnica u otkupljenju.

No, kao neposredna, formalna Suotkupiteljica ona se pojavljuje na Kalvariji stojeći podno Isusovog križa.

Dok je Krist dovršavao svoje otkupiteljsko djelo viseći raspet na križu i umirući za spas svijeta u neopisivim mukama, u isto vrijeme dovršava i Marija svoj suotkupiteljski čin stojeći podno križa svojeg umirućeg Sina, proživljavajući u svojoj duši svu težinu njegovog bolnog umiranja.

Kristovo trpljenje kojim je spasio svijet nosi u sebi, po riječima sv. Tome Akvinskog, oznake: žrtve, zadovoljštine, otkupljenja i zasluga.

To isto vrijedi i za Marijino sudjelovanje u djelu otkupljenja. Ono prije **svega nosi** na sebi oznaku, **karakter žrtve**. Odričući se svojih majčinskih prava nad Isusom i darujući Ga za spas svijeta, ona sudjeluje u Kristovoj Žrtvi. Odriče Ga se krvareći u srcu, ali dragovoljno!

Nadalje, Marijino sudjelovanje u djelu spasenja nosi u sebi oznaku **zadovoljštine** po tome što je prihvativši Bogomajčinstvo prihvatila i sve boli vezane na njega. Tako, barem na **neki prikladan način,** (de congruo, kažu teolozi) svojim dragovoljnim trpljenjem daje zadovoljštinu za nedozvoljene radosti neposluha naših praroditelja.

Marijino sudjelovanje u djelu spasenja nosi i oznaku **otkupiteljstva** kao i Isusovo trpljenje. Predala je naime za spas svijeta Bogu Božansku Žrtvu, Isusa Krista, nad kojim ima neotuđiva majčinska prava. Time je sudjelovala u plaćanju duga i raskidanju zadužnice i u njenom pribijanju na križ. Marijino sudjelovanje u djelu spasenja ljudskog roda nosi na sebi, konačno, i oznaku **zasluživanja**. Kristova su spasiteljska djela bila tolike vrijednosti da je bilo pravo i pravedno da se zbog njih Bog smiluje, ljudima oprosti grijehe i vrati im izgubljenu milost. Marijina su naprotiv bila **prikladna** da se zbog njih Bog smiluje i oprosti.

Marija se nije našla na Kalvariji — slučajno

Marija se na Kalvariji nije našla slučajno. Nije tamo došla samo potaknuta majčinskom ljubavlju da bi se našla uz svog ljubljenog Sina u času njegovih teških boli i umiranja (premda je došla i zato): ona je tamo po nadahnuću Duha Svetoga, prosvijetljena vrhunaravnim svijetlom, da ispuni svoju Bogomajčinsku dužnost koje je bila svijesna od prvog časa svojeg Majčinstva; da uz Krista postane i žrtva i žrtvovatelj; da mač boli probije i njenu dušu kad bude koplje probolo Srce već mrtvom njenom Sinu.

Učeni i pobožni marijanski pisac (R. Plus, Marija u našoj božanskoj povijesti) govori o velikoj cijeni kojom je Marija platila svoje Božje Materinstvo prateći Isusa u društvu Ivana apostola na njegovom krvavom putu na Kalvariju i stojeći podno križa dok je na njem umirao. U pobožnom razmatranju tog bolnog događaja pisac zamišlja »dialog« koji se vjerojatno vodio između Ivana i Marije. Kad je povorka krenula prema Kalvariji — tako cijeli prizor opisuje p. Plus — krenula je i Marija za Sinom. Ivan je nastoji odvratiti od nauma da prati Isusa na njegovom bolnom i krvavom putu i da prisustvuje još bolnijem prizoru razapinjanja.

— Majko, ne idi — odvraća ju Ivan od nauma da se pridruži povorci — odveć ćeš trpjeti! Ostani. Čemu tvoja želja da prisustvuješ ovoj krvavoj drami? Tvoja nazočnost samo će postići to da ćete oboje još većma trpjeti! — Sinko moj, nužno je da idem! Na ponovno inzistiranje Ivanovo da ne ide Marija opet odgovara: — Krenimo, sinko, i znaj da je moje mjesto uz Njega!

Pisac i ovo spominje u svojoj zlatnoj knjižici o Mariji. Vidio je negdje sliku kako Marija sa leđa izmučenog Isusa, koji pada, preuzima križ da ga sama ponese. Sliku je popratio slijedećim komentarom: slika je historijski neistinita, ali teološki tako duboko istinita! Istinita i značajna!

Ne tvrdimo proizvoljno — slijedimo Crkvu

O Marijinoj neposrednoj suradnji s Isusom u djelu spasenja govore sv. Oci, crkveni Naučitelji i Učiteljstvo Crkve, napose rimski Prvosvećenici posljednjih vremena. Pritom se svi oni pozivaju na riječi protoevanđelja o neprijateljstvu između đavla i Žene koja će mu satrti glavu. Tumače riječi u smislu Marijine suradnje u djelu otkupljenja. Marijina je suradnja, kažu oni, počela pristankom na Božju ponudu da postane Božjom Majkom, a dovršila se na Kalvariji.

O Mariji kao Suotkupiteljici piše Pio X u svojoj enciklici »Ad diem illum« od 22. veljače 1904; Benedikt XV u enciklici »Inter sodalicia« od 22. ožujka 1918. Pio XI prigodom završetka jubilarne godine Otkupljenja 28. travnja 1935 u svojoj radio-poruci svijetu kliče Mariji:

— O blaga i milosrdna Majko, koja si kao Suotkupiteljica s puno sućuti stajala uz preslatkog Sina dok je na žrtveniku križa dovršavao otkupljenje ljudskog roda ... sačuvaj u nama i povećaj iz dana u dan predragocjene plodove otkupljenja i Tvojeg sudjelovanja u (Kristovim) bolima ...!

No, najdragocjenije nam izgleda svjedočanstvo uzeto iz bule »Ineffabilis Deus — Neizrecivi Bog«, kojom Pio IX proglašuje vjerskom istinom nauku o Marijinom bezgrešnom Začeću. Evo kako glase papine riječi:

»... Kao što je Krist, Posrednik između Boga i ljudi, uzevši ljudsku narav razderao zadužnicu koja je glasila protiv nas pribivši je na križ — tako je i presveta Djevica, povezana s Njime čvrstom i nerazrešivom vezom, zajedno s **Njime** i po **Njemu,** pošto je bila u vječnom neprijateljstvu s otrovnom zmijom slaveći pobjedu nad njom: satrla joj glavu djevičanskom nogom«.

Tko u riječima »satrla« ne vidi Marijino neposredno sudjelovanje u djelu Kristova otkupljenja, a u njoj pravu i potpunu Suotkupiteljicu?

Nadopunjujem nedostatak muka Kristovih...

Možda nam sve što smo rekli o Marijinom suotkupiteljstvu još uvijek zvuči pretjerano i neuvjerljivo unatoč svjedočanstva i sv. Otaca i crkvenih Naučitelja i crkvenog Učiteljstva?

Možda još uvijek riječ sv. Apostola — Jedan je Posrednik između Boga i ljudi — prihvaćamo ne u smislu naglašavanja već isključivanja ostalih posrednika, pa i same Marije?

Sjetimo se slijedećih riječi istog sv. Apostola Kološanima: »Sada nalazim radost u patnjama koje podnosim za vas i tako u svom tijelu nadopunjujem što nedostaje Kristovim patnjama — za Tijelo Njegovo!« (Kol. 1.24)

Što bi drugo mogle značiti riječi sv. Apostola: nadopunjujem nedostatak muka Kristovih u tijelu svome, nego li: sudjelujem u Kristovom otkupiteljskom i posredničkom djelu?

Zar Kristovo trpljenje za Kološane nije bilo dostatno, te ga je Pavao trebao nadopunjavati?

O, ne! Bilo je obilno i preobilno. Ne samo za njih već i za čitav svijet!

A što onda znače Apostolove riječi: nadopunjujem? Što drugo nego vremensko i prostorno nadopunjavanje?! Prenašanje Kristovog trpljenja u sva vremena i na svako mjesto. Onda u Pavlu, a kasnije u tolikim drugima sve do kraja spasenjske povijesti!

Isus je naime trpio u stanovitom vremenu i na određenom mjestu — u Jeruzalemu. A jer se griješilo od početka ljudske povijesti i griješit će se nažalost do konca svijeta u svim prostorima zemaljskog prostranstva gdje ima ili će biti ljudi. Isus želi i nadalje trpjeti. Gdje god se griješi — da tamo i trpi!

Budući da u svom proslavljenom tijelu više ne može trpjeti — »posuđuje« od svojih otajstvenih udova i njihovo tijelo i dušu da bi u njima nastavio trpjeti. To znače riječi — »... nadopunjujem ... za Tijelo Njegovo!«

O tome smo već govorili kad smo razmatrali o velikoj i zadivljujućoj mogućnosti koje je utjelovljenje dalo Kristu, da među ostalim u svojim udovima može nastaviti svoje trpljenje, a potom i mogućnost davanja zadovoljštine.

U tom smislu, zacijelo, treba shvatiti i riječi sv. Ivana apostola: »Isus Krist razapet je od postanka svijeta«. (Otkr. 13.8.)

Bio je ubijen u nedužnom Abelu, klevetan i zatvaran u čistom Josipu, mučen i progonjen u svim pravednicima Starog i Novog Zavjeta, a u najvećoj mjeri u svojoj svetoj i nevinoj Majci. Umirući razapet na križu u isto je vrijeme i trpio i umirao u najodličnijem Udu svojeg svetog Tijela — u svojoj svetoj Majci.

Još jedan način Marijine suradnje

Marijina zadaća nije time iscrpljena što je postala najužom Isusovom suradnicom u djelu Njegovog otkupljenja. Njena uloga temeljena na njenom Bogomajčinstvu ide dalje:

Po Mariji je Krist došao na svijet, pojavio se među ljudima kao utjelovljeni Bog, Spasitelj i Otkupitelj — po njoj će ući On i u svijet!

Na dan prikazanja Marija je unijela Isusa noseći Ga na svojim djevičanskim rukama u hram. To unošenje u hram ima mnogo simbolike: ovaj će se prizor ponavljati kroz stoljeća do konca svijeta. Donijela Ga je na svijet, unosit će Ga u povijest, u ljudsko društvo, u srca i duše pobožnih Isusovih sljedbenika!

Nekoć je Ivan Krstitelj pripravljao put Gospodinu.

Za vrijeme svog javnog Života Isus je slao učenike da idu pred Njim »kamogod je kanio doći«, kaže sv. Evanđelje. Slao ih je da Mu priprave put, da ne dođe nenajavljen. U buduće će ova zadaća biti namijenjena Mariji: ići će pred Isusom da Mu pripravi put. A to će trajati kroz čitavu povijest ljudskog spasenja.

I nije se teško domisliti na koji način Marija pripravlja put Isusu. Ili još točnije: nije ga teško otkriti promatrajući Marijino djelovanje kroz svu povijest.

Ona ga pripravlja čitavim svojim Bićem, cijelom svojom pojavom, svom svojom egzistencijom.

Pripravlja put Gospodinu toplinom svoje majčinske ljubavi, ljepotom svog vječnog djevičanstva, sjajem svojih kreposti, bezgrešnošću i nevinošću svoje čiste duše a napose blještavilom svoje milosti. Svim tim ona privlači ljude i osvaja ih za Isusa i Njegovo sveto Evanđelje.

Svojom duhovnom ljepotom i milinom Marija zarobljuje srca muževa i žena, mladića, djevojaka i djece. No, ne za sebe, već da ih »zarobljene« svojom blagošću privede Isusu!

Evo jednog slučaja među tolikih drugih. Pripovijeda ga njemački svećenik Krebs.

Jedne se blage večeri šećući rimskim ulicama našao na trgu Piazza della Sagrestia u blizini Campo Santo. Pristupio mu je nepoznat čovjek i razotkrio svoju dušu. Vjerojatno ga je na to potakla Krebsova svećenička haljina.

Bio je pristalica mutnog i besmislenog panteizma. Neko su vrijeme šutke šetali idući jedan pored drugoga, a onda će iznenada neznanac: »Kad bih mogao vjerovati postao bih katolikom. A znadete li zbog čega? Zbog katoličke dogme o Bezgrešnom Začeću Marijinu!«

Kad je Krebs pokazao svoje čuđenje neznanac nastavi: »Ako Katolička Crkva bilo kojom dogmom naučava istinu, onda to čini upravo naukom o Bezgrešnoj Djevici Mariji. Po ovom katoličkom učenju doznajemo (govorio je u pluralu, vjerojatno u ime svoje i svojih sumišljenika) da je postojala jedna duša i da još postoji koja je svoje čovještvo sačuvala čisto i neokaljano.

Mogu Vas uvjeriti: obišao sam mnogo svijeta ali svud sam susretao i osjećao smrad i zadah grijeha.

Ono što mi ljudi trebamo upravo je jedno takovo Biće kao što je Marija, koje nije bilo niti najmanje uprljano i okaljano grijehom. Potrebna nam je Bezgrešna, Imakulata, u koju bismo mogli gledati kao u ideal čovječanstva; u kojoj bismo mogli vidjeti čovječanstvo u originalnoj i netaknutoj čistoći i svetosti, da bismo mogli ponovno vjerovati u čovjeka. Trebamo Bezgrešnu u koju vi sretni katolici vjerujete!«

Nije li i ovog zalutalog panteistu k Isusu vukla Marija? I to ne dubokim filozofskim raspravama već svojom nevinošću i bezgrešnošću? Nadajmo se da ga je i dovela k Njemu. U času kad je izgovarao gornje riječi bio je dobro »zapleten« u mrežu Marijine nevinosti i ljubavi, ljepote i miline njene duše. Teško je vjerovati da se uspio »izvući«.

Živeći na zemlji — nosila je u duši nebo

Marija je po milosti već na zemlji nosila u duši nebo. Ljepota ovog neba bila je sakrivena ljudskim smrtnim očima. Gledao ga je Bog, anđeli su ga promatrali i divili mu se. Vidio ga je anđeo Gabrijel kad Mariju pun udivljenja zanosno pozdravlja: »Zdravo, milosti puna«!

No, ipak punina i sjaj Marijine milosti nije mogla ostati posvema skrivena ljudskim očima. Premda je sjaj Marijine milosti skrivalo još nepreobraženo njeno tijelo, sjaj i ljepota dali su se naslutiti. Ta je ljepota blještala u anđeoskoj nevinosti i nedužnosti njenog pogleda, mogla se osjetiti u milini Marijina glasa, u duhovnoj smirenosti i gracioznosti njenih pokreta. Ljepota koju je krila u svojoj duši bila je transparentna, izbijala iz cijelog njenog Bića.

Iz života svetaca znamo da su svima koji bi dolazili s njima u dodir davali osjetiti duhovnu, nebesku atmosferu u kojoj su se kretali, bili uronjeni i kao obavijeni njome.

Koliko ovo većma vrijedi za Mariju kojoj je Bog dao u punini ono što je svecima dao samo djelomično!

Upravo ovom atmosferom Božje nazočnosti i Božje ljepote koju je oko sebe širila i koja je zračila iz čitavog njenog Bića Marija je privlačila Duše k Isusu.

Na zemlju donosi ljepotu raja

Marija ljepotom svoje duše nije prestala privlačiti ljude k Isusu i onda kad se iza zemaljskog života dušom i tijelom preselila u raj. Tada je, dotad silom prikrivena ljepota Marijine duše, izbila na vidjelo svom snagom, preplavila i prožela čitavo Marijino Biće.

Iz neba će Marija često navraćati na zemlju, u ovu suznu dolinu. Ukazivat će se često i mnogima. A svakog će puta donijeti sa sobom na zemlju i dio neba koje nosi u proslavljenom svome tijelu.

Isus preobrazivši se jednoć na brdu Taboru, zasjao je u neizrecivoj ljepoti. Učenici kliču u zanosu — Dobro nam je ovdje biti —!

Rado bi ostali zauvijek izloženi i sunčanoj žegi i zimskoj hladnoći, bičevani udarcima vjetra, zalijevani kišama; bez jela i pila: samo da mogu blaženi gledati predivno i očaravajuće Isusovo Biće!

Bio je to bljesak snažnog svjetionika koji je iz vječnosti prosuo svoje divno svjetlo u mrak ove suzne doline, dokazujući svojim sjajem ne samo postojanje nebeske čarobne ljepote već ujedno i budeći u srcima apostola i svih budućih kršćanskih generacija čežnju za nebom.

Tako je bilo, i još je uvijek, i s Marijom: svako njeno ukazanje bljesak je neba na zemlji. Svaki je put svojom pojavom ne samo dokazivala postojanje raja već isto tako budila i čežnju za njim, a misli i srca pobožnih kršćana upravljala i još uvijek upravlja prema Isusu.

Genij kršćanske umjetnosti

Genij kršćanske umjetnosti (a umjetničko je nadahnuće vrlo slično Božanskom) otkrio je vrlo brzo sve bogatstvo i ljepotu Marijine duše, svu privlačnost njenog milog Bića i sve to snažno izrazio u svojim remek-djelima: predivnim marijanskim spisima, zanosnim pjesmama njoj u čast; naslikao na svojim »Madonama« rajske miline (sjetimo se samo predivnih »Gospa« Fra. Anđelikovih, Boticcelijevih i drugih); isklesao ih u kamenu ili granitu (Pietà); uglazbio u prekrasnim i milozvučnim kompozicijama. Još i danas iz svih tih remek-djela zrači ljepota i milina Marijine duše. Po njima i nadalje Marija oduševljava, nadahnjuje i pravlači. Privlači i vuče neodoljivo k Isusu!

Već preko sto godina predivni kip Bezgrešne postavljen na ulazu masabjelske špilje u Lurdu plijeni duše i srca pobožnih vjernika.

Za izradu kipa bio je raspisan natječaj. Umjetnici su izrađivali svoje kipove prema živom opisu same Bernardice. Među prekrasnim kipovima sadanji je bio izabran kao najljepši. Ipak, kad ga je Bernardica vidjela i usporedila sa ostalim kipovima rekla je razočarana: »Najmanje je ružan!«

Nema tome mnogo godina kako je bijeli kip Bezgrešne putovao po svijetu, krenuvši iz Fatime. Svuda je bio dočekivan s velikom slavom i radošću ne samo od katolika već i mnogih inovjeraca, nevjernika, pa i samih pogana: hindusa i budista.

Vjerujemo da je samo Bogu poznat broj onih koje je Marija obilazeći zemaljskim prostranstvima privela Isusu! Ili im barem učinila kršćanstvo pristupačnijim.

Kolike je nevine duše svojom pojavom i svojim utjecajem učinila još nevinijima, kolike ponizne još poniznijima, a premnoge povezane s Isusom čvrstom vezom ljubavi i odanosti još čvršće povezala uz Njega!

Sjetimo se »Marijinih djevičanskih vijenaca« koje je, po riječima sv. Ambrozija »splela za Isusa«! A ipak je Marijino djelovanje i utjecaj u njegovo vrijeme bio tek na početku! Što bi danas rekao sveti milanski Naučitelj (spomenuli smo citirajući prvi put spomenute Ambrozijeve riječi) nakon što već dvadeset stoljeća Marija »plete djevičanske vijence« za Isusa govoreći za svaku novu djevicu — I ova će zaručničku vjernost mom Sinu očuvati svojim nepovrijeđenim stidom.

Da se duše ne bi prestrašile

Isus predstavlja svoju svetu nauku kao Evanđelje — Blagu vijest a sebe kao milosrdnog Samaritanca, Dobrog Pastira, koji ide za zalutalom ovcom i kad je nađe ne tuče je, već je stavlja na svoja ramena i veseo nosi u svoj ovčinjak.

Dolazi i pristupa svima nuđajući milosrđe, praštanje i ljubav! Poziva: dođite k meni svi! Svakome koji žeđa ljubavi i mira dovikuje: tko je žedan neka dođe k meni i pije!

Jednom riječju: većma želi da Ga ljudi vole nego li da Ga se boje!

No, On isto tako predobro znade da će biti mnogo takvih koji će Njegovu ponudu ljubavi shvatiti kao slabost, praštanje kao popustljivost, milosrđe kao povod da i nadalje lakomisleno i lakoumno griješe.

Stoga se u svojem propovijedanju On pokazuje i zahtjevan, strog i oštar. Obećaje ne samo nagradu, već se prijeti kaznom. Govori često u svojem svetom Evanđelju o ognju koji se ne gasi, crvu koji ne umire, o najcrnijim tminama u kojima će biti plač i škripanje zubiju.

Pismoznancima i farizejima dovikuje svojih osam »Jao, vama«!

On nipošto ne želi da se njegov blagi lik milosrdnog Samaritanca toliko razvodni, razrijedi i razblaži i crte Njegovog lica toliko omekšaju, da se pretvori u »dobroćudnog« Učitelja koji sve prašta, sve zaboravlja i svima gleda »kroz prste«!

Isus je svjestan, da svojim teškim i oštrim riječima i prijetnjama riskira da postane nepopularan, pa čak i odbojan, te da će to njegovi neprijatelji nastojati iskoristiti u bespoštednoj borbi protiv Njega — kao onom zgodom, kad su mu doveli ženu zatečenu u preljubu, računajući da će pristati na njeno kamenovanje. On predobro zna da će tvrdokornim grešnicima postati zbog toga nedrag, čak i mrzak i odbojan. Uostalom, neće li to biti sudbina svih koji se neće bojati propovijedati istinu?

On štaviše predviđa da će Ga se mnogi od Njegovih budućih nasljedovatelja, koji će Ga inače željeti svim srcem ljubiti i s ljubavlju Ga slijediti, i nehotice bojati. Pogotovo, ako upadnu u ruke takovih duhovnih vođa koji će im većma govoriti o Isusovoj strogosti nego li ljubavi i nastojati im prikazati Isusa u slici strogog suca koji se samo prijeti i kažnjava. Ovo pogotovo vrijedi kad se radi o skrupuloznim dušama.

No, toj opasnosti će Isus doskočiti na jedan divan način: između sebe i duša On će staviti svoju predragu Majku! Ona se nikad neće morati prijetiti — kao što to mora On činiti — nikad govoriti: Jao vama grešnici!

Tamo, gdje se Isus bude morao pokazati u svoj svojoj strogosti i zahtjevnosti, ona će smjeti pristupiti puna ljubavi, blagosti i praštanja.

To ne znači da će se Marija miriti s grijehom, da će prema grijesima biti indiferentna, da ju ljudski grijesi neće boljeti, da će biti ravnodušna prema tome da li netko griješi ili ne!

Ona neće šutjeti niti se ustručavati ukazati na teške posljedice grijeha. Pokazat će fatimskim vidiocima jezovite ponore pakla gdje u teškim mukama svršavaju neraskajani grešnici. Govorit će o »čaši Božjeg gnjeva« koja tek što se nije počela prelijevati. Čitavim će svojim bezgrešnim Bićem biti u oštroj opoziciji s grijehom: no, ona se ipak nikad ne prijeti! Upozorava na strahotu i težinu grijeha, upozorava na užasne kazne kao posljedicu grijeha, moli i zaklinje ljude da prestanu griješiti i vrijeđati dobrog Boga, ali se ne prijeti! Umjesto prijetnji ona radije plače! Tipično majčinsko ponašanje! Moli, zaklinje i — plače!

SURADNICA U BORBI PROTIV GRIJEHA

Marijin put

U borbi protiv grijeha Marija ima svoj »put i svoj način«. Svoj način uvjeravanja i odvraćanja od grijeha.

Ona to postiže ljepotom svoje nevinosti, bezgrešnošću koja zrači iz čitavog njenog bića. Njoj je Bog namijenio taj put i način odvraćanja od grijeha. Nazovimo ga slobodno — marijanskim tj. majčinskim, što je isto.

Znamo da grešnik nigdje ne osjeća i ne doživljava gnjusobu grijeha i nakaznost svoje duše okaljane grijehom kao u blizini nevinih i čistih, a napose u duhovnoj blizini Bezgrešne Marije. U njenom nevinom pogledu kao kristalno čistom ogledalu vidi svu nakaznost grijeha. U njezinoj blizini — ako se samo svojski trudi da joj pristupa — grešnik na poseban način doživljava želju da bude bez grijeha i da ga se čim prije i što potpunije oslobodi.

Nemojmo misliti da se Bog ne bori protiv grijeha i tom metodom! Da se protiv grijeha bori samo strahom i kaznama! Upravo će se Marijom poslužiti da ljude odvrati od grijeha na mili, očinski način. Evo kako:

Tokom povijesti ljudskog spasenja Bog je na različite načine pokazivao kako mrzi grijehe svom snagom svojeg Presvetog Bića. Za ohole i drske pale anđele stvorio je pakao i bacio ih u njegove vječne ponore. Naše je nesretne praroditelje istjerao iz raja zemaljskog, pretvorio svijet u suznu dolinu, mjesto patnje, boli, umiranja i smrti zbog jednog grijeha neposluha. Time je jasno pokazao kako su mu duše okaljane grijehom mrske i kako ih ne trpi u svojoj blizini. Nije ih doduše bacio u vječne paklene ponore, jer su bili zavedeni, ali prekida s njima svako prijateljsko drugovanje i tjera ih iz raja zemaljskog, daleko od Sebe.

Da grijeh mrzi i da grijehom okaljane duše ne trpi u svojoj blizini, pokazuje i na Mariji. No, polazi drugim putem:

Da bi se s njome mogao čvrsto povezati na razini: Sin — Majka, pripustiti je u svoju neposrednu blizinu, dopustiti joj da prodre u svu duljinu, širinu i dubinu Njegove ljubavi, čuva je od svake i najmanje sjene grijeha. Na čudesan je, i dotad nečuven način, direktnom intervencijom svojeg Svemogućstva, čuva od istočnog grijeha. Uračunava joj unaprijed svoje trpljenje, zasluge i zadovoljštinu. Tokom čitavog života čuva je od svakog i najmanjeg osobnog grijeha, nesavršenosti ili neurednosti.

Da li samo zato da bi postala Njegovom dostojnom Majkom? Da, u prvom redu zato, ali isto tako i da na jedan mili i očinski način — ne drastično i jezovito, kako je to pokazao na palim anđelima i našim praroditeljima — pokaže kako mrzi grijeh i udaljuje od sebe okaljane grijehom, a pripušta k sebi i povjerava se samo onima koji nemaju teškog i bar promišljenog lakog grijeha na duši. Što su čišći, to im se većma povjerava.

Tako su kršćani kroz stoljeća, slaveći čistu i neokaljanu Djevicu, direktno i djelotvorno bili upozoravani kako Bog ljubi nevinost, a indirektno kako mrzi grijeh.

Na svršetku devetnaestog i pred početak dvadesetog stoljeća, kad su kršćani sve više i više počeli zaboravljati na strahotu i težinu grijeha, sve više mu se prepuštali i čak ga branili i opravdavali, Bog ponavlja svoje još uvijek očinsko upozorenje — kako mrzi grijeh. Bilo je to godine 1854. proglašenjem dogme o Marijinom Bezgrešnom Začeću. Bilo je to, kako rekosmo, još uvijek Njegovo očinsko upozoravanje.

No, što će se dogoditi ako ljudi toga ne budu htjeli uvidjeti? Ako unatoč Božjem očinskom upozorenju nastave drsko griješiti? Neće li se ljudima dogoditi nešto teško i strašno i na njih se oboriti neka teška i ljuta kazna?

Ljudi nisu prihvatili očinsko Božje upozorenje. Nastavili su izazovno griješiti. Dapače, sve intenzivnije i teže. I kazna je doista uslijedila: prvi i drugi svjetski rat. Jedan užasniji od drugog. No, da li je time Božji obračun završen, račun zaključen?

Na sve to će nam dati odgovor Fatima. Ali, i o tome kasnije!

Vjerske istine po Mariji prodiru u poganski svijet

Još je na jedan način Marija uvela u svijet Isusa, pomogla Mu da ga osvoji. Ovog puta na doktrinarnom polju.

Po njoj i preko nje prodrle su u kršćanski svijet brzo i razmjerno lako temeljne kršćanske istine.

Kršćanstvo, naime, prodirući u poganski svijet nosilo je sa sobom nove pojmove uzvišenog evanđeoskog ćudoređa i dobrote. Novo je ćudoređe nadvisilo pogansko (ne)ćudoređe strogošću, ali i ljepotom i uzvišenošću svojih moralnih zasada.

No, kršćanstvo je bilo novo ne samo na ćudorednom već i na idejnom polju. Donijelo je sa sobom nove, isto tako uzvišene istine. Njihovu ljepotu i uzvišenost poganstvo, utonulo u tamu i mrak grijeha i strasti, nije moglo shvatiti, jer »animalis homo non percipit quae sunt Dei — tjelesni čovjek ne može shvatiti ono što je Božje« reći će sveti apostol Pavao u svojoj prvoj poslanici Korinćanima.

Pojmovi, kao što su: grijeh, otkupljenje, posvećenje i milosno uzdignuće, besmrtnost duše, raj, pakao; zatim istine: Jedan, Svemogući, Vječni i sveznajući Bog, koji je sve stvorio iz ničega koji je jedan i jedinstven u naravi, a trojstven u Osobama; napose pak istine o utjelovljenju tj. da je Druga Božanska Osoba, Sin Božji, postao čovjekom uzevši na se ljudsku narav; da je u ljudskoj naravi za nas trpio, umro, uskrsnuo i uzašao na nebo gdje sjedi s desne strane Božje i da će na kraju vjekova doći suditi žive i mrtve — bili su pojmovi i istine toliko nove i neshvatljive poganskom svijetu, a ove posljednje i Židovima. Moralo je proći mnogo vremena i poteći more mučeničke krvi da prodru u duše dojučerašnjih pogana i stvore novi, kršćanski mentalitet, te postanu sastavnim dijelom ne samo kršćanskog vjerovanja već i novog, kršćanskog mišljenja i kulture.

Kad je, konačno, poganski svijet postao kršćanski, nastale su teške teološke i kristološke borbe unutar samog kršćanstva. Nije naime bilo lako definirati, teološki izraziti uzvišene istine o Presvetom Trojstvu i Utjelovljenju.

Što se tiče istine o Presvetom Trojstvu, biskupima-teolozima nije bilo lako izraziti teološkim jezikom u čemu je Bog Jedan i jedinstven a u čem Trojstven. Pojmovi naravi i osobe još se nisu iskristalizirali. Često su dva ili više biskupa mislili isto, a ipak se nisu međusobno slagali jer nisu imali jasnih termina kojima bi se izrazili.

A onda delikatno i teško pitanje utjelovljenja: tko je ustvari Isus Krist? Da li je On puki čovjek u kojem se na poseban način nastanio Bog, penetrirao u Njegove misli, osjećaje i prožeo posvema njegovo djelovanje, ili je on pravi Bog i pravi Čovjek u kojem su dvije naravi, Božanska i ljudska, čvrsto međusobno povezane osobnim sjedinjenjem? Prema tome, da li je Marija Bogorodica ili samo Kristo-rodica?

Kad je i to teško i mučno pitanje konačno riješeno na koncilu u Efezu 431. god. i kad je svečano definirano da je Isus Krist Bog — Čovjek, jer je Druga Božanska Osoba sjedinila sa sobom osobno, hipostatski, ljudsku narav, te je Marija, prema tome, ne Kristorodica već Bogorodica, nastaje novo teško pitanje: da li je ovim osobnim sjedinjenjem nastala nova božansko-ljudska »narav« ili je svaka od ovih dviju naravi ostala netaknuta u svojoj »naravnosti«?

A kad je i to bilo riješeno i definirano, da koliko god su dvije naravi osobno, čvrsto i neodjeljivo povezane osobnošću Božje riječi, ipak nisu međusobno »pomiješane« i nisu se slile u jednu božansko-ljudsku »narav«, nastaje konačno novo, ali sada ne više kristološko već trinitarističko pitanje: da li Duh Sveti izlazi samo od Oca ili od Oca i Sina, ili Oca po Sinu?

Crkva se tada podijelila na Istočnu i Zapadnu i ostala tako, podijeljena, nažalost, do današnjeg dana. Sve ovo potvrđuje ono što smo već napomenuli, da se kršćanstvo i kršćansko pravovjerje teško probijalo i da se sve zbivalo ne bez teških potresa i bolnih rana, od kojih neke još i danas krvare na Mističnom Tijelu Kristovom.

Kršćanski je puk, daleko od svih tih teških i mučnih teoloških rasprava, primio uglavnom kršćansko pravovjerje jednostavno i s lakoćom, zahvaljujući uvelike među ostalim Marijinoj prisutnosti u kršćanskom vjerovanju.

Kršćanski je, naime, puk primio Mariju s radošću i oduševljenjem u svoje osobno proživljavano kršćanstvo: raskriljenih ruku i otvorena srca. Svima je pojava Marije, Majke i Djevice, bez grijeha i pune milosti odgovarala. Svima je prirasla srcu: majkama, očevima, djeci, mladićima i djevojkama, starcima i staricama. Svima! Ona je bila Biće koje se već od samih početaka kršćanstva hvatalo svačije duše i srca. Nešto drago i milo, privlačno i simpatično, što je privlačilo i povlačilo za sobom, zračilo je iz nje, iz čitave njene pojave. s

A s Marijom kršćani su prihvatili i sve istine koje su, na jedan ili drugi način, usko uz nju vezane.

A uz Mariju su vezane, više ili manje, izrazito ili manje izričito, sve istine kršćanstva. Osobito one temeljne. Povezane i kao s njome srašćene! Jednostavno ih ne možemo odijeliti od Marije niti Mariju od njih! Kršćanske su istine postale parametri pravilnog prosuđivanja i Marijine veličine i Marijinog dostojanstva, njene uloge, zadaće i moći; Marije kao univerzalne, sveopće Majke, Majke Božje i Majke naše, Posrednice, Djeliteljice svih milosti, Zagovornice, najuže Suradnice Kristove, Marije Kraljice, Marije na nebo uznesene dušom i tijelom! Jednom riječju: čitave, uzvišene i veličanstvene Marije!

Čitajući i razmišljajući o Mariji te slaveći blagdan njene bezgrešnosti i čistoće kršćani se susreću s pojmom grijeha, s jezovitim grijehom i još užasnijim njegovim posljedicama. Jer Marija je, tako čuju od Crkve, posebnom Božjom i čudesnom intervencijom bila sačuvana oe Istočnog i svakog drugog osobnog grijeha i slabosti: Ona je Bezgrešno Začeće!

Po Mariji se kršćani susreću i s milošću posvećujućom i njenom ljepotom. Čuju kako je anđeo pozdravlja i naziva milosti punom! Kako joj se divi! On, čije su oči vične gledati rajske ljepote, zablješten je sjajem Marijine milosti!

Prije nego li će nam Božanski Spasitelj otkriti tajnu milosti posvećujuće u paraboli o pirnom ruhu, vjenčanici u kojoj se jedino smije duša pojaviti na gozbi Jaganjčevoj; prije nego li će nam tako divno progovoriti o milosti i njenim čudesima sv. apostol Pavao — kršćani se susreću s milošću u Mariji i po Mariji!

Što se pak tiče temeljnih kršćanskih istina o Presvetom Trojstvu i Utjelovljenju, vidjeli smo kako su se teolozi mučili dok nisu pronašli pravu i pravilnu terminologiju u koju će ih zaodjenuti i riječi kojima će nepogrešivo izraziti ove uzvišene i teške istine. Kršćanski je puk primio sve to mnogo jednostavnije upravo zahvaljujući Mariji. Za njega je Marija premila Kćerka Boga Oca, prava Majka Boga Sina i Zaručnica, remek-djelo Duha Svetoga. Bog Otac je poslao Gabrijela da joj navijesti začeće i rođenje Sina Božjega i to silom i snagom Boga Duha Svetoga! A opet i Otac i Sin i Duh Sveti jedan su te isti »Svesilni, koji joj učini velike stvari«. Dakle: Trojstveni i Jedinstveni Bog!

Što se tiče tajne Utjelovljenja, za sve pravovjerne i pobožne kršćane Marija je prava Majka Božja, Bogorodica! I prije definicije Efeškog koncila. A za vrijeme trajanja samog koncila, pokazali su to dubokom šutnjom, u kojoj su sakupljeni ispred crkve u kojoj se vijećalo o tom pitanju, možda pokoji i sa tjeskobom u srcu, čekali proglas i izjašnjenje crkvenog nepogrešivog Učiteljstva, kao i silnom radošću i oduševljenim klicanjem, kojim su dočekali samo proglašenje: Marija je Bogorodica! Ona je rodila samog Boga! Razdragano je mnoštvo uz pobožno pjevanje i glasno klicanje, s upaljenim bakljama u rukama, odvelo biskupe do njihovog konačišta.

Pobožni je kršćanski puk i najteže i najzamršenije istine »progutao« uvijene u šećer. Ovog se puta taj šećer zvao — Marija!

Bila je to nova teologija: teologija Marijinog majčinskog Srca! A prema Pascalu i u teologiji »srce traži svoj dio«. Traži svoj dio i ima svoj udio u njoj. Srce često prodire u tajne Božje, ako ne uvijek dublje, a ono zacijelo jednostavnije i brže od ljudskog uma. A često prodire i dublje. I teologija ima svoje pjesničko nadahnuće. Snagom pjesničkog nadahnuća i intuicije ona ih gleda, a k tome prožeta Darovima Duha Svetoga ona Božanske istine i — kuša!

EVANĐEOSKE ISTINE NE SAMO ŠIRI — VEĆ I ČUVA

Marija svojom pojavom ne samo uvelike pomaže da kršćanske istine prodru što lakše i što brže u srca i pameti kršćana već isto tako vrši prevažnu ulogu u očuvanju i obrani kršćanskog pravovjerja. Dakle: i unosi i čuva!

Evo u tom pogledu jednog vrlo autentičnog svjedočanstva. Dolazi od jednog uvaženog teologa, koji ujedno zauzima i vrlo važno mjesto u crkvenoj hijerarhiji, a iza sv. Oca Pape prvi je čuvar kršćanskog pravovjerja — od kardinala Ratzingera.

On piše:

»Kad je Crkva proglašavala marijanske dogme — prije svega nauku o njenom Božjem Materinstvu i neozlijeđenom Djevičanstvu, a onda nakon dugog sazrijevanja i razmišljanja dogmu o Bezgrešnom Začeću i Uznesenju na nebo — nije to učinila, barem ne u prvom redu, iz samog poštovanja prema Mariji, već je htjela time staviti gornje istine u direktnu službu vjere u Krista.«

Nastavlja:

»Ove dogme brane autentičnu vjeru u Krista, kao pravog Boga i pravog Čovjeka: dvije naravi u jednoj Osobi. One doprinose i neophodno potrebnoj eshatološkoj težnji, upozoravajući nas po Mariji na nebo uznesenoj, na besmrtni cilj kome idemo ususret.

Osim toga one štite danas toliko ugroženu vjeru u Boga Stvoritelja, koji može suvereno intervenirati u pitanjima materije. A jedan od najznačajnijih znakova nevjere danas jest više nego ikad osporavana vjera u Marijino porodom neozlijeđeno djevičanstvo«. (Messori: Rapporto sulla fede, str. 107)

Godine 1968. komemorirajući 18-godišnjicu proglašenja dogmom Marijinog uznesenja na nebo dušom i tijelom — tada još profesor teologije, a današnji prefekt Kongregacije za nauku vjere — napisao je:

»Rapoloženje prema Mariji u malo se godina toliko izmijenilo da se danas može teško shvatiti oduševljenje i radost koja je tada obuzimala Crkvu. Čak se ide za tim da se prešućuje ova istina, koja nas je tada toliko zanosila. Dapače, postavlja se pitanje, ne predstavlja li ova dogma o Marijinom uznesenju na nebo — kao i ostale katoličke dogme o Mariji — zapreku na putu sjedinjenja sa braćom protestantima.

Čak se ide tako daleko da se mnogi pitaju: pripisujući Mariji tradicionalno mjesto, ne ugrožava li se time pravilno usmjerenje kršćanske pobožnosti i ne skreće li se pažnja od Boga Oca i jedinog Posrednika Isusa Krista (prema Mariji, op.pr.)?«

»Pa ipak«, nastavlja Ratzinger, »ako je položaj koji je Marija uvijek zauzimala bio bitan za uspostavljanje ravnoteže u vjeri, danas, ponovno otkriti Marijino mjesto urgentnije je nego u bilo kojoj epohi Crkve« (Ibidem str. 105).

Na te kardinalove riječi možemo nadodati samo slijedeće: Ili će do sjedinjenja sa odijeljenom braćom doći po Mariji, ili do tog sjedinjena uopće neće doći!

Ako nas Marija, Majka Crkve, ne pomiri bilo sa Istočnom, bilo sa Zapadnom odijeljenom Crkvom, nitko nas drugi neće pomiriti!

Sam Ratzinger priznaje da je doživio neke vrsti »obraćenja« s obzirom na marijanski misterij u Crkvi. On kaže:

»Kad sam bio još mladi teolog, bilo je to prije Koncila (Drugog Vat. op.pr.), bio sam donekle rezerviran prema nekim starim izrekama. Tako, na primjer, prastaro načelo: »O Mariji nikad dovoljno govoriti — de Maria numquam satis« izgledalo mi je pretjerano.

Isto tako nije mi išla u glavu druga jedna prastara tvrdnja, ponavljana u Crkvi već od prvih početaka, a prema kojoj je Marija »zatirač svih hereza« (Cunctas haereses sola intermisti in universo mundo)

»Sada«, kaže Ratzinger, »u ovo konfuzno doba, kad izgleda da svaka vrsta heretičkog zastranjivanja kuca na vrata pravovjerja, razumijem da se nije radilo o nekom pobožnom pretjerivanju, već o istini koja je danas aktualna više nego ikad«.

»Da, treba se vratiti Mariji« nastavlja, »ako se želimo vratiti istini o Kristu, Crkvi i čovjeku; istinama koje je predložio Papa Ivan Pavao II kao program za čitavo kršćanstvo, predsjedajući godine 1979, Latinskoameričkoj biskupskoj konferenciji u Puebli.

Biskupi su prihvatili papin poziv i odgovorili slijedećim riječima: »... Marija treba danas više nego ikad postati odgojnom

metodom, sredstvom da bi se Evanđelje moglo navijestiti današnjem čovjeku«.

Slijedimo ponovno Ratzingerovu misao:

»Upravo u Južnoj Americi, gdje opada tradicionalna pobožnost prema Mariji, nastaje praznina, koju popunjavaju političke ideologije« (a možemo nadodati: i bezbrojne sekte koje preplavljuju Južnu Ameriku dolazeći iz bogatog Sjevera — op.pr.)

Prefekt za nauku vjere završava:

»Pojava je to koja se zapaža više — manje posvuda. Ovo potvrđuje važnost Marijinog štovanja i ujedno pokazuje da se ovdje — kad je riječ o Mariji (op.pr.) — ne radi samo o običnoj pobožnosti«.

Ne samo čuva već nas i utvrđuje u nauci Crkve

Kadgod se ukazuje uvijek je na liniji Crkve i vjere. Uvijek utvrđuje ljude u onom što ih uči sv. Crkva.

Šimunu Štoku govori o čistilištu i daje mu upute kako će pomoći dušama da se što prije oslobode od čistilišnog trpljenja.

U Porciunkuli, kraj Asiza, ukazuje se sv. Franji uz bok svojeg Božanskog Sina i zajedno ga s Njime potiče da zatraži posebne oproste od Sv. Oca za sve koji budu posjetili ovo mjesto i tu molili. Time potvrđuje nauku Crkve o oprostima. Istina, ima povjesničara koji ozbiljno sumnjaju u autentičnost ovog događaja. No, unatoč tome ne može se poreći kako su upravo porciunkulski oprosti snažno djelovali na širenje i dobivanje indulgencija, kao i na propagiranje crkvene nauke o oprostima, prema kojoj Crkva ima vlast da raspolaže zaslugama Isusovim, Marijinim i zaslugama svih svetaca, i da ima mogućnost da od njih dijeli potrebnima oproštenje od vremenskih kazni, bilo na ovom svijetu ili u čistilištu.

Ukazuje se sv. Dominiku i daje mu u ruke svetu krunicu kao sredstvo u borbi protiv krivovjernih albigenza kao i svih tadanjih i budućih neprijatelja sv. Crkve. Time i opet potvrđuje nauku Crkve o efikasnosti, djelotvornosti svete molitve.

Godine 1858, četiri godine nakon proglašenja dogme o bezgrešnom Marijinom Začeću, ukazuje se u Lurdu maloj Bernardici. Na upit, kako se zove, odgovara — Ja sam Bezgrešno Začeće!

Time ponovno potvrđuje nauku Crkve o Marijinoj bezgrešnosti kao i istinu, da je sv. Otac nepogrešiv kad neku vjersku istinu proglašuje službeno »ex Cathedra« vjerskom dogmom.

Prigodom svojih ukazanja govori o neizmjernoj Božjoj dobroti, milosrđu, spremnosti Božjoj da oprašta; poziva ljude na pokoru, na obraćenje, ali isto upozorava na teške kazne kojima se Bog prijeti neraskajanim grešnicima. Preporuča pobožnost napram presvetog Isusovog Srca. Poziva na davanje naknade i zadovoljštinu. Izjavljuje kako Isus želi da uz Njegovo presveto Srce ljudi štuju i njezino Bezgrešno Srce dajući i njemu naknadu i zadovoljštinu. I pojačanom ljubavlju, i primanjem svetih sakramenata, i moljenjem svete Krunice. Traži od ljudi da slušaju Crkvu, napose Sv. Oca. Da mole za njega. Potpuno se slaže sa naukom Crkve. Uvijek je s njome u skladu.

MARIJINO MAJČINSTVO S OBZIROM NA NAS NIJE GOTOV ČIN!

»Dječice, koju ponovno rađam dok se Krist u potpunosti ne oblikuje u vama«

(Gal. 4.19)

Vidjeli smo već ranije koji su to realni temelji Marijinog duhovnog Majčinstva s obzirom na nas:

Rodila nas je stvarno, premda duhovno — mistično. A rodila nas je u Kristu i po Kristu. Rodivši, naime, Isusa — Glavu Otajstvenog Tijela — rodila je i nas buduće udove. U mogućnosti — in potentia — koja će se jednog dana ostvariti (a mi smo vidjeli da mogućnost koja je na putu da se jednog dana ostvari, već je djelomična realnost; ne potpuna, ali ipak realnost!) mi smo u času Isusovog začeća osvanuli pod Prečistim Marijinim Srcem, u njenom svetom Krilu. U Isusu i po Isusu nosila nas je i rodila, iznijela na svijet milosti i milosnog života. Ova nepotpuna stvarnost, u času našeg krštenja postala je punom realnošću. Dakle: Marija nas je doista duhovno rodila. Ona je naša duhovna Majka.

Pitamo se sada: da li je Marijino duhovno Majčinstvo s obzirom na nas time završeno ili se ono i nadalje nastavlja?

Znademo da kad jedna zemaljska majka rodi svoje dijete, time njeno majčinstvo ne samo što nije završeno, već ono tek započinje. Dijete naime dolazi na svijet nejako, nemoćno i nerazvijeno. Treba majčinu pomoć i njegu. Mora ga i hraniti, i štititi, i braniti, i sve učiniti da se dijete normalno i u potpunosti razvije u zrelog i savršenog čovjeka.

To vrijedi za naravni, a to vrijedi i za vrhunaravni život milosti. Mi smo iz kupelji preporođenja, svetog krštenja, izašli duhovno

živi, ali isto tako vrlo slabi i nejaki. Čitav naš duhovni organizam koji smo po milosti posvećujućoj zadobili, bio je još nerazvijen i nesavršen. Pupoljak koji se tek imao razviti u predivni cvijet zrelog i savršenog života. Trebala nam je brižljiva i skrbna ruka koja će poraditi oko toga da se duhovno razvijemo u »... čovjeka savršena, do mjere dobi punine Kristove« (Ef. 4.13).

K tome je naš duhovni život bio ne samo nejak i nerazvijen već isto tako izložen stotinama opasnosti koje su odasvud na nj vrebale, a kojima mi nismo bili dorasli da im odolimo. Trebao je netko koji će nad našim dragocjenim, a tako ugroženim, duhovnim životom bdjeti i čuvati ga; koji će se čitavim svojim bićem, svom svojom ljubavlju postaviti između slabog plamena vjere, ufanja i ljubavi koji je počeo u nama tinjati i divljih oluja, često pravih orkana, koji će nastojati da taj svijetli plamen pogase.

Mnogo se, hvala Božjoj dobroti, našlo dobrih i plemenitih duša koje su preuzele brigu nad našim duhovnim razvojem i sazrijevanjem i preuzele zaštitu nad našim ugroženim duhovnim životom. To su bili naši dobri roditelji. Onda svećenici iza kojih je stajala Crkva, i još toliki drugi. No u prvom redu ona, koja nas je i rodila za milosni život — Marija. Svom svojom majčinskom ljubavlju nadvila se nad nas. Velikom je ljubavlju i pažnjom preuzela na sebe dužnost da nas duhovno usavršava; pod njenom smo skrbnom i dragom rukom duhovno sazrijevali i još uvijek sazrijevamo.

Promotrimo, na koji je to način ona radila i još uvijek radi.

Milošću Božjom jesam što jesam

(Kor. 5.10)

Da bismo Marijino majčinsko daljnje djelovanje što bolje i što potpunije shvatili, moramo imati na pameti slijedeće:

Sav naš duhovni napredak, sve naše duhovno sazrijevanje i duhovni rast sastoji se u porastu milosti posvećujuće i odvija se snagom milosti djelujuće.

Što se većma nalazimo pod utjecajem Duha Svetoga, Njegovih milosnih poticaja, ponukovanja i nadahnuća, što se obilnije u naše duše izlijeva posvetna i djelujuća milost — to snažnije, solidnije i brže duhovno rastemo, postajemo duhovno sve zreliji, svetiji i odrasliji u Kristu!

Biti pod što snažnijim utjecajem milosti Duha Svetoga — i naravno, odgovarati vjerno na milosne poticaje — u tome stoji tajna Božjeg predodređenja i ključ našeg napretka!

Milost Božja, prosvjetljenje i poticaji Duha Svetoga i naše odgovaranje na milosne poticaje — to je sve! U djelovanju Duha Svetoga temelj je čitave naše duhovne preobrazbe, rasta i sazrijevanja »do čovjeka savršena, do mjere dobi punine Kristove.«

Bog svojim milosnim prosvjetljenjima i ponukovanjima čini da sve više i potpunije odbacujemo ono što je djetinje i nesavršeno i u mišljenju, i u prosuđivanju, i u djelovanju; da sve prosuđujemo i ocjenjujemo kao odrasli, kao duhovno zreli.

Upravo po milosti Duha Svetoga koja se neprestance izlijeva u nas, mi nadrašćujemo same sebe, postajemo veći od sebe, postajemo »novo stvorenje« u Isusu Kristu i po Njemu. I što većma rastemo po milosti, uvijek smo novije i novije stvorenje.

— Po milosti Božjoj jesam što jesam — govorio je sv. Pavao za sebe. A to vrijedi ne samo za njega već i za svakoga od nas.

I anđeli Božji jesu što jesu po sjaju i veličini milosti, i sveci su po milosti ono što jesu!

Pa i sama velika i neizreciva Marija sve je po milosti. Majčinstvo Božje dalo joj je i donijelo neizrecivo dostojanstvo, tražilo je neizrecivu puninu milosti, ali sav njezin unutarnji formalni preobražaj, sav sjaj i ljepota njene duše i proslavljenog tijela jest — po milosti!

Prema tome, tko ima u svojim rukama našu milost, taj ima u svojim rukama našu duhovnu sudbinu, našu budućnost, našu vječnost, čitav naš preobražaj u Krista!

Naš duhovni rast — u Marijinim je rukama

Upravo se kod pitanja milosti susrećemo s Marijom kao Majkom koja nas duhovno odgaja, formira — ili, da se poslužimo riječima sv. Apostola — ... ponovno rađa, dok se Krist potpuno ne oblikuje u nama. (Gal. 4.19).

U milosti i po njoj Marija ima u svojim rukama ključ svojeg majčinskog djelovanja i utjecaja na nas Zašto, kako to? Evo zašto i evo kako:

Po Mariji i preko nje dolaze nam sve Božje milosti — bilo djelujuće bilo porast u posvećujućoj milosti! Sve, bez iznimke! U tolikoj mjeri — sve, da bez nje i mimo nje ne dolazi nam nijedna milost!

Iza svih prosvjetljenja, svih milosnih impulsa i nadahnuća, iza svih izljeva milosti u naše duše, stoji Marija. Ne, kao auktor, začetnik, već kao upraviteljica i djeliteljica svih milosti.

U tome se sastoji ne samo veličina već i snaga Marijinog Majčinstva i majčinskog djelovanja i utjecaja s obzirom na nas.

Ona nas kao Majka može ne samo poticati, opominjati, učiti, i činiti sve ostalo što spada na odgojiteljsko formiranje — već sve svoje odgojno djelovanje i ponukovanje može popratiti neodoljivom snagom milosti i ponukovanja Duha Svetoga, koja joj stoji na raspolaganju.

Može slomiti i najtvrđu i najoporiju, a isto tako može ojačati i najslabiju volju.

Koja Majka ima u svom majčinskom odgoju na raspolaganju toliku moć i snagu?

Niti sam veliki Pavao, kad je pisao Galaćanima — Dječice koju ponovno rađam dok se Krist u potpunosti ne oblikuje u vama — nije imao niti izdaleka u svojim rukama toliku odgojiteljsku snagu i moć! On je mogao svoje drage Galaćane opominjati, poticati, zaklinjati, moliti, kao što to čini svaki revni odgojitelj; mogao je za njih moliti, da Bog poprati njegove riječi svojim milosnim prosvjetljenjima, ali sam nije mogao popratiti svoje pouke i opomene milosnim poticajima Duha Svetoga: to jednostavno nije bilo u njegovoj moći.

Mariji su, naprotiv, kao Majci Otajstvenog Tijela Kristova i POSREDNICI SVIH MILOSTI na raspolaganju svi milosni poticaji i sva prosvjetljenja Duha Svetoga!

Je li uistinu tako?

Da, prastara je nauka i uvjerenje Crkve, natuknuta u Sv. Pismu, sadržana u crkvenoj Tradiciji, izražena i formulirana od Sv. Otaca i crkvenih Naučitelja, podržavana i isticana sa strane rimskih Prvosvećenika:

SVE MILOSTI DOLAZE LJUDIMA PO RUKAMA MARIJINIM I PREKO NJE: ONA JE POSREDNICA SVIH MILOSTI!

Sveto nam to Evanđelje daje diskretno naslutiti: u Marijinoj se nazočnosti — a to znači Isusovim djelovanjem ali preko nje — Elizabeta napunja Duhom Svetim i proriče; dijete se u njenom

majčinskom krilu čisti od grijeha Istočnog i posvećuje za budućeg Preteču; u Kani Galilejskoj Marijinim posredovanjem i na njenu molbu Isus čini prvo javno čudo: pretvara vodu u izvrsno vino!

U apostolska vremena ova je nauka tek napomenuta, podrazumijeva se. Osobito u već spominjanom paralelizmu: **Eva — Marija!**

U kasnijim vjekovima ona postaje sve jasnija i izrazitija.

Tako sv. Irenej govori o tome kako — Bog hoće da Bl. Djevica Marija bude počelo svakog dobra — omnium bonorum principium!

A oduševljeni Marijin štovatelj i pjesnik Marijine čistoće i nevinosti (Carmina nisibena) Sv. Efrem još izrazitije tvrdi kako je Marija djeliteljica svih milosti. On zanosno kliče Mariji — Od Tebe, jedine Prečiste, silazila je, silazi i silazit će, počevši već od Adama pa do konca svijeta: sva slava, sva čast i svetost nad apostole, proroke, pravednike i sve koji su ponizna srca! (Govor u počast Presvete Djevice)

Sveti ILDEFONSO upravlja Mariji slijedeće riječi — Sva dobra koja je Božje Veličanstvo nakanilo udijeliti ljudima, odlučilo je povjeriti Tvojim rukama. Tebi je, naime, povjerena sva Božja riznica i sav ures milosti!

Izjave i tvrdnje ovih i ovakvih Učitelja, crpljene iz crkvene Tradicije, nisu ostale niti su mogle ostati bez odjeka. Nauka i tvrdnja da Bog dijeli sve milosti po Mariji i da bez nje i mimo nje ne daje ljudima nikakve milosti — bilo naravnog, a pogotovo vrhunaravnog reda — postaje sve izrazitija među Naučiteljima svete Crkve.

A ovi govore o Mariji kao o Djeliteljici svih milosti služeći se raznim i različitim slikama i prispodobama.

Nazivlju je nebeskim **Vodovodom** kroz koji dotječu ljudima sve milosti. Ili, aludirajući na Otajstveno Tijelo Kristovo, kojemu je Isus Glava a vjernici udovi, nazivlju je **Mističnim vratom,** koji ne samo povezuje otajstvene udove sa Glavom — Kristom, već i kroz koji prolazi čitav milosni život od Isusa na Njegove vjernike.

Nazivlju je **Putem, Mostom, Vratima** želeći time istaći uvijek istu misao: sve milosti, svi darovi, sva dobra, osobito duhovna, dolaze od Boga po Mariji; preko njenih ruku, snagom njenog zagovora i posredovanja! Tako poimence govore:

sv. Albert Veliki, sv. Bernardo, sv. Toma a Villanova, sv. Bernardin Sienski, sv. Anselmo Kenterberijski, sv. Anastazije I. Antiohijski, sv. Efrem, sv. Sofronije, sv. Teodor Studita, sv. Epifanije,

Rikard od sv. Lovre, Rajmund Jordanus, Herman, Amadej iz Lozane i toliki drugi Naučitelji, sa svetačkom aureolom i bez nje.

U tom smislu pišu o Mariji i sveti Oci pape, napose pape posljednjih vremena. Čujmo samo neke od njihovih izjava:

Sveti papa Pio X naziva Mariju — Djeliteljicom svih darova koje nam je Isus stekao svojom smrću i svojom krvlju (Enc. »Ad diem illum«)

Istu misao, a samo malko drugačijim riječima ističe papa Benedikt XV u svojoj enciklici »Inter sodalicia«. On piše — Milosti koje smo svi primili iz riznice otkupljenja, po rukama su nam Prežalosne Djevice podijeljene!

On je ujedno i prvi ustanovio blagdan »Posrednice svih milosti« davši mogućnost Sv. kongregaciji za obrede da dade dozvolu svakom biskupu koji to zaželi da ga uvede u svoju biskupiju.

Piju XI posve je jasno i razumljivo — da sva dobra koja nam dolaze od Boga, zadobivamo po rukama Bogorodice. (Enc. »Ingravescentibus malis«).

Pio XII u svojoj poznatoj dogmatskoj enciklici o Otajstvenom Tijelu Kristovom među ostalim tvrdi da po Mariji — pritječu preobilni potoci milosti od Glave na udove Otajstvenog Tijela, i to bez prekida!

U drugoj jednoj svojoj enciklici (»Superiore anno«) piše — Bl. Djevica Marija uživa toliku moć kod Boga, toliko je moćna kod svog Jedinorođenca, da svaki koji se u nevolji njoj ne utječe — ovdje citira pjesnika Dantea — sličan je čovjeku koji bi htio letjeti bez krila!

No, najjasniji je u svojim tvrdnjama papa Lav XIII. U Enciklici »Pomoćnica kršćana« piše — Ona koja je sudjelovala u ostvarenju sakramenta otkupljenja ... (pravo je) da bude Suradnica u dijeljenju milosti koje iz njeg proizlaze ... (da bude) Posrednica Božjih darova!

A da ne bi netko pomislio, da je Marija postavljena Upraviteljicom samo jednog dijela milosti, piše on u drugoj jednoj svojoj enciklici (Octobri mense — u mjesecu listopadu) slijedeće — Ništa, upravo ništa se ne daje iz prebogate riznice milosti .. osim po Mariji!

A da se netko ne bi tome čudio, nadodaje — Tako je Bog odredio!

I sadanji papa Ivan Pavao II u svojoj najnovijoj enciklici koju piše u povijesnom trenutku, na pragu trećeg milenija, a nosi naziv »Redemptoris Mater — Majka Otkupiteljeva« naziva Mariju u br.

36 i dalje — pozivajući se na dokumente Drugog vatikanskog koncila — **Posrednicom!**

I on tvrdi da je Marijino posredništvo — a dijeljenje milosti sastavni je dio njenog posredovanja — u najužoj vezi sa njenim sveopćim Materinstvom (tj. Majka je Božja i Majka je naša).

Dakle: ne samo Djeliteljica milosti, već Djeliteljica svih milosti!

Čitamo u Knjizi Postanka kako je egipatski kralj govorio Josipu, kad ga je postavio nad svim Egiptom i povjerio mu da sakuplja i dijeli ljudima hranu — Premda sam faraon, nitko neće dići svoje ruke niti maknuti svoje noge bez tvojeg odobrenja u čitavoj zemlji egipatskoj!

Čini nam se kao da Isus ponavlja gornje riječi i govori svojoj Majci: »Premda sam ja prvi i glavni Posrednik između Boga i ljudi, nitko neće bez Tebe, Tvojeg blagoslova, pomoći i posredovanja, nogom krenuti naprijed na putu duhovnog napretka i spasenja — bez Tebe i milosti koje ćeš mu isključivo Ti dijeliti!«

POSREDNICA I U OBRATNOM PRAVCU

»Što god kaniš dati Bogu, sjeti se, da sve to daruješ po Marijinim rukama, ako ne želiš biti odbijen«

(Sv. Bernardo).

Da bismo mogli shvatiti u potpunosti i prihvatiti gornje riječi sv. Bernarda, imajmo na pameti slijedeće:

»Svak od nas ima u životu problema, jedan više drugi manje. No, najozbiljniji problem kojemu nitko ne može umaći sastoji se u tome da svi imamo posla s Bogom. Uvijek i posvuda imamo posla s Bogom!

Ova nužnost ne samo što je neophodna i izvan svake sumnje, već ona nam mora uliti i strahopoštovanje — dapače, ona je sama po sebi strašna! (Faber, Duhovna rast, slov. prijevod sa engleskog, str. 44)

Nastavlja malko dalje — »Slobodno nabrajajte Njegove poznate savršenosti; pritom se sjetite da kod njega nema ništa velika ili malena, većeg ili manjeg, već da je On sama Neizmjernost i beskonačna savršenost .... Strogo pazi na nas, jesu li naše nakane čiste ili ne ... Tražit će za sve što smo učinili ili propustili učiniti točan račun. Strogo kažnjava (grijehe) donosi sud, koji je nepromjenjiv, a opet neminovan i nepogrešiv.

Stanuje u nepristupačnom Svjetlu. Smrtni čovjek ne može ga gledati a da ne umre.

Sami veliki anđeli tresu se pred Njim i padaju ničice pred Njim na svoja lica!

Sama Bl. Djevica Marija, najveća veličina iza Boga, priklanja pred Njim u najdubljoj poniznosti svoju glavu!

Dapače, samo Presveto Isusovo Srce puno je najsvetijeg poštovanja!« (Faber, ibidem)

S ovim neizmjerno uzvišenim Bogom mi imamo urediti pitanje svojeg spasenja. Od Njega trebamo tražiti i dobiti oproštenje svojih grijeha. Preda nj moramo dolaziti dnevno: moliti Mu se, častiti Ga, štovati prinoseći Mu čast i žrtvu hvale!

Dnevno Mu moramo pristupati a da ne znamo »da li smo vrijedni Njegove ljubavi ili mržnje« (Sirah, 9.1) Ne znamo, barem sa apsolutnom sigurnošću. Ufamo se, i to čvrsto, ali ne znamo!

Pred Njim moramo »graditi svoje spasenje sa strahom i trepetom« (Filip, 2.12)

I slijedeća je misao Faberova:

»Ako se u svjetlu (neizmjernog Božjeg Veličanstva) obazremo na svoj protekli život — nemamo li razloga, da se tresemo? Ako pak mislimo na sadanje naše ponašanje — imamo li pravo biti bez straha?

Kako li nas mora potresti u dno duše uvjerenje da Bog ovog časa predobro znade kakova će biti naša sudbina u vječnosti, kakovo nas tamo čeka trpljenje ili kolika će biti naša sreća koju ćemo uživati! Već je strašno samo pomisliti na to, da sve to Bog znade unaprijed, premda Njegovo znanje ne utječe na slobodu naše volje!«

I završava gornju misao:

»Doista, ništa nas ne može ispuniti s većim strahopoštovanjem nego li je činjenica — da imamo posla s Bogom!«

Doista, strašno je i teško imati posla sa tako uzvišenim Bogom!

Kad se kajemo, da li je naše kajanje istinsko, pravo, duboko? Kad odlučujemo da ćemo se unaprijed čuvati grijeha, da ćemo se ozbiljno nastojati popraviti, tko nam jamči da je naša odluka istinita i prava?

I kad Mu pristupamo da Mu se molimo, da Mu prinesemo, kako to kaže Sv. Pismo, žrtvu hvale i časti, tko nam jamči da naše pohvale proizlaze iz čista i skrušena srca i naviru na čista usta? Da je naša molitva prožeta pobožnošću, sabranošću, doličnim strahopoštovanjem prema velikom Bogu! Da li su naše molitve Bogu mile ili su mu odurne? Tko nam to jamči?

Ne rađa li se ovdje sama po sebi potreba da se pred neizmjerno velikim i uzvišenim Bogom pojavimo u pratnji svoje nebeske Majke? Neizmjerno čiste, svete i drage Božje Majke? Najveće veličine iza Boga?!

Ne rađa li se ovdje sama po sebi potreba da po njoj i preko nje molimo oproštenje, da po njenim rukama prinosimo Bogu što

god mu želimo i kanimo dati: i kajanje, i zadovoljštinu, i svoja obećanja da ćemo se popraviti i dati naknadu za zlo koje smo počinili?

Tko toga ne bi osjetio znači da nije ozbiljno shvatio i prodro u smisao, značenje i potrebu Marijina posredovanja!

Nemojmo reći: Bog je ne samo neizmjerna strogost i uzvišenost već je on isto tako i neizmjerna dobrota, milosrđe, dapače sama ljubav! Bog je Ljubav, uvjerava nas sv. Ivan apostol.

I kad nas Isus šalje Bogu, meće nam u usta riječi — Oče naš! Ne kaže — govorite mu: Svesilni i neizmjerni i strašni Bože naš — već — Oče!

To je istina. Bog je ne samo neizmjerno Veličanstvo već je isto tako neizmjerna dobrota. Sve je u Bogu neizmjerno. I upravo stoga što je u Boga neizmjerna i ljubav i strogost i praštanje i pravda, i kažnjavanje i otpuštanje kazne — teško je nama nesavršenima pronaći zlatni srednji put kojim treba pristupati Bogu. U kolikoj se mjeri predati strahu, a u kolikoj opet ljubavi! Koliko pred Njim strepiti, a koliko opet uzdati se u Nj.

Naglasimo li u svojem pristupu k Bogu Njegovo neizrecivo Veličanstvo, moglo bi se pritom dogoditi da zaboravimo na Njegovu dobrotu. Ta mi smo — već smo to na drugom mjestu rekli — skloni da naglasujući jedno zaboravljamo, ili čak isključujemo drugo.

S druge strane stavimo li naglasak na Božju ljubav i dobrotu, moglo bi se dogoditi da izgubimo strahopočitanje prema Bogu, postanemo s Njime odveć domaći. Tada nastaje opasnost, da se u naše odnose prema Bogu ne uvuče mlakost i ne rastoči duhovnom anemičnošću čitav naš duhovni život.

Da naše molitve ne budu pune rastresenosti, služenje ili slušanje svete Mise bez poštovanja i pažnje, koja odgovara »tremendo sacrificio — Strahopočitanja vrijednoj Žrtvi!

Da naši prinosi Bogu ne postanu slični onim hromim, kljastim i bolesnim klanicama koje su nemarni Izraelci prinosili Bogu.

Postoji opasnost da upadnemo u nezdravi »optimizam spasenja pod svaku cijenu«.

Da se unatoč svojoj grešnosti, nemaru i polovičnosti ponašamo kao da imamo već u ruci ulaznicu za raj. I to osiguranu i neopozivu!

I ovdje nam je potrebna Marija. Da nas uči ići zlatnim srednjim putem kojim je i sama išla. Ne gubeći s očiju niti neizmjerno Božje Veličanstvo, niti neizrecivu Božju ljubav i dobrotu. Imala je na pameti da je miljenica Božje ljubavi, da su joj učinjene i dane »Velike stvari« ali ne zaboravljajući pritom »da joj je sve

to učinio Svesilni«. Ona će pomoći i nama da u svojem duhovnom životu, u svojem subjektivnom odnosu prema Bogu uspostavimo ravnovjesje između strahopoštovanja i ljubavi, pouzdanja i straha, koji je početak mudrosti.

A ona je za to i vrlo podesna. Njoj naime Sv. Crkva meće u usta riječi Sirahove:

»Ja sam Majka lijepe ljubavi, straha, spoznanja i svetog ufanja« (Sirah 24,24) Majka je spoznanja: pomoći će nam da Boga, koliko je to moguće ljudima, upoznamo i u svjetlu Njegove neizmjerne veličine i isto tako neizmjerne dobrote i ljubavi!

Majka ljubavi i straha: pomoći će nam da se krećemo između tih dviju, naoko suprotnih Božjih osobina, ne dopuštajući da nas neizmjerna Božja veličina satre i prestraši, a niti Njegova dobrota učini nemarnima, nepažljivima i nehajnima prema njemu.

A Isus Krist? Nije li On Posrednik između neizmjernog Božjeg Veličanstva što zastrašuje i ljubavi i dobrote koja privlači? Nije li se u Njemu i po Njemu ukazala »dobrota i čovjekoljublje Boga našega«? U onom preljubeznom liku koji očarava, u milom smiješku koji nikad više neće sići s Njegovih usana?

Da, to je istina! I bez ovog, da se tako izrazimo, stvarnog, ontološkog zbliženja između Boga i ljudi u osobi Kristovoj, nikad ne bi bio moguć niti onaj subjektivni, srdačni pristup čovjeka k Bogu. Bez Krista Posrednika ne samo što Marije Posrednice ne bi uopće bilo već bi i njeno posredovanje bilo nemoguće i nezamišljivo.

No, dok ljudi ne ostvare najnužnije preduvjete čvrstog i tijesnog povezivanja s Kristom — ne postignu nužnu čistoću savjesti — i dok ne nauče najosnovnija pravila povezivanja s Kristom — tj. živjeti u Isusovoj nazočnosti — dotle će Marija biti jedina i prava veza između Krista i čovjeka.

A kad jednom bude i uspostavljena veza između čovjeka i Krista — a po njemu i preko Njega — i s Bogom, Marija će ostati još uvijek neizrecivo korisnom vezom između Boga i čovjeka: učiniti će da ova povezanost bude i ljepša, i milija, i prisnija i srdačnija!

Marija — nebeski transformator

U želji i nastojanju da što bolje shvatimo ulogu Marije kao Božje i naše Majke i Posrednice, nadodat ćemo dosadanjim riječima, slikama i prispodobama i gornju. Neposredni povod za ovu

novu misao i sliku dao nam je prethodni natpis i prethodna tema: Posrednica i u obratnom pravcu!

Promatrajući, naime, Mariju u njenoj funkciji sveopćeg Majčinstva i posredništva, i sveg onog što smo o jednom i o drugom dosad rekli ili napisali, nameće nam se nekako sama od sebe gornja slika: Marija je doista svojevrsni nebeski transformator, jer je i njeno djelovanje i njena zadaća vrlo slična djelovanju i ulozi električnog transformatora.

Poznata nam je svima uloga i zadaća transformatora: na principu indukcije transformator pretvara struju visokog napona, nama praktično nepristupačnu i neupotrebivu, (čak i opasnu i ubitačnu) u područje niskog napona, podobnu i pristupačnu za dnevnu upotrebu: rasvjetu, grijanje i pokretanje električnih aparata.

To isto ostvarila je i Marija postavši osjenjenjem Duha Svetoga Majkom Sina Božjega, Isusa Krista:

Neizmjernoga Boga unijela je u naše ljudske dimenzije. U vrijeme i prostor. Nevidljivog i Nepristupačnog s nevidljivih i nama neizrecivo dalekih visina, dovela je među nas. U našu sredinu. U nama pristupačne pojmove u svojem je prečistom Krilu unijela neshvatljivog Boga. Prenijela ga je u naše vidno polje. Dala mu je ljudski lik (Sjetimo se sv. Augustina: oblikovala je Boga kao čovjeka!) ljudski glas, ljudski izgled i stas!

Mi sada možemo s razmjernom lakoćom na Boga misliti, gledati Ga i predočivati, s Njime najsrdačnije razgovarati, a da se pritom ne gubimo u nikakvim fantazijama, jer naše predočivanje nije stvaranje pomoću fantazije onog koga tu nema, već pomoću vjere i mašte dozivanje u pamet Onog, koji je doista među nama i u nama nazočan.

Marija je, drugim riječima, prevela Nebesku knjigu na naš jezik!

S potpunim je pravom stoga Isus jednoć rekao apostolu Filipu: Tko vidi mene, vidi Oca mojega!

No, transformator djeluje i u obratnom pravcu: niski napon pretvara u visoki, jedino podesan za prijenos električne energije na daleko. U daljinu.

To je isto učinila i još uvijek čini i Marija:

Utjelovivši u svojem prečistom Krilu Boga kao Čovjeka, omogućila nam je da se na taj način s Kristom povežemo u jedno, sveto, otajstveno ali realno Tijelo; omogućila nam je da smo s Kristom postali jedno, a time smo automatski prebačeni u područje neizrecivo, dapače neizmjerno visokog napona — u krilo Presvetog Trojstva; omogućila nam je da smo uzdignuti na neizrecivo

visoku razinu djece Božje i Božjih miljenika s pravom na nebo i nebesku radost!

A ovom našem stvarnom, ontološkom uzdizanju čitavog našeg bića u područje »visokog napona«, velike svetosti i duhovne veličine, slijedi i ono moralno tj. porast će vrijednost i našeg pouzdanja, i naše vjere i ljubavi. Vrijednost naših molitava, naših dobrih djela i naših žrtava i odricanja.

Jer u Marijinu se društvu smijemo pokazati pred neizmjernim i velikim Bogom! A i naša će dobra djela, ako ih prinesemo Bogu preko Marijinih ruku, Bog radije primati.

U njenim će se zlatnim, bogomajčinskim rukama naše slabe, često tako mlake molitve, bez žara, sabranosti i pobožnosti pozlatiti; naša će se, često tako razvodnjena pobožnost, pretvoriti u izvrsno vino kršćanske bogoljubnosti; naša će se hladna i slaba ljubav pretvoriti u živi plamen ljubavi; naša dobra djela koja prečesto tako malo nose u sebi i odrazuju na sebi Božju čast i slavu, a često su i puna sebičnosti i interesa, u Marijinim će se rukama, oplemenjena na njenom Srcu, pretvoriti u izvrsne čine bogoštovlja; naše žrtve i odricanja, koja često izgledaju većma iznuđena na silu negoli prožeta istinskim duhom dragovoljne i radosne pokore, i želje da postanemo slični Raspetome, očišćena u Marijinim rukama, i oprana njenim suzama i bolima: postat će izvrsnim djelima ljubavi, zadovoljštine i naknade.

A to i jest svrha onog što nam sugerira sv. Bernardo: — Štogod kaniš dati Bogu, sjeti se darovati sve to po Marijinim rukama, ako ne želiš biti odbijen!

Ne samo što posreduje već i štiti

I to spada u produljeno Marijino duhovno Materinstvo: štiti nas i brani kao prava Majka!

Svako dijete treba majčinu pomoć i zaštitu. Bez majke brzo bi stradalo. Pogotovo dok je još nejako i maleno. Jedan jedincati dan ne bi moglo preživjeti bez majčine skrbi, zaštite i pomoći! To smo već napomenuli. A i ovo smo rekli da to jednako vrijedi u naravnom i vrhunaravnom redu. U vrhunaravnom, dapače, i mnogo više. Pogibelji, naime, koje se isprečuju na putu duhovnog života mnogo su teže i opasnije od zemaljskih pogibelji, a njihove posljedice mnogo kobnije i tragičnije.

Sve vreba na naš život milosti: pogibelji izvana od pokvarenog svijeta, pogibelji iznutra od neurednih sklonosti. No, iza svih

stoji sotona, neprijatelj čovječji od početka. Po riječima sv. Petra apostola obilazi kao ričući lav tražeći da nas upropasti!

Marija poput prave Majke bdije nad nama. Bdije nad našim krhkim životom, nad našim zdravljem, nad svim onim što nam je potrebno za život. Nad nama i našim milima i dragima. Koliko nas je puta zaštitila od raznih nevolja i nepogoda, a da mi toga i ne znamo. Ne samo kad smo bili svjesni opasnosti i pobožno je dozivali, već i toliko puta kad nismo bili svjesni da nam prijeti pogibelj, da hodamo po rubu ponora. Pridržala nam je ruku!

Još više: bdije nad našim dušama. Čuva nas od grijeha; bdije nad nama da ne dođe u pitanje naše vječno spasenje.

A Marija nas i hoće i može zaštititi. Ona je Mulier fortis — jaka Žena! Jača je od čitavog pakla. Pred njom strepi sotona, uvjeravaju nas sveti Oci. Na raspolaganju joj stoje bezbrojne čete anđela.

Već je prastara Crkva vjerovala u Marijinu pomoć i zaštitu. O toj nam vjeri svjedoči poznata molitva — Pod tvoju se obranu utječemo — koja se pojavljuje negdje između II i III stoljeća. U njoj, među ostalim, moli Crkva: »... Ne odbij naše molbe u potrebama našim, već nas od svih pogibelji uvijek oslobađaj... Djevice slavna i blagoslovljena ...!«

Crkva ide još dalje, te na usta svojeg učiteljstva (Benedikta XV, Pija XII) oslanjajući se na crkvenu tradiciju, Svete Oce i duhovne Naučitelje, tvrdi da je iskreno štovanje Blažene Djevice Marije, uz vršenje Božjih zapovijedi i izbjegavanje grijeha, uz štovanje Presvetog Srca Isusova (pobožnost Devet prvih petaka) znak Božjeg predodređenja. Nitko naime nezna bez posebne Božje objave, da li je predodređen za nebo, uči Tridentski koncil No, postoje znakovi predodređenja: dobra djela i zagovor i zaštita svetaca, u prvom redu Marije. Naravno, radi se o stanovitoj moralnoj sigurnosti. Isto tako kao, što se radi samo o moralnoj sigurnosti spasenja kod onih koji su obavili pobožnost Devet prvih petaka. Tako pobožnost napram Blažene Djevice Marije unosi u duše vjernika, osobito onih koje pitanje predodređenja ispunja tjeskobom i neizvjesnošću, više jasnoće, mira i pouzdanja.

Dapače, Sveti Oci, crkveni Naučitelji idu još dalje, te pobožnost naspram Bl. Djevice Marije proglašuju ne samo znakom predodređenja već i preduvjetom spasenja. Ne apsolutnim, već uvjetovanim odlukom Kristovom.

A za potvrdu i jedne i druge teze pozivaju se crkveni Naučitelji i na riječi prvotnog evanđelja kao i na mnoge druge tekstove sv. Pisma koje Crkva u doslovnom ili adaptiranom, prilagođenom, smislu primjenjuje na Mariju. Tako na pr. slijedeće riječi

iz Izreka: »Jer tko nalazi mene, nalazi život i stječe milost od Gospodina! A tko se ogriješi o mene, šteti duši svojoj; svi koji mene mrze ljube smrt.« (Izr. 8.34.—36.)

Uostalom, zar ovo ne proizlazi iz svega onog što znademo i vjerujemo o Mariji?

Majka je Božja i naša! Posrednica je svih milosti. Ne znači li to: držati se njenog majčinskog skuta, njenog majčinskog Krila, znači biti siguran za svoje spasenje?!

Naprotiv, bježati od nje, zaobilaziti je, ne znači li zaobilaziti Boga, zaobilaziti Njegove milosti i dovoditi u pitanje samo spasenje? Ili kako je rekao, vidjeli smo, Pio XII, citirajući Dantea, — htjeti letjeti bez krila?

No, ako, unatoč njenoj majčinskoj i djelotvornoj brizi, netko ide krivim putem i ugrožava time svoje spasenje, kriv je sam. Vlastitom se, naime, krivnjom oteo iz njenog majčinskog Krila, iskliznuo iz njenog zagrljaja i pošao krivim putem.

Doznajemo od sv. Bernarda — da niti takove odbjegle sinove Marija ne napušta; da ih traži, zove, opominje i da ne miruje dok ih ne pomiri sa svojim Sinom i ponovno ne zagrli na svojem Srcu!

No, to može vrijediti samo za one, koji su pali iz slabosti; koji se zbog toga i kaju, i mole, i bore i nastoje izvući iz zagrljaja grijeha. Ne vrijedi naprotiv za one koji svjesno i dragovoljno griješe, a ništa ne poduzimaju da se oslobode od grijeha i raskinu sa grešnom prigodom. Kojima je, na brzu ruku izmoljena jedna ili druga Zdravomarija, samo pokriće za grijeh i podržava u njima lažnu nadu, da će ih ipak konačno Marija spasiti, kad se jednoć dosita naužiju grešnih radosti.

Ako se netko i među takovima svemožnim zagovorom Marijinim spasi, neće time opovrći tvrdnju da oni redovito nemaju pravo računati niti na Isusovo, niti na Marijino milosrđe. Bit će to iznimka koja samo potvrđuje pravilo!

No, pazimo! Iznimka uvijek ostaje iznimkom i nakad ne postaje pravilom!

Ne samo štiti već i odgaja

Ako duhovno odgajati znači upravljati čitavim duhovnim sazrijevanjem i usmjeravati ga snažno prema određenom i zacrtanom cilju — u našem slučaju, prema Kristu i Njegovoj posvemašnjoj ljubavi i predanju — onda je Marija u punom smislu riječi

i naša Odgojiteljica, a duhovno njeno odgajanje sastavni dio njenog svetog majčinstva.

U stvari, mi smo već i govorili o Mariji kao našoj odgojiteljici. A to je bilo onda, kad smo rekli i napisali, da nas ona duhovno formira i ponovno rađa — dok se Krist u nama u potpunosti ne oblikuje. Tako smo tada pisali.

I to smo napomenuli: ima u ruci nadasve djelotvorna sredstva, kojih nijedan drugi odgojitelj nema na raspolaganju: raspolaže milošću posvećujućom i djelujućom. Sredstva, kojih nije imao na raspolaganju ni sam sv. Pavao od kojeg i potječe misao o ponovnom i opetovanom duhovnom rađanju.

Ovdje želimo sliku Marije kao naše Majke i odgojiteljice samo nadopuniti. Reći da ona posjeduje i druga sredstva našeg odgoja osim milosnih prosvjetljenja.

Tu su: opomene, pouke, poticaji pa i upozorenja na kaznu koja bi nas mogla zateći ako ne slušamo. Tim spasonosnim sredstvima služe se svi odgojitelji — pa i Marija!

A sve to ona vrši u svojem marijanskom bogoslužju, na usta Crkve i njenih službenika koji prenašaju ljudima njene misli i njene pouke; služi se ona pritom i riječima Sv. Pisma — bilo u doslovnom bilo u adaptiranom smislu.

Čujmo slijedeću takovu Marijinu poruku, poticaj i pouku:

»Tako, djeco, poslušajte me! Blago onima koji čuvaju moje putove. Poslušajte (moju) pouku da stečete mudrost, i nemojte je odbaciti. Blago čovjeku koji me sluša i bdi na mojim vratima svaki dan!« (Izr. 8.32)

A takovih nam pouka Marija daje, kroz crkvenu liturgiju, mnogo puta u godini.

Kad smatra za potrebno, ona će se i vidljivo ukazati, da nas pouči, potakne ili opomene. Neće ona pritom ništa novo objaviti. Samo će nas podsjetiti na istine koje smo zaboravili, a koje su vrlo važne bilo za naš duhovni napredak, naše spasenje ili naš mir. Pojedinačni, ili čitavog svijeta.

Podsjetit će nas na ljepotu milosti kojoj smo se prestali diviti, na radost raja za kojim smo prestali čeznuti, zaslijepljeni lažnim radostima ovog svijeta. Na pakao i njegove muke na koje smo počeli sve više i više zaboravljati i sve ih se manje bojati.

Pokazat će se sa svetom krunicom u ruci i potaći nas da je redovito molimo. Krunica ima, reći će nam po Luciji, riješiti sva naša pitanja i probleme: i političke, i socijalne, i ekonomske, i sve ostale.

Jednom riječju: u svim tim ukazanjima nastupa kao prava Majka i savršena odgojiteljica!

No, ona odgaja ne samo milostima koje joj stoje na raspolaganju; ne samo riječima, opomenama, upozorenjima i poticajima. I ne samo kad se ukazuje. Odgaja čitavim svojim Bićem, cijelom svojom pojavom. Odgaja svojom čistoćom i nevinošću, koja nadvisuje anđeosku; bjelinom svoje nevine duše; svojom dubokom poniznošću. Oduševljava i povlači sa sobom blještavilom i puninom svoje milosti.

Poznata je izreka: Riječi zvuče, primjeri vuku! To vrijedi i za Mariju. I to u njenom slučaju najvećma iza Isusa. Povlači neodoljivom snagom svoju duhovnu djecu Isusu govoreći im: Njega ljubimo, Njega slijedimo!

Nemoguće je živjeti u blizini i nazočnosti ovako svete Majke i Djevice, s njome se družiti u svetoj marijanskoj liturgiji kroz cijelu godinu, a u molitvi svakog dana, i u isto vrijeme biti daleko od nje i njenog majčinskog duha. Daleko od njenih misli i osjećaja.

Družeći se s njome u molitvi i pobožnom razmišljanju nužno postajemo i mi njoj sve sličniji, sve više Marijini i marijanski. Duša nam postaje nevinija, srce čistije, pogled bezazleniji.

Tako se na mnogo stvarniji način obistinjuje Pavlova riječ — Dječice, koju ponovno rađam dok se Krist u potpunosti ne oblikuje u vama!

Ono što smo rekli za Isusa, Euharistijsko Sunce, vrijedi i za Mariju: već time što je tu, nazočna u Crkvi, među vjernicima, ona i svijetli i grije, a i potiče i djeluje!

MAJKA U POTPUNOSTI!

Čini nam se da ne bismo u cijelosti spomenuli Marijinu majčinsku brigu i nastojanje oko našeg duhovnog rasta, ako se ne bismo dotakli i ove Marijine zadaće i uloge, najuže povezane sa njenim majčinstvom: Marija nas kao prava i brižljiva majka i — hrani! Naravno, duhovno i po Kristu! Pritom ne mislimo samo na milosna prosvjetljenja i nadahnuća koja nam dolaze od nje i po njoj, djeliteljici svih milosti; ne samo na predivan i snažan primjer kojim neodoljivo na nas djeluje — već i na najsavršeniju duhovnu hranu, presvetu Euharistiju!

Da bismo mogli ovo dokazati, moramo promotriti najužu vezu koja postoji između presvete Euharistije i Marije.

S kojeg god gledišta promatrali presvetu Euharistiju — bilo kao sakramenat stvarne Isusove nazočnosti među nama, ili kao novozavjetnu euharistijsku Žrtvu, svetu Misu, ili kao našu duhovnu hranu, svetu Pričest — svuda se susrećemo s Marijom.

Presveta je naime Euharistija Tijelo i Krv Kristova — to jest Krist — nazočan među nama pod prilikama kruha i vina.

Sveta je Misa euharistijska novozavjetna Žrtva u kojoj se na nekrvni, mistični, otajstveni način, ali time ne manje realan, obnavlja Kalvarijska Žrtva, prinosi i žrtvjuje Isusovo presveto Tijelo i izlijeva Njegova predragocjena Krv na naše duše.

Sveta je Pričest, nadalje, Tijelo i Krv Kristova, koja se daje pod prilikama kruha i vina našim dušama za hranu.

Kao daljnju polaznu točku našeg razmišljanja uzmimo riječi sv. Augustina: Caro enim Jesu — caro Mariae! To znači: Tijelo je Kristovo — tijelo Marijino!

Je li to istina?

Da, od Boga objavljena istina, da je Isusovo Tijelo uzeto od prečistog Marijinog tijela, da Isusovim žilama teče krv Marijina!

Svaka druga majka dijeli svoje majčinstvo s očinstvom svog djeteta. Njeno dijete jednako je i dijete očevo. Marija je isključiva majka Isusova. Začela Ga je po Duhu Svetome, bez sudjelovanja bilo kojeg čovjeka.

Prema tome istina je što piše sv. Augustin, da je tijelo Isusovo — u stvari tijelo Marijino. Mi samo nadodajemo: isključivo Marijino!

S ovim mislima pristupimo Svetohraništu: tu se susrećemo sa nazočnim Kristom. Direktno s Kristom, indirektno s Marijom. Jer: Tijelo Kristovo, tijelo je Marijino!

Prisustvujmo pobožno svetoj Misi, mističnoj, ali stvarnoj obnovi Kalvarije. Tu se prinosi Tijelo Kristovo za naše spasenje; na naše duše kaplje i po njima teče Krv Kristova — direktno Kristova, indirektno Marijina. Jer, ponovimo, Tijelo Kristovo — tijelo je Marijino!

A sada dolazi ono najdivnije:

Pristupamo sv. Pričesti. Blagujemo presveto Isusovo Tijelo i pijemo Njegovu predragocjenu Krv. Sjedinjujemo se najuže s Kristom. Ali ne zaboravimo niti ovog puta reći: direktno se sjedinjujemo s Kristom, a indirektno — usuđujemo se reći — u Kristu i po Kristu — s Marijom! Ta Tijelo je Isusovo — tijelo Marijino!

Koje su i kakove posljedice ovog sjedinjenja?

Ako sudjelujemo s Kristom, ne stavljamo zapreke Njegovom djelovanju, ne pričešćujemo se samo sakramentalno već i duhovno; otvaramo Isusu svu svoju dušu, posvećujemo Mu svu svoju pažnju, dajemo Mu na raspolaganje sve svoje srce — tada se polako, ali stvarno pretvaramo u Krista. Postajemo drugi Krist. Živimo po Njemu i radi Njega.

No, mi ćemo i ovdje biti dosljedni te ustvrditi: direktno se preobrazujemo u Krista, a indirektno u Mariju. Direktno prelazi u nas dobrota Isusova, Njegova ljubav, Njegova poniznost, krotkost, blagost; jednom riječju: Njegova ćud, a indirektno dobrota, ljubav, blagost, ćud Marijina. Jer: Tijelo je Isusovo — tijelo Marijino. Tijelo Isusovo po svemu svetom i plemenitom što je kao Čovjek baštinio od Marije.

Tvrdeći sve ovo imamo uvijek na pameti da se svuda uz Isusa pojavljuje i Marija: uz prisutnog Isusa, prisutna je i Marija. Gdje djeluje Isus, po Njemu djeluje i Marija. Oni su nerazdruživi. To smo već mnogo puta napomenuli i naglasili.

Marija u Isusu i po Njemu prodire i zadire u sve pore Mističnog Tijela Kristova. I svake pojedine duše. A sve: snagom svojeg Bogomajčinstva.

I slijedeće smo pitanje postavili već sebi, koje ćemo i ovdje ponoviti: da li je sve to Krist imao na pameti kad je odlučio da li je sve to Krist imao na pameti kad je odlučio da se utjelovi pod prečistim Srcem Marijinim? Da postane u punom smislu riječi i neopozivo Marijinim Sinom?

Da, predobro je sve to znao i imao na pameti! Pa se unatoč tome odlučio za ovo i ovakovo utjelovljenje? Da dođe na svijet »rođen od Žene«, navezan na nju i pun obveza prema njoj? Da, upravo tako! I nije se nikad zbog toga pokajao (izražavamo se na ljudski način)? Ne, nikad se nije pokajao, dapače neizrecivo Ga veseli što se tako tijesno povezao s Marijom i što će je uvijek i na svakom mjestu susretati uza se!

I ne samo što to veseli Isusa, već i nas: raduje nas što se s Marijom susrećemo na svakom koraku svojeg duhovnog života, pa i kod Euharistijskog stola; što ju i tu susrećemo i to kao Majku koja nas hrani!

Poznata je crkvena uzrečica: Per Mariam — ad Jesum: po Mariji k **Isusu!**

U presvetoj Euharistiji, napose sv. Pričesti, čini nam se da se odvija obratan proces: po Isusu dolazimo do Marije. Ali ne u tom smislu, kao da bi ovo povezivanje s Marijom preko Isusa bilo konačni cilj naše duhovnosti (u tom bi nas slučaju »krala« Isusu) već u tom smislu: da se povezani s Marijom po Isusu, ponovno vraćamo Kristu obogaćeni i Marijinom dobrotom i prožeti i njenom ljubavlju! Marijino i Isusovo djelovanje rezultira istim učinkom: oplemenjivanejm naše nutrine i žarkom ljubavlju prema Bogu! Dvije komponente, a jedna jedinstvena rezultanta — tješnje povezivanje s Bogom!

Imajući na umu ovo uzajamno, recipročno djelovanje, ništa nas ne čudi niti smije čuditi što svi oni koji se pobožno pričešćuju osjećaju sve veću ljubav i simpatiju, ne samo za Isusa, već i za Mariju. Pojava po sebi vrlo razumljiva: Isus u svetoj Pričesti unosi u nas ne samo »elemente« svojeg svetog Bića već i Marijinog. Ne samo svoje duhovne »gene«, već i Marijine! Uostalom, oni su isti.

Mnogi su sveci imali divan običaj, koji i nama toplo preporučuju: Prije svete mise, odnosno sv. Pričesti, srdačno bi molili Mariju, da ih pripravi za što dostojnije primanje svete Euharistije. Isto su je tako molili iza svete Pričesti da im pomogne dostojno zahvaljivati za veliku milost euharistijskog blagovanja.

Ne krije li se iza ove pobožne prakse njihovo čvrsto uvjerenje da postoji najuža veza između Marije i Presvete Euharis-

tije? Da je ona brižljiva Majka koja nas kao prava majka ne samo štiti, brani, odgaja, već i hrani!

Hrani presvetom Euharistijom!

Nasljedujmo ih!

Majka — do kraja!

U naravnom redu, što djeca većma rastu i postaju zrelijima, to im je majka manje potrebna. Dapače, dolazi vrijeme kad su oni potrebni svojoj ostarjeloj i iznemogloj majci.

U vrhunaravnom redu, redu milosti, nije tako: u duhovnom nam je pogledu majka uvijek potrebna, jer u vrhunaravnom redu treba uvijek i neprekidno rasti, uvijek se usavršavati, napredovati, dozrijevati sve više i više. Dapače, ne napredovati značilo bi odmah nazadovati.

Od nas već citirani konvertit s anglikanizma i oratorijanac sv. Filipa, Faber, piše u svojoj knjizi »Duhovni rast« pod naslovom — Naše normalno stanje — slijedeće:

»Svaka stvar na ovom svijetu ima svoj početak i svoj svršetak, a u sredini nalazi se njeno normalno stanje. Upravo ovo srednje ili »normalno« stanje neke stvari nam otkriva: što i kakova je dotična stvar, jer iznaša njenu bit kao i ideju koja ju oblikuje i usmjerava. Što se tiče pojava duhovnog života, izgleda da ovo pravilo ne vrijedi. Jer već na prvi pogled nam izgleda da u duhovnom životu uopće nema normalnog stanja, jer se on pokazuje kao neprekidno napredovanje, neprekidno neko zbivanje koje nas nikad ne zadovoljava. Dapače, razočaralo bi nas, kad bi duhovni život (ovdje na zemlji) postigao svoju najvišu točku (ušao u svoje »normalno«, redovito stanje)! Bilo bi, naime, uvijek daleko od onog, što mi s pravom i punim opravdanjem očekujemo!«

On nadalje tvrdi da u svojem dunovnom nastojanju najvećma i vremena i energije moramo posvetiti, ustvari, samoi pripravi za duhovni život.

U vezi sa svojom tvrdnjom on pravilno primjećuje, kako svaka asketska knjiga počinje ispočetka, nalikuje na proučavanje »Autokarte« tj. upoznavanju terena kojim put ide kao i cilja do kojeg treba da dođe.

Želimo protumačiti auktorovu misao: Svaka asketska knjiga počinje sa **čišćenjem** tj. prvom fazom duhovnog života, nastavlja sa putem **prosvjetljenja,** da bi završila **sjedinjenjem!** Ovo bi treće imalo biti »normalno« stanje duhovnog života. No, tko do njega dolazi na ovom svijetu? Možda samo sveci i to oni »najveći«?

Većina nas stići će do tog stanja tek u nebu, pošto budemo temeljito očišćeni od svojeg neumrtvljenog »ja« u čistilištu.

Evo nadalje auktorove misli u slobodnoj parafrazi:

Iskustvo svetaca nam pokazuje kako se u duhovnom životu sve neprekidno mijenja, zbiva se neprekidna izmjena svjetlosti i sjene; pozornica na kojoj se odvija duhovno zbivanje svakog je časa drugačija, izgleda kao da u duhovnim zbivanjima nema nekog stalnog pravila, sve nas iznenađuje, sve bježi i čini nam se često da se jedno stanje protivi drugom u tolikoj mjeri, te nam je teško doći do nekih čvrstih i uvjerljivih zaključaka.

Slijedimo dalje auktorovu misao:

Duhovni život ne izgleda nam kao sintetičan, jedinstven, zaokružen pogled na sva duhovna događanja, slično pogledu iz »ptičje perspektive« kako to zovu, ili pogledu iz aviona (danas bi to bila snimka iz Skylaba) koji bi nam dao cjelovit uvid cijelog duhovnog zbivanja i stanja, već nam većma liči na mučno i tegobno putovanje i probijanje kroz nepoznati kraj i teren koji nam se malo-pomalo otkriva; a naša spoznaja umjesto da sliči jedinstvenom i zaokruženom pogledu u sve duhovno, izgleda i naliči većma šarenom mozaiku, složenom od pojedinačnih kamenčića, koji pruža više ili manje nejasnu i mutnu sliku. Ili barem nepotpunu.

No, razmišlja nadalje Faber, unatoč tome što u duhovnom životu nema nekog redovitog, ili kako on kaže, normalnog stanja, ipak priznaje da se u duhovnim zbivanjima pojavljuju neke pojave, koje uza svu nestabilnost i promijenjivost stanja u duh. životu možemo nazvati redovitima, »normalnima«. On ih svodi na troje: na život teške borbe, na pojave duhovne zamorenosti kao i na kratke predahe mira.[1]

Dotle smo slijedili Fabera, a sad ga napuštamo, ili još bolje nadopunjujemo, prelazeći na »naš teren«:

Kao redovitu, normalnu pojavu u, inače promjenljivom stanju duhovnog života i duhovnih zbivanja, zapažamo i apsolutnu i doživotnu potrebu duhovne Majke — Marije!

---

[1] Osobito je važno stanje trajne borbe. Ako nje nema, vjerojatnije je da je slomljen onaj koji se bori, negoli znak da je definitivno otjeran napadač.

A spomenuli smo i razlog: što naš duhovni život nije svršen, gotov čin već neprekidno jedno duhovno zbivanje, ostvarivanje i sazrijevanje.

Kada će, prema tome, završiti Marijina briga za nas? Našom smrću i odlaskom s ovog svijeta? Ne, niti tada! Ona će i poslije naše smrti voditi o nama brigu u konačnom stadiju našeg duhovnog sazrijevanja i usavršavanja — u Čistilištu!

Tamo, u Čistilištu mi ćemo ostvariti konačni cilj svojeg duhovnog života, svoje posvemašnje usavršenje u ljubavi i ostvariti nužne preduvjete za sjedinjenje s Bogom — umrijeti posvema sebi, da bismo živjeli jedino i isključivo Bogu. Nećemo u čistilištu više rasti u svetosti, u zaslugama, povećavati milost posvećujuću. Ova mogućnost završava časom smrti. No, rast ćemo u ljubavi. U onoj svetoj, čistoj, posvemašnjoj, Božanskoj ljubavi: ostvarit ćemo zapovijed Kristovu — Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom misli svojom! A u tome se i sastoji pojam kršćanske savršenosti: ona stoji, raste ili pada sa ljubavlju prema Bogu!

To nas doduše plaši, jer teške su čistilišne muke. Uzimajući ih globalno, teže nego zemaljske. To nas plaši, ali to nas i tješi: čistilište je, naime, naša posljednja i jedina šansa, da postignemo normalno, redovito stanje svojeg duhovnog života: da se sjedinimo s Bogom! A Marija nas neće zaboraviti niti na toj posljednjoj etapi našeg duhovnog dozrijevanja — u čistilištu. Dolazit će k nama, tješiti nas, a svojim će zagovorom i svojim velikim zaslugama nastojati uskoriti naše očišćenje i usavršenje u ljubavi.

I tamo će ona biti još uvijek naša Posrednica, naša Majka! O tome, da Marija dolazi često u čistilište, tješi svoju duhovnu djecu, pomaže im da se čistilišta oslobode što prije, govore nam mnoge privatne, vrlo ozbiljne i pouzdane objave. A mi ih prihvaćamo jer to i odgovara Mariji, njenoj majčinskoj ljubavi, njenom svetom Majčinstvu uopće.

Iz spomenutog slijedi: Marijina majčinska briga i zauzimanje za nas prestat će danom i časom našeg ulaska u raj. Kad nas zagrli na vratima raja. Tada nam više Marija neće biti potrebna.

Moramo se ispraviti: Zar nam Marija u času kad uđemo u raj neće doista više biti potrebna?

Neće nam biti potrebna kao Posrednica, kao Djeliteljica milosti, kao Zagovornica, Zaštitnica, Odgojiteljica, ali će nam ipak biti i nadalje potrebna. Kako i u kojem smislu?

Da uz Isusa bude naša velika radost i sreća u nebu. Čini nam se — i ovdje se izražavamo po ljudski — da nam raj bez Marije ne bi bio tako lijep kao što će nam biti i uz Nju.

I još nešto: Kao što nebo i sve rajsko uživanje nije isbrisalo iz Marijina Srca majčinske osjećaje ljubavi prema nama, tako neće raj izbrisati niti iz naših duša osjećaje djetinje ljubavi i odanosti prema Mariji. Dapače, raj će ih samo potencirati. Zbog tog će nam razloga Marija biti potrebna na nebu: da bismo imali pred kog izlijevati osjećaje svoje sinovske ljubavi! Izlijevati ih i uslijed tog doživljavati nebo još — ljepšim!

A ovdje na zemlji?

Prepustimo se punim povjerenjem njenoj majčinskoj brizi i ljubavi! Ne izmičimo njenom uzvišenom i djelotvornom Majčinstvu! Životom i djelima pokazujmo se dostojnim sinovima i kćerima tako uzvišene i svete Majke!

Majka Crkve

Što smo na prethodnim stranicama rekli i napisali za pojedine udove Kristovog Otajstvenog Tijela, to vrijedi i za Crkvu kao takovu. Crkvi Kristovoj potrebna je Majka. Potrebno joj je toplo majčinsko Krilo. Potrebno joj je majčinsko Srce koje će širiti toplinu i ljubav po čitavoj otajstvenoj Zajednici.

Stoga je bilo Božansko nadahnuće, kad je papa Pavao VI nenajavljen ušao u koncilijarnu aulu Drugog vatikanskog koncila i proglasio Mariju — Majkom Crkve!

Crkva bi se bez Marije sledila. A to se upravo i dogodilo protestantima. Jedan od njih, Jungnickel, to iskreno i priznaje:

»Evangelička crkva — piše on — umire od hladnoće. Treba joj Majka — Marija!«

Pa da! Kad nema majke u kući, djeca se žalosno povlače po kutovima. Sva eventualna očinska ljubav i pažnja ne može nadoknaditi majku. Može očinska dobrota ublažiti nedostatak, ali nikad posvema nadomjestiti.

Takovima nas je Bog stvorio!

DVA RAZMATRANJA O MARIJINOM DJELOTVORNOM MAJČINSTVU

Sve što smo rekli o Marijinom majčinstvu s obzirom na nas, potkrijepit ćemo sa dva razmatranja u kojima dolazi do izražaja Marijina majčinska briga za nas. Oba na temelju Sv. Pisma.

U prvom ćemo promatrati Mariju na piru u Kani Galilejskoj. Tu ćemo je vidjeti ne samo u svjetlu njene majčinske brige i zauzimanja za nevoljne, već i u snazi — sv. Bonaventura bi rekao u »molećem svemogućstvu« — njenog zagovora. Njenog posredovanja.

Drugo ćemo razmatranje obaviti na temelju knjige Izreka, gl. 31 10. redak i slijedeći, gdje nadahnuti pisac ocrtava ideal skrbne i brižljive Majke. Vidjet ćemo pritom kako je Marija potpuno ostvarenje predivnog tog ideala.

Marija na piru u Kani!

Sjetimo se događaja iz Kane Galilejske! Zaslužuje da mu u našim marijanskim razmatranjima posvetimo posebnu pažnju i to upravo sada i na ovom mjestu!

Obično se kaže da u tom događaju dolazi do izražaja, s jedne strane Marijina neizreciva dobrota i sućut prema nevoljnima, a s druge strane neograničena moć njenog zagovora. To je istina, i vjerojatno se upravo na ovom događaju nadahnuo sveti Bonaventura kad je za Mariju rekao da je moleća svemožnost!

No, mi nadodajemo još i slijedeće:

Vjerujemo da u događaju u Kani dolazi do izražaja i Isusovo više ili manje diskretno upozorenje, upravo onakovo kako ga

je formulirao sv. Bernardo: Ne dolazite mi s nikakovim molbama, bilo duhovnim, bilo materijalnim, mimo Moje i vaše Majke, ako ne želite biti odbijeni!

Prijeđimo sada na sam događaj:

U Kani Galilejskoj je pir, svadba. A na pir su mladenci pozvali Mariju, Isusa i njegove prve učenike. Kamo sreće, kad bi na svim našim kršćanskim svadbama bila (nevidljivo, ali stvarno) nazočna ova dva presveta Bića: Isus i Marija! Tada bi bilo i više blagoslova u našim obiteljima!

Najednoć Marija zapaža zabrinutost na licima svojih domaćina: vidi kako nešto međusobno s povjerljivošću šapuću. Njenom majčinskom oku nije to moglo umaći. Brzo i doznaje o čemu se radi: domaćinu je ponestalo vina! A vino, ako ga se razumno i umjereno upotrebljava, potrebno je i korisno na jednom piru. Stoga je bez njega nemoguće zamisliti svadbu, osobito u vinorodnim krajevima. Uostalom, i Sv. Pismo kaže da »vino razveseljuje srce čovječje«!

Tiho, nezamoljena, diže se sa svojeg mjesta i pristupa Isusu. Šapne mu na uho samo dvije riječi — Vina nemaju!

Marija predobro znade da Isus nema novaca kojima bi kupio i poklonio vino mladencima. Očigledno računa na Isusovu čudotvornu moć!

Nije nam poznato, da li je Isus već ranije učinio koje čudo i čudom pritekao nekom nevoljniku u pomoć — ovo čudo u Kani bilo je prvo javno čudo! No, bilo što bilo, Marija nije nikad zaboravila tko i što je Isus! Kako Ga je na čudesan način i začela i bez povrede djevičanstva i bez boli rodila! Ona se predobro sjeća i betlehemske rasvijetljene noći, i anđeoskog pjeva, i anđela i pastira, i zvijezde neobična sjaja, i mudraca koji su slijedeći je došli izdaleka da Mu se poklone! Ona je dobro znala da je Isus Sin Svevišnjega! Zato pristupa k Isusu, zato s pouzdanjem od Njega očekuje pomoć računajući na Njegovu svemogućnost.

Kolika dobrota u Marije! Nevjerujemo da je ikad od Isusa na čudesan način tražila pomoć kad se sama našla u nevolji, možda i težoj od ove u Kani!

Znamo sigurno da nije tražila da Bog na čudesan način spasava svog Jedinca od ruke Herodove, umjesto da ona i Josip moraju bježati ispred okrutnog tiranina, i to u noći, usred zime, u daleki i nepoznati Egipat!

No, kad je u pitanju bližnji, ona moli intervenciju Isusova svemogućstva.

A Isusov odgovor? Upravo nas iznenađuje kako zvuči oštro i strogo!

— Ženo, što ja imam s Tobom? Ili — Ženo, što se to tiče mene i Tebe? Ili (možda najblaži prijevod iz aramejskog jezika) — Ženo, što želiš od mene u ovoj stvari? Još nije došao moj čas!

Različiti prevodioci sv. Evanđelja i komentatori — vjerojatno u želji da pogode duh aramejskog jezika u kojem su riječi Isusove bile izrečene i ublaže prividnu oštrinu samog govora — različito ih, kako vidimo, prevode.

No, unatoč svemu tome riječi ostaju oštre, a Isusova nakana jasna: On ne želi učiniti ono, što ona traži! Ne želi (ne, neće!) učiniti, jer još nije došao Njegov čas.

Međutim će ipak udovoljiti Marijinoj molbi i želji, kako je vidljivo iz svega onog što je uslijedilo.

Čemu onda ovaj i ovakav Isusov odgovor? Jasno je: želi pokazati da On svojoj Majci ne može ništa odbiti! Ne može, a mi nadodajemo: i ne smije! Da nam to pokaže i na to nas — doduše diskretno, ali ipak dovoljno jasno — upozori!

Marija se niti najmanje nije iznenadila Isusovom oštrom odgovoru, a još manje se zbog njega ražalostila ili uvrijedila. Predobro je poznavala Isusa, a da bi posumnjala u Njegovu neizrecivu dobrotu i ljubav. Pa i sada kad je naišla na strogi Isusov odgovor.

Koliki poticaj i nama da ne posumnjamo u Isusa i Njegovu neizrecivu dobrotu, pa niti onda kad nas odmah ne usliša, ili nas usliša drugačije negoli smo mi molili i željeli!

I ne samo što se Marija nije uvrijedila ili ražalostila, već nije niti posumnjala u to, da će je ipak Isus uslišati. Pročitala je ona to na Isusovom licu i u Njegovom pogledu, dapače direktno u Njegovom Srcu — nisu li i mnogi sveci čitali u dušama?

A da nije doista niti časak posumnjala, pokazuje daljnji Marijin postupak i riječi koje je uputila kućnoj posluzi — Što god vam reče, učinite!

Bože moj, kolikog li pouzdanja, a isto tako kolike li svijesti da je Majka samog utjelovljenog Boga kome kao predobrom Sinu dolikuje da usliša svoju Majku!

Tako je i bilo: Isus doziva k sebi poslužitelje i zapovijeda im da šest kamenih posuda napune s vodom. A kad su već odlazili da izvrše zapovijed, ne zaboravlja im prikričati — Ali do vrha!

A kad su sve učinili kako im je bilo naloženo, nadodaje — A sada zagrabite i nosite stoloravnatelju!

Događaj nije izmakao nikome od prisutnih. Svi su oduševljeni, zadivljeni vrsnoćom vina koje je nastalo od vode!

Analizirajmo malko ovaj čudesan događaj. Premnogo toga u sebi krije! Mnogo nam i vrlo riječito govori!

Marija zapaža nevolju ukućana i nezamoljena priskače u pomoć!

Kao duhovna naša Majka predobro zapaža i znade sve naše, napose duhovne, nevolje i potrebe!

Priskače nam u pomoć, pa i nezamoljena. Zacijelo je to i učinila na stotine i stotine puta, a da toga mi i ne znamo. Vidjet ćemo to jednoć u **vječnosti!**

Koliko li će većma priteći u pomoć, kad je žarko i vruće zamolimo i zazivamo!

Tolika nas Marijina briga ohrabruje!

Pođimo još dalje: Marija priskače u pomoć kad **mladencima** ponestaje vina. Da je ponestalo hrane, bila bi nam nekako razumljivija Marijina intervencija! No, ona posreduje kod nestajanja vina! Nekima je Marijina intervencija u pitanju vina, vrlo jasna. Kažu da je ponestajanje vina na piru isto tako kritičan događaj kao kad u kazalištu u času najnapetije radnje nestaje svjetla na pozornici!

Može biti, no nas ipak Marijino razumijevanje neprilike ukućana, kad je ponestalo vina i njena odluka da im pomogne, zadivljuje!

I ne samo što nas zadivljuje, već nas i ohrabruje: koliko će se, naime, većma zauzeti za nas u daleko važnijim stvarima, i u daleko sudbonosnijim pitanjima nego što je bilo nestajanje vina u Kani!

Kad nam ponestaje duhovne snage u teškoj, sudbonosnoj, životnoj borbi sa tijelom, svijetom i sotonom!

Kad se tmasti oblaci stanu nadvijati nad obzorjem naše duše!

Ako strah i očaj zaprijete da nas duhovno slome!

Ako u nama započne slabiti vjera, kolebati pouzdanje, gasiti se ljubav!

Kad nam iz duše počne nestati mir, duhovna radost i vedrina!

Zar će ona, tako skrbna i brižljiva, ostati prema svemu tome indiferentna, nezainteresirana?

Ona koja je tako brzo uočila nevolju mladenaca u Kani i priskočila im u pomoć nezamoljena! Priskočila u pomoć u pitanju vina, samo da im taj radostan dan njihova života ne ostane u gorkoj uspomeni! Da se to ne bi po selu pričalo godinama na njihovu sramotu i njihovo postiđenje!

Zar će se oglušiti, kad je u pitanju naše spasenje? Naše posvećenje? Naša ustrajnost? U pitanju naše duhovno biti ili ne biti?! Naša vječnost? Kad je u pitanju, da li ćemo se na Sudnji dan naći s ove ili one strane sudbonosnog razgraničenja? S lijeve ili s desne strane? Među onima koji će Boga kroz svu vječnost ljubiti ili Ga mrziti i proklinjati?

I to, pošto smo Isusa i Mariju toliko puta, s toliko žara i ustrajnosti molili i zaklinjali — Ne dopustite da se odijelimo od vas! Isuse i Marijo, ne dopustite, da nas bilo tko i bilo što odijeli od vas!?

I nemojmo govoriti: sad je u raju! Sad ona više ne osjeća naše zemaljske nevolje kao što ih je osjećala i doživljavala u Kani Galilejskoj! Bilo bi to bezbožno samo i pomisliti! Ne čini raj, vječno blaženstvo, ni Isusa, ni Mariju, niti svece bešćutnima za naše nevolje i potrebe!

Ako je, odlaskom Marijinim na nebo, i nastala neka promjena kod nje, onda je ona nastala nama u prilog. Sada još više osjeća za nas »prognane sinove i kćeri Evine«. Na bijeloj se pozadini raja bolje zapaža crnina i tama suzne doline!

A sada nam može i više pomoći otkad je sjela s desne strane svome Sinu i okrunjena kao Kraljica neba i zemlje!

Neće li i sada u nebu pristupiti svome ljubljenom Sinu i reći mu kao nekoć u Kani — Gle, Sinko, ono Tvoje i moje dijete za koje smo u teškim mukama, Ti na križu, a ja podno križa, plaćali otkupninu, nema više snage, klone i pada. Gasi mu se ljubav i razvodnjava pobožnost. De, pretvori sve to ponovno u izvrsno vino kršćanske dobrote, pobožnosti i ljubavi, kao što si nekoć, na moju moblu, u Kani Galilejskoj pretvorio vodu u izvrsno vino!

A riječi Isusove — Ženo, što ja imam s Tobom?

Bože sačuvaj da ih shvatimo u bogohulnom smislu romanopisca Dumasa, kao prijekor upućen Mariji, što se tobože miješa u Njegove planove!

Tim je riječima, rekli smo to i ponovno ističemo, Isus htio samo pokazati kako nema molbe koju bi On mogao i smio odbiti svojoj Majci!

Predobro On, naime, znade što On ima s Marijom! Da ima Krv od njene krvi i Tijelo od njenog tijela. Da je ona Njegova Majka po tijelu i da će to zauvijek ostati. Da ju kao takovu mora i ljubiti i štovati i — slušati. Da se na sve to obvezao i to: za svu vječnost i neopozivo! Da se kao Bog po tijelu uz Mariju — izrazimo se ponovno našim rječnikom — sudbinski povezao.

Htio nam je pokazati kako je Marija doista »moleća svemožnost«. I potaći nas da se s pouzdanjem k njoj obraćamo u svim svojim potrebama. I tjelesnim i duhovnim. Napose duhovnima.

I htio nas je upozoriti i opomenuti — to smo već također rekli — da mimo nje ne želi primati nikakove molbe i da nemaju izgleda da budu uslišane ako ne prođu kroz njene ruke i ne budu ugrijane na njenom majčinskom Srcu! To nam je poruka Isusova iz Kane Galilejske! Ne zaboravimo je nikada!

Da li doista uslišava i pomaže?

Ima ih koji sumnjaju. Govore: molio(la) sam se, vapio(la), tražio(la) pomoć, ali je nisam dobio(la). Ne vjerujem da Marija uvijek pomaže, Pogotovo da priskače upomoć čak i nezamoljena.

To je nemoguće tvrditi. Protivi se svemu onome, što smo rekli ili napisali o Mariji. O njenom majčinstvu, o njenoj ulozi u Crkvi, o njenoj neizrecivoj dobroti i milosrđu, o njenom posredovanju. I ne samo mi, već što govori i uči Crkva, Sveti Oci, crkveni Naučitelji i svi pobožni mariolozi. Ako Marija doista ne pomaže onda je laž sve ono što za nju, njeno milosrđe i spremnost da pomogne kaže sveti Bernardo tvrdeći — ... kako se nikad nije čulo da bi ona bilo koga ostavila koji bi se k njoj utekao, njenu pomoć zamolio, njen razgovor tražio!

Razloge eventualnog neuslišanja i razočaranja moramo potražiti negdje drugdje. Negdje izvan Marije. Kod samog molitelja.

Sveti Augustin razloge svake neuslišane molitve, pa i marijanske, svodi u troje:

— Nisi uslišan — kaže on — jer si molio slabo (lat. male,) loše. Nisi molio onako, kako po riječima Spasiteljevim treba moliti. Nisi iskao, nisi tražio, nisi kucao. Molio si rastreseno, nemarno, bez sabranosti, poniznosti, pobožnosti, pouzdanja, a napose bez žara i ustrajnosti. Nisi Gospodinu i Njegovoj Majci pravio »nasilje« kao ona udovica iz Evanđelja, a na što te nagovara i potiče sam Isus.

Jednom riječju: molio si — **male,** loše!

Možda si molio pravo: i ponizno, i sabrano, i pouzdano, i vruće, ustrajno, pa opet nisi dobio! Zašto, pita ponovno, sveti Naučitelj?

— Jer si »malus« — »zao« odgovara ti on. U grijesima si. U neprijateljstvu si, većem ili manjem, s Bogom. Riječi ti molitve izlaze iz nečistog srca, kroz zamazana usta. Hvataš Boga i Mariju za skut prljavim rukama. Stoga te Bog ne sluša. Ne uslišava. Od-

vraća od tebe svoje lice. I Bog i predobra Marija. Stoga se prije skruši, raskaj se, moli Boga za oproštenje. Obećaj da ćeš se ozbiljno popraviti, ostaviti onu grešnu prigodu koja te gura u propast, napustiti onu osobu koja ti je izvor i povod za grijeh, ili ono mjesto gdje obično padaš itd. Ili imaj iskrenu želju i volju da to što prije učiniš. I moli se za pomoć da grijeh napustiš!

I još nešto: Nastoj dati naknadu i zadovoljštinu za zlo koje si učinio! Pokorom, dobrim djelima. Nastoj se osloboditi od kazni stjecanjem oprosta. Onda dođi i moli. Gradi svoje prijateljske odnose s Bogom na poravnanom terenu! Kad je jedan od takovih grešnika usrdno molio Mariju da ga usliša, služeći se riječima iz poznatog marijanskog himna — Ave maris Stella — Zdravo Zvijezdo mora — i došao do riječi — Monstra Te esse Matrem — pokaži mi da si Majka — čuo je, kaže pobožna predaja, — A ti pokaži da si mi sin!

Ovdje vrijede riječi Marijine iz Kane, koje je upravila posluzi — Što god vam (Isus) reče, učinite!

Tako i ovdje: treba prihvatiti kao uvjet uslišanja volju Božju, vršiti volju Božju, ne biti u raskoraku s Božjom i Marijinom voljom!

Ne sputavajmo, stoga, Isusovu i Marijinu dobrotu i darežljivost svojim grijesima!

Grijeh! Jedina tragična mogućnost da zlorabimo svoju slobodu, da se opremo Bogu, osujetimo Njegove spasonosne planove s obzirom na nas i slavu Božju i precrtamo Njegove divne nakane koje ima s nama!

Idimo sa razlozima neuslišanja dalje:

A što, ako si i pravilno molio? Molio kako treba moliti? Ako si, nadalje, u prijateljstvu s Bogom i Marijom, kako se pobožno ufaš i nadaš, pa opet nisi dobio, kad si molio i vapio? Gdje je sada razlog neuslišanja po riječima sv. Augustina?

— U tome — odgovara on — što si molio »mala« tj. ono, što bi bilo štetno za tebe i zlo za tvoje spasenje. Zlo ili barem manje dobro i korisno od protivnog!

Molio si za zdravlje, kad je po sudu Božjem — a i Marijinom, jer ona se u cijelosti slaže sa Božjim planovima — bilo bolje da budeš i ostaneš bolestan! Tražio si uspjeh u radu i svojim pothvatima, promaknuće u službi, ostvarenje svojih snova i nacrta, a Bog i Marija smatrali su da je bolje za tebe i tvoje spasenje, da svega toga ne dobiješ. Ne znamo zbog čega, ali zacijelo je bolje, kad je tako smatrao Isus i Njegova sveta Majka. Ne bi te voljeli

da su te uslišali. Zlo bi ti željeli, da su ti dali. Bili bi ti dali u ruke nož kojim bi se teško ranio. A možda i smrtonosno. A što je još teže — smrtonosno po dušu!

Stoga unaprijed, kad god nešto moliš od Boga i Marije reci prije: ako je na veću slavu Božju i na spas moje neumrle duše, za moje veće posvećenje! Ti, naime, ne znaš, da li bi ono što tražiš bilo doista na veću slavu Božju i na korist tvoje duše!

Jedino kad moliš pobožno i žarko: da ljubiš Boga, da Mu služiš svim srcem i dušom, da živiš samo i jedino Njemu na čast i slavu; da Ga razveseljuješ čitavim svojim životom i radom; kad moliš da budeš staleški čist, duboko ponizan, u duhu posvema siromašan, krotak i blag itd.: možeš moliti bezuvjetno i moliš li pravilno, budi uvjeren da ćeš dobiti.

No, i tada se pripravi na dugu i ustraju molitvu. — Jer velika je stvar koju tražiš — rekao bi ti Ilija prorok kao što je rekao nekoć Elizeju, kad je ovaj tražio da Ilijin duh u dvostrukoj mjeri prijeđe na njega. Što se odmah dobije, ne zna se cijeniti.

No, ima li još nešto što nećeš dobiti, još neko trpljenje i bol od koje nećeš biti oslobođen, pa niti na zagovor inače »svemoguće« Marije? Pa sve da, ne znam kako pobožno i žarko i ustrajno moliš? Pa sve ako si u najiskrenijem prijateljstvu s Bogom i Marijom?

Ima!

A što je to?

Kad moliš Isusa i Mariju da te oslobode od trpljenja, boli i patnji, koje su apsolutno potrebne za tvoje duhovno sazrijevanje, za tvoj duhovni napredak i posvećenje! Kad moliš da te oslobode od trpljenja, apsolutno potrebnog, te budeš svrstan među autentične Isusove sljedbenike i Marijine nasljedovatelje, koji se, po njihovom primjeru, moraju odreći sebe, uzeti na sebe križ svaki dan i tako opterećeni ići za njima! Ima trpljenja od kojeg te nikto ne može osloboditi. Ne može i neće. Pa niti predobri Spasitelj i premila Majka Marija. A ovamo spadaju upravo ta i takova trpljenja i boli, kojima ćeš se pred Bogom i ljudima legitimirati kao Kristov učenik.

Jer — svi koji žele pobožno živjeti u Kristu, trpjet će progonstvo — uvjerava nas sveti apostol Pavao. I kad ne bi tako govorio, ne bi bio Kristov apostol.

Ima li još boli i trpljenja od kojih nas niti Isus niti Marija ne žele osloboditi?

Da, ima još jedna, nazvat ću je, uzvišena bol i patnja od koje te neće osloboditi niti Isus niti Marija.

A koja je to?

Reći ću ti, uvjeren da ćeš me shvatiti i razumjeti, ako se nalaziš među Isusovim i Marijinim miljenicima, ako si od Božje dobrote odabran, **da zajedno sa Isusom i Marijom, zajedno sa apostolima i bezbrojnim Božjim miljenicima,** sa nedužnim Abelom, **budeš žrtva za grijehe svijeta**. Ako te je Bog odabrao za uzvišenu službu **žrtvenog jaganjca:** da trpiš i daješ na poseban način naknadu za grijehe svijeta. Prije ili poslije ćeš to uvidjeti. Pogotovo, ako si se bilo kad u životu ponudio Isusu i Mariji kao nadoknaditelj.

Zar onda u gornja dva slučaja, osobito ovom posljednjem, ne koristi moliti za pomoć, za ublaženje i olakšanje?! Pogotovo kad bol i trpljenje postane tako teško, da ti se čini te ne možeš više; čini ti se da padaš pod težinom križa?

Možeš tražiti pomoć, možeš moliti da Ti Isus i Marija pomognu, pa čak, ako je njihova sveta volja, da oduzmu teški križ s tvojih leđa, uklone gorki kalež koji trebaš iskapiti. Ne moraš se praviti kao da si jači, i hrabriji, i velikodušniji od samog Krista. Ta, i on je u vrtu Getsemaniju molio i zaklinjao da nebeski Otac oduzme od Njega pregorki kalež! Ali nemoj nikad zaboraviti nadodati — Ne, kako ja hoću, nego kako Ti! Budi volja tvoja!

Vjerojatno neće niti od tebe nebeski Otac oduzeti gorkog kaleža, kako što ga nije otklonio niti od Isusovih usana, ali će ti ipak pomoći. Poslat će ti anđela, da te tješi, jača. Ne mora to biti anđeo s neba. Može to biti i neki tvoj Simon Cirenac, koji će ti pomoći nositi križ. Tvoj prijatelj, duhovni otac, pobožna neka duša. I na tvoj će križni put poslati neku pobožnu Veroniku, da ti otare znoj; a poslat će i tebi ususret svoju svetu Majku, da te utješi i da se nađe uza te dok budeš umirao razapet na svojem teškom križu.

Svima vama miljenicima Isusovim (Što ste drugo nego to? No, morate imati mnogo žive vjere da biste mogli u to povjerovati!) vrijede riječi stoloravnatelja iz Kane upravljene mladoženji i protumačene alegorijski — Svaki čovjek stavlja na stol ponajprije dobro vino, a kad se (gosti) ponapiju lošije, a ti si dobro vino čuvao za kraj! Da, tako radi svijet, tako postupa sotona koji stoji iza njega: ponajprije daje svojim sljedbenicima piti slatko i omamno vino grešnih radosti, a kad ih omami i zavede, često već i na ovom svijetu, a redovito u vječnosti, daje pregorki napitak muka, boli i razočaranja! — Isus i Marija čuvaju dobro vino, blaženu radost za kraj. Za vječnost. Ovdje svojim ljubimcima daju piti iz kaleža

gorčine da bi ih jednoć u vječnosti napojili potocima slasti. Toliko gorči, koliko ih većma žele usrećiti! — Nije li to isto rekla Marija Bernardici — Učinit ću te sretnom! No, ne ovdje već u vječnosti!

IDEAL BRIŽLJIVE MAJKE

Nalazimo ga u sv. Pismu, zamišljenog i idejno zacrtanog od nadahnutog pisca, a predivno realiziranog u Mariji.

Pogledajmo, kako pisac Knjige Izreka u 31. gl. u 10. i slijedećim recima zamišlja po Božjem nadahnuću ideal skrbne i brižljive Majke, pod nazivom »Izvrsne (Vulgata: Jake) Žene«.

Započinje retoričkim pitanjem:

»Tko da nađe izvrsnu Ženu?«

Po njegovom nadahnutom uvjerenju, ona mora biti:

»... mudra Žena ... koja svoja usta otvara mudro i kojoj je pobožan nauk na jeziku«

No, nadalje, ona mora biti puna dostojanstva, dapače:

»Zaodjevena u dostojanstvo«

U očima nadahnutog Mudraca ona mora ujedno biti i skrbna i brižljiva majka, koja:

»... poput trgovačke lađe izdaleka dovozi svoj kruh« Ona:

»... već za noći ustaje i hrani svoje ukućane«

Nadalje, ona mora biti budna majka, koja danju i noću bdije nad svojom kućom i:

»... čija se svjetiljka ne gasi«

A vrlo je i marljiva i radina majka, jer:

»... pribavlja vunu i lan i vješto radi svojim marljivim rukama«

»Maša se preslice i u svojim rukama drži vreteno«

Stoga nije čudno što sveti Pisac tvrdi:

»... da se ne boji hladnoće snijega za svoje ukućane« jer sva

»... njena čeljad ima po dvije haljine«

K tome je ona i prava majka sirota, jer:

»... siromahu otvara dlan i ruke pruža nevoljnima«

Posve je razumljivo što ova i ovakova žena pribavlja ugled i na čast je svome domu i napose svome mužu, jer:

»Muž joj je slavan na vratima gradskim, gdje sjedi sa starješinama zemlje«.

I ovo je sasvim razumljivo, što je hvale muž i svi njeni sinovi govoreći:

»mnoge su žene pribavile sebi bogatstvo ali ti si ih sve nadvisila«.

Tko u ovoj nadahnutoj zamisli žene i majke ne vidi bl. Djevicu Mariju kao njeno najidealnije ostvarenje?

Pogledajmo samo ukratko:

Marija je i »Mudra Žena«. Crkva je naziva »Djevicom premudrom«. I to s potpunim pravom! Dok se, naime, Eva, Marijin protutip, upušta sa sotonom u nerazboriti i nerazumni razgovor, iz kojeg će izaći poražena i prevarena, Marija »Djevica premudra« andjelu oprezno prigovara: »Kako će se to dogoditi, kad ja muža ne poznajem? dajući mu do znanja da ne želi odustati od svojeg zavjeta djevičanstva. I tek onda kad je anđeo uvjeri da će na čudesan način postati majkom, djelovanjem Duha Svetoga, i da će i u začeću i u porodu ostati neozlijeđenom Djevicom, pristaje i kaže svoj povijesni »Evo službenice Gospodnje, nek mi bude po riječi Tvojoj«!

»... pobožan joj je nauk na jeziku«

Svoju je divnu nauku pokazala u veličanstvenom kantiku »Veliča duša moja Gospodina!«

Bio je to kantik ne samo njene neizrecive ljubavi i zahvalnosti prema Bogu, već je pokazala da predobro pozna tajne i taktiku Božanskog djelovanja. Ona znade da je Bog neizrecivo dobar prema onima »koji Ga se boje«, tj. koji Ga ljube, a isto tako joj je poznato da Gospodin »raspršuje nadute (i) ohola srca, da silnike skida s prijestolja, a visoko podiže neznatne«. Čitava će duhovna povijest dokazati istinitost njenih riječi na utjehu poniznih, a na strah i trepet oholih!

Prije nego što će Isusova Božanska usta reći »blago onima koji gladuju i žeđaju pravde jer će se nasititi«, i prije nego li će se svom snagom svojeg Božanskog auktoriteta nabaciti anatemom na nezasitne bogataše »koji su na ovom svijetu primili svoju utjehu«, Marija, nadahnuta Duhom Svetim pjeva: »Gladne napuni dobara, a bogate otpusti prazne!«

Pokazuje, da je shvatila kako je veliko i silno djelo Utjelovljenja: postala je pravom Majkom Božjom i zbog tog će je »zvati blaženom svi naraštaji«.

Doista nema, niti će se ikada pojaviti žena sa tako pobožnim naukom na jeziku kao što je Marija!

»Zaodjevena je snagom i dostojanstvom«
Kako su istinite i ove riječi kad ih se promatra ostvarene na Mariji! Zaodjevena je u moć i snagu: moleća je svemožnost, reći će sv. Bonaventura!

Na raspolaganje joj stoje korovi anđeoski, pred njom drhće čitav pakao! Doista, obučena je u snagu!

... i dostojanstvo! Najveća je iza Boga. Veća od svih anđela i svetaca zajedno! U nekom je smislu, kaže sv. Albert Veliki, neizmjerna!

Crkva primjenjuje na nju riječi iz Apokalipse: Žena je zaodjevena u sunce!

A evo i brižljive Majke:

»... poput trgovačke lađe donijela je svoj kruh iz daleka...«

I ne samo svoj, već i naš! Nije li nam iz nepristupačnih nebeskih visina (»iz daleka«) donijela dragocjeni euharistijski kruh? Da, ovaj sveti kruh života zahvaljujemo Utjelovljenju, blagoslovljenom Marijinom Krilu!

I kruh evanđeoske riječi došao nam je po Mariji. Potekao iz ustiju utjelovljenog Boga. Utjelovljenog po Duhu Svetome i rođenog od Blažene i čiste Marije!

»... već za noći ustaje i hrani svoje ukućane«

Dok je još vladala duboka tama grijeha i neznanja, pojavljuje se Marija kao zora, naviještajući, noseći svijetu Svjetlo, Isusa, a po Njemu i nebesku hranu.

Ona je i budna Majka. Bdije nad Crkvom i svakom dušom. Stoga se

»... Njena svjetiljka nikad ne gasi«.

U njezinim je prozorima uvijek svjetlo!

Marija je poput prave i brižljive Majke u kući, u Crkvi, uvijek je u pokretu. Neprekidno radi. Brine se trajno za svoju mnogobrojnu obitelj koju joj je dao i povjerio Bog. Jer:

»... pribavlja vunu i lan i vješto radi svojim rukama«

I ne samo što pribavlja svojim ukućanima, svojoj djeci hranu, već i marljivo tka svojoj djeci predivnu i toplu haljinu Božje milosti. Nije li to ono isto što smo već na drugom mjestu rekli, a sada ponavljamo samo malko drugačijim riječima: Posrednica

je svih milosti. U prvom redu posvećujuće, u koju zaodijeva duše svoje djece. Stoga se s pravom:

»... ne boji hladnoće za svoje ukućane, jer svi njezini imadu po dvije haljine...«

Zar ne: milosti djelujuće i posvećujuće? Djelujućom oživljuje i zagrijava djecu svoju, a posvećujućom zaogrnjuje u nebesku ljepotu, ukrasuje i resi!

I prepuna je milosrđa prema svima, osobito duhovnim nevoljnicima, i duhovno nesretnima; Crkva je naziva: Mater misericordiae — Majkom milosrđa!

»Muž joj je slavan na vratima gradskim, gdje sjedi sa starješinama zemlje i s njima zajedno raspravlja«

Tko pritom nema pred očima divnog i djevičanskog Josipa, kojeg sv. Evanđelje naziva »mužem Marijinim« jer je s Marijom živio u djevičanskom braku?!

Uistinu, on »sjedi među starješinama zemlje«, među svecima i pravednicima nebeskim, jednak njima, dapače, veći od njih sviju, pa čak i slavnog i velikog Ivana, kojeg je Isus proglasio »najvećim među rođenima od žene«!

Mi, naime, znamo — i Crkva nas tako uči — da Isus pritom nije mislio niti na Mariju, niti na Josipa. Oni se naime po svojem dostojanstvu odvajaju od svih ostalih pravednika i svetaca. Oni spadaju među dvoje izabranih, neposredno vezanih »uz Utjelovljenje« (circa incarnationem).

Marija je velika, jer je prava Majka utjelovljenog Boga. Josip je velik jer je poočim, hranitelj i branitelj utjelovljenog Boga. Isus je bio Josipov štićenik, posinak. Zar samo štićenik i posinak? Ne, bio je »Josipov« mnogo više, u mnogo realnijem smislu i pogledu: On je bio cvijet koji je niknuo i rastao na Josipovoj njivi — u krilu i na krilu Marijinom. Bio je njegov cvijet, premda ga on nije sam zasadio, već je bio u svetom i djevičanskom Krilu zasađen snagom i osjenjenjem Duha Svetoga.

To znači: Josip je velik po Mariji i preko nje. Drugim riječima: i Josip se sunča na Marijinoj veličini i slavi. I on postaje najveći među svim svecima i izabranicima Božjim po Mariji i preko nje. Bio je njen čisti i nevini Zaručnik. Čast koja nikog nije dopala osim Josipa. A po njoj postao je i u neku ruku vlasnik Ploda — Isusa, koji je niknuo i rastao na njegovoj svetoj njivi. Bio je sretan vlasnik

»Plodne njive, koju je blagoslovio Gospodin« (Knjiga Post. 27.27).

Ne čudimo se, što smo rekli i ustvrdili da je Josip postao velik po Mariji i preko nje, da se sunča na njenoj veličini i slavi! Nisu li to Naučitelji sv. Crkve tvrdili i za Isusa: da se i On — naravno, kao Čovjek — sunča na veličini svoje svete Majke: njenoj bezgrešnosti, punini njene milosti, sjaju njenog djevičanskog i nepovrijeđenog Majčinstva; — kad su govorili da je samo takova Majka kao što je bila Marija, dolikovala Utjelovljenom Bogu i da je na nju smio i mogao biti ponosan?!

No, vratimo se ponovno našem dičnom sv. Josipu. Rekli smo, da je po njoj i preko nje postao velik. Preko nje i po njoj došao je u svoj privilegirani položaj pred ostalim pravednicima. Stoga s potpunim pravom i primjenjujemo na njega riječi Izreka:

»... muž joj je slavan na vratima gradskim (tj. u vijećnici) gdje sjedi među starješinama narodnim«

I slijedeće riječi Izreka u potpunosti su se ispunile na Mariji:

»Sinovi njeni podižu se i sretnom je nazivaju, a muž njezin hvali je govoreći: Mnoge su žene bile vrsne (Vulgata.: stekle sebi bogatstvo), ali Ti si ih sve nadvisila«

Čini nam se, da gornju pohvalu čujemo iz ustiju ne samo sv. Josipa već i sve Marijine djece, svih svetaca i miljenika Božjih i korova anđeoskih. Svih na nebu i na zemlji. Svi oni govore u u jedan glas: sve si nadvisila! Svi joj govore: Zdravo milosti puna!

Doista, mnoge su ljudske kćeri sebi pribavile bogatstvo i slavu, ali Marija ih je sve nadvisila!

Ovdje ne mislimo na one žene, koje su se proslavile na profanom polju. Njihova nas prolazna slava, bogatstvo i sjaj ne zanimaju. Sve je to kao malko pijeska i blata.

Mislimo na bezbrojne žene: djevice, naučiteljice, mučenice, majke i supruge koje su tokom stoljeća zasjale na blistavom nebu sv. Crkve, kao što su: sv. Katarina mučenica, sv. Cecilija, Anastazija, Agneza, Katarina iz Siene, Klara iz Asiza, Terezija iz Avile, sv. Elizabeta itd. — tko bi ih sve nabrojio!

Sve su one zablistale velikom duhovnom ljepotom i sjajem milosti; istakle se jakošću, duhovnim znanjem, nevinošću, pobožnošću, milosrdnom ljubavi itd!

No, sve ih je nadvisila Marija! I to: neizrecivo!

Završimo mislima kojima je i Pisac Izreka završio svoju nadahnutu zamisao o vrsnoj, jakoj, svetoj Ženi i brižljivoj Majci:

»Lažna je ljupkost, tašta je ljepota. Žena puna straha Božjega zaslužila je hvalu«

Kako su istinite ove riječi!

Prolazi i vene tjelesna ljepota i šarm! Nestaju zemaljske veličine i padaju u zaborav: ostaje samo ono što je duhovno veliko, što je pred Bogom i u Bogu veliko. Jer samo ono što je pred Bogom i u Bogu veliko, uistinu je veliko!

Kako li to potvrđuju sveci i svetice Božje!

Marija u prvom redu i u najvećoj mjeri!

Kad bi to imali na pameti svi ljudi! Osobito žene toliko zanesene ljepotom! Potražile bi je na pravom mjestu!

PRIPRAVA I POSLJEDICE MARIJINOG BOGOMAJČINSTVA

Pošto smo razmatrali o veličini i uzvišenosti Marijinog Bogomajčinstva i upoznali je, barem donekle, u svjetlu njene nadasve važne uloge i zadaće — Posrednice, Suotkupiteljice, Sveopće (univerzalne) Majke, Djeliteljice svih milosti: bit će nam sada razumljivije i prihvatljivije i neobične i izvanredne povlastice kojima ju je obdario Bog — bezgrešnost i punina milosti — da bi bila što dostojnija Majka Božja i Majka naša kao i posljedice koje su slijedile tako uzvišeno Majčinstvo: uznesenje na nebo i postavljanje za Kraljicu neba i zemlje.

Od vijeka ju je Bog zamislio, s najvećom ju ljubavlju spremao, a kad je došlo vrijeme da se pojavi na zemlji, pojavila se u sjaju i čistoći svoje nevinosti i bezgrešnosti, u blještavilu punine milosti, sva zaodjevena u sjaj kao u sunce.

Priprava za Bogomajčinstvo

Bez grijeha začeta i milosti puna

Kad su jedne olujne noći (nema tome mnogo godina) vode rijeke Arno, koja protječe kroz Firencu, nabujale i prešle svoju obalu, preplavile velikim dijelom grad Firencu, rušeći pred sobom sve na što su naišle, potapljale su i uništavale u svojim kaljavim i mutnim valovima arhive, knjižnice, galerije te obarale u blato i kaljužu mnoge dragocjene spise, knjige, slike i kipove.

Među ostalim, pobješnjeli je Arno prodro i u crkvu franjevaca konventualaca zvanu Santa Croce (sv. Križa), prozvanu tako po znamenitom Giottovom križu. Budući da se našla u neposrednoj blizini podivljale rijeke, bila je među prvim na udaru njenih pobješnjelih voda.

Kad se rijeka nakon divljanja smirila i ponovno povukla u svoje korito, pred očima redovnika, čuvara ove znamenite Crkve, ukazao se stravičan prizor: sve je bilo opustošeno, sve prekrito muljem i naplavljenim blatom koje je iza sebe ostavila pobješnjela rijeka. Sve je bilo isprevrtano. Čak i znameniti Giottov križ ležao je oštećen u blatu.

Trebalo je mnogo vremena, strpljivog i umješnog rada, a i mnogo novaca, da se sve to popravi i da crkva ponovno zasja u starom sjaju i ljepoti.

No, uza svu stravičnost opustošenja, redovnike je iznenadio jedan ugodan i mio prizor:

Usred opustošene i devastirane crkve stajao je uspravan, čist, nedodirnut od blata i neokaljan, bijeli kip Bezgrešne Djevice!

Pogled na taj prizor, koji je ovjekovječila fotografija, dozivlje nam u pamet jednu veliku i uzvišenu istinu svete crkve:

Dok u blatu i moralnoj prljavštini leži čitav ljudski rod, okaljan Istočnim grijehom i bezbrojnim osobnim grijesima, usred ove prljavštine izdiže se jedna jedina među pukim stvorenjima, čista i neokaljana: Bezgrešna Djevica Marija!

Nju grijeh, niti Istočni niti bilo koji, pa i najmanji osobni grijeh, nikad nije zahvatio, nikakva je strast nije uznemirila, nikakva moralna prljavština okaljala, nikad se nije grijeh dotakao ni pameti ni srca, nit duše Marijine! Ona je začeta bezgrešna ona se bezgrešna rodila, kao bezgrešna živjela: ona je, jednom riječju, Bezgrešno Začeće! I ne samo što je bila sačuvana od Istočnog, svakog i najmanjeg osobnog grijeha, od svake neurednosti tijela i duše, već i od svake i najmanje nesavršenosti!

Svake, i najmanje nesavršenosti! Njena su dobra djela bila uvijek najsavršenija. Nikad se za nju nije moglo reći: mogla je i trebala je Boga još žarče ljubiti, jer Ga je ljubila svim srcem!

Nikad se nije moglo reći za nju: trebala je i mogla je u molitvi biti još sabranija, jer je molila najvećma mogućom sabranošću!

Nikad se za nju nije moglo reći: mogla je i trebala biti još poniznija, jer je uvijek bila duboko ponizna!

Nikad nije, niti u radosti niti u žalosti, prešla pravu mjeru! Nikad nije u životu izrekla i jednu jedincatu nepotrebnu i suvišnu riječ.

Nikad se u životu nije oglušila na Božje poticaje, opirala Božjim rasvjetljenjima i ponukovanjima, i preko njih prelazila!

Doista, nevinost, bezgrešnost pred kojom nas obične ljude hvata vrtoglavica!

Ono što nije bilo dano svecima i svetičama — anđelima u tijelu kao: sv. Alojziju, Stanislavu, sv. Gabrijelu od Žalosne Djevice, sv. Agnezi, sv. Tereziji od M. I. i tolikim drugim, i tolikim odabranim i svetim dušama, dano je u potpunosti njoj!

Čistoća za koju su se premnoge duše čitavog života borile, oko koje su svim silama nastojale, za njom uzdisale i vapile; da bi je barem djelomično ostvarile, činile tešku i mučnu pokoru, a da je u potpunosti nikad nisu ostvarile — njoj, i jedino njoj dana je od prvog časa njene ljudske egzistencije!

Svi su se pravednici, pa i oni najsvetiji, kajali za svoje grijehe, činili zbog njih pokoru i davali Bogu zadovoljštinu — Marija se jedina nikad nije trebala niti kajati, niti činiti pokoru, niti davati zadovoljštinu. Istina, ona će davati zadovoljštinu zajedno sa Isusom, ali ne za svoje već za tuđe grijehe!

I još nešto vrijedno da napomenemo:

Svi mi koji smo sagriješili, prema mjeri svojih grijeha, doprinijeli smo patnjama koje će Bog slati na svijet kao kaznu za naše grijehe.

Svi smo mi dolili, svaki svoju kap, u čašu Božjeg gnjeva. Doprinijeli smo, ili još uvijek svojim grijesima doprinosimo, svoj dio Božjim kaznama, kojima se, osobito u najnovije vrijeme, prijeti da će udariti svijet zbog njegovih grijeha. Dali smo svoj potpis, svoj pečat na Božje kazne. Iza mnogih suza, mnogog plača, mnogih potresa, povodnji, ratova, stoji, više ili manje i to prema mjeri svoje grešnosti, svaki od nas.

Jedino čista, nevina, bezgrešna Marija ne stoji iza ničijih suza, ničijih boli, nikakovih Božjih prijetnji ili kazni.

Ona će brisati tuđe suze, ona će ublažiti udarce Božje kazne, ali sama neće im nikad, niti najmanjim grijehom, niti najmanjom nesavršenošću, dati povoda!

IN HOC COGNOVI QUONIAM VOLUISTI ME!

(Ps. 40.41)

Kompletirajmo gornji redak 40. psalma i prevedimo ga!

U cijelosti on glasi — In hoc cognovi, quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me: po tome spoznah da me ljubiš, jer nisi dao da se neprijatelj moj raduje nada mnom!

Kako li su istinite spomenute riječi u Marijinim ustima!

Nikad se sotona nije radovao nad Marijom, veselio se što bi je imao u svojoj vlasti! Pa i samo trenutak!

Pobijedio je i zaveo on mnoge. Imao je u svojoj vlasti i patrijarhe i proroke i sve pravednike.

Pobijedio je i zaveo velikog i jakog Davida, mudrog Salomona!

A što da nabrajamo?! Naše je nevine, svete, neokaljane praroditelje prevario, zaveo, okaljao, a preko njih sve nas, njihovu nesretnu djecu!

Istina, što se tiče osobnih grijeha, ima ih mnogo koje nije uspio slomiti i podvrći pod svoju vlast. No, nema nikog kog nije zasjenio barem sjenkom svoje paklene zlobe.

Jedinu Mariju nije nikad imao u svojoj vlasti, nikad ju svladao, nikad joj se niti približio i svojim najmanjim paklenim zadahom.

Ovdje se ponovno moramo sjetiti Marijine zahvalne pjesme, njenog Magnifikata:

— Velike mi je stvari učinio Svesilni — da je sveto i blagoslovljeno Ime Njegovo!

Da, Marijo, velike Ti je stvari učinio Gospodin i mi se s Tobom od srca radujemo!

Pretočeno u govor katekizma!

A sada sve što smo rekli o Marijinoj bezgrešnosti pretočimo u jednostavan, ali siguran i nepogrešiv jezik katoličkog katekizma. Moglo bi se u protivnom dogoditi da sve što smo maločas rekli izgleda odveć lijepo, a da bi moglo biti istinito! Odveć smjelo, a da bi moglo biti činjenica!

Izrečeno šturim ali i nepogrešivim jezikom katekizma, gore rečeno glasi:

BLAŽENA DJEVICE MARIJA JE OD PRVOG ČASA SVOJEG ZAČEĆA BILA POSEBNOM MILOŠĆU I POVLASTICOM SVEMOGUĆEG BOGA, A ZBOG PREDVIĐENIH ZASLUGA ISUSA KRISTA, SPASITELJA LJUDSKOG RODA, SAČUVANA NEOKALJANOM OD ISTOČNOG GRIJEHA!

Jezik je to, kako rekosmo, suhoparan i jezgrovit, bez pjesničkih i govorničkih ukrasa: jezik katekizma i dogmatike!

No, koliko li se iza tih šturih i jezgrovitih riječi krije ljepote, Božje dobrote i neizrecivog Njegovog milosrđa! Koliko je u tim riječima sakriveno Božanske Mudrosti koja je tako divno znala

predvidjeti i zamisliti Marijinu bezgrešnost, koliko Božjeg svemogućstva, koje je zamišljeno ostvarilo!

Koliko se iza tih nekoliko jednostavnih riječi krije teških rasprava i mučne teološke borbe za pobjedu Marijine bezgrešnosti u Crkvi — i konačno: koliko pobjedonosne radosti odzvanja u gornjoj definiciji; radosti kršćanskih generacija koje su sve to vjerovale, čvrsto i nepokolebivo vjerovale, pa i onda, kad sve što je gore rečeno nisu znale teološki opravdati!

No, počnimo od početka i idimo po redu!

Prije svega, što znače riječi da je Marija od početka svoje zemaljske egzistencije, od prvog časa svojeg začeća bila sačuvana od Istočnog grijeha zbog predviđenih zasluga Isusa Krista, Spasitelja svijeta?

Da bismo ovo razumjeli moramo poći na sam početak do Adama!

Bio je stvoren na sliku i priliku Božju: razuman i slobodan!

Dobio je sve naravne i mimonaravne darove: nije znao, što je trpljenje, i nikad nije imao doznati što znači umirati i umrijeti: bio je besmrtan!

Još više: duša mu je bila ispunjena milošću posvećujućom, postao je dionikom Božanske naravi, određen da jednoć iza zemaljskog života, bez umiranja i smrti, bude prenesen u nebo i da Boga gleda licem u lice, te uslijed toga postane neizrecivo blažen!

Sve ove naravne, mimonaravne i vrhunaravne darove imao je po Božjoj odredbi prenijeti i na svoje potomstvo.

Ali nesretni je naš Praroditelj sagriješio. Postavljen na kušnju, pao je. Zavela ga je oholost. Nije mu bilo dosta što je i u naravnom i u vrhunaravnom redu bio sličan Bogu: htio je postati, zaveden od sotone, jednak Bogu!

K tome je počinio i težak grijeh neposluha. I kao što je imao po Božjoj odredbi — da Mu je ostao vjeran — prenijeti na svoje potomstvo sva svoja naravna i vrhunaravna prava, tako je zaduživši se svojim grijehom, prenio na svoje potomke i svoje teško zaduženje, svoj grijeh: Istočni grijeh.

Od tog će grijeha osloboditi sve ljude Isus Krist, Spasitelj svijeta, kojeg je Bog obećao našim nesretnim praroditeljima (i nama svima) u času kad ih je izgonio iz raja zemaljskog. Riječi kojima je Bog obećao našim praroditeljima Spasitelja sačinjavaju sadržaj tzv. Protoevangeliona, Prvotnog evanđelja, koje smo u našim razmatranjima toliko puta spominjali — na koje smo se zajedno sa sv. Ocima i Crkvom pozivali i na koje ćemo se još toliko puta pozvati!

Istočni grijeh, kao Adamov dug, baštine svi ljudi koji potječu od njega naravnim rođenjem. Dosljedno, u tom grijehu imala se pojaviti na svijetu i Marija kao naravni potomak Adama. **Imala** je u nj upasti, no nije upala, jer je bila po Božjoj dobroti na čudesan način sačuvana. A bila je sačuvana zbog **predviđenih zasluga Isusa Krista.**

A što to znači — zbog predviđenih zasluga Isusa Krista?

To znači, da su joj Kristove zasluge bile unaprijed uračunate.

Znači li to da je i ona bila otkupljena? Da, bila je otkupljena, ali na jedan uzvišeniji, divniji način nego ostali ljudi. Dok su svi ostali ljudi otkupljeni tako, što su snagom Isusovog trpljenja bili oslobođeni od grijeha u koji bijahu već upali — Marija je otkupljena tako, što je snagom tih istih Kristovih zasluga bila sačuvana, da ne upadne u grijeh. Crkva je to nazvala preservativnim otkupljenjem. Preservare latinska je riječ i znači: unaprijed sačuvati.

Sve nam to može lijepo protumačiti slijedeći primjer:

Neka majka prelazi preko blatnjavog i kaljužavog puta sa svoje dvoje djece. Jedno joj se izmakne iz ruke, potrča, padne u kaljužu i blato, zaprlja se i rasplače. Majka ga podigne iz blata, očisti ga i umiri.

No, bojeći se, da se to ne dogodi i drugom djetetu, uze ga na ruke i prenese tako čista i neokaljana preko blatnjavog puta...

Upravo je tako Bog učinio i sa Marijom. Dok je s obzirom na sve ostale ljude u neistraživoj mudrosti svoje svete Providnosti **dopustio,** da padnu u Istočni grijeh (i ostale osobne grijehe), a onda ih pale očinski podigao iz gliba grijeha, dotle je Mariju uzeo na svoje Božanske ruke i tako neokaljanu uveo u život. A svu će ovu ljubav i pažnju naknadno platiti Isus Krist koji će se od nje roditi. Platit će svojim mukama, svojim krvavim znojem i bolnim umiranjem i smrću na križu.

Toliko je Marijina bezgrešnost povezana s Isusovim trpljenjem, da bi, da Isus kojim slučajem — recimo samo tako — nije trpio i trpljenjem platio bezgrešnost svoje Majke, Marija bi morala naknadno upasti u Istočni grijeh i izgubiti sve povlastice i sve neizrecive milosti koje su joj bile dane zbog predviđenih i unaprijed joj uračunatih Isusovih zasluga.

Vjerojatno je i to bio jedan od razloga što ih je anđeo u vrtu Getsemaniju stavio Isusu pred oči kad Ga je bodrio i sokolio da prihvati svoje trpljenje i iskapi svoj pregorki kalež boli do dna: u protivnom slučaju, ne samo što se nikad neće pojaviti pred prijestoljem Božjim milijuni otkupljenih i zaodjevenih u bijele ha-

ljine i opranih u Njegovoj Krvi — već će i Njegova presveta Majka morati naknadno upasti u grijeh i izgubiti sve što joj je bilo dano zbog Njegovih predviđenih muka i boli.

Naravno, da je Isus bio pripravan i mnogo veće i teže muke podnijeti, kad bi to uopće bilo moguće, radije, nego li dopustiti da Njegova presveta i Prečista Majka, Njegov ponos i Njegova radost, izgubi sve ono divno i veliko što je zbog njegovih predviđenih zasluga zadobila ili će još zadobiti.

U gore citiranom obliku i načinu bila je nauka o Marijinom Bezgrešnom Začeću proglašena vjerskom istinom osmog prosinca 1854. godine. Proglasio ju je, svete uspomene, papa Pio IX.

Zašto tako kasno?

Zašto je tako kasno bila proglašena vjerskom istinom nauka o Marijinom bezgrešnom začeću? Zar Crkva nije i prije toga vjerovala u Marijinu bezgrešnost? A ako je vjerovala, zašto je tako dugo čekala i oklijevala s proglašenjem?

Crkva je uvijek vjerovala u Marijinu bezgrešnost. Čvrsto vjerovala da ona nema veze sa nikakovim grijehom, niti Istočnim niti osobnim.

Drugačije nije niti moglo biti, jer u Crkvi Kristovoj ne postoji »evolutio dogmatum«, razvoj dogmi u onom smislu u kojem to tvrde moderniste, tj. da Crkva uči neku istinu koju nije uvijek učila, već da ju je naknadno uvela.

Ne, Crkva je uvijek, u svako vrijeme i na svakom mjestu učinila i vjerovala ono što i sada uči i vjeruje. Ukoliko pak postoji neka evolucija, razvoj dogmi, postoji samo u jačem naglašavanju, isticanju ili pak u savršenijem i točnijem upoznavanju neke vjerske istine.

To vrijedi i za dogmu o Bezgrešnom Začeću Marijinu. U Marijinu je bezgrešnost uvijek Crkva vjerovala, priznala je i o njoj govorila. Osobito u svojoj liturgiji. Ponajprije na Istoku, a onda i na Zapadu.

Dovoljno je temeljito proučiti liturgijske tekstove, pročitati sve ono što o Marijinoj bezgrešnosti pišu sveti Oci, crkveni koncili, pojedini teolozi, pa i oni iz prvih vjekova — pa ćemo se brzo uvjeriti kako je nauka o bezgrešnom začeću Marijinom bila uvijek u Crkvi ne samo prisutna već, prema ondašnjim prilikama i potrebama, dovoljno jasno isticana i sa strane vjernika prihvaćena i

vjerovana. Ne doduše, uvijek izrazito naučavana, već često većma isticana uključivo: naglašavanjem Marijine sveopće čistoće i svetosti; u prispodabljanju Marije sa Evom, pri čem se neprekidno isticalo kako je Marija Nova Eva, dapače njena sušta suprotnost, jer ono što je prva Eva svojim grijehom pokvarila, to je Marija — Druga Eva — svojom čistoćom i bezgrešnošću popravila.

Ovu je nauku prvih vjekova osobito jasno i divno formulirao i dao joj izraz sv. Efrem prispodobljujući Marijinu čistoću i bezgrešnost — Isusovoj, kad kliče Isusu oduševljeno:

»Uistinu, Ti i Majka Tvoja jedini ste i jedinstveni: nema ljage u Tebi, Gospodine, niti u Tvoje Majke bilo kakove okaljanosti!« (Carmina nisibina)

Sveti Ambrozije proglašava Mariju — vidjeli smo — »... netaknutom od bilo kakove ljage grijeha«.

U tom smislu o Marijinoj čistoći, svetosti govore: sv. Hipolit, sv. Grgur Čudotvorac, sv. Prokul, Teodoret, sv. Maksim Taurinski, Sever iz Antiohije, Prudencije i toliki drugi. Bibliografija o ovom pitanju upravo je golema. Na primjer, Roskovany u svojem djelu »B. Djevica Marija bez grijeha začeta — dokazi i svjedočanstva svih vjekova« 9. Vol. Budimpešta, 1873 — 1881 nabraja više od 25.000 (!) pisanih dokumenata u potvrdu Marijine bezgrešnosti kroz vjekove. Naravno, da neke od tih spisa i dokumenata treba shvatiti u širem, ne strogom smislu, jer ne govore svi jednako izričito o Marijinoj Bezgrešnosti.

Svi oni govoreći o Marijinoj potpunoj čistoći govore o njoj kao apsolutnm zahtjevu, sastavnm dijelu Njenog Bogomajčinstva.

Sv. Sofronije, prvi, spominjući Marijinu bezgrešnost, govori o preservativnom Marijinom otkupljenju. Nazivlje ga »preservativnim čišćenjem«. Nije, doduše, pojam teološki potanko razradio, ali ga je svakako natuknuo i dao naslutiti.

Već smo ranije napomenuli kako je interesantno pisanje sv. Augustina. On toliko vjeruje (i doživljava vjeru Crkve) u Marijinu bezgrešnost da piše — kad je pitanje o **bilo kakovom** grijehu, on ne želi u to uvlačiti Mariju. I nadodaje — iz poštovanja prema Gospodinu!

On vjeruje u Marijinu bezgrešnost, ali jer je ne zna spojiti sa činjenicom da je i Marija otkupljena, ne ulazi potanje u to pitanje niti ga pokušava protumačiti. To mu i predbacuje stanoviti Julijan.

Teologija je čekala novog jednog genija koji će riješiti taj prividni sukob između Marijine apsolutne Bezgrešnosti i njenog otkupljenja.

Bio je to franjevac Duns Scotus. On je to teško teološko pitanje riješio dubokoumnom distinkcijom — lučenjem, — između preservativnog i naknadnog otkupljenja. Svi su ljudi, prema tome, otkupljeni, ne izuzevši niti Marije; no, dok su svi ostali ljudi otkupljeni naknadno i izbavljeni od grijeha u koji su bili već upali, Marija je otkupljena preservativnim otkupljenjem tako, da ju je Bog sačuvao da ne upadne u grijeh, uračunajući joj unaprijed Isusove zasluge. A ta je distinkcija, kako smo vidjeli, ušla i u samu definiciju ove vjerske istine.

Bilo je to negdje oko 1300 godine kad je Scotus tako učio. Prividni sukob između Marijinog bezgrešnog začeća i njenog otkupljenja time je bio riješen. Put proglašenju nauke o Marijinoj bezgrešnosti dogmom bio je time otvoren. Sve veći broj teologa počeo se svrstavati iza Scotusove teze. Po riječima Kajetana oni su postali »numero infiniti — bezbrojni!

Papa Pavao V (umro 1621) zabranjuje javno braniti nauku protivnu Marijinoj bezgrešnosti. Dotad se još uvijek smjelo. Papa Grgur XV zabranjuje to i učiti privatno.

No, još će proći više od pet stotina godina, dok papa Pio IX svečano i službeno »Ex Cathedra« ne proglasi nauku o Bezgrešnom Marijinom Začeću vjerskom istinom koju trebaju svi vjernici vjerovati kao objavljenu od Boga.

No, čini nam se da još uvijek nismo dali potpun odgovor na pitanje: zašto tako kasno?

Odgovorit ćemo kasnije u vezi sa još jednom dogmom: o Uznesenju Marijinom na nebo. Tada ćemo ponoviti pitanje: Zašto obje ove dogme tako kasno? Tada ćemo vidjeti da nije bilo kasno već — u pravi čas! A upravo je taj čas čekala Božja Providnost!

POTUIT — DECUIT — FECIT!

Gornja se izreka pripisuje Duns Scotu, suptilnom i genijalnom franjevcu — teologu koji je tako uspješno riješio problem: kako sačuvana, a opet otkupljena!

Spomenuta izreka u potpunom prijevodu glasi: Mogao je učiniti, dolikovalo je da to učini, učinio je tj. sačuvao Mariju od istočnog grijeha i svakog drugog osobnog grijeha.

MOGAO JE MARIJU SAČUVATI OD ISTOČNOG GRIJEHA a da ne dirne u opći zakon otkupljenja. Na teško i mučno pitanje — kako — dan je odgovor: preservativnim otkupljenjem. Bog je u svojoj neizmjernoj mudrosti pronašao način!

Dolikovalo je da to učini!

Dolikovalo je da Bog Majku svojeg Sina sačuva čistu i neokaljanu od Istočnog grijeha i svakog drugog osobnog, pa i najmanjeg grijeha, i svake nesavršenosti i neurednosti!

Sjetimo se ponovno jednog od temeljnih načela mariologije, jednog od glavnih parametara za prosuđivanje Marijinih povlastica. Mi smo to načelo prozvali načelom doličnosti (convenientiae) ili prikladnosti. Formulirali smo ga na slijedeći način:

Blaženoj Djevici Mariji treba pripisati sve savršenosti koje dolikuju dostojanstvu Božje i naše Majke. U prvom redu — Božje Majke! jedini uvjet: da se ne protivi objavljenoj vjeri, nauci Crkve i zdravom razumu!

Dok nisu teolozi znali spojiti Marijinu bezgrešnost s njenim otkupljenjem, mislili su neki crkveni Naučitelji (pa čak i veliki sveti Bernardo!) da je nauka o Marijinoj apsolutnoj bezgrešnosti protivna vjeri i učenju Crkve. No, kad je to pitanje bilo povoljno riješeno, nestalo je ove zapreke!

I to smo istakli naglasujući načelo prikladnosti i primijenjujući ga na Mariju: Ima povlastica koje Mariji dolikuju u tolikoj mjeri, da tvrditi protivno, tj. uskraćivati joj dotičnu povlasticu bilo bi — nedolično. A nedolično automatski, rekli smo, postaje nemoguće! Od toga izvodimo: što joj u tolikoj mjeri dolikuje, te bi protivno bilo nedolično, za nju kao Majku Božju, postaje nužno!

Upravo je to slučaj kad se radi o Marijinoj bezgrešnosti: Dolikuje joj u tolikoj mjeri, da bi protivna nauka, koja bi Marijinu bezgrešnost nijekala, bila nedolična, a dosljedno tome, postaje — nemoguća!

Kad bismo jednoć u vječnosti »doznali« (služimo se hipotetskom, u stvari irealnom rečenicom) da je Krist svoju svetu Majku mogao očuvati od Istočnog i svakog osobnog grijeha i nesavršenosti, a da tog ipak nije učinio, služeći se slobodom psalmiste koji često »prigovara Bogu«, i mi bismo jednoć usudili se »prigovoriti« Isusu i reći mu: — Mogao si, Isuse, učiniti, dolikovalo je da joj to učiniš, zašto joj nisi i učinio?

No, hvala Isusovoj ljubavi i dobroti što Mu toga nikad nećemo trebati »predbaciti«, jer je to doista i učinio!

A dolikovalo je da to učini i radi svoje Majke — da bude čista i neokaljana Majka i radi sebe, da dođe na svijet preko nevine i bezgrešne Djevice!

Ovdje nam dolazi na pamet prekrasna misao velikog Marijinog štovatelja, sada već pokojnog pisca i televizijskog konferansjea Fultona Sheena.

On donosi u svojoj prekrasnoj knjizi »Marija, prva ljubav svijeta« slijedeću misao:

Kad kojeg kralja ili visokog gosta uvode u neki grad, ne vode ga kroz sporedne, mračne, zabitne ili prljave ulice, već kroz velebne, čiste, rasvijetljene bulevare i najdivnije prolaze. Tako isto, uvodeći Bog svojeg Jedinorođenca u svijet, nije Ga htio uvesti kroz tijelo okaljano grijehom, pa i najmanjim, pa čak i samo časkom okaljanim: odabrao je najsvjetliji i najčišći put — bezgrešno Krilo Marijino! Tako otprilike piše!

No, vratimo se mi ponovno Scotovom: Dolikovalo je! Ima još razloga zbog kojih je dolikovalo da Marija bude sačuvana od Istočnog, i svakog drugog osobnog grijeha! Ne samo da bude dostojna Majka Sina Božjega, već i naša Majka. Ne samo da bi Isus mogao biti na nju ponosan već i mi!

Što se tiče naših zemaljskih majki, nismo svi jednako počašćeni. Netko ima kreposniju, mudriju, pobožniju i svetiju majku, a drugi i manje kreposnu, i manje svetu, i manje pobožnu i mudru.

No, s obzirom na svoju duhovnu, nebesku Majku, Bog je htio da svi budemo jednako počašćeni, da imademo zajedničku, neizrecivo svetu, čistu, i dobru Majku! Da se svi jednako možemo s njome ponositi!

I ne samo što se možemo ponositi tako svetom, čistom i bezgrešnom Majkom već i oduševljavati se za nju, povoditi se za njom i nasljedovati je! Ovdje s punim pravom možemo primijeniti na Mariju riječi koje sv. Bernardo upravlja Utjelovljenom Bogu: Sad imamo kome ćemo se diviti! Imamo kog ćemo ljubiti i kog ćemo nasljedovati! Da, uz Isusa imamo i predivnu Mariju!

A evo i još jednog razloga zbog kojeg je Marija trebala biti što čišća i što nevinija: da bi bila što dostojnija Suradnica Kristova u djelu otkupljenja!

Tek kao Bezgrešna ona će biti ona velika Žena koja će zmiji — sotoni zgaziti glavu! Kad ne bi bila Bezgrešna, ne bi se to u potpunosti za nju moglo reći!

To je papi Piju IX i bio jedan od glavnih svetopisamskih dokaza u prilog Marijine Bezgrešnosti! On to i napominje u buli proglašenja. Tako je Bezgrešno Začeće postalo znakom Božje očinske pažnje: Prema Isusu, nama i samoj Mariji! Trostruka Božja ljubav i pažnja!

I učinio je — fecit!

Ono, što je Bog mogao učiniti, što je dolikovalo da učini — to je uistinu i učinio! O tome govori i to nam posvjedočuje sv. Pismo, Crkvena tradicija, sveti Oci, crkveni Naučitelji i konačno — sveta Crkva svečanim proglašenjem dogme Bezgrešnog Začeća Marijina. Sveti je Otac time postavio zaglavni kamen na velebnu zgradu Marijine bezgrešnosti, ostvario ono na što je Crkva kroz vjekove s nestrpljenjem čekala, stavio točku na duge, mučne, često vrlo žučljive rasprave i odstranio iz kršćanskih duša i srdaca i posljednju sumnju i nesigurnost.

Milosti puna!

No, Marijina je bezgrešnost samo jedan dio, i to negativni dio Marijinog privilegija, njene povlastice.

Negativan po obliku — niječe u Mariji postojanje nekog zla; grijeha, nesavršenosti — ali u stvari vrlo pozitivan, jer povlači sa sobom puninu, upravo neshvatljivu puninu milosti. U postojećoj ekonomiji Božjeg spasenja nema jednog bez drugog: nema milosti bez čistoće niti čistoće bez milosti. To je korelativ: velikoj čistoći odgovara velika milost. Najvećoj, potpunoj kao što je Marijina, odgovara najveća milost, ili kako kaže Crkva — poučena od anđela — punina milosti!

Bez ovog pozitivnog dijela svoje velike povlastice Marija bi bila samo čista, izorana njiva, na kojoj nema ni trunka kovora, ali isto tako i prazna, besplodna njiva, na kojoj ništa nije niklo niti što raste.

Upravo po punini milosti ona postaje »ager plenus — cui benedixit Dominus — punom njivom, koju je blagoslovio Gospodin« (Post. 27.27)

No, sada, kad bismo o Mariji trebali reći najvećma, govoriti najrječitije i najzanosnije o njenoj neizrecivoj milosnoj ljepoti, stojimo pred tom veličinom nemoćni, nesposobni da je izrazimo, nešto o njoj rečemo. I to stoga jer je — neizreciva!

I ne samo mi, već tako govore i sveti Oci i crkveni Naučitelji. I oni stoje zapanjeni pred Marijinom ljepotom i puninom njene milosti. Zapanjeni i zbunjeni!

Nazivaju je, doduše — predivnom lijehom punom miomirisnog cvijeća — a da bar donekle dočaraju ljepotu i miomiris ovog

nebeskog Cvijeća, nadodaju — koju je nasadio i uzgojio nebeski Vrtlar — (Sv. Bernardno); ili je opet nazivlju — vijencem spletenim od najdivnijeg cvijeća — koji je također spleo sam Bog! Nazivaju je »blještavim svjetlom« itd.

No, uza svu svoju dubokoumnost i uza svu svoju rječitost (kad je govor o Mariji, znali su biti vrlo rječiti, pretvarati se u prave i zanosne pjesnike!) — oni priznaju, da govoreći i najljepše o Marijinoj milosnoj ljepoti, ništa nisu rekli. To je i razumljivo, jer riječ rijetko kada može u potpunosti izreći sve ono što iza nje stoji, a kad je govor o nadnaravnim stvarima i pojmovima — nikada! Bar ne ljudskim ustima!

Čuli smo sv. Augustina: »Što mogu reći o Tebi, ja ograničen (!) umom?! Što god rekao, mnogo je manje od onog što Ti zaslužuješ da se o Tebi kaže!

I ovo je rekao: »Kad bi se svi moji udovi pretvorili u rječiti jezik, još uvijek ne bih mogao dovoljno veličati!

Da li je sv. Augustin pretjerao kad je tako pisao? Nije li to sve bilo plod njegove (poznate) govorničke vještine, učinak momentalnog pjesničkog zanosa? O, ne! Bio je to učinak duboke njegove **spoznaje** o milosti, njenoj ljepoti i prevažnoj ulozi u djelu spasenja i posvećenja.

Nitko, naime, iza sv. Pavla, apostola milosti, nije tako duboko prodro u tajnu milosti i milosnog uzdignuća kao Augustin. On predobro znade da milost čini čovjeka sličnim Bogu u nadnaravnom, Božanskom pogledu: sudioništvom u Božanskoj naravi; da se po njoj postaje u nadnaravnom smislu Božjim sinom ili kćerkom; on predobro znade da je milost vrhunaravna kakvoća, vrsnoća, ljepota, odraz Božanstva, koju Bog stvara i ulijeva u dušu čovjekovu; da čovjek, u čiju dušu ulazi milost posvećujuća, nadrašćuje sam sebe, postaje po njoj veći od sebe, Novo stvorenje (sv. Pavao), ulazi u jednu novu, vrhunaravnu Božansku egzistenciju, dobiva nove, Božanske dimenzije; da se po njoj izlijeva u čovječju dušu more vrhunaravne ljepote i miline. Augustin predobro znade da se iza milosti sudbinski krije sva ljubav i dobrota tajnovitog Božjeg predodređenja; da se po milosti čovjek svrstava u red Božjih miljenika, predodređenih za nebo i nebesko blaženstvo. Sve on to predobro znade. A znade i to, da je Marijina duša upravo **zasuta puninom Božje milosti,** da joj je milost dana u najvećma mogućoj mjeri, više nego li svim anđelima i svecima zajedno.

Snagom svojeg oštroumnog duha, potpomognutog milošću i darovima duha Svetoga, prodro je barem donekle u puninu Marijine milosti. Stoga je zadivljen, stoga je zanesen, zbog toga onako govori. Nisu njegove riječi plod njegove rječitosti, pjesnički časoviti zanos.

I da je snagom svojeg prosvijetljenog duha prodro još dublje u Marijinu ljepotu, da ju je poput male Bernardice — gledao; da li bi možda ljepše, zanosnije, konkretnije nešto rekao o Mariji; o blještanju i ljepoti njene duše u milosti? Ne vjerujemo da bi se drugačije izrazio nego li se izrazio — »Kad bi se svi moji udovi pretvorili u jezik . . .«

Vjerujemo naprotiv, da bi se tada osjećao još nemoćnijim da izrazi sve što bi na Mariji vidio!

Vjerojatno bi se tada poslužio metodom sv. Pavla — uostalom on se s njome stvarno i služi — koji, vidjevši u bogozrenju i zanosu ljepotu Božju, milinu i slast raja; uvjeren duboko da onog što je tamo vidio nikad ne bi mogao pretočiti u ljudske riječi, u čovječji govor, dolazi na sretnu misao, pronalazi izraz kojim neće, doduše, ništa reći, a opet će reći sve. Kaže — Oko nije vidjelo, uho ljudsko nije čulo, srce nije osjetilo ono što je Bog pripravio onima, koji Ga ljube!

Time nas, prije svega, želi potaći da dobro promotrimo sve najljepše što oko vidi ili može zapaziti na ovom svijetu: sve najmilije što srce osjeti ili može osjetiti ovdje na zemlji, sve najmilozvučnije što je čulo ili može čuti ljudsko uho ovdje. Dapače, potiče nas da pođemo još dalje: da pomoću mašte stvorimo još ljepši svijet od ovog koji nas okružuje, koji gledamo, slušamo i doživljujemo; da odstranjujući iz ovog svijeta koji nas okružuje sve neugodno, sve negativno, a potencirajući do nezapamćenih razmjera sve lijepo, ugodno i pozitivno, stvorimo nepostojeći svijet najsmjelije fantazije.

Zašto?

Zar zato da se uljuljavamo u neostvarivi san obnovljenog zemaljskog raja, život vječne i radosne mladosti, život bez smrti i bolnog umiranja?

O, ne! Zašto onda?

Da bi nam sve te stvarne, ili u najsmjelijoj mašti tek zamisljive ljepote postale samo odskočnom daskom, pomoću kojih ćemo naslutiti ljepote. radosti, milinu duhovnog svijeta, neba i milosti Božje. Jer: — Oko nije vidjelo, uho nije čulo, srce ljudsko nije osjetilo što je Bog pripravio onima koji Ga ljube!

Sv. Pavao hoće da duhovne ljepote neba, raja, milosti posvećujuće, samo usporedimo sa najljepšim i najmilijim na ovom svijetu; usporedimo, a ne identificiramo, poistovjetimo! Jer sveti apostol Pavao predobro znade, da su duhovne ljepote i radosti neiz-

recivo veće, uzvišenije nego sve zemaljsko; da su po svojoj biti i naravi drugačijeg, mi kažemo vrhunaravnog reda, jer nemamo drugog boljeg izraza; on predobro znade da »Božje kraljevstvo nije ni jelo ni pilo, nego pravda i mir i radost u Duhu Svetome (Rim, 14.27) pa unatoč tome želi da duhovne ljepote usporedimo sa najljepšim na ovom svijetu, jer on drugog ovdje na zemlji ne vidi s čime bi ih usporedio. Konačno i Božanski naš Spasitelj podjeljuje milost svojim apostolima, jer su s njime izdržali u svim njegovim kušnjama, ili će još izdržati (a s njima i svima onima koji ostaju Bogu vjerni do kraja) — da jedu i piju za Njegovim stolom u Njegovu kraljevstvu — i da — sjede na prijestoljima zajedno s Njime i sude dvanaest plemena Izraelovih! (Lk. 22,30)

I on, sama božanska Mudrost, ne imajući nešto drugo s čime bi prispodobio nebeske ljepote i radosti, uspoređuje ih s »velikom Večerom« s »Pirnom gozbom« a ljepotu milosti sa pirnim ruhom!

Time nas i Isus i Njegovi apostoli potiču da usporedimo nebesko sa zemaljskim i da nam pritom zemaljske ljepote budu samo oslonac, čvrsta točka o koju ćemo uprijeti polugu svoje pameti i svojeg srca da bismo se tako prebacili u vječnost tj. upoznali i zavoljeli nebesko. A kad se prebacimo, onda polugu odbacujemo, a oslonac ostavljamo na zemlji! Jer mi smo takovi i takova je naša psihologija: sve, pa i nebesko mora doći do naše pameti i do našeg srca preko vidljivog, onog što se čuje i osjeća. A to je upravo ono d r u g o, što nam sugerira Pavlova metoda: usporediti, a onda odbaciti! Reći — sve je to ništa! — Jer oko nije vidjelo... U svojem zaletu prema nebu i nebeskom osloniti se na zemaljsko, a onda zemaljsko odgurnuti od sebe! Ne dopustiti da nas zemaljsko zarobi, osvoji, zaokupi nam srce i dušu više nego je nužno i potrebno. Moramo biti toliko slobodni u duhu da nam sve lijepo i milo na ovom svijetu bude samo, po riječima sv. Bonaventure — Itinerarium mentis ad Deum: put našem srcu i pameti do spoznaje Boga i Njegovih ljepota. A to je upravo ono, što smo mi nazvali odskočnom daskom. Onako, kao što je bilo i svetom Franji, velikom ljubitelju prirode. Nikad ga nije zarobila, ona mu je bila samo putokaz prema nebu i Bogu. A to je vrlo lijepo i simbolično prikazao veliki Murillo slikajući Franju kako se nogom opire o kuglu zemaljsku — u stvari je gura od sebe i odbacuje — da bi pao u zagrljaj Kristu!

A dokle je potrebno služiti se ovom, nazvali smo je, Pavlovom metodom uspoređivanja nebeskog sa zemaljskim, a u svrhu da bi se nebesko što bolje, ne upoznalo, već samo naslutilo? Uspoređivanja sa zemaljskim, a onda odbacivanja sveg zemaljskog?

Sve dotle, dok se u našem duhovnom životu ne počne pojavljivati, doduše kratkotrajna, ali više manje, redovita pojava — duhovnog mira!

A to je upravo ono, što smo ranije pročitali kod velikog anglikanskog obraćenika, kasnijeg oratorijanca, Fabera; čovjeka svetog života i dubokog duhovnog mislioca. Ponovimo to!

U duhovnom životu, po njegovim riječima, nema nekog normalnog, redovitog stanja, koje zapažamo kod svih drugih stvari: normalnog stanja koje bi bila karakteristična oznaka samog duhovnog života. Naprotiv, duhovni je život neprekidno jedno zbivanje, neprekidno previranje i nastajanje, neprekidno počinjanje ispočetka. Ako postoji nešto, tako on tvrdi, što bi ovom duhovnom previranju i neprekidnom nastajanju davalo neku karakterističnu oznaku, onda su to redovite i naizmjenične pojave: borbe, zamorenosti — i mira!

Da, i mira! A pod tim on misli one razmjerno kratke doživljaje — doživljaji su kratki, ali njihove se posljedice osjećaju trajno. — u kojima se Bog duši koja mu se sasvim predaje, nesebično daje, na neki način objavljuje, pokazuje, daje osjetiti. Daje joj doživjeti svoju nazočnost i pritom je neizrecivo usrećuje. To bi bilo, već ovdje na zemlji direktno doživljavanje duhovnih ljepota, naslućivanje milosti, kušanje Boga. To je direktno, iskustveno doživljavanje Boga i Njegove milosti. Ne licem u lice kao u nebu. Još uvijek u slici i zagonetki, ali ipak neposredno i direktno spoznanje. Ne samo pomoću vjere već još više pomoću darova Duha Svetoga. To je ona iskustvena radost na koju poziva psalmista: »Kušajte i vidite kako je sladak Gospodin!« (ps. 33.9)

Istina, da bi se došlo do tog slatkog mira i kušanja Boga i duhovnih stvari, potrebno je temeljito čišćenje, otkidanje srca i duše od svega što je prolazno, zemaljsko, što nije Bog. Treba, barem u najnužnijoj mjeri, umrijeti i svijetu i sebi. Treba imati nadasve čistu savjest; a dolazi se do njega i stanovitom umješnošću kontemplacije, promatranja.

Sretni su oni koji su do tog stanja došli. Oni najbolje razumiju i shvaćaju i Boga i Njegovu ljepotu, i Njegovu milost i Njegov raj, pa i — Mariju!

Da, i Mariju i nebo koje ona nosi u svojoj duši po punini milosti posvećujuće!

A nama koji još nemamo te milosti da u sebi doživljavamo bljesak radosnog mira, a s njime i slast Božje nazočnosti i osjetimo milinu milosti koju, ponizno se ufamo, nosimo u sebi — ne preostaje drugo već strpljivo očekivati ove blagoslovljene pohode

Božje dobrote i za njih se pripremati; pripremati i negativno čisteći svoje srce i dušu od svega što nije Bog, i — pozitivno — povezujući se sa što intenzivnijom ljubavlju sa Bogom po Kristu i Mariji!

A dotle, da bismo bar donekle naslutili ljepotu Marijinu, moramo Marijinu dušu prepunu milosti uspoređivati i sa: »predivnom lijehom punom mirisnog cvijeća, koje je zasadio nebeski Vrtlar«, i sa »vijencem spletenim od predivnih ruža koje je — također — spleo sam Bog« i sa »jarkim svjetlom, koje je zapalio Bog i koje ne potamnjuje niti u raju i ne gubi se pred neizmjernom svjetlošću Božjom« kako govore crkveni Naučitelji; ili uspoređivati ljepotu i miomiris Marijine duše po milosti s »mirisom plodne njive, koju je blagoslovio Gospodin« (Post. 27.27), s »Cedrom sa Libana i čempresom sa gore Hermona«; prispodabljati je s »palmom u Engadu« ili »ružičnjacima Jerihona«, »sa divnom maslinom što raste u dolini i makljenom posred voda«; i ponovno uspoređujući miomiris Marijine duše s »miomirisom cimeta i drva bagremova« i miomirisom »smirne izabrane, galbana, oniksa i stakte«, »vonjem tamjana u Šatoru« (Sirah, 24.13—15) kao što čini Crkva primijenjujući na Mariju i njenu neizrecivu ljepotu po milosti gornje riječi Sv. Pisma.

Dotle nam ne preostaje drugo već služiti se metodom Pavlovom: osloniti polugu spoznaje i ljubavi o čvrsti oslonac najdivnijeg, najljepšeg, najmiomirisnijeg na zemlji, a onda, opetujući sa velikim Apostolom — oko nije vidjelo, uho nije čulo, srce ljudsko nije osjetilo — odbaciti oslonac i polugu, i reći da je sve to ništa prema ljepoti Marijine duše. Tu su metodu od sv. Pavla naučili i sveti Oci, a i sama sveta Crkva!

Tom se, Pavlovom metodom, poslužio i sv. Augustin u opisivanju ljepote Marijine duše, kad — kako smo već ranije čuli — govori:

»Što mogu reći o Tebi ja, ograničen umom?! Štogod rekao, mnogo je manje od onog što Ti zaslužuješ!« I opet:

»Kad bi se svi moji udovi pretvorili u najrječitiji jezik, još Te uvijek ne bih mogao dovoljno veličati!«

Nije li to ista metoda i način, samo malko drugačije formulirana?

Sveta Terezija Avilska, mudra djevica, velika mistikinja koja nikad nije proučavala mističnu teologiju i teologiju uopće, ali po prirodi bistra, inteligentna i prodorna, a po Božjoj milosti vrhunaravno poučena, ima svoju sliku i način u prikazivanju duše u milosti posvećujućoj. Ona takovu dušu prispodablja kugli od izvrsnog brušenog kristala, u čijoj je sredini zapaljeno snažno svjetlo koje se prelijeva u tisuće boja i nijansi.

A da je u svojem mističnom bogozrenju gledala Marijinu dušu u milosti, da li bi se usudila i nju prispodobiti s »kristalnom kuglom u kojoj je zapaljeno jako svjetlo?« Da li bi pronašla tako blistav kristal koji bi mogao predočiti čistu i presjajnu Marijinu dušu i zamisliti tako veliku kuglu u koju bi moglo stati čitavo Božansko Sunce? A da o prelijevanju boja i ne govorimo!

Ne preostaje nam drugo već nadati se nebu i čekati strpljivo čas kad ćemo u nj ući i pomoću »svijetla slave« promatrati i Božju i Marijinu ljepotu!

No, ne samo čekati pasivno i skrštenih ruku, već i moliti, i raditi, i strpljivo trpjeti, jer »sva trpljenja ovog svijeta ništa su prema slavi, koja će se jednom objaviti na nama« (Rim. 8.18) No, ne samo na nama, već u prvom redu i u neizrecivoj većoj mjeri na Mariji!

MARIJIN PRIVILEGIJ — I NAŠA POVLASTICA

Ne doduše u onom obimu i mjeri kao Marijin, ali u vrlo, vrlo sličnom!

Promotrimo samo ukratko:

Marija je bila po Božjoj dobroti sačuvana od Istočnog grijeha, od svakog osobnog grijeha i nesavršenosti!

Što se tiče Istočnog grijeha, mi predobro znademo da smo se, nažalost, pojavili na ovom svijetu okaljani. No, Bog se prema nama pokazao neizrecivo dobar: dok premnogi ostaju godinama i godinama pod teškim teretom Istočnog grijeha, a neki ga se možda neće nikad ni osloboditi, mi smo brzo iza rođenja, u svetom krštenju, oslobođeni i oprani od Istočne krivice. Oživjeli smo na vrhunaravni milosni život. Počeli duhovno, nadnaravno živjeti, rasti i — zasluživati za nebo. Naša mrtva sezona nije trajala dugo. Nećemo trebati sebi na grob staviti onakav ili sličan natpis, kao što ga je stavio neki starac koji se krstio tri godine prije smrti: — Umro u sedamdeset i trećoj godini, a živio samo tri godine!

Sve, naime, godine prije krštenja smatrao je mrtvom sezonom, neproduktivnom za nebo!

I nad nama se, prigodom svetog krštenja, nevidljivo, ali stvarno, otvorilo nebo kao nad Isusom prigodom Njegova krštenja u rijeci Jordanu. I nad nama nečujno, ali stvarno, ponovljen je glas s neba: Ovo je moje ljubljeno dijete!

Što se tiče osobnih naših grijeha, nažalost, počinili smo ih mnogo i često. Možda čak i teških. No, Bog je i tu pokazao prema nama svoju veliku ljubav. U sv. ispovijedi očistio nas je od grijeha; sakramentalnom snagom svete ispovijedi jačao nas je u borbi protiv budućeg pada. Naši su posrtaji postajali sve rjeđi i sve manji.

Bog nas doduše nije sačuvao od svakog grijeha, ali nas je po svojoj neizrecivoj dobroti sačuvao od premnogih teških grijeha, kojima bismo bili zacijelo okaljali i svoju dušu i svoje ime, da On nije bdio nad nama, udaljavao od nas teške i pogubne opasnosti kojima, vjerojatno, ne bismo bili dorasli; i čuvao nas: i preko roditelja, i odgojitelja, Majke Crkve, a napose — po Mariji!

Isus je rekao jednom zgodom, da onaj kome se mnogo prašta, mnogo i ljubi! Da, nama je Bog mnogo oprostio. A oprostio nam je ne samo grijehe koje smo počinili i za koje smo se pokajali i ispovijedili ih, već i one, mnogo pogubnije i teže koje bismo bili zacijelo počinili prepušteni sebi i da nas Bog nije čuvao! Nije li to neke vrsti i našeg »preservativnog« otkupljenja?!

Koliki razlog da budemo Bogu zahvalni i da Ga svim srcem ljubimo! Jer — ne zaboravimo toga — onaj kojemu se više prašta, mora više i ljubiti! Koliki razlog da Marijin Magnifikat učinimo pjesmom i vlastite ljubavi i zahvalnosti!

No, to je bio i kod nas kao i kod Marije, manji dio, nazvali smo ga, negativnim dijelom privilegija. Negativan je, rekli smo, po formi, načinu izražavanja, ali u stvari neizrecivo pozitivan!

U mnogo većoj mjeri očitovala se Božja ljubav prema nama kao i kod Marije, u pozitivnom dijelu naše povlastice — po milosti!

I naša je duša iza krštenja zasjala u sjaju i ljepoti milosti posvećujuće. Ne doduše u tolikoj punini milosti kao što je Marijina, ali ipak u velikoj. I, što je važno, naglasiti, istovrsnoj. Jer urešeni smo istovrsnom ljepotom milosti posvećujuće kao i Marija, obogaćeni istovrsnim bogatstvom kao i ona! Razlika je samo u količini! U intenzivnosti!

I ne samo što je istovrsno bogatstvo i ljepota već su i posljedice iste: postali smo preljubljena Božja djeca, dionici Božanske naravi, baštinici nebeskog kraljevstva!

I u našoj je duši po milosti zapaljena istovrsna vatra ljubavi kao i u Marijinoj. Razlika je samo u tome, što se taj Božanski plamen nije u nama niti izdaleka razgorio kao u Mariji. Niti svijetli kao Marijin: njezin rasvjetljuje cijeli svijet i predivno sjaji u nebu — naš rasvjetljuje našu dušu i možda svijetli još kojoj koja se nalazi u našoj neposrednoj blizini.

Na Marijinoj se ljubavi grije čitav svijet, svi mi, njena djeca, a naša možda nekog ipak toliko zagrijava da se ne smrzne. No, i to je već mnogo!

Po Božjoj dobroti i milosti i mi u sebi nosimo nebo. Ne doduše tako blistavo kao Marijino, ali ga ipak nosimo.

»Ljubljeni, sada smo djeca Božja, a što ćemo biti, još se nije očitovalo. A znamo, kad se očituje, bit ćemo Mu slični« (I. Iv. 3.2)

Mi smo već sada slični Bogu, odraz smo Njegove naravi i ljepote, ali sve će se to očitovati tek u vječnosti. Tada ćemo uistinu shvatiti što smo po svetom krštenju postali: da smo uistinu nadrasli same sebe, da smo za svojeg života u sebi nosili sjaj i ljepotu neba; da smo ga nosili uza sve svoje slabosti i nesavršenosti!

Dok se ne očituje, vjerujmo u to čvrsto. Vjerujemo i ljubomorno čuvajmo u sebi ovo nebo!

I ovdje se očituje kako je korisno, ne samo lijepo i milo, misliti na Mariju, razmišljati o njenoj veličini i ljepoti njene duše, prebivati u njenoj blizini. To nas uvodi u vlastitu nutrinu, upozorava na ljepotu vlastite naše duše: upoznavajući nju, upoznajemo sebe, diveći se njoj, učimo se cijeniti same sebe!

U njoj, kao u predivnom ogledalu vidimo sebe, prepoznajemo sebe; u majčinskim crtama njenog lica, njene duhovne fizionomije, vidimo i prepoznajemo sebe kao u ogledalu.

Pa, da! Isusova smo i Marijina djeca! Nije onda niti čudno što na sebi zapažamo crte njihovih svetih lica! Bilo bi čudno, a i tragično, kad ne bi bilo tako!

POSLJEDICA MARIJINOG BOGOMAJČINSTVA

Uznesena na nebo

»Bezgrešna Bogorodica, Bl. Djevica Marija, završivši tok zemaljskog života, dušom i tijelom uznesena je u nebesku slavu.«

Tako glasi dogma Marijinog uznesenja na nebo. Ovako ju je definirao papa Pio XII 1. studenog 1950. godine.

Kad su protestanti dočuli da papa kani u svetoj godini 1950. proglasiti nauku o Uznesenju Marijinom na nebo vjerskom istinom, pisao je jedan od njih (Miegge), ne bez prizvuka zlobe: »Nema o tome niti sjenke dokaza. Vidjet ćemo da li će sveta godina 1950. uspjeti iz ništa izvući ovaj dokaz.«

Vjerojatno su mislili da će papa ili postupiti lakomisleno, te bez ijednog dokaza proglasiti spomenutu dogmu, ili će se pak, pokuša li tezu o uznesenju dokazivati, naći u neprilici. A nije se dogodilo ni jedno, ni drugo.

Nije papa pristupio cijelom tom pitanju lakoumno. Naprotiv, pristupio mu je vrlo ozbiljno i temeljito, svjestan svoje odgovornosti i pred Bogom i pred Crkvom.

Premda je znao da će svečano proglašenje dogme o Uznesenju Marijinom na nebo biti nepogrešivi čin, ne želeći iskušavati Duha Svetoga, — ta znao je da nema Njegova nadahnuća već samo Njegovu asistenciju — cijelo je pitanje temeljito proučio i dao proučiti. I proučivši ga temeljito, nije se našao u neprilici kako da dođe do dokaza o tome da je Marija doista po završetku zemaljskog života dušom i preobraženim tijelom bila uznesena na nebo.

U tu je svrhu posegnuo u poklad vjere, nepogrešivu nauku Svete Crkve. Istražio je što o svemu tome uče sveti Oci, ovi nepogrešivi prenosioci crkvene tradicije.

Ispitao je liturgijske knjige. Promotrio je nauku o Marijinom uznesenju u vezi s ostalim istinama o njoj, a onda pokazao jasno kako je čitava istina Marijina uznesenja na nebo »oslonjena na Sveto Pismo«.

Tada je napisao veličanstvenu encikliku proglašenja dogme koja se po početnim riječima, kao i sve ostale papinske enciklike, zove »Munificentissinus Deus — neizrecivo darežljivi Bog«

Čitavo argumentiranje papino mogli bismo svesti u nekoliko slijedećih točaka ili dokaza:

Prije svega, papa priznaje da je čin uznesenja preobražene Marijine duše i tijela događaj koji izmiče ljudskim sjetilima, da prema tome izmiče svjedočanstvu očiju i da se povjesno ne može dokazati. Pio XII to ističe u svojoj enciklici. On piše: »Proslavljenje«, djevičanskog tijela Bogorodice »nijedna moć ljudske pameti svojim naravnim silama nije mogla upoznati«.

Za to je bila potrebna Božja objava. Papa ju je potražio i brzo pronašao! A pronašao je prije svega: U jednodušnoj suglasnosti i skladu učešće Crkve tj. biskupa na čelu sa sv. Ocem. Snaga ovog dokaza sastoji se u slijedećem: Crkva, i to samo ona, postavljena je od Boga da bude vjerni čuvar i nepogrešivi tumač čitavog pologa vjere i svih istina objavljenih od Boga. Ona uživa asistenciju Duha Svetoga, te nikad ne može učiti nešto što nije u skladu s Božjom objavom. Drugim riječima, što Crkva uči danas, učila je i ranije, učila je uvijek.

Da vidi što Crkva misli o ovoj istini, dovoljno je bilo da ispita mišljenje svih biskupa. U tu je svrhu razaslao upitnik sa dva pitanja:

1. Da li se nauka o tjelesnom Uznesenju Bl. djevice Marije na nebo može definirati kao dogma
2. Da li to želi čitav kler i Božji narod

U Rim je stigao 1191 odgovor tj. 94%. Od ovih je bilo 1161 ili 98,2% pozitivnih. Od negativnih odgovora, 16 biskupa je sumnjalo u prikladnost momenta da se donese ova definicija, a samo 6 je izrazilo sumnju u to da li je moguće ovu istinu uistinu definirati.

Po sebi, ovo je za svetog Oca bio dovoljan razlog da sa sigurnošću pristupi definiranju i proglašenju nauke o Marijinom uznesenju na nebo vjerskom istinom. No, papa je pošao dalje. Dao je ispitati nauku Svetih Otaca, svjedoka katoličke tradicije.

Konstatirano je da kroz prva tri stoljeća nema izričitih svjedočanstva Svetih Otaca o toj istini. Možda pravi razlog ovoj šutnji nalazimo u riječima sv. Epifanija (315 — 402) »da ne bi golemost čuda (miraculi exessus) izazvala začuđenje (stuporem) u dušama vjernika«. Možda je pritom mislio na opasnost da kršćani, donedavni pogani, ne bi u tom vidjeli elemente poganske mitologije i nauke o polubogovima. Zbog toga, po njegovom mišljenju, o cijeloj toj stvari šuti i samo sv. Pismo i Tradicija.

No, u njegovo vrijeme, i kasnije, imamo bezbroj svjedočanstva o vjeri Crkve u Marijino tjelesno uznesenje na nebo.

Sveti Otac je dao također ispitati liturgijske knjige. U njima se već od najstarijih vremena nalaze tragovi slavljenja Marijinog uznesenja na nebo vezanog uz dan 15. kolovoza. A taj blagdan dolazi pod raznim imenima, a kao »dan Majke Božje« ili »blagdan Preminuća« ili »Uznesenja Presvete Marije«, a u tekstovima se spomenutih liturgijskih knjiga izričito govori o Marijinoj pobjedi nad smrću.

Nauka o Uznesenju Marijinom na nebo dušom i tijelom, ne samo što ne odudara od ostalih privilegija koje Crkva nepogrešivo pripisuje Mariji, već je s njima najuže povezana i s njima je u skladnosti — konstatira i ističe papa u svojoj svečanoj enciklici. Osobito je u najužoj povezanosti s istinom Marijinog Bezgrešnog Začeća.

Papa piše: »Ove su dvije povlastice (tj. Bezgrešno Začeće i Marijino Uznesenje) međusobno najuže povezane... Ona, koja je po posebnoj povlastici Bezgrešnog Začeća pobijedila grijeh, nije bila obavezna da trune u grobu, nije trebala očekivati oslobođenje svojeg tijela (od zakona smrti op.pr.) do svršetka vremena«. Znamo, naime, iz objave sv. apostola Pavla (Rim, 5.12) da postoji najuža povezanost između grijeha i smrti, grijeha i trulenja u grobu. Marija je bila očuvana od grijeha, te nije stoga morala ni snositi njegove posljedice: smrt i raspadanje u grobu i čekati uskrsnuće da je »oslobodi od smrtnosti njezina tijela«.

Nauka oslonjena na Sveto pismo

Na kraju ono, što je papa u svojoj Buli spomenuo već na njenom početku: Nauka o Marijinom Uznesenju oslanja se na sveto Pismo. — Sacris Litteris tamquam ultimo argumento innititur — a to znači: proizlazi iz svega onog što je objavljeno o Mariji u Svetom pismu. A proizlazi kao logički zaključak iz svojih premisa.

Papa kao svetopisamski dokaz napominje tri momenta koja moralno traže Marijino uznesenje na nebo ne samo dušom već i tijelom:

NAJUŽE POVEZANA

Prvi razlog: Marija je najuže povezana sa svojim Božanskim sinom. »Jednim te istim dekretom bila je od vječnosti predodređena« zajedno s Isusom. (Bula proglašenja Bezgrešnog Marijinog Začeća »Ineffabilis Deus« i Bula Marijinog Uznesenja na nebo »Munificentissimus Deus«)

Nadalje, za cijelog zemaljskog života Utjelovljanog Boga Isusa Krista, Marija je bila čvrsto povezana s Njime. Njihove su sudbine bile zajedničke, njihovi se putovi nisu razilazili. Ne samo što je Isusa začela po Duhu Svetome, nosila ga pod prečistim Srcem, rodila neozlijeđenim porodom, dojila, držala na svome krilu, na svojim rukama, bježala s Njime u daleki i tuđi Egipat, s Njime trideset godina boravila pod Nazaretskim krovom; već Ga je i za vrijeme javnog života brižljivo pratila na Njegovim mesijanskim putovanjima po Palestini, često se nalazila uz Njega zajedno sa ostalim pobožnim ženama, brinula se za Njegovu hranu i odjeću; dapače, s Njime se zajedno penjala na Kalvariju, stajala podno križa dok je umirao i mrtva Ga primila u svoj naručaj...

Da li je moguće, da bi se njihovi putovi razišli upravo tu, na Kalvariji? On da treći dan uskrsne slavno od mrtvih, a četrdeseti dan uzađe na nebo, a nju ostavi na zemlji?

I nemojmo reći: Pošla je za Njim svojom dušom, kao ostali pravednici!

Ne, to nije dovoljno, to ne bi bilo pravo! Marija je ne samo svojom dušom, već čitavim svojim Bićem, dušom i tijelom, bila povezana uz Isusa, cijelim Ga je bićem ljubila, njegovala, pripadala Mu. Pravo je stoga, da je čitava, dušom i tijelom pošla za Njim u vječnost.

Tijelo — integralni, neotuđivi dio ljudskog bića

Znamo iz objave i nauke Crkve da je čovjek sastav (compositum) duše i tijela. Pritom duša ima glavnu i odlučujuću riječ. Ona je nosilac ljudske osobnosti, razuma i slobodne volje. Ona je supstancija, bitak. Može postojati samo od sebe, odijeljena od tijela. No, ona je nepotpuna supstancija (substantia incompleta). Tijelo je integralni dio ljudskog bića. Bez tijela čovjek nije potpun. Bez tijela čovjek u potpunosti kao ljudsko biće ne može biti niti posvema sretan u nebu niti posvema kažnjen u paklu. Stoga će i uskrsnuti jednoć pravednici »na uskrsnuće života«, a isto tako će uskrsnuti prokleti »na uskrsnuće osuđenja.«

Prema tome je i Marijino tijelo integralni dio njenog svetog Bića. Nije neki privjesak duše, koji se može odbaciti kao što se odbacuje iznošena odjeća ili obuća. U pojam Marije, predviđene i predodređene od vijeka jednim te istim predodređenjem sa Isusom, spada i njena duša i njeno čisto tijelo. Dakle, čitavo njeno Biće. U uskom povezivanju Marije s Isusom, njeno je tijelo odigralo prevažnu ulogu. Bez Marijina tijela ova je povezanost nemoguća i nezamisliva.

Stoga je logično ako se u ime ove uske povezanosti traži da Marija uvijek bude uz Isusa, pa i na nebu — a to znači, čitava Marija, svim svojim Bićem: svojom dušom i svojim tijelom.

Jedini razlog zbog kojeg bi Marija smjela i mogla, pa čak i trebala, biti odijeljena od Isusa trunući u grobu svojim tijelom i čekajući dan uskrsnuća, bio bi grijeh. A toga Marija nikad nije učinila, nikad ga niti na duši niti na svojem prečistom tijelu nosila. Ne samo Istočni, već niti bilo koji osobni, pa i najmanji grijeh, i najmanju neurednost duše ili tijela.

Da je Marija unatoč svojoj apsolutnoj bezgrešnosti morala tijelom u grob i u njemu čekati uskrsnuće od mrtvih, bila bi to teška kazna. Kazna bez krivnje. A i za Isusa i čitav dvor nebeski velika bol i žalost.

Istrunuti u grobu — teško i bolno poniženje!

Sveta Terezija od Malog Isusa, osjećajući svoju skoru smrt i gledajući unaprijed svoj grob govori »o strašnom grobu u kojem će ležati«.

U prvi nas mah ove riječi začuđuju. Zar nije vjerovala da će njena duša, nosilac njene osobnosti i njene skore rajske sreće poletjeti ravno u naručaj Isusov, da će već prije uskrsnuća tijela biti neizrecivo sretna i blažena uz Njega? Da, vjerovala je i čvrsto se nadala! Pa čemu onda s toliko tuge govori o svojem grobu?

Ipak je njeno rezoniranje pravilno. Ona je osjećala da ne može biti indiferentna prema sudbini svojeg tijela. Predobro znade da je njeno tijelo sastavni dio njenog bića, da je zajedno s njenom dušom pripadalo Isusu, ljubilo Ga i služilo mu tako vjerno i bilo hram Duga Svetoga. Zbog toga ona voli svoje tijelo. Voli ga krš-

ćanski. Ona vjeruje da će o uskrsnuću biti sudionik njene sreće i ljepote, da će zasjati neobičnim sjajem. Stoga žali što se od njega mora odijeliti i što će ono morati u grob da istrune. Zato govori o »strašnom grobu«. Ali ona se ipak sa sudbinom svojeg tijela miri. Znade da je to kazna za grijeh, znade da tijelo mora platiti dug Istočnog grijeha i njenih osobnih pogrešaka. Stoga se ona ipak miri s mišlju na »strašni grob« i tješi se nadom u uskrsnuće. No, kod Marije nije bilo tako: ona je bila čista, slobodna ne samo od Istočnog grijeha, već i svakog drugog osobnog grijeha i nesavršenosti.

Nova Eva!

Drugi dokaz iz Sv. Pisma: Marija — Nova Eva!

Da je Marija unatoč svoje nevinosti i bezgrešnosti morala u svojem tijelu iskusiti bol i gorčinu »strašnog groba«, onda ona ne bi bila uz Isusa, Novog Adama, u potpunosti Nova Eva, tj. potpuna pobjednica nad grijehom i n j e g o v i m posljedicama. Tada ona ne bi bila pobjedonosna Žena, koja svojom petom gazi glavu zmije — sotone i pobjeđuje paklenog zmaja. A upravo to, da je Marija uz Novog Adama — Isusa, Nova Eva, Svetim je Ocima jedan od najvažnijih dokaza, i to svetopisamskih, u prilog ne samo Marijine bezgrešnosti, već i njenog uznesenja na nebo! A to, kao skripturistički dokaz, donosi i Pio XII u spomenutoj svojoj enciklici »Neizrecivo darežljivi Bog«.

Isus toga nije mogao dopustiti

A sada dolazimo do trećeg, i po našem uvjerenju najuvjerljivijeg dokaza koji vojuje, i ne samo vojuje u prilog Marijina uznesenja na nebo već ga jednostavno traži i zahtijeva. Radi se o dokazu koji se oslanja na Sv. Pismo u tolikoj mjeri da se upravo nameće prirodnom i spontanom snagom logike i logičnog zaključivanja.

Pio XII u svojoj Buli proglašenja vjerskom istinom Marijina uznesenja na nebo ovako ga formulira:

»Budući da je naš Otkupitelj ujedno i Sin Marijin, zacijelo kao savršeni opslužitelj božanskog zakona uistinu i nipošto nije mogao a da uz vječnog Oca ne štuje i svoju nadasve ljubljenu

Majku; i kad joj je već mogao iskazati toliku počast i sačuvati je neozlijeđenu od raspadanja u grobu: treba vjerovati da joj je uistinu to i učinio«.

Čini nam se da u ovim riječima Namjesnika Kristova na zemlji odzvanja snažna jeka Skotovih riječi izrečenih u prilog Marijine bezgrešnosti: Potuit, decuit, fecit — mogao je, dolikovalo je da učini — učinio!

Primijenjene na Marijino uznesenje one bi glasile:

Mogao ju je sačuvati od raspadanja u grobu;

Dolikovalo je da joj to učini;

Učinio je! Doista ju je sačuvao od »strašnog groba«!

Ako su se mogućnici i bogataši ovog svijeta, da bi sačuvali neraspadnuta tjelesa milih i dragih osoba služili i balzamom i mirodijama, zar da On, Kralj nad kraljevima i najljubazniji Sin ne učini nešto što nijedan od zemaljskih mogućnika nije mogao učiniti svojima: svoju preljubljenu Majku ne sačuva od grobnog raspadanja?! Još više: preobraženim je tijelom i dušom uznese na nebo? Ako je nazaretsku kućicu u kojoj je On, Riječ tijelom postala, na čudesan način poštedio od nevjerničkog oskvrnjivanja i razaranja, i prenio je ponajprije na naš Trsat, a onda — na našu veliku bol — u Loreto — koliko je većma trebao sačuvati neraspadnuto ono sveto tijelo od kojeg je uzeo svoje vlastito tijelo; ono Srce pod kojim je osjetio prvi otkucaj svojeg utjelovljenog života, usta, koja su ga toliko puta cjelivala, ruke koje su ga grlile, krilo, koje ga je grijalo?

Kritička povijest doduše pitanje nazaretske kućice svrstava među pobožne legende. Može biti da je samo pobožna legenda, ali nama je to i vrlo vjerodostojna »legenda«

Doista: dolikovalo je! I to dolikovalo je u tolikoj mjeri da bi suprotno bilo — nek nam Isus oprosti našu drskost — nedolično. A što Bogu ne dolikuje, to postaje nemoguće!

Dolikovalo je i on je to učinio: dušom i tijelom je svoju preblaženu Majku po završetku njenog zemaljskog života uzeo k sebi na nebo!

A to je upravo ono što smo na početku spomenuli, i što je Sveti Otac papa Pio XII 1. studenog 1950. svečano, u prisutnosti mnogih kardinala, biskupa i ogromnog broja pobožnih vjernika, uz klicanje i radost svih pobožnih kršćana diljem cijelog svijeta, oslanjajući se na sveukupnu suglasnost Katoličke Crkve, na crkvenu tradiciju i svoju nepogrešivost i proglasio vjerskom istinom, dogmom!

Da li je Marija umrla?

Da li je Marija umrla, uskrsnula poslije smrti i potom bila s uskrslim i preobraženim tijelom i dušom uznesena na nebo, ili je bez smrti uznesena na nebo?

Svečana bula proglašenja Marijinog uznesenja o tome ništa ne govori. Jednostavno se ograničava na to, da kaže kako je Marija, dovršivši tijek svojeg života na zemlji, dušom i tijelom bila uznesena na nebo. Drugim riječima, prepušta svakom vjerniku na volju da i nadalje misli o tome onako kako mu se čini da je pobožnije i prikladnije vjerovati o Mariji u toj stvari.

Pio XII proglasujući nauku o Marijinom uznesenju na nebo i nije mogao drugačije postupiti: odijelio je definiciju Marijinog uznesenja od nužne prethodne smrti. A učinio je to stoga što niti izdaleka nisu jednako snažni dokazi o Marijinoj smrti kao što su jaki i mnogobrojni dokazi o njenom uznesenju.

Kroz prva tri stoljeća nema nijednog sigurnog povijesnog dokaza o Marijinoj smrti: niti da je umrla, a niti gdje je umrla i pokopana.

Premda je to samo negativni dokaz (dokaz iz šutnje) ipak je svojevrsni dokaz u prilog tvrdnje da Marija nije umrla.

Prvi su koji govore o Marijinom prijelazu iz ovog zemaljskog života u vječnost: sv. Epifanije biskup iz Salamine i Timotej, jeruzalemski svećenik. Obojica iz IV. stoljeća. Prvi sumnja u to da je Marija umrla, a drugi, Timotej, to izričito niječe, tvrdeći da je bez umiranja i smrti prešla u vječnost.

Tek u V. vijeku, i to na temelju apokrifa, počelo se govoriti o Marijinoj smrti. U spomenutim apokrifima nema poziva na bilo koje povijesno svjedočanstvo ili tradiciju o Marijinoj smrti, već se smrt jednostavno suponira kao po sebi razumljiva stvar. A suponira se na temelju dviju tvrdnji i uvjerenja:

Prvo: Marija je smrtno biće kao i svi ostali ljudi, pa je prema tome sasvim jasno, da je i ona umrla.

Drugo: Krist je umro, pa je i Marija trebala umrijeti.

Što se tiče prvog razloga — Marija je smrtno biće kao i svi ostali ljudi, pa je prema tome i umrla — izgleda nam razumljivo (ne nužno prihvatljivo!) takovo mišljenje u ono doba, jer istina o Marijinoj apsolutnoj bezgrešnosti još nije bila, barem izričito, izražena i teološki opravdana u prvim vjekovima. A smrt je posljedica grijeha. Osobito Istočnog!

Sve većim i jasnijim isticanjem Marijinog bezgrešnog začeća rast će i broj onih koji će vjerovati u Marijinu neumrlost.

Što se tiče drugog teološkog razloga — Isus je umro, pa je i Marija trebala umrijeti — vidjet ćemo, da ne samo što ne traži Marijinu smrt, već je i protiv nje.

Pošto s jedne strane papa nije imao sigurnih dokaza o Marijinom preminuću i uskrsnuću — povijesnih nema, a teološki, kako ćemo vidjeti vojuju protiv toga — a s druge strane, papa kad definira neku vjersku istinu nema direktne Božje objave i nadahnuća i mora se držati onog što je Crkva uvijek vjerovala, učila i još uvijek uči — nije mu preostalo drugo, već da čitavo to pitanje o eventualnoj Marijinoj smrti i uskrsnuću prešuti i zaobiđe.

Što da mi mislimo o tome?

Kad bismo htjeli i ovdje dosljedno primijeniti načelo sličnosti, analogije između Isusovog i Marijinog puta, Isusovog i Marijinog života, prema kojem je načelu Marija bila u svemu slična svojem Sinu i utjelovljenom Bogu — naravno uz dužni omjer — onda bismo se i mi trebali prikloniti mišljenju da je Marija, isto kao i Isus, i umrla i uskrsnula. I tek iza uskrsnuća, poput Krista, bila s preobraženim tijelom i proslavljenom dušom uznesena na nebo.

No, ne usuđujemo se prihvatiti to i takovo mišljenje jer bismo se našli u suprotnosti sa mnogim katoličkim teolozima, duhovnim Naučiteljima kao i pobožnim vjerovanjem kršćanskog puka. Svi oni vjeruju da je Marija, dovršivši tok svojeg zemaljskog života, bez smrti, bila uznesena dušom i tijelom u nebo.

Broj onih teologa koji usvajaju mišljenje da Marija nije umrla osobito je porastao, kako smo spomenuli maločas, iza proglašenja nauke o Marijinom bezgrešnom začeću vjerskom istinom. A razumljivo je i zašto: ako Marija zbog svoje apsolutne i potpune bezgrešnosti nije trebala platiti danak smrtnom raspadanju u grobu, već je bila uznesena na nebo, logično je što zbog istog razloga nije trebala plaćati danak niti samom umiranju i smrti!

Drugim riječima: Marija je baštinila zbog svoje bezgrešnosti ne samo neokaljanu dušu, već i besmrtno tijelo.

A što se tiče načela sličnosti, analogije između Krista i Njegove svete Majke prema kojem bi Marija trebala slijediti Isusa i u smrt, ne smetnimo s uma da je djelo otkupljenja u času Mari-

jina odlaska s ovog svijeta bilo već gotova činjenica. Bilo je davno već dovršeno!

Što se tiče Marijina suotkupiteljstva, platila ga je premnogim bolima svojeg života i napose svojim mističnim umiranjem podno križa. Udarac vojnikova koplja nije pogodio živog Isusa. Bio je već mrtav. No, pogodio je i smrtno ranio Marijinu dušu!

Uostalom, sve da je Marija kao najuža suradnica Kristova u djelu otkupljenja i trebala umrijeti i tako umirući dati posljednji doprinos svojem suotkupiteljstvu, njena smrt ne bi postigla svoj cilj, ne bi bila žrtva skopčana s bolju kao što je to bio slučaj kod Isusa. Marija bi naprotiv umirala s najvećom radošću zbog svoje prevelike čežnje za Isusom. Za nju je život bio mučeništvo od kojeg bi je bila smrt oslobodila.

Jer, ako je sv. Pavao uzdisao — Želim se raspasti i biti s Kristom — koliko je većma čeznula za susretom s Kristom Njegova presveta Majka? I ako je isti apostol govorio — Život mi je Krist, a smrt će mi biti dobitak — koliko većma to vrijedi za Mariju! Smrt bi joj bila, ne mučeništvo već dobitak! Mučeništvo joj je bio život i odvojenost od Krista!

Marija bi, da je morala umrijeti, umirala s radošću! Dolaze nam ovdje na pamet riječi sv. Terezije od Dj. Isusa: Oni koji ljube — umiru u zanosu!

Marijina bi smrt, prema tome, bila radost i zanos, a ne bol i davanje zadovoljštine za grijehe svijeta, kao što je bila Isusova. Prema tome nije bila niti potrebna.

A evo još jednog razloga, koji po mišljenju nekih teologa vojuje protiv Marijine smrti: smrću Marijino tijelo, od kojeg je svoje tijelo uzeo sam Sin Božji, prestalo bi biti Marijinim. Odijelivši se naime od nosioca osobnosti, Marijine duše, izgubilo bi svoju individualnost, svoj identitet. Prestalo bi biti u strogom smislu riječi Marijino tijelo. Barem do uskrsnuća i ponovnog sjedinjenja s dušom. A to je nemoguće zamisliti za tako sveto tijelo, kažu oni. I to s pravom!

Kod Isusove smrti stvar stoji drugačije: Njegovo je presveto tijelo i mrtvo bilo i ostalo osobno sjedinjeno s Drugom Božanskom Osobom. Nikad prema tome nije izgubilo svoju numeričnu individualnost, tj. — ostalo je uvijek Tijelo Sina Božjega!

Svako pravilo ima iznimaka!

Svako dobro pravilo ima iznimaka. Prema tome i ovo: Marija je u svemu trebala biti slična Isusu, pa i u smrti!

Ovo kao iznimka glasi: upravo stoga što je Isus umro i smrću svojom dovršio djelo našeg otkupljenja, Marija, Njegova Majka, nije trebala umrijeti!

Time je Marija i kao Bezgrešna i kao Besmrtna najdivniji plod Isusove smrti! Remek — djelo Njegova otkupljenja!

U Mariji se Adam pokazao u potpunosti kakav je bio prije grijeha: Adam sa svojim vrhunaravnim i mimonaravnim darovima!

Što bi tek bio rekao onaj noćni Krebsov sugovornik sa Piazza del Campo, da je i ovo znao i vjerovao?!

Zbog svega spomenutog prihvaćamo tezu i uvjerenje onih koji drže i vjeruju da Marija nije umrla. Tako misli i vjeruje, kako rekosmo, veliki dio katoličkih teologa, duhovnih naučitelja, Marijinih štovatelja i veliki dio kršćanskog pobožnog puka.

Prihvaćamo ovu tezu ne samo sa uvjerenjem već i sa najvećom radošću!

Preobražena, ne smrću i uskrsnućem — već ljubavlju

Usvojivši mišljenje da Marija nije umrla, nastaje u vezi s time novo pitanje: ako nije umrla i iz groba ustala promijenjena i preobražena, kako je onda u smrtnom tijelu mogla ući u nebo i smrtnim očima gledati Boga licem u lice? Ne piše li sv. apostol Pavao u poslanici Korinćanima »da raspadljivo ne može baštiniti neraspadljivo« i da se stoga »ovo raspadljivo treba obući u neraspadljivo i ovo smrtno u besmrtno«? (Kor. 15.55)

No, do besmrtnosti i neraspadljivosti, piše isti sveti apostol, dolazi se smrću i uskrsnućem. U istoj poslanici i istoj Glavi, 42 retku i dalje piše: »Sije se u raspadljivosti, ustaje u neraspadljivosti. Sije se u sramoti, ustaje u slavi. Sije se u slabosti, ustaje u sili. Sije se tijelo zemaljsko, ustaje tijelo duhovno«.

Tako je, prije svega, bilo sa Isusom, na čije se uskrsnuće, kao na prauzor i sliku, poziva sveti Apostol.

I Njegovo je tijelo leglo u grob smrtno, a ustalo besmrtno. »Ustavši od mrtvih više ne umire, smrt više nema vlasti nad Njim«.

I ne samo besmrtno, već i slavno. Ljepota njegove duše odrazila se i na njegovom preobraženom tijelu. Doduše, za vrijeme svojih ukazanja iza uskrsnuća sakrio je blještavilo i sjaj svoga preobraženog tijela, da bi apostoli mogli izdržati Njegovu blizinu i s Njime drugovati. Smrću i uskrsnućem prestale su i sve vegetativne funkcije Isusovog presvetog Tijela. Nije mu bilo potrebno niti jelo, niti pilo, niti se morao odmarati, jer se više nije umarao.

Tako je bilo s Isusom, tako će biti o uskrsnuću od mrtvih i sa svim pravednicima. »Zasjat će kao sunce u kraljevstvu Oca mojega«, kaže Isus.

Samo od sebe — ponovno to ističemo — nameće nam se pitanje: **kako je Marija doživjela svoje preobraženje, ako nije umrla i uskrsnula?**

Da, i Marija je doživjela svoje preobraženje, ali ne snagom smrti i uskrsnuća već silom i snagom svoje velike ljubavi koja je buktila u njezinu srcu već tamo od samog početka njenog svjesnog zemaljskog života.

Snaga i žestina Marijine ljubavi prema Bogu bila je tolika, da bi ona već davno bila spržila smrtnost njenog tijela, da snagu tog svetog ognja Bog nije na čudesan način obuzdavao, onako, kao što je na čudesan način suzbijao snagu i žestinu materijalnog ognja, u koji su bila bačena trojica mladića za vrijeme Nabukodonozora.

Kad je nadošlo vrijeme da Marija napusti ovu suznu dolinu i bude tijelom i dušom uznesena na nebo, dopustio je Bog da snaga Marijine ljubavi spali svu smrtnost njenog tijela i da ga preobrazi u tijelo slično uskrslom tijelu Isusovom.

Ljubav, po riječima sv. Ivana od Križa, čisti duše pravednika poput ognja. To znači da ona isušuje iz njih svu vlagu griješnosti i grešnih sklonosti; kad ih očisti, onda im srce i dušu zapali svojom snagom. Tako je kod mnogih od njih tijelo poprimalo znakove preobraženosti: znalo je lebdjeti u zraku kao da je izgubilo težinu; bilokacijom znalo se u isto vrijeme pokazati na različitim mjestima i tamo djelovati. Postajalo je i netrpno.

Kod prečiste i neokaljane Djevice ova sveta vatra nije nikad imala zadaću da čisti. Kod nje je imala jedinstvenu funkciju da, kad je došlo vrijeme za to, spali smrtnost njenog tijela i preobrazi ga u tijelo nebesnika. Drugim riječima, da smrtnost Marijinu obuče u besmrtnost i raspadljivost u neraspadljivost. To je bila njena mistična smrt, to je bila preobrazba njenog uskrsnuća.

Tada je i Marijino tijelo, kao i Isusovo, postalo gipko i pokretno poput misli. I ona će, kao što je to činio Isus, dolaziti iznenada među ljude s nebeskih visina i iznenada nestajati. O tome nam svjedoče ukazanja u Lasaletteu, Lurdu, Fatimi i na tolikim drugim mjestima. I svakog će puta donijeti sa sobom komadić neba na zemlju.

DOGMA MARIJINOG BEZGREŠNOG ZAČEĆA I MARIJINA UZNESENJA NA NEBO — ZAŠTO TAKO KASNO?

Dok smo još razmišljali o proglašenju dogme Marijinog Bezgrešnog Začeća, postavljali smo pitanje: Zašto tako kasno?

Sada nam se nameće isto pitanje i s obzirom na proglašenje dogme o Marijinom uznesenju na nebo: zašto i ova dogma tako kasno?

Što se tiče pitanja proglašenja dogmom Marijinog Bezgrešnog Začeća, vidjeli smo da je na putu proglašenju stajao dotad neriješeni teološki problem: kako bez grijeha začeta, a ipak otkupljena?

I to smo vidjeli: teški taj problem riješio je veliki teološki genij, franjevac Duns Scotus sa svojom dubokoumnom disinkcijom (lučenjem) o takozvanom preservativnom otkupljenju. Time je ujedno bio otvoren put proglašenju dogme.

No, da li je to bio uistinu glavni razlog zbog kojeg je dogma o Marijinoj bezgrešnosti bila definirana tako kasno? Duns Scotus umro je 1308, a Marija je proglašena Bezgrešnim Začećem tek 1854, dakle punih pet stotina godina kasnije!

Prema tome i opet se nameće pitanje: zašto tako kasno?

Još nam se snažnije nameće ovo pitanje kad je govora o proglašenju vjerskom istinom Marijinog uznesenja na nebo: Zašto tako kasno?

Na putu proglašenja Marijina Uznesenja na nebo dogmom nije se ispriječio nikakav teološki problem, ništa što bi i najmanje vojevalo protiv ove vjerske istine. Dapače, kako smo to vidjeli, sve je govorilo njoj u prilog. Uznesenje je bila istina »oslonjena na Sveto Pismo, duboko je bila ukorijenjena u srcima i dušama vjernika, bila je potvrđena crkvenim bogoslužjem već od najstarijih

vremena i u potpunom skladu s ostalim objavljenim istinama« (Bula proglašenja »Munificentissimus Deus«).

Zašto unatoč tome tako kasno?

Ne kasno — već u pravo vrijeme!

Čini nam se da odgovor na jedno i drugo pitanje moramo tražiti u svetoj Božjoj Providnosti. Bog je hotimice čuvao ove dvije velike istine za ova posljednja vremena. A rezervirao ih je za ova naša vremena da njima ljude podsjeti na neke temeljne istine svete vjere, na koje su ljudi upravo u naše vrijeme zaboravili. A te su istine: grijeh i njegove teške posljedice, kao i istina o konačnom čovjekovom cilju — ili vječna radost na nebu, ili vječno osuđenje u paklu!

Ponovit ćemo, premda se izlažemo opasnosti da budemo dosadni: Objava je Božja završena. Bog je ljudima rekao i objavio sve što im je potrebno znati za njihovo spasenje. No, to ne priječi Boga da u stanovitim vremenima i u nekim razdobljima na poseban način ne naglasi i produbi jednu ili drugu vjersku istinu ili je ljudima ponovno dozove u pamet. A dozivlje u pamet ako su ljudi počeli neku istinu ili čitav niz istina sve više zaboravljati.

Tako, na primjer, kad su ljudi počeli sve više i više zaboravljati na veliku Isusovu ljubav koju nam je iskazao svojim mukama i svojom teškom smrću; kad ljudima Isusov krvavi znoj i Njegove tjeskobe, Njegove boli i poniženja, pa čak nit Njegov Križ, nisu ništa više govorili nit imali što reći; kad je križ postao samo zlatnim privjeskom oko vrata ili pukim uresom u kući (ako je uopće i visio negdje na zidu u kući na nekom nevidljivom mjestu!) — da bi ljude podsjetio na svoje velike muke i teško trpljenje, a napose na svoju veliku ljubav koja je stajala iza svega toga, odlučio je Božanski naš Spasitelj razotkriti ljudima svoja kopljem probodena prsa, pokazati im svoje Srce, ishodište i simbol prevelike svoje ljubavi; Srce ranjeno kopljem, ovjenčano trnjem, iz kojeg je izbijao plamen, simbol ljubavi. Pokazuje tada na svoje Srce i tuži se preko Marije Margarete Alacuoque — Gle Srce koje je toliko ljubilo ljude i još ih ljubi, a ovi mu uzvraćaju nehajem i nezahvalnošću!

Pokazao je ljudima otvoreno svoje Srce puno ljubavi, ne bi li ih na taj način podsjetio na svoju zaboravljenu ljubav i potaknuo ih da na ljubav odgovore ljubavlju!

Ovaj je cilj odlučio Bog postići i proglašenjem dviju Marijinih dogmi: Bezgrešnog Začeća i slavnog Uznesenja na nebo! Podsjetiti ljude na istine, i to temeljne istine svete vjere, koje su sve više i više počeli zaboravljati.

Dotad duboko religiozni svijet — gubi svoj duhovni identitet!

Da bismo što jasnije iznijeli svoju misao, moramo se u povijesnom smislu otisnuti u daleki srednji vijek. Bio je to vijek žive vjere i duboke religioznosti. Bio je to vijek koji je zapanjio ne samo svojim velebnim katedralama, već i dubinom i oštrinom kršćanske misli kojom je sve prožeo. Bio je to vijek dubokih kršćanskih umnika kao sv. Tome Akvinskog, sv. Bonaventure, Duns Scota, Alberta Velikog, a da tolike druge i ne spominjemo.

A bio je to i vijek mnogih i velikih svetaca, mistika, heroja kreposti koji su nas zadivili svojom svetačkom veličinom. Čini nam se, da je kraljevstvo Božje na zemlji u svim dosadašnjim povijesnim razdobljima bilo tada najbliže svojem idealnom ostvarenju.

Kršćani su bili duboko uvjereni da je svijet, a napose kruna svega stvorenog — čovjek, stvoren od Boga i Njemu na slavu. Što se napose tiče čovjeka, on je bio uvjeren da će služeći Bogu i vršeći Njegove zapovijedi naći mir i radost svoje duše, ostvariti bitni zahtjev svoje ljudske egzistencije i tako sebi osigurati neizrecivo blaženstvo na nebu. Utjelovljeni Bog, Isus Krist, postao je središnja točka svega — Onaj, oko kojeg se okreće čitava povijest, dijeleći se na povijest prije i povijest poslije Krista. Postao je Alfa i Omega svega stvorenog.

Crkvena i svjetovna vlast išle su jedna s drugom ispod ruke nastojeći zajedničkim silama oko vremenite, a još više vječne sreće čovjekove. Tada su sjedili na kraljevskim i kneževskim prijestoljima diljem Evrope mnogi sveci i mnoge svetice.

Ako je i dolazilo povremeno do međusobnih nerazumijevanja, pa čak i trvenja, bilo je to zbog ljudskih slabosti i ambicija, ali nikad zbog načelnih suprotnih stavova.

Ne može se nijekati: bilo je tada i slabosti, pa i grijeha. No, sredovjekovni čovjek nije načelno branio svoj grijeh, nikad ga smatrao zahtjevom naravi, priznavao ga je kao plod svoje grešnosti i činom svoje krivnje. Znao je griješiti, ali se znao isto tako iskreno kajati i ozbiljno nastojao da se popravi. Znao je dobro

da mu je po grijehu, osobito Istočnom, razum zamagljen, volja oslabljena. Ali sve to nije mu bilo razlog da grijeh opravdava, da mu se prepušta, već da se protiv njega, uz pomoć Božje milosti, bori i nastoji ga nadvladati.

Tada dolazi, da se tako izrazimo, do kulturne revolucije, koju nazivamo humanizmom i renesansom. Bio je to povratak staroj klasičnoj, rimskoj i grčkoj, formi u literaturi, slikarstvu i kiparstvu. Po sebi to nije bilo zlo. Na polju umjetnosti nastala su mnoga i veličanstvena ostvarenja ljudskog genija. Zlo je bilo u tome što je tadanji čovjek počeo posizati ne samo za formom, načinom umjetničkog izražavanja, već se počeo oduševljavati i za poganski sadržaj, koji se iza svega toga krio. Ispočetka bilo je to kao stidljivo i suzdržano, a onda sve otvorenije i otvorenije. Bog je polako prestajao biti vrhovna norma ljudskog i bivovanja, i djelovanja, i nastojanja. Čovjek se okrenuo prema prirodi i konačno — prema samom sebi. Bila je to prva ozbiljna pukotina na zgradi »Civitatis Dei — Božjeg grada« koji je izgradilo kršćanstvo. Bila je to pukotina koja je sve više plašila. I ne bez razloga.

Bojazan se i vrlo brzo obistinila: dolazi do velikog Zapadnog raskola. Veliki dio zapadnih kršćana otpada od Crkve Kristove (Istok je već bio ranije otpao). Božanski auktoritet i auktoritet onih koje je Bog postavio da u Njegovo Ime i Njegovom vlašću govore, odbačen je. A odbacivanje Božanskog auktoriteta bilo je postavljeno vrlo lukavo: pozivom na Sv. Pismo, koje će unaprijed autentično tumačiti — čovjek! Ne više Bog i oni koje je On postavio da ga nepogrešivo u Njegovo ime i Njegovom vlašću tumače — već čovjek!

Bila je to na kršćanskom Zapadu prva apoteoza čovjeka i izdizanje ljudskog uma nad Božjom Riječju.

A bila je to i prva raspuklina između Crkve s jedne, i države s druge strane. I ne samo, što je svjetovna vlast počela posizati u područje duhovne već je počela ići i vlastitim putem. Naravno, u suprotnom pravcu od onog koji je zacrtao Bog.

Tu se negdje pojavljuje i masonerija. Najprije potajno, a onda sve otvorenije naviješta Crkvi rat do istrebljenja. Crkvi i njenom utjecaju na povijest.

Francuska revolucija bila je samo konačni čin velike drame: borbe protiv kršćanskog društva, kršćanskog pogleda na svijet, kršćanskog poretka i konačno — protiv Boga. Stvaralo se novo društvo bez Boga. Na oltar se stavlja boginja ljudskog uma. Čovjek se osamostaljuje i postaje svoj vlastiti bog, sam sebi neograničeni gospodar.

No, odstranjivanjem Boga iz ljudskog društva i svih ljudskih zbivanja, pojavljuju se velika i teška pitanja koja traže odgovor.

A glavno je pitanje: ako nema Boga Stvoritelja, odakle svijet, odakle čovjek? Drugim riječima: novom pogledu na svijet bez Boga trebalo je dati »znanstveno« ruho, »razumski« ga opravdati.

Po kršćanskom shvaćanju, vjerovanju i učenju Svemogući, Vječni Bog stvorio je sve iz ništa snagom svoje volje i svemogućne riječi. On ne samo što je sve stvorio već i svime upravlja. A stvorio je i čovjeka, i to na sliku i priliku svoju, dao mu je razum i slobodnu volju. A dao je čovjeku i svoj božanski zakon. Vrhovna je norma ovog zakona: vršiti volju Božju, ispunjavati Njegove zapovijedi. Sve što je u skladu sa svetom voljom Božjom, dobro je, a što joj se protivi, zlo je i grijeh.

Novo Društvo bez Boga, koje je bilo na pomolu, trebalo je i tražilo je »svog boga« kojemu će pripisati stvaralačku moć i snagu. Tražilo je »nadomjestak« za jednog, pravog, Svemogućeg Boga, koji je sve iz ništa stvorio. A tražilo je također i zamjenu, nadomjestak za Božji zakon i ćudoređe.

Vjeruje da je pronašao svoje božanstvo u »vječnoj materiji«, a izvor »nove etike« u njenim »nepromijenjivim zakonima«.

Marxu je materija vječna — a svijet i čovjek njeno su djelo

Pamtimo dobro godinu 1854! Važno ju je pamtiti u vezi s novim, modernim svijetom, koji se rađao. Svijetom bez Boga!

Pet godina iza toga, tj. 1859, piše Darwin svoj Postanak vrsta. U isto vrijeme Karl Marx kompletira svoju »Introdukciju« u kritiku Hegelove filozofije. Ova su dvojica trebala dati odgovor na pitanje modernog svijeta zamišljenog bez Boga: odakle svijet i sve što je na njemu, a napose odakle čovjek?

Marx proglašuje materiju novim bogom, novim i vječnim božanstvom, unatoč činjenici da materija nosi u sebi očigledne znakove i dokaze slučajnosti, te time isključuje nužnost postojanja od sebe i od vijeka.

Izvrćući Hegelovu idealističku filozofiju naglavce, odbacuje njegovog Boga — Ideju, a proglašuje materiju vječnom. Ona se snagom neumoljivog zakona kreće prema svom konačnom usavršenju po dialektičkoj formuli: teza — antiteza — sinteza. Kad je Marx doznao da Darwin primjenjuje to isto načelo razvoja i na

postanak čovjeka tvrdeći da je čovjek postao od najprimitivnijih stanica; da se popeo do današnje savršenosti prolazeći kroz beskonačno dug razvoj, gonjen tajnovitom evolucijom — sam proces proglašen je uzrokom — bio je toliko oduševljen, da se ponudio da će mu posvetiti jedno od svojih djela.

Osnovna misao ove materijalističke filozofije, s obzirom na čovjeka je slijedeća: Čovjek je plod prirodnog razvoja materije, podvrgnut istim zakonima kao i ona. Prema tome, dok slijedi svoje nagone, on je prirodan, on je dobar. Treba mu samo dopustiti i omogućiti da slijedi svoju prirodu, ne braniti mu i ne ometati ga u tom pogledu. Ne smije ga se kočiti na njegovom prirodnom putu prema usavršenju. To bi značilo otuđivati ga od prirode i od njega samoga. Treba ga osloboditi od svih utjecaja sa strane, osobito »odozgo«. Treba strpljivo podnašati njegove »nestašluke«, jer on se još uvijek nalazi u djetinjem doba, u samom početku svojeg razvoja. On se ima popeti do neslućene veličine. Sam i vlastitom svojom snagom. Ima postati novi bog. Ne treba ga niti sputavati, niti ograničavati!

Stuart Mill u svojem Eseju o slobodi, dao je tom novom čovjeku koji se ima pretvoriti u boga, i moral. Osnovna je zasada tog morala: čovjek je slobodan, smije i može živjeti po svojoj volji i prema svojim željama. Ta on tako slijedi prirodu, a »Priroda« (velikim slovom, jer to je novi bog!) po sebi je dobra. Nije li to isto napisao jedan od pobornika i novog čovjeka i novog odgoja, Rousseau, tvrdeći za svog »Emila« da je po prirodi dobar i da mu treba dozvoliti da u svemu slijedi svoje prirodne porive?

Sve je to bila bestidna drskost i opasna igra s vatrom strasti!

Samo je jedno ljudsko biće dobro po uščuvanoj naravi i po punini milosti — Marija

Upravo negdje u to vrijeme javlja se Crkva sa svojom definicijom o Bezgrešnom Marijinom Začeću. Bilo je to 1854!

U isto vrijeme dok ljudsko društvo izmiče Bogu i Njegovom zakonu i sprema se na potpuni prekid s Njime, Božja Providnost sprema očinsku opomenu i upozorenje čovječanstvu nek se ne igra s vatrom strasti i grijeha. Opomena i upozorenje — još uvijek očinsko — imala je biti dogma o Bezgrešnom Začeću. Teološka strana dogme bila je već davno riješena. Vrijeme za njeno proglašenje dozrijevalo je sve više i više. Božja je Providnost samo čekala pogodan čas da potakne i nadahne Crkvu te je objavi. I taj

je čas kucnuo. Bila je to godina 1854, godina za koju smo ranije napomenuli da je treba pamtiti. Godina koja se frapantno, skoro datumski poklapa s rađanjem novog, modernog svijeta.

Bilo je to, rekosmo, još uvijek Očinsko, ali ozbiljno upozorenje dano ljudima da se ne poigravaju sa strastima i da ne pale šibice pokraj bačve pune baruta.

Jer:

Čovjek je Božje stvorenje i u svojem nastajanju, i u svojem opstanku i djelovanju posvema ovisan o Bogu. Bez Njega i Njegova sudjelovanja nije sposoban napraviti niti koraka, niti rukom pomaknuti.

Kad je čovjek bio stvoren, bio je dobar i u milosti, ali se Istočnim grijehom i mnogobrojnim osobnim grijesima srozao i pao sa svoje visine, na koju je stvaralačkom rukom Božjom bio postavljen. Izgubio je milost posvećujuću, postao je slomljenom egzistencijom. I nakon grijeha ostao je slikom Božjom po svojoj naravi; u njemu se kao u ogledalu i nadalje odražavale Božje savršenosti: razum i slobodna volja — ali postao je razbijenim, napuklim ogledalom: razum mu je grijehom potamnio, a volja oslabila. Pao je ispod ništice na toplomjeru dobrote, prešao u područje smrzavanja i zaleđivanja. Nije više bio niti po ušćuvanoj prirodi, niti po milosti dobar. Pretvorio se u ugasli vulkan, koji svakog časa prijeti novom erupcijom strasti i grijeha.

Zbog svega toga ne smije »slijediti« svoju narav, ići za njenim prohtjevima. Mora ih obuzdavati i svladavati, boriti se protiv njih i krotiti ih.

Samo je jedna među pukim ljudima žačeta i rođena bez grijeha — Marija! Samo je jedna jedina u kojoj je čovještvo čisto i neokaljano, onakovo kakovo je proizašlo iz ruku Božjih!

Samo Bezgrešna Marija, i snagom sačuvane naravi, i snagom milosti prirodno teži za onim što je dobro i čini dobro!

Bilo je to ozbiljno upozorenja, ali ga ljudi nisu htjeli poslušati. Posljedice bile su strašne! Ratovi, jedan teži i krvaviji od drugoga, zaredali su. Čitav jedan lanac krvoprolića, koje još uvijek traje.

Napoleonovi ratovi, francusko — pruski rat, prvi pa drugi svjetski rat, rat u Koreji, u Indokini, na Rogu Afrike, u Zaljevu, u Angoli itd.!

No, ništa se boljim nije pokazao čovjek — novi čovjek, oslobođen od Boga i Njegovog zakona — niti na privatnom području. Egoizmi pojedinaca počeli su se međusobno sukobljavati. Svak je

htio da sebi prigrabi što više, a na štetu drugoga, gazeći beskrupulozno preko leševa svojih bližnjih.

Bogati su išli za tim da postanu još bogatijima na račun siromašnih radnika. Ovi su opet uzvratili krajnjom mržnjom i neprijateljstvom. Rodila se klasna borba. Čitaj — klasna mržnja!

Čovjek otrgnut od Boga prestao je vjerovati u Njegov raj, gdje su se imale ispuniti i zasititi sve plemenite želje njegove duše za mirom, radošću i srećom, i okrenuo se prema zemlji tražeći i očekujući od nje i na njoj svoju sreću.

A zemlja, ovaj svijet, ne samo što ne može riješiti premnoga teška pitanja, kao pitanje trpljenja, boli, umiranja i smrti već ima premalo dobara da kakovom—takovom srećom nadari sve ljude. Dapače, često se nađe u nemogućnosti — to vrijedi osobito za vrijeme poplava, potresa, suša i drugih nepogoda — da ljudima pruži i najnužnije.

S druge je pak strane apetit za uživanjem porastao do nemogućih razmjera. Stvoreno je, osobito u ovo naše vrijeme, potrošačko društvo sa svojim nezasitnim potrošačkim željama.

Nadasve se rasplamsala seksualna strast. Poput nabujale rijeke prešla je nasipe svih moralnih zakona i ograničenja i preplavila tako reći čitavo društvo. Sve ljude i posvuda. Potpomognuta pornografskom štampom, nemoralnim filmovima i televizijom, zarobio je i zarazio neobuzdani seks ljudske pameti i ljudska srca. Poput požara gigantskih razmjera spalio je, i još uvijek spaljuje, svaki plemeniti idealizam: i vjerski, i domovinski, i obiteljski. Napose je poput mraza ofurio mnoga nevina mladenačka srca.

Pogotovo, otkad je Sigmund Freud i »znanstveno« opravdao svako seksualno iživljavanje.

»Svi čini i sve ljudske navike«, pisao je, »proizlaze iz seksualnih poriva. Čovjekove su aspiracije u stvari nezadovoljene seksualne želje«.

Prema tome: ne discipliniranje seksualnih poriva, već njihovo posvemašnje zadovoljavanje! Bilo je to otvaranje i razaranje posljednje brane.

Erotika je počela sve snažnije i snažnije nagrizati sam ljudski život i ugrožavati ljudsku egzistenciju u njenom korijenu, na njenom izvoru. Sjenka smrti nadvila se nad seksualnim životom. Po priznanju samog Freuda, Eros i Thanatos, erotika i smrt, u posljednje vrijeme idu ispod ruke!

Tada su se i protagonisti modernog svijeta bez Boga prestrašili! Ništa od novog čovjeka, poluboga. Ništa od njegove veličine.

Ništa od njegove silne neukrotive volje i stvaralačke snage. Ništa od njegove slobode.

I ne samo što su se prestrašili nad onim što su sami stvorili, već su se isto tako duboko razočarali. Razočarali i pali u teški pesimizam.

A kad se njihova zamisao »novog, velikog i uzvišenog čovjeka« pokazala u užasnim i jezovitim tvornicama smrti, ubijanja, zatiranja, Staljinovim »gulazima« i Hitlerovim konc-logorima; i kad se njihov pojam neobuzdane slobode, napose seksualne, počeo manifestirati u mnogim i teškim bolestima (AIDS!) — onda se njihov pesimizam pretvara u pravi i potpuni očaj.

Tada se, nekadašnji veliki vizionari, arhitekti novog, velikog, fantastičkog svijeta i života u njem, pretvaraju u očajnike, ljude bez snova, nacrta i »velike« budućnosti; pretvaraju se u puke egzistencijaliste, ljude koji se zadovoljavaju da žive i da se iživljuju, jer drugih, uzvišenijih ideala nemaju. »Za njih ne postoji niti sloboda, niti duh, niti osobnost. Sloboda im je u službi smrti, puka jedna slučajnost kojoj sa svih strana prijeti uništenje. Budućnost? To je samo projekcija smrti. Cilj ljudske egzistencije? Gledati smrti neprekidno u oči«.

Tada se i Jean — Paul Sartreu, jednom od najizrazitijih predstavnika egzistencijalističke filozofije, panseksualizam, koji je propagirao i obožavao, počinje »gaditi« i on se drsko okreće prema ništavilu, prema kome, kaže on, teži sva ljudska egzistencija. Čovjeka i čitav njegov život definira »beskorisnom i besmislenom jednom patnjom« Jer: prije čovjeka — ništa! Iza čovjeka, opet — ništa! Čitav je njegov hod usmjeren prema — ništa!

(Misli nadahnute Fultonovom knjigom: Marija — prva ljubav svijeta, jedanaesta glava: Uznesenje i moderni svijet. Talijanski prijevod.)

Ne smrt — već vječni život!

U tim teškim trenucima malodušnosti i očaja dolazi Crkva (a po njoj i preko nje Bog) u susret zdvojnom čovječanstvu svojom novom dogmom o Uznesenju Marijinom na nebo:

Završivši tok svojeg zemaljskog života, Marija je nakon svih prepaćenih boli i prolivenih suza, proslavljenom dušom i preobraženim tijelom uznesena u rajsku slavu!

Tamo više neće biti niti boli, niti suza, niti plača — sve je to prošlo, već sama i neizreciva, vječna slava i radost!

Ona je među pukim stvorenjima pošla prva u susret toj divnoj i veličanstvenoj stvarnosti. Za njom će poći i sva njena duhovna, još bolje, mistična djeca.

Ono, o čemu su uzalud sanjali Darwin i svi protagoniste modernog svijeta, to je Marija doživjela u neizrecivo uzvišenijem obliku, u času svojeg preobraženja, proslave i uznesenja na nebo, a to će doživjeti i svi »koji su ili će pobožno usnuti u Kristu«: i danom svojeg radosnog uskrsnuća i časom svojeg uznesenja na nebo: svoju potpunu i pravu apoteozu!

Ono, što je započeto prigodom svetog krštenja, nastankom Novog stvorenja i nadrastanjem samoga sebe po milosti, to će se u potpunosti manifestirati jednoć u nebeskoj slavi.

A svim očajnim pesimistima Marija je odgovor i poruka: ne smrt, ne uništenje — već vječni život!

Nije sadržaj ljudskog života u pukom egzistiranju, životarenju i gledanju smrti u oči, već u kreposnom i svetom životu i pobožnom iščekivanju vječnog života!

Ne mračna projekcija i perspektiva smrti, već perspektiva vječnog i blaženog života!

Nije čovjek i njegov život beskorisno i besmisleno jedno trpljenje, već kršćansko nošenje križa radi kraljevstva nebeskog!

A čovjekov križni put, kao i Isusov, ne završava sa četrnaestom postajom polaganja u grob, već sa slavnim i blaženim uskrsnućem od mrtvih!

Slažemo se sa Sartreom, da je čovjek prije nego što ga je Bog stvorio, bio ništa. No, ne slažemo se s njime da se smrću vraća opet u ništa. Pa niti onaj koji je odbacio Boga, nikad se više ne vraća u ništavilo. Jer i on će živjeti poslije smrti, i on će na Sudnji dan uskrsnuti — ali kakav i za kakovu vječnost? Za vječne muke i vječno prokletstvo. Jer dvostruko je, po svetom Pavlu, uskrsnuće: uskrsnuće na život i uskrsnuće na osuđenje.

Uništenje bi doduše bilo na utjehu osuđenima, ali toga nikad neće dočekati. Uništenja, a prema tome i umaknuća kazni — nama!

»NITKO ... NE MRZI SVOGA TIJELA...«

(Ef. 5.29)

Još nešto u vezi s dogmom Marijina Uznesenja na nebo:

Crkvi se predbacuje, u današnje vrijeme sve više i više, da naglašujući samozataju, odricanje, obuzdavanje tijela i njegovih prohtjeva; tražeći od ljudi, osobito ženskog svijeta, čednost i stidljivost u odijevanju; naglašujući u životu potrebu pokore — time pokazuje svoju mržnju prema tijelu, smatra ga nekom sotonskom tvorevinom; i da propovijeda neke vrsti novog maniheizma, odbacivanje tijela i njegovo uništavanje na račun duše i duhovnosti. Još više: da se svrstava među otvorene neprijatelje tijela, tjelesne ljepote, šarma i elegancije.

Protiv grubog materijalizma, nijekanja besmrtne duše nosioca ljudske osobnosti; duše, koju grijeh kalja a milost resi — Crkva ističe ljepotu Marijine duše, sačuvane na čudesan način od Istočnog i svakog osobnog grijeha, prepune milosti posvećujuće — dogmom njenog Bezgrešnog Začeća.

Protiv istog tog materijalizma, koji predbacuje Crkvi da protiv ljudskog tijela vodi načelan rat do istrebljenja, Crkva ističe dogmu o Marijinom tjelesnom preobraženju i uznesenju dušom i tijelom u nebo.

Marijino je tijelo u času uznesenja na nebo bljesnulo neizrecivom ljepotom. Bio je to odraz ljepote njene duše, koja se prelila preko njenog proslavljenog tijela. Bila je to prava apoteoza ljudskog tijela, ljudskog šarma, ljepote i elegancije. O Marijinoj ljepoti mogla bi nam pripovijedati Bernardica da je još među nama ovdje na zemlji: dok je u zanosu promatrala »predivnu Gospođu« nije ništa oko sebe ni vidjela, ni čula, ni osjećala, pa niti goruću svijeću koju su joj podmetali pod ruku.

To je utjeha (i opravdanje) onima koji se bore protiv neurednih sklonosti svoga tijela, »koji mrtve svoje tijelo i zarobljuju ga« (I Kor. 9.27) da ih neukroćeno i neobuzdano tijelo — »ne bi odvelo u propast«.

To im je ujedno i poticaj da strpljivo podnose sve križeve i nevolje života, dapače, da se često odriču i najdozvoljenijih i najnedužnijih radosti tijela — radi nebeskog kraljevstva. Jer svaki onaj koji se ovdje na zemlji većma zatajuje i odriče, žrtvuje i trpi poput Isusa i Marije, taj će jednoć kroz svu vječnost uživati veću slavu i na duši i na tijelu! Ljepšoj će i kreposnijoj duši odgovarati i blistavije i ljepše tijelo, uvjeravaju nas Sveti Oci.

Kršćanin ne mrzi svoje tijelo. On predobro znade da je ono sastavni, integralni dio njegovog bića. On odbacuje Platonovu misao, po kojoj je tijelo tamnica duše.

Istina, po Istočnom grijehu unesen je nesklad između duše i tijela, ili još točnije rečeno, poremećena je harmonija koja je bila po milosti uspostavljena između duše i tijela. Od tada se »moje tijelo«, rekao bi sv. Pavao, »protivi zakonu uma mojega«; zbog toga on »kažnjava svoje tijelo i zarobljuje ga«, ne zato što bi ga mrzio već da ga upokori, da ne bi slijedeći diktat tijela bio proklet i odbačen!

Sveti je Franjo pred smrt smatrao potrebnim da moli za oproštenje svoje tijelo, jer ga je toliko za života mrtvio i kažnjavao. No, on je ujedno bio svjestan da to nije činio iz mržnje već u interesu sreće i duše i tijela. I to vječne i neizrecive.

A dogma o Marijinom Uznesenju na nebo ujedno je i odgovor svima, barem onim dobronamjernima, koji govore da Crkva, dapače sam Isus i Njegovo evanđelje, zauzimaju prestrogi stav prema tijelu: da je kršćanstvo protiv tijela.

Ne, kršćanstvo nije protiv tijela: ta i tijelo, isto kao i dušu, stvorio je Bog. Ono je sastavni dio ljudskog bića. Bez njega čovjek kao takav ne bi bio čak ni u raju potpuno blažen. Čovjek će, uskrsnuvši od mrtvih u neku ruku biti blaženiji od samih anđela, jer će ne samo gledati Boga licem u lice, »spoznavati ga kao što sam upoznat« — u tome će biti bitna radost i anđela i ljudi — već će i u uskrslom tijelu uživati čiste i nevine radosti proslavljenog tijela, a to neće biti dano anđelima.

Ne, kršćanstvo ne omalovažava tijelo. Ono zajedno s dušom služi i pripada Bogu.

»Ako jedete ili pijete ili drugo što činite, sve činite na slavu Božju« (I Kor. 10.31)

Bogu se služi i kad se jede, i kad se pije ili bilo što drugo čestito i pošteno radi. Glavno je da se radi u pravo vrijeme na pravom mjestu i na pravi način. I što je glavno: na slavu Božju!

Tijelo sa dušom zajedno trpi i radi za procvat Božjeg kraljevstva. Sv. Pismo hvali noge vjerovjesnikove, koje ga nose diljem svijeta da naviješta »mir i dobro«. Blagosljivlje ruke, koje dijele milostinju, usta koja hvale i slave Boga.

Još više: tijelo je hram Duha Svetoga kao i duša. Stoga mu odajemo poštovanje i onda kad ga je duša već napustila.

Kršćanin ne samo što ne prezire tijelo već ne prezire ni materijalni svijet. Jer i svijet je Božje stvorenje. I on će jednog dana, uči nas sveti apostol Pavao u svojoj poslanici Rimljanima (Gl. 8, red. 18 i daljnji), postati sudionikom proslavljenog ljudskog tijela, jer »... stvorenje s velikom željom čeka na objavljenje sinova Božjih. Stvorenje je podložno prolaznosti, ne od svoje volje, nego za volju Onoga koji ga pokori na nadu, da će se i samo stvorenje osloboditi od ropstva raspadljivosti na slavnu slobodu djece Božje. Jer znamo, da sve stvorenje zajedno uzdiše i zajedno tuži s nama sve do sada. A ne samo ono već i mi sami, koji imamo prvenstvo duha, i mi sami u sebi uzdišemo čekajući posinjenje, otkup tijela svojega«.

Doista, veličanstvena vizija budućeg preobraženog i neraspadljivog svijeta, i biljnog i životinjskog, i flore i faune, sa preobraženim Kraljem na čelu — Isusom Kristom i svim preobraženim udovima Njegovog mističnog Tijela, u prvom redu Marijom!

No, ova veličanstvena, objavom zajamčena vizija budućeg preobraženog svijeta, nema ništa zajedničkog sa materijalističkim fantazijama Marxa niti sa panteističkim Hegelovim pogledima na svijet!

Isus i Marija — zovu!

Ovo što ćemo sada reći, temelji se na jednom psihološkom zapaženju. Kad nam draga neka osoba otputuje u nepoznatu zemlju, povuče sa sobom i naše misli, našu pažnju i ljubav. Dotad nepoznata zemlja, za koju smo se malokad ili nikad zanimali, dolazi najednoć u središte naše pažnje. Marljivo i rado sakupljamo podatke o dotičnoj zemlji i kraju: kakovi su tamošnji žitelji pitamo se, da li su dobri ili su prema strancima neprijateljski raspoloženi; kako se u dotičnoj zemlji živi, da li je bogata ili pasivna zemlja; ima li u njoj prirodnih ljepota i kakove su. Marljivo sakupljamo fotografije te zemlje, čitamo rado putopise o njoj, jednom riječju: sve nas o spomenutoj zemlji zanima. Dapače, sebe često zatečemo u mislima na nju. Draga nam osoba (doista, mora se raditi o dragoj i miloj nam osobi!) povukla je sa sobom u taj, dosad za nas možda nezanimljiv kraj: našu pamet, naše srce i čitavo naše biće. Najradije bismo se i sami preselili tamo, kad bi nam to bilo moguće.

Prenesimo ovo na duhovno polje i unesimo u našu temu:

Pred nama je otišao na nebo Isus, najmilije nam i najdraže Biće. Snagom spomenutog psihološkog zakona povlači za sobom na nebo i naše misli i naše čežnje. Tako bi barem moralo biti! Kad bismo samo ljubili Isusa!

Razmjerno kratko vrijeme nakon toga odlazi na nebo dušom i tijelom i Marija. Iza Isusa najmilije nam Biće. Naša Majka! Kao uvijek, tako i ovoga puta »pojačava« Isusovo gravitaciono djelovanje, Isusovu privlačnost. To je uvijek bila njena zadaća! Privlačiti Isusa, povlačiti za Njim srca svoje duhovne djece. Zarobiti ih svojom dobrotom, a onda ih ovako »zarobljene« odvesti Isusu!

Isus i Marija ne samo što su dva naša najmilija Bića, već su oni i naše najveće bogatstvo. A — gdje je naše blago, tamo treba biti i naše srce — rekao je sam naš Božanski Spasitelj. Pritom je zacijelo mislio ne samo na sebe, već i na svoju presvetu Majku! Svoju i našu!

Znamo iz Djela apostolskih: kad se Isus pred očima svojih učenika uzdigao na nebo, još su dugo i čeznutljivo gledali u smjeru u kojem je nestao njihov Učitelj. I tko zna koliko bi oni vremena ostali tu gledajući sa srcem punim čežnje, da ih iz njihova snatrenja nisu trgli anđeli.

— Ljudi Galilejci — rekoše im — što stojite gledajući na nebo? Tada ih podsjećaju na ono što im je rekao i obećao: On će ponovno doći po svakog od njih napose da ih povede sa sobom; da gdje je On, budu i njegovi dragi učenici!

Svi mi sa puno sućuti i razumijevanja gledamo tog časa na apostole. Tā, otišao je od njih njihov predragi Učitelj. Tri pune godine drugovanja s njime bilo je više nego dovoljno da Ga svim srcem i dušom zavole. Stoga je razumljivo što sad s toliko čežnje gledaju za Njim. Oni bi najradije pošli i sami za Njim. No, morali su neko vrijeme još ostati. Morali su još mnogo raditi i trpjeti za Kraljevstvo Božje i poraditi da se ono proširi na zemlji i u dušama. Još mnogo raditi, još mnogo trpjeti i konačno za Božje Kraljevstvo i — umrijeti. Uvjereni smo da čežnja za Isusom i že-

lja da Mu se što prije pridruže, makar i kroz mučeništvo, nikad nije ugasnula u njihovim dušama.

Tako bi trebalo biti i s nama. I tako bi doista i bilo kad bismo Isusa i Mariju ljubili svim svojim srcem. I mi bismo tada govorili sa svetim Pavlom — želim se raspasti i biti k Kristom! Nadodajmo — i s Marijom!

Stoga je upravo i misao na Isusa i Mariju, misao na nebo i želja da im se što prije pridružimo — ujedno i test, i naše vjere, i naše ljubavi, i naše duhovne zrelosti! Dokaz, koliko je ljubav u nama intenzivna, savršena!

Jedino tada, kad nam Krist »bude život — smrt će nam postati dobitak« (Fil. 1.21)

Tada, i jedino tada, smrt nam neće biti teška, već poželjna. Upravo ono što tvrdi sv. Pavao: dobitak! Ne kao bijeg od života, već kao uvjet da dođemo Kristu!

Sjetimo se onog što smo već rekli na drugom mjestu: koji ljube Boga, umiru u zanosu! (sv. Terezija od M. I.)

U pojačanju naše nebeske »gravitacije« pridružuju se i toliki naši mili i dragi »koji su pošli pred nama i počivaju u miru«. Koliko je dragih nam bića već na nebu! Čvrsto se i ponizno ufamo! Nekome su u nebu roditelji, braća, sestre, dragi prijatelji i znanci. A nekome i djeca. Požurila su u nebo prije roditelja. Mnoga i vrlo rano. Prije nego li su sazreli za zemlju, pronađeni su zrelima za nebo!

— Casta Superis Placent — čitamo na ploči koja krije posmrtne ostatke jedne nevine i mlade djevojke. A to znači — nevini se sviđaju Bogu! Otišla je na nebo, dok se spremala za vjenčanje. Tko zna, da li bi bila u kušnjama života sačuvala neokaljano svoje srce?!

Razumljiva je bol za onima koji su umrli u proljeće svojeg života, ali je nerazumljiva **neutješna** bol za njima. Tako tuguju oni — koji nemaju nade! (I. Sol. 4.13) A mogli bismo nadodati i — vjere!

Isus je mogao tisuće i tisuće mladića i djevojaka koji su umrli u vrijeme Njegova zemaljskog života uskrisiti, a samo je uskrisio, koliko nam je poznato iz Evanđelja dvoje mladih: Jairovu djevojčicu i mladića iz Naima! Ostale nije uskrisio, jer je smatrao da je za njih smrt bolja. — Ne malitia mutaret illis intellectum — da ih zloba svijeta ne bi zavela!

Što bi sve mnogi učinili da im se vrate na zemlju njihovi dragi pokojnici! A trebalo bi biti obratno: morali bi svim srcem čeznuti da im se što prije pridruže na nebu!

A kako je s nama u tom pogledu? Da li su i u kolikoj mjeri uspjeli Isus i Marija i naši dragi pokojnici odvući naša srca i naše misli za sobom u vječnost? Možda smo još uvijek čvrsto, pa čak i neuredno, navezani na svijet? Zakon gravitacije svijeta kao da još uvijek presnažno djeluje na nas. Ne samo na naše tijelo, što je razumljivo do uskrsnuća i preobraženja, već na našu dušu. A to nije kršćanski!

Prizemljuju nas još uvijek zemaljske naše misli, naše zemaljske težnje i odveć zemaljske ljubavi. Potisna snaga naše ljubavi prema Bogu još je uvijek preslaba da bi nas otkinula od zemlje i njene gravitacije i ubacila u nebesku putanju.

Teoretski vjerujemo da je nebo naša domovina; da, po riječima sv. Pavla, »nemamo ovdje svojeg prebivališta i da nam je domovina na nebesima«.

I to vjerujemo, da je ona predivna; da oko nije vidjelo, uho nije čulo, a srce ljudsko osjetilo što je tamo pribavio Bog onima koji ga ljube. Sve to mi čvrsto vjerujemo, ali više teoretski nego praktično. Ova vjera nije prodrla u naše dnevno ponašanje, nije postala sastavnim dijelom našeg života i mentaliteta. A to pokazujemo i time, što se tako grčevito držimo ovog svijeta. »Fugientem mundum sequimur, labenti innitimur — trčimo za svijetom, koji nam izmiče i oslanjamo se na ono što pada«, kaže jedan sveti Otac u svojoj Homiliji (nagovoru). Time prisiljavamo Boga da povuče posljednji potez, ne bi li nas privukao mislima i srcem u vječnost. A koji je to potez, kojim našem pretjeranom prianjanju uz ovaj svijet želi zadati posljednji udarac?

Isus i Marija zovu — a svijet nas tjera!

Da bi nas Bog otkinuo od ovog svijeta, prepušta nas progonstvu sa strane svijeta. Da nam svijet ogorči. Da nam ga omrzne!

Koji je to svijet, koji nam Bog želi ogorčiti? To je onaj svijet od kojeg Isus toliko distancira i svoje učenike i sebe samoga.

— .. Oni su u svijetu ... Nisu od svijeta kao što ni ja nisam od svijeta! (Iv. 17.11 i 16). No, to je ujedno svijet kog mi često tako obožavamo! Zato nas Isus prepušta i neprijateljstvu, i mržnji, i progonstvima ovog svijeta ne bi li nam ga omrznuo. Ne bi li nas od njega udaljio. Kad nas taj svijet mrzi i progoni ne čini to iz nikakovih plemenitih i dobrih nakana: želi samo i ide za tim da nam ogorči život. A upravo nam time, i protiv svoje volje, čini uslugu: otkida nas od sebe, a tjera nas u naručje Božje. A iza svega toga

stoji Bog, koji sve dopušta želeć se poslužiti svijetom i nejgovom zlobom da nas privuče k sebi. Jer On nas želi isključivo i jedino za sebe. Ne samo stoga što je On, i jedino On, cilj i svrha našeg života, i što je izvan Njega nemirno naše srce, već i stoga što nas voli i želi nas imati uza se.

Majka, kad se zaželi djeteta, kad zaželi da joj dijete pohrli u krilo, ponajprije ga milo zove. No, ako to ne koristi, ako dijete oklijeva doći, ona se poslužuje strahom. Tako isto čini Bog: On nas se zaželio. Jako nas se zaželio, jer nas voli, a mi ludo bježimo daleko od njega. Kad ne pomaže mili i očinski poziv da mu dođemo, onda nas bolju i nevoljama tjera sebi u očinsko krilo. Ogorčava nam svijet, čini da nam omrzne. Svijet nama, a mi svijetu!

Služi se metodom, koju spominju stari duhovni naučitelji. Govore, da bi majke, da odbiju dijete od prsiju i nauče ga uzimati redovitu tvrdu hranu, mazale svoja prsa alojem i pelinom. To isto čini Bog: ogorčava nam slatko mlijeko ovog svijeta da ne bismo ostali vječno duhovne »maze«, odveć priljubljeni radostima ovog svijeta: duhovna djeca. Ne djeca u dobrom, Isusovom smislu, već u lošem — djetinjasti!

Dakle: Isus i Marija, i svi naši mili koji su pošli pred nama u vječni život, nas zovu!

A svijet? On nas tjera. Tjera nas od sebe zagorčujući nam život. Tjera nas od sebe, a u naručaj Božji. Čini to iz zlobe, ali nam time ipak čini veliku uslugu. Bog i svijet dvije su komponente: vuku nas u različitim pravcima. No, rezultanta je jedna te ista: ubrzani hod i kretanje prema nebu i Bogu!

Da bi brod mogao krenuti, potrebno je da digne sidra i razriješi konope koje ga vezuju uz obalu. Ovo posljednje redovito čine ljudi sa obale, ne oni s broda. U duhovnom pogledu to isto čini svijet sa svojom zlobom. Odriješuje nas od sebe, od svojih obala, da bismo se mogli otisnuti na pučinu, u susret Bogu. Askeza to naziva — pasivnim čišćenjem.

Dok je ptica vezana, taman i zlatnom uzicom, ne može poletjeti. Bolje je za nas da nas svijet tjera od sebe nego da nas neuredno povezuje sa sobom. Opasniji je kad nas vabi, nego kad nas tjera.

Sveti Augustin voli reći da su nevolje i progonstva ovog svijeta bič kojim nas nebeski Otac popravlja i usmjeruje prema nebu. A kad bič postigne svoju svrhu, onda Otac bič baca u vatru, a nama ostavlja vječnu baštinu.

No, pazimo, za ljubav Božju, da se mi svojom zlobom, zavišću i mržnjom, ili bilo kojom drugom opakošću, ne pretvorimo u bič kojim će se Bog poslužiti da nekog drugog popravlja! Teško je biti bič, a rijetko je, gotovo nemoguće, da se to bude bez grijeha. Prepustimo to radije zlima; onima koji ne ljube Boga i ne vrše Njegovu svetu volju. Jer upravo se takovima redovito Bog služi kao bičem. Jer zašto Bog dopušta da na svijetu postoje zli ljudi?

Slijedeći misao (ne točni citat) sv. Augustina, odgovaramo: Ili zato da se grešnici obrate, obraćanjem proslave Boga i razvesele anđele na nebu; ili pak zato da zli budu na kušnju, vježbanje u kreposti i posvećenje dobrima. A to je upravo ono što smo maločas rekli.

Marija otišavši u slavu — vodi i nadalje brigu o nama!

Već smo to više puta napomenuli, kako Marijina Majčinska briga i skrb za nas nije gotov čin. Njena se Majčinska ljubav i briga za nas nastavlja.

Sada bismo htjeli govoriti o posebnom jednom načinu njene brige za Crkvu i za svakog od nas. A taj poseban način njene ljubavi i zauzimanja — njena su ukazanja!

U dugoj crkvenoj povijesti Marija se često ukazivala, posjećivala ovaj svijet, dala da je ljudi vide svojim očima.

U posljednje se vrijeme najradije ukazuje nedužnoj djeci. U Lasaletteu Maksimu i Melaniji, u Lurdu dobroj i dragoj Bernardici, a u Fatimi troje pastirića: Luciji, Franji, Jacinti.

Uvijek dolazi kao Pomoćnica, Tješiteljica ili kao Božja Opunomoćenica, Božji ambasador, izaslanik noseći nam Njegovu poruku. Ne dolazi da nam nastavi ili nadopuni službenu Božju objavu. Službena je objava završena. Bog nam je sve rekao što nam je trebao reći, a što nam je potrebno znati za naše spasenje. Dolazi pak da nam neku poznatu vjersku istinu istakne, naglasi. No, i tada je što poručuje u potpunom skladu s onim što kaže Sveto Pismo, ili pamti crkvena Tradicija, i što konačno Crkva uči preko svojeg redovitog Učiteljstva. Tako, na primjer, kad u fatimskim ukazanjima govori o pobožnosti prema svojem Prečistom i Bezgrešnom Srcu, tad govori o pobožnosti koju Crkva već pozna i koju je katolička teologija već razradila. Ona ovoj pobožnosti, kako čemo vidjeti, daje samo neke nove i konkretne oblike.

Dolazi, osobito u posljednje vrijeme, da ljude podsjeti na neke — i to temeljne istine svete vjere, koje danas premnogi kršćani sve više i više zaboravljaju; o njima vode sve manje računa, a mnogi ih i otvoreno, na jedan ili drugi način, niječu. Ovamo spadaju u prvom redu: grijeh, zle sklonosti iz kojih se grijeh rađa; kazna za grijehe, bilo vremenita na zemlji ili vječna u paklu. Potiče ljude na dobrotu, podsjeća na neizrecivu nagradu pripravnu onima koji Boga ljube.

Kad govori o grijehu, majčinski je zabrinuta. Često i zaplakana. Govori o grijehu kao najvećoj opasnosti, kao ekrazitu postavljenom u temelju ljudske egzistencije, bilo pojedinaca, bilo obitelji ili čitavog čovječanstva.

Dozivlje ljudima u pamet strahotu grijeha: ne samo što grijeh kalja, obeščašćuje i duhovno ubija dušu već on, i to u prvom redu, vrijeđa i neizmjerno uzvišenog Boga, izazivlje Njegov sveti gnjev i kaznu — bilo vremenitu (kao: ratove, glad, nepogode, potrese, teške bolesti itd.), bilo vječnu — u paklu.

I ne samo što govori o postojanju pakla i njegovih vječnih muka već ih vidiocima iz Fatime i pokazuje. Oni puni strave i užasa gledaju pakao »golemo vatreno more«, piše Lucija, jedna od, još uvijek živih svjedoka tog stravičnog prizora. I nastavlja — Vragovi i duše uronjeni u taj oganj izgledali su kao crno i tamno ugljevlje, ali prozirno i s ljudskim licima... Sve je to plivalo u tom ognjenom moru, nošeno valovima ognja koji je izbijao iz njih samih... Padali su na sve strane poput varnica u velikom požaru... uz zastrašujuće krikove i uzdahe, pune očaja! (Vidi: Yves Yvonides, Fatima str. 90)

Danas kad se o grijehu i paklu sve manje govori — a kad se govori, onda se govori sa mnogo takta i u »rukavicama«, a sve stoga »da se ljudi ne bi prestrašili«; kad su zamuknula i mnoga svećenička usta te ne govore više, prema odredbi Tridentskog koncila »... o manama kojih se treba čuvati, o krepostima u kojima se vjernici trebaju vježbati, da bi umakli vječnom prokletstvu i postigli vječnu slavu«; kad se i u pučkim misijama, u duhovnim vježbama, i inače, sistematski izbjegavaju — »neugodne« teme (a za mnoge ne samo neugodne već i postavljene pod upitnik) — šalje Bog Mariju, svoga novovjekog proroka, da nam ona sve to dozove u pamet. A ona je iza Isusa i najpozvanija da nas pozivlje na pokoru, da nam govori o kaznama za grijeh — bilo vremenitim, bilo vječnoj. Ta ona je Bezgrešna! Kao nekoć Isusu, tako nit njoj nitko ne može predbaciti ne samo grijehe, već niti najmanju nesavršenost. A k tome je i naša Majka: ima pravo i dužnost da

nam o svemu tome govori, da nas upozorava; da nas moli i zaklinje da se ostavimo grijeha. Ona ne prijeti, već moli zaklinje i — plače! Upravo kao prava Majka!

No, Marija prigodom svojih ukazanja ne govori samo o grijehu i paklu, već ona govori o postojanju neba i nebeske domovine. Upitana odakle dolazi, odgovara — Moja je domovina nebo!

Ona ne samo što svjedoči o postojanju raja već ga i pokazuje, donosi sa sobom komadić neba i nebeskog sjaja i radosti. Samo jedan mali dio neba, jer više vidioci ne bi mogli podnijeti!

I tu Marija ima zadaću i nakanu da ljude podsjeti na zaboravljenu jednu istinu: ne samo na grijeh i pakao već i na nebo. Ljudi su se, naime, okrenuli prema zemlji. Poneseni uspjesima tehnike i svega onog što im danas ona pruža i omogućuje, počeli su sve više zaboravljati na nebo i sve se više okretati prema ovom prolaznom svijetu očekujući raj u ovoj suznoj dolini; fantazirajući o sreći na ovom prolaznom i varavom svijetu.

Marija nas podsjeća: nije vaša domovina ovdje na zemlji, niti je ovdje vaša sreća. Vaša je domovina, isto kao i moja, na nebesima, odakle vam se i javljam i dolazim k vama. Samo će tamo, u Bogu i Njegovoj radosti, u potpunosti otpočinuti vaše srce i vaša duša!

Ali Marija prigodom svojih ukazanja čini i čudesa. Naravno u ime Božje i Njegovom snagom. A čini mnoga i velika čudesa. Ozdravljuje i najteže bolesti. Često momentalno, učas. U Fatimi se čak igra i sa suncem na nebeskom svodu.

Time dozivlje ljudima u pamet, i to u ovo naše bezbožno doba, da je Bog onaj koji je stvorio ovaj vidljivi svijet, dao mu zakone koje može mijenjati kadgod hoće, suspendirati ih kadgod to želi. Time Marija želi upozoriti čitav svijet, i to zorno, da je Bog ne samo tvorac prirode već i njen apsolutni Gospodar. Sve to Bog čini iz opravdanih razloga. Među ostalim čini to i zato da pokaže kako iza Marijinih ukazanja stoji doista On; da On i sama ukazanja i samu Marijinu poruku pokriva svojim auktoritetom; da je šalje kao svojeg izaslanika; da ona govori u Njegovo ime; da iza poruka, upozorenja i opomena stoji On, Svemogući Jedinstveni i Trojedini Bog! On po njoj i preko nje i poručuje, i opominje i uči.

I još nešto, i to vrlo važno, u vezi s onim što smo maločas prije spomenuli govoreći o grijesima i kazni za grijehe: Marija nas majčinski, ali ozbiljno poziva ne samo na obraćenje, pokoru — već i na davanje zadovoljštine za grijehe kojima grešnici neprekidno vrijeđaju Boga i izazivlju Njegov sveti gnjev. Počam od ukazanja u Lasaletteu Marija upozorava na kazne kojima Bog kani udariti

svijet zbog njegovih grijeha. U Fatimi govori da je čaša Božjeg gnjeva puna, i tek što se ne prelije. Marija poziva na davanje zadovoljštine osobito dobre i pobožne kršćane. Požuruje. Grijesi i grešnici postaju iz dana u dan sve više i više zla kob. I sebi i cijelom čovječanstvu. Pretvaraju se u ekrazit postavljen u temelje ljudske egzistencije. Premnoga zla, kaže nam Gospa, napose veliki krvavi ratovi, kazna su za teške i mnogobrojne grijehe. Uzalud paktovi o nenapadanju, uzalud demonstracije u prilog mira po gradskim ulicama: dok se ne odstrani izvor i uzrok svih tih nemira i krvoprolića — grijeh, mira neće biti.

Kud sreće, kad bi svi oni u čijim je rukama pitanje rata ili mira, umjesto dugih i besplodnih pregovora, učinili ono što je učinio i poganski kralj Ninive na propovijedanje Jonino: pozvao je svoje podanike na obraćenje, post i pokoru — ne bi li im se Bog smilovao i odvratio od njih kaznu kojom se prijetio!

Znamo, da kad ovo govorimo krećemo se u području irealnog, ali unatoč tome, to bi bilo jedino realno pristupanje rješavanju sukoba i ostvarivanju razdoblja mira.

Rekosmo: davanje zadovoljštine zadaća je dobrih i pobožnih u prvom redu. Onih koji iskreno ljube Isusa i Mariju. I svojeg bližnjega. Ako se i danas u ovim sudbonosnim vremenima ne nađe »deset pravednika«, koje je Gospodin tražio u svoje vrijeme da bi se spasili nesretni gradovi Sodoma i Gomora, nema niti sada čovječanstvu mira i spasa. Priružiti se velikodušnim dušama koje daju Bogu zadovoljštinu za uvrede i ublažuju Njegov sveti gnjev; povećati njihov broj, učiniti da ih se nađe dovoljan broj u času Božje sudbonosne odluke — to je danas pitanje biti ili ne biti. Pitanje života ili smrti. No, o tome svemu više kad budemo govorili napose o fatimskim ukazanjima. A sada postavimo u vezi sa ukazanjima drugo jedno pitanje i nastojmo na nj odgovoriti.

DA LI SMIJEMO VJEROVATI U MARIJINA UKAZANJA, I KADA?

U odgovoru na to pitanje moramo biti vrlo oprezni. Ima naime mnogo »ukazanja«, ali razmjerno vrlo ih ima malo koja se pokazuju kao istinita, a pogotovo je mali broj ukazanja koja Crkva priznaje kao autentična Marijina ukazanja, a njihovu poruku prihvaća kao Božju poruku.

Ima na stotine sumnjivih ili bar nedokazanih »ukazanja«.

Kada, prema tome, smijemo vjerovati da su neka Marijina ukazanja prava, tj. da iza njih uistinu stoji Bog i Marija? Drugim riječima, da su autentična?

Prije svega, moramo naglasiti da nije tako lako provjeriti istinitost, autentičnost nekog ukazanja. Ono je, naime, događaj koji se, doduše, zbiva negdje u svijetu, na određenom kraju, među određenim i konkretnim ljudima, pa prema tome događaj koji spada u područje ljudskog provjeravanja i istraživanja. No, problem je u tome što je ukazanje pretežnim svojim dijelom događaj vrhunaravnog, transcendentalnog i nevidljivog svijeta, pa, prema tome, izmiče u svoj cjelovitosti povijesnom provjeravanju i kontroli kao ostali zemaljski povijesni događaji. Ono što se ukazuje vide i čuju samo vidioci. Prije svega, treba, dakle, vjerovati njihovim izjavama kao očevicima. No, tu nastaje problem: da li su vidioci dostojni našeg povjerenja? Da li su vjerodostojni; da li se radi o osobama psihički zdravima; nisu li podložni utvarama, halucinacijama, pojedinačnim ili grupnim; da li su iskreni, dobri, pobožni; da li su samostalni ili su možda manipulirani sa strane, pod nečijim sugestijama, poticajima itd.?

Što se tiče djece, ona su obično iskrena, ali nisu kritična kao odrasli ljudi i mogu upravo oni biti u najvećoj mjeri manipulirani.

Nadalje, treba dobro promotriti što »prikaza« govori. Kakova se nauka, kakove se tvrdnje kriju iza toga. Da li je sve što »pojava« govori u skladu sa naukom svete Crkve? U skladu sa crkvenom disciplinom, osobito sa poslušnošću i doličnim poštovanjem prema zakonitoj crkvenoj vlasti?

Sve što i najmanje odudara od nauke Crkve, protivi se njenoj disciplini, dovodi u pitanje njen auktoritet, vrlo je sumnjivo, dapače, dokaz da se nipošto ne radi o vjerodostojnoj, vrhunaravnoj pojavi i poruci.

Nadalje, ako Bog šalje svojeg glasnika na zemlju sa nekom stanovitom porukom, traži nešto važno od ljudi, nešto što se tiče ne samo onog kome je rečeno već čitave Crkve, dapače cijelog svijeta — mora poruku i zahtjev legitimirati pravim, autentičnim, nepatvorenim čudesima. Ne prividnim čudesima, već čudesima koja po sudu Crkve i stručnjaka spadaju u domenu, područje pravih čudesa, direktnih Božjih zahvata. Bog, naime, nikad čudesima ne potvrđuje lažna ukazanja i krive poruke.

I konačno, a to je za vjernike praktično najvažnije, ukazanje je vjerodostojno, ako iza njega stane svojim auktoritetom sveta Crkva, ako ga izričito ili praktično proglasi vjerodostojnim; a pogotovo, ako samo ukazanje Crkva priznaje čak i u svojem bogoslužju.

Sama pak Crkva, budući da nema u tome nikakve Božje objave, mora cijelu stvar polako i mukotrpno istraživati i ispitivati prije nego li na temelju gornjih načela donese konačni sud. Redovito zauzima ispočetka prema svim tim pojavama negativan, ili barem neutralan i suzdržljiv stav: nek se stvar sama od sebe nametne. Isto tako redovito zabranjuje da bilo tko sa strane pretječe njezin sud i stavlja je pred gotov čin.

Ako ne postoje gornji uvjeti, osobito posljednji, tj. ako iza eventualnih ukazanja ne stane Crkva i ne pokrije ih svojim auktoritetom, onda i svi ostali »dokazi« padaju u vodu.

Tada u prilog autentičnosti ukazanja ne može svjedočiti niti eventualni zanos vidilaca, oduševljenje naroda; nije odlučujuća važnost »poruke« kao i eventualni fenomeni koji je prate. Nije odlučujuće ni mnoštvo svijeta koje se okuplja na mjestima navodnih ukazanja. Poznato je kako ima veliki čar i moć privlačnosti sve »čudesno i izvanredno«; osobito danas, kad ljudi, uslijed prilika u kojima se vjera i Crkva nalaze, upravo gladuju za nečim izvanrednim i neobičnim. A mora se priznati, da su, inače autentična i od crkve priznata ukazanja, lurdska i fatimska, i protiv svoje volje, mnogo doprinijela takovoj psihozi.

Čak ni pobožne molitve hodočasnika, mnoge isporijedi i sv. Pričesti, nisu odlučujuće i ne svjedoče nužno u prilog autentičnosti ukazanja. Znamo, da ima mnogo Marijinih svetišta u kojima se tokom godine sakuplja veliko mnoštvo vjernika, moli, ispovijeda se i pričešćuje, pa ipak time nit najmanje ne svjedoče u prilog pobožnih legendi koje iza dotičnih svetišta stoje, niti ih itko u tom smislu tumači.

Da li moramo vjerovati u ukazanja kad ih Crkva odobri?

Strogo govoreći, ne! Radi se naime o privatnim objavama. Crkva u tim slučajevima sebi ne pripisuje nepogrešivost suda, kao kad, na primjer, proglasuje neku nauku dogmom. U ovom potonjem slučaju Crkva, doduše, nema direktne Božje objave, ali ima nepogrešivu asistenciju Duha Svetoga. Kad se, naprotiv, radi o provjeravanju privatnih objava, Crkva ne samo što nema nikakve objave obzirom na istinitost samih objava, već nema niti nepogrešivu asistenciju Duha Svetoga. To ne znači da je i u tom slučaju Duh Sveti na poseban način ne pomaže, pogotovo ako mu se oni koji imadu donijeti mjerodavan sud pobožno mole i zazivaju Njegovo svjetlo; ne znači ni to, da nije kompetentnija od svih ostalih da donese meritoran sud — ali nepogrešiva nije, niti ona sebi u tim slučajevima pripisuje nepogrešivost.

No, ako Crkva — pitajmo se — svojim odobrenjem ne daje ukazanjima i porukama apsolutnu sigurnost, onu koju daje ostalim istinama vjere iza kojih je stala i stoji svojim auktoritetom — čemu onda crkveno odobrenje uopće? Ne bi li bilo bolje prepustiti svakom pojedincu, da misli o ukazanjima kako mu se svidi i kako mu se čini? Ima li uopće smisla da stane iza njih i pokriva ih svojim auktoritetom?

Ima smisla, i to vrlo mnogo!

Prije svega, ona je najkompetentnija i u najvećoj mogućnosti da ispita povijesnu vjerodostojnost ukazanja; da ispita »vidioce«, sasluša njihove izjave, provjeri njihova svjedočanstva i o njima donese svoj sud.

Nadalje, ona je u najvećoj mogućnosti da ispita i psihološki momenat, tj. da li su vidioci psihički zdravi. U tu svrhu ona ima mogućnost da potraži stručnjake i pita ih za savjet.

Isto tako, opet pomoću stručnjaka, ona ima najveću mogućnost da provjeri, da li su čudesa takova te ih se može smatrati Božjim čudesnim zahvatom u tok događaja.

I što je najvažnije, ona je jedino, ne samo kompetentna, već i jedino pozvana, da ispita teološki momenat kod svih ukazanja. Da li je sve što se kod ukazanja zbiva, govori ili poručuje, kao i sve ostale okolnosti, u skladu s naukom Crkve i crkvenom disciplinom.

Konačno, sve ako i nema ovdje nepogrešive asistencije Duha Svetoga kod donašanja konačnog suda, ipak Crkva na pomoć i prosvijetljenje Duha Svetoga smije računati s daleko većom sigurnošću i pravom nego bilo tko drugi.

A sada osvrnimo se ukratko na dva najpoznatija ukazanja posljednjih vremena: Lurd i Fatimu.

Prvo se zbilo u Francuskoj, a drugo u Portugalu. No, ova su ukazanja brzo prešla regionalne, državne i narodne granice, te postala sveopćim, katoličkim događajima. Događajima cijele katoličke Crkve.

Lurd: Marija i čudesa

Čudesa su vršila i još vrše važnu ulogu u širenju sv. Evanđelja i opravdanju vjere u sve ono što je u njemu zapisano.

Na čudesa se pred nevjernim Židovima pozivao sam Isus: »Ako meni ne vjerujete, vjerujte djelima koja činim...«

Čudesa su bila Njegova božanska legitimacija: Dokazom da je Mesija, Sin Božji; da je došao s neba spasiti svijet!

A čudesa koja je Isus učinio mnogobrojna su, velika, često upravo spektakularna:

Liječio je i najteže i neizlječive bolesti, i to samo jednom jedinom riječju. Stišao je olujno more, umnažao kruh i sa nekoliko hljebova, u nekoliko navrata, nahranio tisuće ljudi; suverenom je moći tjerao sotonu iz opsjednutih, uskrsivao je mrtvace. No najveće je Njegovo čudo što je treći dan iza svoje smrti i pokopa svojom vlastitom snagom ustao živ iz groba!

Na čudesa pozivao se ne samo Isus da dokaže svoje nebesko poslanje i istinitost svoje nauke, već i njegovi apostoli. Osobito će se, propovijedajući Evanđelje, pozivati na čudo Njegovog uskrsnuća od mrtvih.

Oni će i sami znakovima i čudesima potvrđivati Isusovu nauku, nadodavajući Isusovim čudesima i svoja vlastita. No, oni to neće činiti u svoje ime, svojom snagom, već pozivajući se na Isusa i u Njegovo Ime.

Od Isusovih čudesa i čudesa koja su činili apostoli u Njegovo ime živjela je vjera — i još uvijek živi — u dušama tisuća i milijuna Kristovih sljedbenika i vjernika. Na Isusova čudesa, osobito Njegovo uskrsnuće, oslanjaju svoju vjeru i na njoj grade i danas milijuni vjernika, ne samo vjeru u Isusa Krista, već i svoju nadu i svoju ljubav.

Zbog Isusovih riječi, potvrđenih velikim čudesima, kršćani i dandanas vjeruju da se On uistinu, stvarno i supstancijalno nalazi u Presvetoj Euharistiji, da se žrtvuje u svetoj Misi, da hrani duše vjernika u svetoj Pričesti; vjeruju da ih posvećuje u svetom krštenju, oprašta im grijehe na usta Crkve u sv. ispovijedi i — čeka da ih zagrli na nebu i usreći za svu vječnost.

Zbog Isusovih čudesa — zajamčenih povijesno, dokazanih svjedočanstvom očevidaca, zapisanih u svetim Evanđeljima, Djelima apostolskim, apsolutno sigurnih, vjernici vjeruju u Jednu, Svetu Katoličku i apostolsku Crkvu; vjeruju da je osnovana od Krista na hridini, na Petru, da govori u ime Kristovo, da je u svojim sudovima, vjerskim i ćudorednim, nepogrešiva.

Sve dakle stoji i pada s Isusovim čudesima!

Kršćanstvo se ne može oboriti, a da se prije ne obore čudesa. Tko napada čudesa i njihovu istinitost, pogađa kršćanstvo u srce. Ugrožava ga, po ljudsku govoreći, u njegovoj egzistenciji. Ona su naime opravdanje kršćanstva, kao i opravdanje osobne vjere milijuna kršćana.

I ne samo to: čudesa bilo da se radi o čudesima Starog ili Novog zavjeta, ujedno su i očigledna manifestacija, zahvat nevidljivog, transcendentalnog svijeta u ovaj vidljivi svijet.

Ona su dokazom da duhovni, nevidljivi svijet, prije svega postoji. Da postoji Svemogući, Vječni, Nevidljivi Bog koji se u čudesima objavljuje, daje se čuti i osjetiti u ovom vidljivom i materijalnom svijetu.

Bog progovara na Sinaju uz sijevanje munja i tutanj gromova, a na posljetku daje se u svom Utjelovljenom Sinu, ne samo čuti već i vidjeti.

I ne samo što se Nevidljivi i Vječni Bog očituje ljudima čudesima, već u njima i preko njih djeluje, zahvaća u ljudsku povijest. Njegovo djelovanje postaje njenim sastavnim dijelom, a On jednim od prvih njenih činilaca, kog povjesničari, ako žele biti objektivni, ne mogu i ne smiju mimoići.

Čovjek može a da ne shvati metafizičke dokaze koji govore o Božjoj opstojnosti, o opstojnosti neumrle duše, (da bi, naime, dokazi o postojanju Boga, neumrle duše mogli nekog uvjeriti potre-

bna je stanovita intelektualna zrelost, a i moralna čistoća) ali dokazima se Božje manifestacije nitko ne može oprijeti, a da se ne ogriješi o osnovne zahtjeve povijesti i povijesnih zbivanja. Mora, drugim riječima, ako ne želi vidjeti Boga, zatvoriti oči pred činjenicama.

To su predobro zapazili svi neprijatelji Božji, a osobito protivnici svetog Evanđelja, svete Crkve, protivnici Kristovi: da kršćanstvo sa čudesima Isusovim, osobito sa čudom Njegova uskrsnuća, stoji i pada, pa su upeli sve sile da ih obore i ospore.

Nije im bilo dosta da čudesa prikažu kao plod mašte, kao mitološku tvorevinu; ili da apostole proglase nekompetentnima, nedoraslima da prosude samo Isusovo djelovanje — jer, kažu, Isus se služio okultnim znanostima, magijom, sugestijom (kao da se sugestijom može utišati u tili čas uzvitlanu oluju i smiriti ustalasano more — itd.) Pošli su dalje, te su izmislili čitavu jednu apsurdnu filozofiju. Prozvali su je **mehaničkim determinizmom materijalističkog pozitivizma**. Začetnik joj je francuski filozof Compte (umro 1857) uz pomoć Huxleya, Darwina, Haeckela.

Tvrdili su, da se čudesa, bez obzira na to što o njima govori povijest, nisu zbila, a nisu se zbila jer se uopće nisu mogla zbiti. A nisu se mogla zbiti jer po načelima njihove filozofije — naravno načelima koja su oni proizvoljno izmisilili — čudesa se ne mogu zbiti i dogoditi jer su zakoni prirode apsolutno nepromjenljivi. To je taj famozni zakon mehaničkog determinizma.

I upravo se u to vrijeme (1858) u Lurdu pojavljuje Ona koja ima svetu zadaću da svojom Djevičanskom nogom gazi glavu zmiji i da uništava sve hereze, sve zablude u ljudskoj povijesti, pa i ovu opasnu intelektualnu herezu mehaničkog determinizma. Lunn je u svojoj knjizi »Bijeg od razuma« naziva »viktorijanskom herezom«. Prema njoj se čudesa Isusova nisu zbila, jer se uopće nisu mogla zbiti! Pa govorila objektivna povijest što god htjela!

Marija se pojavila na obroncima Pirineja, ne samo da ljude upozori na opasnost od grijeha i igre sa strastima već i zato da uništi jednu opasnu herezu koja je imala pogoditi kršćanstvo u njegovim temeljima i — prema želji i nakani zaštitnika pogubne teorije — razoriti ga.

Kako će to Blažena i Neokaljana Djevica ostvariti? Pogledajmo!

Prihvaćeni izazov!

Među sljedbenicima Compteovog pozitivizma bilo je i dobronamjernih filozofa koji su bili pripravni priznati čudo — a s njime i postojanje Boga koji bi stajao iza njega — kad bi mogli vidjeti čudesa, promatrati ih svojim očima i »znanstveno« ih obraditi.

Ovi dobronamjerni — na usta talijanskog filozofa-pozitiviste Ausonija Franchija — izjavljuju:

»Kada bismo mogli vidjeti čudo koje bismo mogli znanstveno ispitati, konstatirati, onda bismo i vjerovali!«

Bio je to drski izazov upravljen Bogu, a Bog ga je u svojoj neizrecivoj dobroti i milosrđu — prihvatio!

Dvije godine kasnije — bilo je to 1858 — ukazuje se Bijela Gospođa, Bezgrešna Djevica Marija u masabjelskoj špilji u Lurdu. Ukazuje se priprostoj i neukoj, nevinoj i dobroj pastirici — Bernardici!

Što tu možemo, kad se upravo takovi neizrecivo sviđaju Isusu i Mariji! (Šteta što to nije imala na pameti, među ostalim i buduća poglavarica Bernardičina — majka Terezija!)

Gospa nalaže maloj Bernardici da tu, u neposrednoj blizini špilje, svojim sitnim prstima iskopa rupu. Kad je to Bernardica učinila, iz rupe je poteklo vrelo. Znamenita — lurdska voda! Voda je to bez ikakovih ljekovitih sastojaka. Ni po čemu se ne razlikuje od vode koja teče u obližnjoj Gavi. Pa ipak je ozdravila na stotine bolesnika koji su je puni vjere i pouzdanja u Marijinu pomoć pili, umili se u njoj ili se kasnije — kad su bile izgrađene takozvane piscine za kupanje — u njoj okupali.

Najteže rane, najokorjeliji tumori i neizlječivi karcinomi, prelomi kostiju, pa i vrlo teški — iščezavali su iznenada, zacijelili u jedan hip pred očima mnogobrojnih motrilaca.

Organski uništeno tkivo u jedan se hip regeneriralo — predobro je poznato medicini da je potreban dulji vremenski period da se čitav taj proces regeneriranja prirodno izvrši — i to pred očima liječnika i drugih stručnjaka i na njihovo veliko zaprepaštenje.

Odmah, već u samom početku lurdskih ozdravljenja, bio je organiziran Ured za konstatacije čudesa i to u neposrednoj blizini samog zbivanja.

Sjetimo se ponovno drskog uvjeta Franchijeva: »... kad bi se čudo zbilo pred našim očima i koje bismo mogli analizirati i znanstveno obraditi«

A to se upravo i zbilo!

Ured za konstataciju čudesa bio je, ustvari, liječnički laboratorij. Svaki je, naime, bolesnik, i prije i poslije eventualnog ozdravljenja prolazio kroz taj ured.

Crkva je priznala kao očigledna čudesa i zahvat Božje moći samo čudesa koja su u potpunosti odgovarala postavljenim uvjetima. A uvjeta je bilo više i bili su teški!

Da spomenemo samo neke od njih:

Ozdravljenje je moralo nastupiti prije nego što nastupi kriza. Poznato je naime, da nastupom krize bolesnik ili umire ili se počne, ako izdrži taj nalet, polako oporavljati! Nadalje, nisu se uzimala u obzir ozdravljenja od bolesti na bazi nervnih oboljenja. U takovim slučajevima mogla bi postojati jaka sugestija bilo kod samog bolesnika bilo okoline, a ozdravljenje bi moglo biti plod takovih sugestija.

Nadalje, uzimala su se u obzir ozdravljenja od onih bolesti koje su bile popraćene odgovarajućim dokumentima o povijesti bolesti i o zdravstvenom stanju samog bolesnika.

Mnoga su ozdravljenja, premda su bila plod očigledne Božje intervencije, bila odbačena samo i jedino zato što nisu odgovarala jednom od gornjih uvjeta.

Mnogi su dobronamjerni dotadanji nevjernici, tj. oni koji se nisu htjeli ogriješiti o Duha Svetoga i zatvarati oči pred pojavom vrhunaravnog, pali pred čudesima na koljena, obratili se i govorili: Digitus Dei est hic — ovdje je na djelu očigledno prst Božji!

Među njima bio je poznati medicinski stručnjak i učenjak svjetskog glasa Carrel Alexis. Pred njegovim očima je ozdravila dvadesetogodišnja djevojka Marija koja je bolovala od teške i razorne tuberkuloze. A ozdravila je u jedan hip. O svemu je tome napisao i knjigu. Nazvao ju je jednostavno »Put u Lurd«. Bio je to za njega više nego samo put u Lurd. Bio je to put i povratak vjeri njegovih otaca!

Da li se obratio i spomenuti Franchi, nije nam poznato. Možda je i on, poput mnogih, zatvorio oči pred istinom i nije htio prihvatiti ruku Bezgrešne koju mu je pružila prihvaćajući njegov drski izazov. Nije nam poznato.

To je, eto, bila Božja pobjeda nad opasnom zabludom koja je prijetila da pogodi kršćanstvo u srce i dušu. Pobjeda koju je Bog izveo po Bijeloj Gospođi koja se ukazala na obalama Gave — u Lurdu.

Evanđeoska čuda nadomak Parizu

Tako je Marija velika i silna Isusova čudesa primakla nadomak Parizu i Londonu, centrima tadanje materijalističke, teofobijske znanosti koja ih je apriorno odbijala.

I kao što Euharistija preskače duge vjekove i donosi nam Isusa u našu neposrednu blizinu, u naša svetohraništa, dapače, u naša srca i duše; i kao što sveci naših dana oživljuju Isusa pred našim očima, daju nam barem naslutiti Njegovu dobrotu, Njegovu osvajalačku milinu — tako je i Marija donijela Isusova čudesa nadohvat ruke današnjem, nevjernom svijetu. Nitko se više ne može sakrivati iza »davne, nesigurne« »sumnjive« povijesti; nitko ih više ne može proglasiti mitom ili posljedicom »nekompetentnih«, svojem poslu »nedoraslih svjedoka«, koji »nisu znali razlikovati i razlučiti što je kod svega toga plod Isusovih okultnih moći, magije, sugestije i drugih kojekakovih nepoznatih sila.

I Zola ih je mogao vidjeti. I vidio ih je! Pred njegovim je očima iznenada ozdravila gđa. Blancharde. Njeno od raka izjedeno lice postalo je odjednoć glatko i zdravo kao u djevojčice. Pa ipak se nije obratio, premda je rekao odlazeći iz Pariza u Lurd, da ako vidi čudo, da će ga priznati i da će se obratiti. Ali on to nije učinio. Zatvorio je radije oči pred svjetlom Duha Svetoga. Počinio je grijeh, za koji Isus kaže: Ne oprašta se niti na ovom niti na drugom svijetu!

No, Bezgrešna Djevica nije samo obraćala nevjernike. Ona je u vjeri učvrstila bezbroj vjernika kojih je vjera pod naletom nevjere koja ih je okruživala polako klonula i počela se gasiti.

Stoga i danas mnogi putuju u Lurd. Ne idu iz turističkih pobuda, niti iz znatičelje da vide čudo i da mu se nadive. Mnogi naime nemaju tu sreću da vide čudo kao što i svi bolesnici nemaju sreće da se vrate zdravi — jer ne znamo po kojem ključu Blažena Djevica odabire te sretnike. Da li na temelju jake vjere ili se radi o još i o nekom drugom, nama nepoznatom razlogu i motivu?

Oni naprosto idu u Lurd da tamo ožive svoju vjeru. I svi koji su pošli u Lurd s tom nakanom, priznaju da su se vratili ojačani u vjeri i okrijepljeni u pouzdanju, te ožareni u ljubavi. U ljubavi prema Bogu i dragoj Bijeloj Gospođi.

Preostaje nam još da vidimo kako su se plodovi Marijine intervencije, plodovi Božjih i njenih čudesa iz Lurda, brzo odrazili na znanstvenom polju.

Preokret u prirodnim znanostima

Da je preokret u punom toku pokazala je znanstvena anketa što ju je godine 1907. (— ova se godina smatra »službenim početkom napuštanja teofobije, tj. straha i bježanja od Boga) raspisala francuska znanstvena revija »Mercure de France«. Iza nje uslijedila je druga, koju je god. 1928. provela »L'Académie des Sciences«, također iz Francuske.

Brzo je uslijedila i treća, engleska. Provelo ju je društvo »Royal Society«.

U svim su tim anketama bili pozvani predstavnici znanosti, politike i umjetnosti neka se izjasne: da li postoji suprotnost između znanosti i religije; još više: između znanosti i objavljene nauke po Isusu Kristu (Evanđelja). Ovo posljednje pitanje postavio je »Royal Society«.

Anketirani se pretežnom, dapače ogromnom većinom, izjašnjavaju u prilog religije. Neki doduše, osobito među onim prvima, čine to suzdržljivo i pomalo sramežljivo — jer još je uvijek na visokim učilištima Evrope vladao službeni duh neraspoloženja, da ne rečemo i neprijateljstva, prema religiji — a potom sve otvorenije i otvorenije.

Odgovori su davani i kolektivno (grupno) i pojedinačno.

A padale su i mnoge spontane, samoinicijative izjave u prilog religije. Nisu bile odgovori anketiranih na spomenuta pitanja. Bile su te izjave kao ispovijed vlastite vjere u postojanje Boga i kao izraz osobnog uvjerenja da između vjere i znanosti, ne samo što nema suprotnosti, već među njima vlada potpuni sklad i međusobno se nadopunjuju.

Tako je npr. god. 1922, američki učenjak Millikan, kojega zajedno s Max Planckom smatraju ocem nove, nedeterminirane fizike, piše knjigu »Prirodoslovac ispovijeda svoju vjeru«.

Millikan, nadovezujući svoju vjeru na vjeru Faradaya, Maxwella, Kelvina, Raleigha i Pasteura, piše:

»Znanost bez vjere može postati prije prokletstvo nego li blagoslov za čovječanstvo(!). Naprotiv, nauka vođena duhom religije ključ je napretka i nada budućnosti«

Za materijalizam kao nauku kaže da je jedna »savršeno ružna i krajnje besmislena filozofija«

Priznanje:

»... nikad nisam poznavao čovjeka—mislioca koji ne bi priznavao Boga«. Završimo njegovo svjedočanstvo u prilog vjeri slijedećim citatom: »U povijesti svijeta postoje dva čimbenika koji su doprinijeli uzdizanju dobrote, kao najvažnijeg svojstva vjere u Boga. Prvi je faktor Isus iz Nazareta, a drugi dolazi od rezultata suvremene nauke(!)«

A sad čujmo što o religiji govori otac moderne, nedeterminirane fizike, Max Planck:

»Naša religijska spoznaja«, piše on, »izvor je i vodič naše znanstvene spoznaje«

Čini nam se kao da na Planckova usta progovara stari srednjovjekovni teolog i mislilac, Anselmo. On je davno već rekao: »Credo, ut intelligam — moram vjerovati, da bih mogao (mnogo toga) razumjeti!«

Planck piše knjigu »Znanost i religija« u kojoj, između ostalog tvrdi:

»Religija i prirodoslovne znanosti se ne isključuju, već upotpunjuju«

Dapače:

»... one se susreću i podudaraju u pitanju **opstojnosti i naravi** Uzvišene Moći koja upravlja svijetom«

I ovo je napisao u spomenutoj knjizi:

»Prirodoslovna znanost i Bog religije indentificiraju se (poistovjećuju).«

»Kamogod i kolikogod daleko gledali nigdje između religije i prirodoslovnih znanosti ne nalazimo protuslovlje, ali zato upravo u odlučnim točkama potpunu suglasnost«

To piše genij Max Planck, koji je otkrio u fizici glasoviti kvant, kao količnik, isto tako od njega otkrivene famozne konstante H ($= 6{,}55 \times 10^{-27}$). A to je nešto kao »Atom akcije« (A. Gahs)

Einstein ide čak i dalje od Plancka. On piše da između znanosti i religije postoji ne samo sklad, te se ne protive već upotpunjuju, već da između »znanosti i religije postoji velika **srodnost«.**

Odakle ovaj i ovakav preokret u, dotad, prema Bogu i religiji neprijateljski i protivnički raspoloženoj znanosti?

Već davno prije, čak u srednjem vijeku od skolastičke filozofije naslućivano i zaključivano načelo **neutralnosti** (indiferentnosti) osnovnih elemenata materije da se nađu u jednom ili drugom sastavu i djelatnosti, proklamirano je godine 1927. znanstvenim postulatom moderne fizike. Dali su mu samo drugo ime: prozvali su ga načelom **indeterminacije,** što je isto kao i ono srednjovjekovno.

A što to znači?

Atomski su fizičari pronašli i znanstveno utvrdili da su elektroni u atomskoj jezgri po svojoj naravi indiferentni, da se »kreću« ovamo ili onamo, tj. da rade ili se ponašaju na jedan ili drugi način. Drugim riječima rečeno: Elektroni vatre po sebi su indiferentni te učine da voda uskipi ili da se ledi. Atomi vode po sebi i svojoj su naravi indiferentni, da budu gipki i propuštaju pod teretom ili da se ukrute i pruže teretu otpor isto kao i tvrda zemlja.

A zašto se ipak u zajednici, tj. kad rade kolektivno, ravnaju po već uhodanim zakonima, tj. vatra grije a voda je tekuća, teče i razlijeva se?

Odgovaraju i Millikan i Planck i Einstein i svi moderni učenjaci-indeterministi: Jer im neka viša sila, neka Viša Moć svojom slobodnom voljom nalaže da se tako ponašaju. Mi tu Višu i Slobodnu Moć zovemo — Bogom. Naravno, da On pridržava sebi pravo da kadgod to hoće može im narediti da se i drugačije ponašaju. Sjetimo se: Tri mladića u ognjenoj peći Babilonskog kralja Nabukodonozora. Ili: Isus hoda po vodi kao po suhom!

Time je moderna fizikalna znanost pronašla i otkrila točku gdje Bog djeluje na zakon, mijenja ga — **čini čudesa!** Tu mu mogućnost pružaju od Njega stvoreni indeterminirani elektroni!

A zašto je Bog elektronima, koji su po sebi indiferentni da djeluju ovako ili suprotno, odredio, da se ponašaju upravo onako kako se ponašaju, tj. po stalnim (ne apsolutno nepromjenjivim) zakonima?

Max Planck i na to pitanje odgovara: Bog ih je tako determinirao, jer ima za to razloge. Htio je polučiti (zakonima koje je dao slobodnim elektronima) neku svrhu. Stoga, ustvrdivši da indeterministi u modernoj fizici tvore većinu, Planck tvrdi: u nastojanju svijeta postoji ne samo causa efficiens (adekvatni uzrok) već i causa finalis — svrha stvaranja. Drugim riječima, Bog je ne samo stvorio svijet već mu je dao i zakone po kojima se treba ravnati da bi time postigao određenu svrhu. Elektronima vatre je naredio da griju, a elektronima vode da tvore tekućinu. A pošao je i dalje: Dok se ostalim elementima ohlađivanjem obujam smanjuje, vodi je odredio da ga, ledeći se, povećava, kako ne bi led, padajući na dno rijeka i mora uništio u njima svaki život.

Newton je, gledajući beskrajni svemirski prostor, njegovu veličinu i otkrivajući njegovu tajanstvenu zakonitost, jednoć uskliknuo, da je vidio Boga kako prolazi ispred njegova teleskopa.

Moderni atomski fizičari tvrde slično. Oni tvrde da su Boga susreli u atomu. Da su tu, kako piše Rivière u svojoj knjizi »A la

trace de Dieu« došli Bogu u trag! U atomu se susreću fizika i metafizika. **Bog i materija.**

Gornjim su rezultatima znanosti — a osobito izjavama tako prominentnih predstavnika moderne znanosti, napose fizike — tvrdokorni i nepopustljivi pozitivisti, kao npr. Labriolla, osupnuti. Osjećaju da im izmiče tlo pod nogama. No, unatoč boli i razočaranja Labriolla je iskren i pošten.

Priznaje s bolju, ali priznaje:

»Reći da se naša znanost vraća srednjem vijeku, tj. teologiji, može izgledati paradoksalno, a ipak je to sama i gola istina«.

Kao dokaz citira poznatog učenjaka, indeterministu, Eddygtona, koji kaže: »Od godine 1927. kad je izraženo načelo **indeterminacije,** religiju može prihvatiti svaki razuman znanstven čovjek. Po tom je načelu svaki determinizam (čitaj: materijalizam) osuđen, a Svemir nam se ukazuje kao rezultat slobodne Volje, koja djeluje kako Joj se sviđa«.

Evo još jednog citata Labriollina. Uzet je iz knjige poznatog astronoma i fizičara Jamesa »Misteriozni svemir«.

»Svemir se sve više približuje tome, te bude sličniji velikoj Misli, nego li velikom stroju. Otkrivamo da Svemir očituje opstojnost neke Moći koja shvaća i nadzire; Moći koja ima nešto zajedničko sa našim dušama«.

Labriolla priznaje:

»Tako Bog, stvaranje duše, slobodna volja, postaju **znanstveno** logičnima i vjerodostojnima...«

On se zbog svega toga srdi, ali isto tako lojalno priznaje da fizika, astronomija i kemija neizravno opet postaju predavanje o Bogu stvoritelju svijeta, dapače, predavanje o mogućnosti čuda (!), tj. da Božanska odluka prekine redoviti tijek zakona.

Nažalost, svi rezultati moderne znanosti nisu obratile niti Labriollu niti tolike njegove istomišljenike. Dapače, došlo je do jedne čudne pojave. DWEIGHT, profesor anatomije na Harvardskom sveučilištu, je ovako opisuje:

»... Prisustvujemo jednoj interesantnoj pojavi: upravo kad se mnogi predstavnici znanosti međusobno slažu o tome da nijedan dio Darwinovog sistema nema naročitog utjecaja, i da je njegova teorija kao cjelina ne samo nedokazana već i nemoguća — neznalačke, polunaobražene su mase stekle dojam da je treba prihvatiti kao temeljnu činjenicu«.

Zašto to, pitamo se? Kako to, da ljudi ne vide Boga i ne priznaju Ga, unatoč tome što se tako jasno manifestira u modernoj znanosti?

Odgovor na to pitanje dao je poznati geolog Termier u svojoj knjizi: »Velika zagonetka zemlje«. On tamo tvrdi:

»Kad bismo bili potpuno čisti, posve bez oholosti mi bismo... vidjeli Boga, onako kako je rečeno u Kristovom govoru na gori i naša se radost ne bi dala izreći«.

Da, to je istina! Jer pitanje opstojnosti Božje, rekao je netko, nije samo pitanje ljudskog uma već čitavog čovjeka! (prof. filozofije dr. Keilbach).

I ne samo što materijalistički determinizam i darvinizam neće ustuknuti pred tolikim rezultatima i postulatima moderne znanosti već će u mnogim državama postati »službenom« naukom podržavanom administrativnim mjerama. A negdje i otvorenim progonstvima. No, to za sam opstanak kršćanstva nije opasno. Ono je na to naviklo već od svojih početaka i, uz pomoć Božju, u tom poprilično očvrsnulo. Opasnije su krive ideje negoli nepravedni zakoni! A ideja o materiji-bogu, vidjeli smo, davno je već oborena; jer suvremena nauka je dokazala da materija nije vječna, da je ona slučajna i da to dokazuje cijelom svojom biti i ponašanjem. Zašto nije vječna već slučajna? Jer su njeni osnovni elementi, elektroni, po svojoj prirodi indiferentni da djeluju na jedan ili drugi način. A time pokazuju da su isto tako indiferentni da postoje ili ne postoje. A s njima i čitava materija.

Morao ih je i stvoriti i »pokrenuti« i dati im određeni zadatak — samo Bog! On koji je Increatus et Immotus — sve je stvorio i pokrenuo — a sam je Nestvoren i Nepokrenut!

Prije nego što je to dokazala suvremena fizička nauka znanstvenom analizom svojih laboratorijskih pokusa i proglašenjem zakona indeterminacije (1927) i time **dokazala** mogućnost zahvata u tok prirodnih zakona — i u krajnjoj liniji mogućnost čuda — Marija je to **pokazala** svojim bezbrojnim čudesima, tj. čudesima koja je činila u Ime Božje i snagom Njegovom u Lurdu. A time je oborila u prah jednu opasnu zabludu, koja je imala pogoditi kršćanstvo u srce.

I opet se obistinilo ono što crkva pjeva u jednom svojem prastarom himnu — Cunctas haereses sola interemisti in universo mundo — sve si zablude i po cijelom svijetu svladala Ti sama — o Marijo!

(Prema: »Znanost i religija« od A. Gahsa)

FATIMA

Marijina ukazanja u Fatimi zbila su se u razdoblju između 13. svibnja i 13. listopada 1917. godine.

Zajedničko im je sa ostalim Gospinim ukazanjima posljednjih stoljeća: poziv na obraćenje, pokoru i molitvu.

No, ona imaju i svojih vlastitosti koje ih izdvajaju od ostalih Marijinih ukazanja, kao npr. lurdskih. U Lurdu su veoma snažno naglašena čudesna ozdravljenja. Lurd kao da je Isusova čudesa prenio iz daleke prošlosti u ovo naše racionalističko doba, donio ih nadomak današnjih nevjernika, tako su — po riječima sv. Pavla »inexcusabiles« tj. ničim ne mogu opravdati svoje nevjerovanje.

Nekoć su Isusova čudesa bila dokazom Njegova božanskog poslanja: lurdska su čudesa u ovo naše vrijeme postala dokazom nadnaravnog poslanja Katoličke crkve, dokazom suvremenom racionalističkom svijetu da iza nje i njene nauke stoji sam Bog.

Fatima, izuzevši spektakularno i zastrašujuće čudo — igru sunca — nema toliko vidljivih i registriranih čudesa kao Lurd. U Fatimi je središnja točka — PORUKA! Oko nje je sve usredotočeno. I samo misteriozno čudo, igra sunca na nebeskom svodu, u najužoj je povezanosti s njome.

No, počnimo sa tom čudnovatim igrom sunca!

Zastrašujući znak

Zbilo se sve 17. listopada 1917. godine, u podne. Cova da Iria, mjesto Gospinih ukazanja, bilo je prepuno ljudi. Računa se negdje između šezdeset i sedamdeset tisuća. Nije ni čudo, svi su očekivali najavljeni »znak«. Znak tj. dokaz da iza Fatimskih poruka

stoji Gospa, a iza nje sam Bog, nadošao je u nadasve neobičnom, neočekivanom i zastrašujućem obliku.

Cijeli je događaj započeo Marijinim ukazanjem malim vidiocima. Bilo je to šesto u nizu fatimskih ukazanja. Šesto i posljednje. Trajalo je kratko. Ustvari bio je to Marijin oproštaj sa nevinom djecom. Dvoje od njih, Jacinta i mali Franjo slijedećeg će je puta vidjeti tek u nebu. A došla je da dade najavljeni i obećani znak.

Vrlo je kratko vrijeme razgovarala sa Lucijom. Posljednje su joj riječi bile:

— Neka ljudi više ne vrijeđaju našeg Gospodina! Previše je vrijeđan!

Riječi koje će se duboko utisnuti u pamet, srce i dušu male Lucije i koje neće više nikad zaboraviti za cijelog svojeg dugog života.

Izrekavši spomenute riječi, raširi ruke, pokaže na sunce i — nestade u plavim visinama.

Tada Lucija spontano poviče — Gledajte Sunce!

Sedamdesetak tisuća ljudi gleda, najprije zadivljeno, a onda i zaprepašteno prizor koji se odigrava pred njihovim očima na nebeskom svodu.

Evo, kako čitav prizor opisuje Yves Ivonides (o. Ivon Ćuk) u svojoj knjizi — Fatima, da ili ne! A opisuje ga na temelju svjedoka — očevidaca, od kojih su mnogi bili otvoreni nevjernici.

— Najprije je, u trenutku, prestala padati kiša. Oblaci se naglo rastrgaše i pokaza se sunčana kugla, koja se strelovito, luđački, kako bismo rekli, počela okretati oko sebe, izbacujući pritom u svim smjerovima zrake svih boja: žute, zelene, crvene, plave, ljubičaste, koje su se fantastično odražavale na nebu, oblacima, drveću, kamenju, zemlji, i ljudima. Zatim se kratko zaustavilo, a onda počelo iznova svoju luđačku vrtnju. Opet se zaustavilo pa po treći put nastavilo iznova svoju igru, još snažnije i brže, isijavajući u još jačim bojama. Tisuće glava, dva puta toliko očiju, motri čudesni prizor, bez daha, u najdubljoj šutnji. Najednom, svi doživljuju utisak da se Sunce naglo otkinulo od svoda i strelovito pojurilo prema njima, Krik strave i užasa potresao je dolinu i pristranke, a onda su se čuli najrazličitiji uzvici: »Čudo, čudo!« Netko je izvikivao: »Vjerujem u Boga, vjerujem!« Netko je molio naglas Zdravomariju. Drugi opet: »Bože moj, milosrđe!« Čuli su se uzvici: »Isuse, gotovi smo! Pomozi, Gospo!« ... Gotovo cijelo mnoštvo bacilo se na koljena i počelo moliti čin pokajanja. (Str. 192)

»Smiješna i neozbiljna igra Sunca«

Piše umirovljeni i još uvijek živi njemački biskup Graber: kad je netko u prisutnosti njegovog prijatelja i poznatog njemačkog teologa—mariologa ismjehivao ovu zastrašujuću igru Sunca, nazivajući je smiješnom i neozbiljnom, odgovorio mu je ovaj — Sjetite se 12. poglavlja Apokalipse! Tamo je riječ o Velikom znaku koji će se pokazati na nebu: Žena zaodjevena u Sunce; oko glave joj dvanaest zvijezda, a mjesec pod njenim nogama! U tom svijetlu — nastavio je spomenuti teolog — treba gledati čudnovatu i zastrašujuću igru Sunca!

Drugim riječima: igra Sunca i ukazanje Marijino u Fatimi, po riječima spomenutog katoličkog teologa, imao bi biti apokaliptički Znak! Upozorenje!

Po nekima da se kazaljka na satu ljudske povjesnice primiče broju dvanaest! Po drugima da idemo ususret sudbonosnim događajima i da se već nalazimo pred njima, kojima će Bog započeti svoj obračun sa »čovjekom grijeha«; svoj obračun sa zlom i grijehom koji vlada u svijetu.

Neće proći mnogo godina iza kobne igre Sunca, kad će papa Pio XI — to je onaj papa pod čijim će pontifikatom, po riječima Marijinim, započeti drugi svjetski rat, ako se ljudi ne poprave — sluteći teške i kobne događaje koji se približavaju brzim koracima, reći:

»Vremena su tako teška te izgleda po svemu da su na pomolu počeci onih zala, koja će prouzročiti i izazvati »čovjek grijeha«, Antikrist, a koji će se oholo izdizati iznad svega što se zove — Bog i Sveto!«

— Mi — po riječima Pija XI — već doživljavamo sudbonosnu bitku, koja je u toku i približava se svojoj kulminaciji, a u kojoj se ide za temeljna pitanja svijeta i čovječanstva. Čitavo čovječanstvo biva stavljeno pred sudbonosni izbor — mora se opredijeliti za Boga ili protiv njega! Nema više izmicanja i neutralnosti!

U tim teškim i sudbonosnim časovima ljudskog roda, kad je budućnost čovječanstva stavljena na kocku — Marija Majka Božja i naša, u čijim se rukama praktično nalazi sudbina i Crkve i svake duše napose (a što se pokazalo nekoliko puta u povijesti kršćanske Evrope); Žena kojoj je Bog već u raju zemaljskom dosudio prevažnu ulogu da svojom petom satre glavu zmije — sotone; u ovim sudbonosnim časovima nije mogla i smjela ostati po strani.

A nije niti ostala: pojavljuje se u Fatimi. A pojavljuje se kao Božji ambasador, Božji poslanik. Nekada je Bog u Starom Zavjetu slao proroke, u Novom svece, velike propovjednike i reformatore, kao što su bili Sv. Benedikt, sv. Franjo, sv. Dominik i toliki drugi. Danas kad je stanje u Crkvi i društvu tako teško i moralni pad tako dubok, te ne bi ni žarka i silna riječ velikog propovjednika sv. Antuna mnogo koristila — Bog šalje Mariju. Ona je najveća iza Boga. Ima najveći auktoritet. Isus kao da opetuje riječi iz priče o zlim vinogradarima, doduše u malko izmijenjenom obliku — Poslušat će bar nju!

Marija nosi Božju poruku, poznatu pod nazivom FATIMSKA PORUKA! Mogli bismo je sažeti u nekoliko slijedećih rečenica:

Čaša Božjeg gnjeva zbog ljudskih grijeha i opačina puna je. Dapače, ona se prelijeva. Gnjev Božji prijeti da se izlije na ljude. Marija uza svu svoju »moleću svemožnost« postaje iz dana u dan sve nemoćnija da zadrži i zaustavi pravednu Božju ruku koja prijeti.

Stoga je Fatima posljednja opomena i posljednji poziv upućen drskim grešnicima da se obrate i prestanu svojim teškim grijesima izazivati Božji gnjev, a dobrima da se udruže u moljenju svete krunice za obraćenje grešnika, u pokori i davanju zadovoljštine Isusovom i Marijinom Srcu, ne bi li na taj način zapriječili katastrofu koja se brzim koracima primiče.

Prema tome, Fatima je ne samo poziv na obraćenje i davanje zadovoljštine, već i ozbiljno upozorenje na zlo koje prijeti. Nalikuje na sijevanje munja iza kojih se čuje daleki tutanj podmuklih gromova.

»... Rat ide prema svom svršetku«, rekla je Gospa fatimskim vidiocima, Luciji, Jacinti i Franji u trećem ukazanju 13. srpnja 1917. — »ali ako ljudi ne prestanu vrijeđati Boga, za pontifikata slijedećeg pape započet će drugi, još gori rat. Kad budete vidjeli noć obasjanu neobičnom svjetlošću, znajte da je to ... znak što vam ga Bog daje ... da kani kazniti svijet zbog njegovih zlodjela«.

Ljudi se nisu popravili. Dapače, iza prvog svjetskog rata postali su još gori. Sve grešniji. Čak i otvoreno bezbožni.

Dapače, po prvi put se u povijesti ljudskog roda pojavljuje na pozornici povijesti otvoreni, službeni, agresivni i militantni ateizam koji Bogu i svemu što je sveto naviješta otvoreni rat do istrebljenja.

Nekada su se ratovi vodili u »ime Boga« ili »moj je Bog pravi, a ne tvoj«, »moj mora zavladati svijetom, a ne tvoj«! Sve te i takove ratove treba, bar naknadno osuditi, pogotovo onda kad su

ti ratovi bili agresivni, osvajački; kad su se vodili s puno fanatizma i okrutnosti! No, ipak je u njima bilo nešto, mogli bismo reći »simpatičnog«! Bilo je to odraz — često krivo shvaćene i još nepravilnije primijenjivane — vjere u Boga, u Njegovu vrhovničku vlast kao i znak odanosti prema Njemu. No, u novije se vrijeme, tamo iza prvog svjetskog rata, vodi načelna borba protiv Boga i svega što je Sveto. Upravo, kako je to svojedobno rekao papa Pio XI. A to je u dosadanjoj povijesti ljudskog roda nečuveno!

S druge se strane fatimska **poruka** pomnjivo prešućivala. Tek je tu i tamo o njoj stidljivo izvještavao po koji katolički kalendar ili časopis. Nije se znalo za fatimske objave, za fatimske poruke i prijetnje. Za fatimske opomene i upozorenja, a napose nitko nije znao, (ili ih je bilo vrlo malo) da Gospa poziva grešnike na obraćenje, a dobre da mole u tu svrhu, da daju zadovoljštinu uz Isusovo i Marijinom Srcu; da se u tu svrhu ispovijedaju mjesečno i isto tako primaju svetu pričest kao naknadu ovim svetim Srcima; da se moli dnevno sveta krunica i obavi posveta Bezgrešnom Marijinom Srcu! I da je to apsolutni preduvjet da bi se zapriječio drugi, još gori svjetski rat!

Zbog svega toga nije nikakovo čudo, što je tako iznenadno nahrupilo novo svjetsko krvoproliće. A nadošlo je sa svom žestinom, silovitošću i strahotama. Užasnim i zvjerskim konc-logorima, gulazima, krematorijima koji su se pušili danju i noću, i u kojima su nestajale bezbrojne nevine žrtve; sa milijunima mrtvih, osakaćenih i nestalih.

Mi se stariji predobro sjećamo neobične večernje svjetlosti koja se pojavila na zapadnom horizontu. Bilo je to upozorenje da je drugi svjetski rat na vratima. Ljudi od nauke govorili su: ništa neobična! To je Aurora borealis — polarno svjetlo! Može biti! No, ovog je puta bilo ne samo polarno svjetlo već i Gospin znak za zlo koje se približava brzim koracima.

Tada, i tek tada, bili smo preplavljeni literaturom o fatimskim ukazanjima i prijetnjama kao i jedinom načinu kako da se svemu tome umakne. No sve je to došlo prekasno, jer Evropa, a s njome i cijeli svijet gušio se u krvi.

Da li su se bar sada ljudi urazumili? Upoznali kako je grijeh zlo i kako ga se ne isplati počinjati? Da je on ekrazit postavljen u temelje ljudskog mira pa i same ljudske egzistencije? Da li su se bar sada grešnici prestrašili, počeli se bojati, strepiti pred daljnjim kaznama kojima se Bog prijetio na usta svojeg Ambasadora, svoje Majke? Da li su se zgrozili pred užasnim prizorom, kad se pred očima nedužne i nevine djece rastvorio pakao sa svim svo-

jim užasom, bolnim krikovima i zapomaganjem od kojeg im se ledila krv? Da li su se pokajali, skrušili, činili pokoru, obratili jednom riječju?

Ne, nipošto! Dapače, postali su još gori! Bludnici ne samo što su postali još razbludniji već su sada postali i **otvoreno** bestidni. Bludni grijeh koji je već davno ranije provalio sve brane i ograde Božjih i crkvenih zakona i zabrana, ali je bar na van pokazivao stanovitu suzdržljivost krijući se, koliko-toliko od očiju javnosti — postaje sada javan, bestidan, izazovan i drzak.

Pristojan čovjek često ne zna kamo da svrati svoj pogled, samo da ne mora gledati prizore koji se protive najosnovnijim normama kulturnog i pristojnog ponašanja u javnosti. Blud i bestidnost, potpomognuti najsuvremenijim sredstvima priopćavanja, šepiri se svuda: u knjigama, revijama, filmskim reklamama, velikom i malom ekranu; oglasuje se iz radija, trešti iz magnetofona itd.

A kad je govor o filmu, on postaje (pod izlikom umjetnosti) ne samo rasadištem grijeha, zla i nemorala već se, osobito u najnovije vrijeme, pretvara u otvoreni i bogohulni izazov prema Bogu!

Najnoviji Scorceseov film »Posljednja Kristova kušnja« (na temelju sadržaja film bi morao nositi naslov »Posljednji Kristov grijeh«) jezoviti je i blasfemni napadaj na Krista, utjelovljenog Boga, na Njegovo čisto i neokaljano čovještvo. Konačno i na samog nosioca čiste i svete Kristove naravi — Sina Božjega!

Pa onda, drugi blasfemni film — Ave Maria od Godarda — isto je tako besramni napadaj na čistu, djevičansku Mariju; povreda i sramoćenje njenog djevičanskog braka sa sv. Josipom!

Kad smo nekoć slušali Isusa i Mariju da traže naknadu i zadovoljštinu za uvrede koje se nanose Njihovim svetim Srcima, znali smo za neke od njih. Znali smo i to, da su doista uvrede teške i izazovne. Prije svega nehaj i zaboravljanje velike Isusove i Marijine ljubavi; pa onda teške i bogohulne psovke. No, nismo niti slutili što se još krije iza tih bolnih pritužbi i vapaja. Nismo slutili da će se jednoć na filmskim ekranima diljem »kršćanske« Evrope prikazivati blasfemni filmovi koji će izrugivati Bića najdraža i najsvetija svakom, kršćanskom srcu! Sada stojimo pred tom činjenicom zaprepašteni. A zaprepašteni smo i pred indiferentnošću kojom to kršćanska Evropa dopušta. Bar oni, koji se još osjećaju, makar i samo malo, kršćani. Premda bi se mogli pozivati na zakone koji zabranjuju vrijeđanje bilo čijih vjerskih osjećaja — oni šute!

Ponovno konstatiramo sa žalošću, bolju u srcu i sa strahom u duši — ljudi nisu postali bolji već gori i još pokvareniji. Drugi svjetski rat sa svim svojim strahotama nije ih urazumio.

U prvi mah, odmah iza rata, dok su uspomene na ratne strahote, razaranja, glad i oskudicu, napose uspomena na mrtve i nestale bile još svježe, izgledalo je da su se ljudi, osobito kršćani, trgnuli. Zamislili. Sjetili se Boga. To se zapazilo, među ostalim, i na radio-emisijama, (televizije tada još nije bilo). Emitirali su se razni vjerski programi. Osobito prigodom velikih kršćanskih blagdana: Božića i Uskrsa. U Velikom (Svetom) tjednu nije bilo, tako reći, evropske radio-stanice koja nije emitirala Bachovu Muku po Mateju, Rossinijevu i Pergolesijevu »Stabat Mater« i druge potresne kompozicije vjerskog karaktera.

No, sve je trajalo vrlo kratko vrijeme. Svoje su pokojne i nestale oplakali, na nevolje i stradanja brzo su ljudi zaboravili. Tada su se svom pomamom bacili na uživanje. Procvat poratne industrije im je to omogućio. Kao da žele nadoknaditi godine ratnih stradanja, nestašica i prisilnih odricanja. Božićni i uskrsni vjerski programi na radiju (i televiziji) su nestali ili svedeni na minimum. Klasičnu, uzvišenu, kulturnu i potresnu glazbu zamijenila je neobuzdana pop—muzika. Pa i u Svetom tjednu.

Do savršenosti se razvilo poratno konsumističko društvo: želja za uživanjem zemaljskih dobara i radosti porasla je do nemogućih razmjera. Ponovno su porasle velike iluzije i nade u ostvarenje raja na ovom svijetu.

Pritom se, kao što to redovito biva, nije vodilo i ne vodi računa o dozvoljenom ili zabranjenom, poštenom ili nepoštenom, korisnom ili štetnom. Bilo za dušu ili tijelo, pojedinca ili zajednice.

No, što je najtragičnije, tim su duhom zahvaćeni i mnogi, do juče dobri i pobožni kršćani. Usred tog i takovog mentaliteta konsumističkog društva našli su se i kršćani i postali njime sve više i više zahvaćeni. Pa i sinovi i kćeri Karoličke Crkve. I to više manje svi bez razlike — bilo svjetovnjaci, bilo duhovne osobe.

A predobro nam je poznato da nema za kršćanstvo, napose Katoličku crkvu, pa i sama duhovna zvanja, opasnijeg i razornijeg neprijatelja od duha uživanja. Taj je duh dijametralno oprečan duhu evanđelja, koji je duh samozataje, odricanja i pokore. Krist je u tom pogledu neobično jasan i otvoren: tvrdi, tko se ne odreče sebe, i ne uzme križa svog na sebe i ne ide za Njim, nije Njega dostojan. To je bit kršćanstva, a sve je ostalo samo priča o kršćanstvu. Više ili manje: deklamiranje.

A kad se Crkva pokušala oprijeti prodoru toga nekršćanskog mentaliteta želeći da sve obnovi u duhu Kristovog evanđelja, brzo su se našli ljudi, pa i među odgovornijima u Crkvi, koji su »Aggiornamento« — prilagođenje nekih nebitnih struktura i načina života, bilo svećenika, redovnika ili svjetovnjaka (vjernika) novim prilikama — poistovjetili sa prilagođenjem duha sv. Evanđelja sa duhom svijeta. Htjeli su da kršćanstvo napusti svoju, kako to oni zovu »vertikalu« i da se pruži po »horizontali«, tj. potisne u pozadinu brigu za dušu i njeno spasenje, a stavi na prvo mjesto brigu za tjelesno i ovozemno: mir, socijalnu pravdu, blagostanje, političko i ekonomsko oslobađanje čovjeka. Taj su smisao i duh pokušali narinuti, inače tako duboko katoličkim i evanđeoskim dokumentima II vatikanskog koncila. Taj je krivi duh Ratzinger, prefekt kongregacije za nauku vjere, prozvao »Umgeistom« ili iskrivljenim duhom koncilske obnove.

Uslijed svega toga, napose pomanjkanja duha žrtve i odricanja, želja je za senzibilnim uživanjem silno porasla, strah pred grijehom, tim najužasnijim i jedino pravim zlom, počeo sve više nestajati i blijedjeti u srcima i dušama vjernika. Pojam grijeha praktično se suzio na »niti sam ubio, niti sam ukrao, niti bilo kome kuću zapalio«. A da i ne spominjemo i ne govorimo o lakim grijesima, pa i nesavršenostima, zbog kojih su se ranije svećenici, redovnici i redovnice i svi ostali pobožni Kristovi vjernici tako iskreno kajali i skrušeno ispovijedali.

Uslijed toga i takovog raspoloženja opao je broj ispovijedi. Ljudi se i nadalje pričešćuju, možda čak i više nego ranije, ali se rijetko ispovijedaju. Nekad smo u Prve petke u mjesecu bili zatrpani ispovijedima, da i ne govorimo o ispovijedanju uoči Svih Svetih, Božića, napose Uskrsa. Sada su ispovijedaonice opustjele. I oni koji se čak i dnevno pričešćuju, ispovijedaju se vrlo rijetko. I uzaludno je pozivati ih na češću, bar mjesečnu ispovijed. Uzaludno im je govoriti, da, moraju svoju savjest staviti pod kontrolu Crkve, jer »nitko nije pouzdan sudac u vlastitoj parnici«;, uzaludno ih je uvjeravati da ih skrušena ispovijed najbolje pripravlja za dobru i pobožnu svetu Pričest! Da smo iza skrušene ispovijedi najmanje nedostojni primiti svetu Pričest!

Krivi su i mnogi svećenici koji su nagovarali, pa i natjeravali ljude (po njihovom vlastitom priznanju) na čestu Pričest, čak i dnevnu, a bez, bar mjesečne, ispovijedi. Pandorina kutija je otvorena, duhovi su iz nje izašli i više se ne dadu natrag!

Samo je po sebi razumljivo što je pobožnost prema Presvetom Srcu Isusovom i Prečistom Marijinom Srcu naglo opala. Jer sastavni je dio jedne i druge pobožnosti i davanja zadovoljštine Isusovom i Marijinom Srcu, ne samo Pričest primljena u tu svrhu, već isto tako i ispovijed obavljena s tom nakanom.

I sveta se krunica — a na njeno je moljenje, kao preduvjet mira, u fatimskoj poruci stavljen vrlo snažan naglasak — sve manje moli, napose u obiteljima.

Što bi tek danas rekla Lucija, jedina od još uvijek živih vidjelaca, kad se već u godinama prije rata tužila — u stvari se na njena usta tužio Isus i Marija, jer ona osobno nije imala niti mogla imati uvida u duhovni život u Crkvi i dušama — zbog nehaja i vjerskog nemara, čak i u Marijinom (!) Portugalu?! Što bi rekla kad bi doznala da ima danas vjernika koji otvoreno demonstriraju po ulicama u prilog homoseksualaca, abortista, rastave braka, slobodne ljubavi?! Što bi rekla kad bi čula da ima i redovnika, redovnica i svećenika koji im se pridružuju?! Kad bi znala za ovaj i ovako otvoreni neposluh prema Crkvi, njenom Učiteljstvu, napose sv. Ocu?

Kad bi dočula za nemar i nehaj prema tako žarkoj želji i molbi Isusovoj i Marijinoj: da ljudi štuju njihova sveta Srca?!

Znamo koliko je molila, zaklinjala, pisala između prvog i drugog svjetskog rata, da se ljudi obrate, da prestanu griješiti, da dobri i pobožni mole svetu krunicu i daju zadovoljštinu Isusovom i Marijinom Srcu. A sve je to govorila i pisala u ime Isusovo i na poticaj Marijin.

Fatima — još uvijek aktualna

No, možda će nekto reći: čemu sve ovo turobno dozivanje u pamet tragičnih i bolnih događaja u vezi sa fatimskom Porukom?

Čemu obnavljanje žalosnih uspomena na promašene i proigrane šanse? Dobro su nam poznate:

Gospa je 1917. na kraju prvog svjetskog rata upozorila ljude, da će, ako se ne poprave, pod pontifikatom slijedećeg pape doći do još težeg i još krvavijeg rata; pozvala je grešnike na obraćenje i na pokoru. Dobre je i pobožne vjernike pozvala da mole za njihovo obraćenje, da daju zadovoljštinu za njihove grijehe; da se u tu svrhu mjesečno ispovijede i prime svetu Pričest, kao naknadu za uvrede nanesene Isusovom i Marijinom Srcu; da napose pobožno mole svetu krunicu!

Ljudi nisu poslušali. Grešnici se nisu obratili, dobri se nisu odazvali Marijinom pozivu, nisu davali zadovoljštinu i naknadu. Stoga je i nadošao drugi svjetski rat sa svim svojim strahotama i razaranjima. Ljudi su teško i bolno platili svoj neposluh.

Još je bolnije, znamo predobro, to što se ljudi nisu niti tada popravili. Grešnici su i nadalje nastavili griješiti. I to: još strašnije, još izazovnije, još intenzivnije.

I to nam je poznato, a što je još bolnije i još žalosnije: grijeh i grešnost zahvaćala je sve više i više i dobre i pobožne. Sve se više smanjio broj onih koji mole svetu krunicu za obraćenje grešnika, sve manje ima dobrih i pobožnih koji bi davali zadovoljštinu Isusovom i Marijinom Srcu za uvrede koje im se nanose.

Sve je to, kako rekosmo, bolno i žalosno, ali što vrijedi nad svim tim kukati i zapomagati? Čemu zdvajati i očajavati? Prepustimo sve dobrom Bogu. On će već naći način, kako da ljude ipak obrati na pravi put. Izliječiti ih od njihovih teških i opakih duhovnih bolesti i zastranjivanja. Ne piše li u knjizi Mudrosti — Fecit nationes sanabiles — stvorio je narode izlječivima (Mudr. 1.14)

Kako će sve to Bog postići? Ne znamo. Da li redovitim sredstvima: propovijedanjem, pozivom na pokoru i obraćenje, kako je to uvijek i ranije bilo, ili će to ostvariti nekim drugim sredstvima i na neki drugi način? Ne znamo, prepustimo sve Bogu!

No, upravo je stvar u tome, što nam nisu posve nepoznati putovi kako će sve to Bog ostvariti. Mi ih naslućujemo, dapače više nego samo naslućujemo! Djelomično ih čak i poznamo. I o tome nam govori Fatima!

Jer Fatima još nije rekla zadnju riječ! Time što je navijestila drugi svjetski rat, još gori i strašniji od prvog, ako se ljudi ne poprave; grešnici ne obrate, dobri ne dadnu zadovoljštinu, nije Fatima arhivirana, stavljena, štono riječ, »ad acta«, kao neki »neuspjeli« Božji pokušaj da ljude urazumi i privede k pokori i obraćenju. Po svemu izgleda da Bog ovog puta ide do kraja u obračunu sa grijehom. I da ne kani odustati dok ne ostvari svoj cilj. Ne slomi ljudsku drskost i oholost.

Tko nam to kaže? I opet — Fatima! Gdje? U još neobjavljenom svojem tekstu, koji kriju vatikanski arhivi, a koji je poznat pod imenom Treće tajne.

A kakav je sadržaj te treće tajne? Mora biti zastrašujući! Kako znamo, da je zastrašujući, ako je tajna tekst i sadržaj? Ima mnogo razloga koji daju zaključivati da je sadržaj Treće tajne prijeteći. Prije svega može se zaključiti iz tajnovistosti kojom je obavijen i velike pomnje kojom se krije njen sadržaj.

A onda ima još nekih znakova iz kojih se dade zaključiti njen prijeteći ton. Tako je u svojem trećem ukazanju 13. srpnja — iz tog dana datira glavni tekst fatimske Poruke, pa i onaj dio koji kriju vatikanski arhivi — među ostalim, rekla Gospa i to: »... dobri će biti mučeni, Sveti će Otac mnogo trpjeti, neki će narodi biti uništeni...« Do danas se ova prijetnja nije obistinila. Bar u glavnom dijelu!

Fonseca, jedan od najpoznatijih i najkritičkijih pisaca o Fatimi — njegova knjiga Fatimsko čudo doživjela je preko dvadeset izdanja — donaša slijedeću epizodu:

Glavarica časnih sestara koje su primile malu Jacintu pod svoj krov za vrijeme dok je bila u Lisabonu na liječenju i s kojom se mala patnica na poseban način sprijateljila i povjeravala joj se (zvala ju je svojom »dragom kumom«), rekla je jednog dana — Danas mi je Jacinta otkrila Treću tajnu. Bog neka nam se smiluje!

A evo još jednog razloga koji nam daje naslutiti da se u Trećoj tajni krije nešto, uistinu, strašno: to je čudnovata i zastrašujuća igra Sunca!

Nekadašnji priznati teolog, poznati vjerski konferancijer na američkoj televiziji, veliki štovatelj Marijin, kasnije biskup, sada već pokojni Fulton Sheen, u svojoj knjizi — (Marija) Prva ljubav svijeta — piše da se čudnovata igra Sunca nad Cova da Irijom mogla shvatiti kao nagovještaj da će se čovjek uskoro dočepati atomske razorne moći i učiniti da ona jednog dana eksplodira. To se, nažalost, i dogodilo, kad su dva japanska nesretna grada, Hirošima i Nagasaki, izgorjela u atomskoj katastrofi zajedno sa stotinama tisuća svojih još nesretnijih stanovnika.

No, on ne staje kod toga. On ide dalje u naslućivanju tajanstvene igre Sunca. Piše, da je možemo shvatiti kao minijaturnu prijetnju svega onog »... što bi se jednog dana moglo dogoditi uslijed neke kataklizme ili iznenadne katastrofe koja bi mogla zaprepastiti svijet, kao što je fatimski fenomen onog listopadskog popodneva zaprepastio sedamdeset tisuća svjedoka.

Ova bi katastrofa mogla biti prouzročena slučajnom i iznenadnom eksplozijom atomske bombe koja bi doslovno isprevrnula svijet ... Einstein i Lindbergh u svojim znanstvenim radnjama ne isključuju tu mogućnost«.

U vezi s time Sheen zaključuje:

»Trinaestog listopada 1917, vjernici i nevjernici prostriješe se po zemlji za vrijeme čudesne igre Sunca i veći dio od njih mo-

lio je od Boga milosrđe i oproštenje. Sunce koje se okreće i njiše poput ogromnog točka, koje juri prema zemlji kao da je želi svojim zrakama spržiti može biti nagovještaj svjetskog prizora koji će natjerati milijune ljudi da padnu na koljena i da ponovno počnu vjerovati. I kao što se Marija objavila (i legitimirala) ovom prvom čudesnom igrom Sunca, tako možemo očekivati i slijedeću objavu njene moći kad se nad svijetom bude ponovno objavio Dies Irae — Dan Gnjeva.«

Tako Fulton Sheen!

S pravom stoga zaključuje i Yves Ivonides (o. Ivon Ćuk) u svojoj: Fatima, da ili ne, da tajna sakriva nešto teško i prijeteće. Tako on tvrdi godine 1977 kad je izašla njegova spomenuta knjiga.

U svojoj bi tvrdnji bio još i kategoričniji, da je tada znao ono što znademo mi danas na temelju riječi pape Ivana Pavla II iz godine 1980.

Te je godine, prigodom svojeg prvog posjeta SR Njemačkoj, dok se nalazio u Fuldi, okružen omanjom skupinom svećenika, a na njihovo pitanje, zašto ne objavljuje Treću tajnu, odgovorio — Moji su Predšasnici (a i on je tog mišljenja) smatrali za uputno da zbog stanovitih koraka koje bi eventualno mogla poduzeti jedna od velesila ne objavljuju njenog sadržaja!

Dakle, radi se o jednom diplomatskom potezu, ili politici manjeg zla! Da li je to u skladu sa Marijinom izričitom dozvolom, da se iza 1960. godine Tajna može objaviti, nije važno. Tajna ostaje i nadalje tajnom!

Ako ništa drugo, Sveti nam je Otac time otkrio razlog zbog kojeg je fatimska tajna obavita tolikom i tako tajansvenom šutnjom!

No, otkrio je još i mnogo više, iako ne sve. Bar je odškrinuo vrata i malko podigao veo koji već desetljećima zastire fatimsku Treću tajnu. Sadržaj svega onog što je papa tom zgodom rekao u vezi sa tajnom kruži u svećeničkim krugovima uz primjedbu — protokolirano prema sjećanju! Donijeli su ga, više — manje, svi katolički listovi. Bar oni koji rado citiraju papine riječi. Evo ukratko, što je papa rekao tom zgodom:

Prije svega, upozorio je da ne treba čeznuti za objavljivanjem ove tajne. U pitanju je mnogo više nego znatiželja i senzacija. Znati za tajnu povlači za sobom i odgovornost. Ići za tim da se samo udovolji znatiželji i dozna za zlo koje se u tajni krije, opasno je, ako se u isto vrijeme ne poduzimlje ništa da bi se zlo i otklonilo.

Tada je Sveti Otac rekao i slijedeće: »Nek svakom bude dovoljno da znade to, kako će oceani prekriti čitave predjele Zemlje, te će ljudi umirati iz minute u minutu i to u milijunskim brojevima.«

Da li se radi o posljedicama strahovitog atomskog udara ili o nekoj prirodnoj katastrofi u vezi s ekološkim momentom? Ne znamo.

Stručnjaci jednodušno tvrde da uslijed zagrijavanja atmosfere (prouzrokovanog tzv. fosilnim izgaranjem: drva, ugljena, nafte, plina) i podizanja prosjeka njene topline postoji opasnost da se počne topiti led na Sjevernom i Južnom polu. A dobro nam je poznato da su tamo blokirane ogromne količine vode u nekoliko kilometara (Južni pol) debelim ledenim naslagama.

Isti učenjaci tvrde, da ledena ploča koja pokriva Antarktik većim svojim dijelom ne leži na zemlji već na tri podvodna vrhunca, te da bi mogla uslijed topljenja leda puknuti i stropoštati se u more. Tada bi po njihovom proračunu more poraslo i do pedesetak metara. I to naglo!

Nije isključeno, dapače je vrlo vjerojatno, da se upravo na gore otkrivenu tajnu — prijetnju odnose riječi — različiti će narodi biti uništeni!

No, vratimo se ponovno onom što je papa u Fuldi djelomično rekao a djelomično dao naslutiti:

Na daljnje inzistiranje svećenika, što čeka Crkvu i kršćanstvo u skoroj budućnosti, Sveti je Otac odgovorio — Moramo biti pripravni da u skoroj budućnosti budemo postavljeni na teške kušnje koje bi mogle tražiti i žrtvu našeg života i posvemašnje predanje Kristu i za Krista. Sve to može biti ublaženo vašom i Našom molitvom, ali uklonjeno posvema ne može biti, jer samo na taj način može doći do stvarne obnove Crkve. Koliko li se već puta Crkva obnovila u krvi! Ni ovog puta neće biti drugačije. Budimo jaki i unaprijed se pripravimo na to. Imajmo povjerenja u Isusa i Njegovu Majku. Molimo mnogo i često svetu krunicu!

Na kraju je papa izvadio iz svojeg džepa svetu krunicu i rekao — Ovo je lijek protiv svih ovih zala! Molite, molite i ne pitajte više ništa. Sve ostalo prepustite Majci Božjoj!

(Prema prof. dr. Alois Schenker, Luzern — Das Neue Volk)

Eto, zašto se bojimo!

S jedne strane grijeh raste do neizrecivih razmjera. I intenzivno i ekstenzivno. Grešnici postaju sve bestidniji, sve arogantniji i drskiji. Sve izazovniji!

S druge se strane po našem dubokom uvjerenju broj dobrih i pobožnih, onih koji mole za obraćenje grešnika i daju Isusu i Mariji zadovoljštinu, očigledno i rapidno smanjuje.

Da li će se u sudbonosnom času, kad bude padala Božja odluka, naći (razmjerno!) onih »deset pravednika« zbog kojih je Bog bio pripravan oprostiti Sodomi i Gomori i poštedjeti ih?

Bog se zaprijetio i On će svoje prijetnje ispuniti ako se ne ostvare postavljeni uvjeti!

Uostalom, da li još vrijedi Božji — AKO? Tj.: Ako se grešnici ne obrate, ako dobri ne budu molili svetu krunicu, davali naknadu i zadovoljštinu za njihove grijehe?

Da li još teče — tempus utile, korisno vrijeme — za kajanje, pokoru i davanje zadovoljštine? Ne znamo!

Plaše nas riječi Sv. Oca prema kojima se progonstvo Crkve može molitvom ublažiti, ali da se posvema više ne da izbjeći. Da li to vrijedi i za sve ostalo što se krije iza Treće tajne?

Lucija — danas karmelićanka, s. Marija od Prečistog Srca, u Coimbri, u Portugalu — šuti. Šuti sakrivena iza gustih rešetaka stroge klauzure. Nije li to jedan od tragičnih znakova, što su usta ove suvremene proročice, usta na koja su govorili, opominjali, pozivali na pokoru i obraćanje Isus i Marija, zašutjela? Šutnja nas Lucijina plaši. Glas Isusov i Marijin više ne dopire preko nje do nas! Da li je to zatišje pred olujom?

No, nadajmo se, da još uvijek nije prekasno. Pa ako možemo i samo ublažiti udarac Božje pravde, već je to mnogo!

U nadi nas krijepi i posveta čitavog svijeta Bezgrešnom Marijinom Srcu obavljena godine 1984. Bila je to prva posveta kako ju je tražila Blažena Djevica: da je obavi Sveti Otac, zajedno sa biskupima i svećenicima i cijelim pobožnim pukom! Dao Bog te je sa strane vjernika bila obavljena u pravom duhu posvete i predanja Marijinom Srcu!

Na tu je posvetu čekalo i Nebo i Zemlja punih šezdeset i sedam godina! Nadajmo se da još nije bilo prekasno!

Odazovimo se pozivu fatimske Poruke. Ako već nije prekasno, onda je zacijelo zadnji čas! Molimo i dajmo zadovoljštinu. I nemojmo govoriti — što ja tu mogu, što znači moja osobna molitva i zadovoljština prema tolikim i tako teškim uvredama i grijesima!

Upravo moj i tvoj čin, moja i tvoja sv. krunica, moja i tvoja skrušena ispovijed i sv. Pričest može biti onaj kamičak koji će na tezulji Božje pravde prevagnuti u korist smilovanja i milosrđa.

Na nama je povijesna odgovornost! Odgovornost pred Bogom i ljudima! Bog će iz naših ruku tražiti duše grešnika, naših suvremenika. Duše koje će eventualno propasti uslijed našeg nemara. I to zauvijek!

A onda — sjetimo se da uz suho i zeleno gori. Da će u slučaju da plane Božji gnjev uz zle trpjeti i stradati i mnogi koji »ne znaju niti što je lijevo, niti što je desno« tj. mnoga nevina djeca.

To je konkretno fatimska Poruka: poziv na pokoru i izmirenje s Bogom — ili teška kazna!

Što će se od ovog dvojeg ostvariti — ovisi o nama ljudima!

I još nešto:

Činjenica da se Sunce na fatimskom nebu na Lucijinu riječ — Gledajte sunce!, počelo pomamno vrtjeti oko sebe kao zvrk i igračka u Marijinoj ruci, mogla bi biti znakom — a mi se nadamo da to doista i jest — da je Bog dao Mariji vlast nad Suncem, tj. razornom atomskom snagom koje je Sunce simbol i učinak. Vlast da pošto ljudi, užasnuti i prestrašeni atomskim razaranjem, padnu skrušeni pred Bogom na koljena, zaustavi jezovitu snagu atomske disgregacije i spasi ljudski rod od potpunog samouništenja! Možda upravo to znače papine riječi, da se kazna može samo ublažiti! Drugim riječima: katastrofa se može zaustaviti Marijinom intervencijom!

Jedan razlog više da se posvema angažiramo u moljenju svete krunice, u pokori i davanju zadovoljštine!

ŠTOVANJE BEZGREŠNOG MARIJINOG SRCA

Prvi je uvjet, vidjeli smo, da dođe do pravog i potpunog mira u svijetu, obraćenje grešnika. No, ako je prvi, nije i jedini.

Drugi je isto tako važan — on je u prvom redu upravljen dobrim i tiče se posebno njih — štovanje Marijinog Bezgrešnog Srca, koje uključuje posvetu i davanje zadovoljštine.

Za vrijeme drugog fatimskog ukazanja — 13. lipnja 1917. — Marija kaže da će uskoro doći i odvesti malog Franju i Jacintu u nebo. Luciji je rekla: »Ti ćeš morati ostati na zemlji dugo vremena. Isus se želi poslužiti s tobom da me ljudi upoznaju i zavole.«

Kako? Marija nastavlja:

»On želi proširiti na zemlji pobožnost prema mojem Bezgrešnom Srcu«. Tim je riječima veza, i to najuža, između fatimskih ukazanja i pobožnosti prema Prečistom Marijinom Srcu očigledna.

Marija upravlja pobožnima zahtjev da štuju njeno Prečisto Srce, ali ga upravlja ne u svoje već u ime Isusovo. Kaže: »... On (Isus) želi ustanoviti na zemlji pobožnost prema mojem Bezgrešnom Srcu ...«

Malko nas u prvi mah iznenađuje što Isus traži uz štovanje svojeg Presvetog Srca isto tako i štovanje Prečistog Marijinog Srca!

No, nemojmo se čuditi. Sjetimo se načela analogije, sličnosti, jednog od osnovnih načela za procjenjivanje Marije, njene časti, njenog štovanja i prosuđivanja svega onog što joj pripada. Što pripada Isusu, uz nužne ograde i distance, tj. uzevši u obzir osobu Isusa i Marije, pripada i Mariji. Štovanje iskazano Kristovu Čovještvu pripada i Marijinom prečistom tijelu. Štovanju Presvetog Isusova Srca odgovara štovanje Prečistog Srca Marijina. Naravno, opet to naglašujemo da ne bi došlo do krivog shvaćanja: uzevši u obzir razliku između Isusa i Marije. On je utjelovljeni Bog, a ona

je ljudsko biće. Njemu, pa i Njegovom presvetom Srcu pripada bogoštovno čašćenje, a njeno štovanje zove Crkva hiperdulijom. To znači: manje je od Kristovog, ali mnogo veće nego anđela i svetaca zajedno.

Za nas je ovog časa važno slijedeće: Isus hoće i traži da se uz Njegovo Srce štuje i Srce Njegove Majke. Očigledno Isus ovdje uvažava u potpunosti načelo analogije.

Je li pobožnost prema Prečistom Marijinom Srcu nešto novo? Nešto dosad nepoznato? Ne, nipošto. Pobožnost prema Prečistom Marijinom Srcu, možemo reći sa sigurnošću, nije nešto novo, nešto što se dotad nije prakticiralo u Crkvi. Pobožnost je ovo, koja je, barem u svojim osnovama, stara isto toliko koliko i kršćanstvo. Ona je u Fatimi više nego ikad dosad naglašena. Fatima je proglašava uvjetom mira i daje joj vrlo konkretnu formu. Povezuje ju sa pet Prvih subota u mjesecu, po uzoru na devet Prvih petaka, a povezuje ju i sa ispovijeđu i Pričešću, moljenjem sv. krunice i daje joj karakter zadovoljštine.

Nije dakle nova, već danas napose naglašena i prilagođena današnjim vremenima i duhovnim potrebama.

Tragove ove svete pobožnosti Naučitelji Crkve nalaze već u sv. Evanđelju.

Na Srce Marijino, koliko je to onda bilo moguće i potrebno, evanđelist Luka upozorava dvaput u početku svojeg sv. Evanđelja. Prvi put u gl. 2. 19. retku, kad kaže:

»Marija je pomno čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom Srcu...« i ponavlja upozorenje, gotovo istim riječima, u istom poglavlju, 51. retku.

Zar to nije diskretno upozorenje na ono Prečisto Srce koje je u sebi čuvalo tajnu Utjelovljenja, tajnu neizrecive ljubavi i koje je pomnjivo razmišljalo i duboko proživljavalo sve što se odnosilo na tu ljubav?

Sveti Oci i Naučitelji svete Crkve dobro su shvatili Lukino diskretno upozorenje na Prečisto Marijino Srce. Kompletirajući ga drugim izrazima Sv. Pisma koji aludiraju na Mariju, počeli su iznositi pohvale u čast Marijina Srca veličajući njegovu čistoću, žarku ljubav i savršenu sličnost Srcu Isusovu. Tako npr. sv. Efrem, Prudencije, Ezihije, sv. Fulgencije i drugi.

No, ne samo teoretske pouke o čistoći i uzvišenosti Marijina Srca već i praktične upute, kako ga štovati, susrećemo tek u XII stoljeću i dalje. Među širiteljima ove svete pobožnosti nalazimo sv. Antuna i sv. Bonaventuru, sv. Bernardina — sve franjevci — i druge.

Tu su i tri velike mistikinje: sv. Matilda, sv. Gertruda i sv. Brigita, kojima osobno Marija — a sv. Matildi sam Božanski Spasitelj — otkriva tajne ljubavi i prevelike radosti svojeg svetog i prečistog Srca, potičući ih da ga štuju.

Svetoj se Matildi, kako spomenusmo, ukazuje sam Božanski Spasitelj i potiče je, kako čitamo u njenoj knjizi »Liber gratiae specialis«, da prakticira pobožnost prema prečistom Srcu Njegove Majke i ujedno je upozorava na predivne kreposti tog Srca; ono je, po Isusovim riječima, »najponiznije, najčistije, najžarče, najstrpljivije, najvjernije među svim ljudskim srcima, koja su ikad kucala na ovom svijetu.

Kasnije se i sama presveta Djevica ukazuje dragoj ovoj mistikinji otkrivajući joj svoje Srce, koje je bliještalo od ljepote i sjaja milosti, pozivajući je majčinskom dobrotom, da štuje ovo Srce veseleći se zajedno s njome zbog radosti koju osjeti kad se Bog udostojao odabrati je za svoju Zaručnicu, sići u Njeno djevičansko Krilo, počinuti na njenim djevičanskim rukama — kad ju je, jednom riječju, prelio valovima svoje svete radosti i ljubavi.

Svetoj pak Brigiti objavljeni su temelji nauke o štovanju Marijinog Srca. Kasnije će ih sv. Ivan Eudes teološki opširno razraditi. Može ih se sažeti u ovih nekoliko riječi:

Postoji moralna identičnost, istovjetnost Isusovog i Marijinog Srca. Zbog ove moralne istovjetnosti spas je ljudskog roda ostvaren »uno Corde — jednim Srcem« jednom te istom ljubavi i žrtvom.

Petnaesti i šesnaesti vijek mogu se s pravom nazvati vjekovima procvata ove svete pobožnosti.

Tada se uz ostale štovatelje Marijinog Srca pojavljuje i franjevac sv. Bernardin iz Siene sa svojom poznatom studijom o »sedam Djevičanskih riječi« kojima analizira plamen Marijina Srca, dijeleći bukteći plamen Marijine ljubavi u sedam pramenova. Naziva ih: amor separans, amor transformans, communicans, jubilans, gustans, compatiens et consumens«.

Ali apostol, naučitelj i otac pobožnosti prema Prečistom Srcu Marijinom, kako ga u buli kanonizacije naziva sveti papa Pio X, bio je zacijelo sv. Ivan Eudes. Njegovom zaslugom i zauzimanjem ova je pobožnost postala javnom i dobila svoje mjesto u liturgiji.

Rođen početkom XVII stoljeća, posvetio je dugi svoj život reformi klera i širenju ove svete pobožnosti. Presveta i blagoslovljena Srca, Isusovo i Marijino, njegova su zvijezda koja će rasvjetljivati njegov životni put. Osim mnogih bratovština on je u čast

Svetih Srdaca Isusa i Marije osnovao i dvije kongregacije: jednu mušku, a drugu žensku.

Doživio je radost da se 1648. po prvi put javno u crkvi štovao blagdan Marijinog Srca u Augustodunskoj katedrali. (Autun, Franc.)

Ispočetka je sv. Ivan ovu pobožnost širio pod zajedničkim nazivom pobožnosti prema Presvetom Isusovom i Marijinom Srcu. On govori o Isusovom i Marijinom Srcu kao jednom Srcu.

Posebice je o Marijinom Srcu napisao veliko djelo od preko dvije tisuće stranica u oktavu, izdano u tri voluma (sveska).

Njegova je nauka duboka, a opet jednostavna. On promatra Marijino Srce s tri gledišta: tjelesno srce tj. fizički organ, moralno srce tj. Marijina predivna duša, i Božansko Srce ili sam Isus.

To bi bila srž njegove grandiozne zamisli na kojoj će hraniti svoju pobožnost drugi veliki štovatelji Marijinog Srca, kao Marija Margareta Alacuoque i drugi.

Djelo sv. Ivana Eudesa nastavili su i pojedinci i čitavi redovi i redovničke kongregacije.

Pio IX godine 1855. dozvoljava misu i časoslov u čast Srca Marijina, ali samo »pro aliquibus locis — samo za neka mjesta (tj. biskupije ili župe).

Molba koju su pokrenuli oci misionari, a koju su potkrijepili mnogi biskupi, da bi se ova pobožnost proširila na cijelu Crkvu, nije bila uslišana.

Providnost je Božja imala pri tom svoje planove: pobožnost će, naime, prema Prečistom Srcu Marijinu naći svoju apoteozu i konačni uspon u svjetlu Fatime.

To se i dogodilo.

Pobožnost Prečistog Srca Marijinog u svjetlu Fatime

Objave Paraya — pisao je svojedobno papa Lav XIII — jesu »gravitaciono središte, kojem danas gravitira katolički svijet«.

Ovom se gravitacionom središtu pridružila danas Fatima, da bi pojačala gravitacionu moć Paraya. Jer Paray i Fatima kreću se u istom smjeru — teže za konačnom proslavom Presvetog Srca Isusovog.

Marija u Fatimi ponovno otkriva svijetu svoje Prečisto Srce. Ali ovoga puta ne da bi preko vidjelaca pozvala čitav svijet, kao što je to nekoć učinila preko sv. Matilde, da promatraju i sudjeluju u neizrecivim radostima Božje Zaručnice i nebeske Majke,

već da im pokaže veliku bol koja razdire njenu dušu i da otkrije svijetu duboku zabrinutost zbog kazni koje se nadvijaju nad ljudski rod zbog grijeha.

To je bol ranjenog, prezrenog i odbačenog Majčinskog Srca. Odbačene Isusove i Marijine ljubavi. Odbačene i zaboravljene.

To je ujedno duboka i teška zabrinutost jednog Majčinskog Srca, koje vidi strahoviti mač koji se nadvio nad grešni ljudski rod. Mač Božje Pravde, jer grijesi su već prevršili mjeru i ona više ne može zadržavati Božje ruke.

Jedino, čime se još može zaustaviti Božja pravda da ne uništi svijet, to su: obraćenje i pokora, štovanje njenog Bezgrešnog Srca, davanje zadovoljštine i moljenje sv. krunice.

To je sadržaj čitave fatimske Poruke!

Evo, što napose u tom pogledu govori Marija:

U svom prvom ukazanju 13. svibnja 1917. ona govori djeci:

»Hoćete li se prikazati Gospodinu, biti pripravni na žrtve i dragovoljno podnašati sve muke koje vam bude On slao, a sve kao zadovoljštinu za tolike grijehe kojima se vrijeđa Božje Veličanstvo, i sa svrhom da biste time postigli obraćenje grešnika i nadoknadili za sve psovke i uvrede kojima se vrijeđa Prečisto Srce Marijino?« (Tada im još nije bila otkrila tko je ona)

U drugom ukazanju, 13. lipnja — kako smo to ranije istakli — pošto im je izjavila kako je zadovoljna njihovom dragovoljnom žrtvom i pošto je obećala Franji i Jacinti (dvoje najmlađih vidjelaca) da će uskoro doći po njih i odvesti ih u raj, obratila se Luciji (trećoj i najstarijoj od njih) riječima: »Ti moraš ostati na zemlji još dugo, jer Isus se želi poslužiti s tobom da me ljudi upoznaju i uzljube. On želi ustanoviti na svijetu pobožnost prema mojem Prečistom Srcu. Tko bude prihvatio ovu pobožnost, obećajem mu spasenje: takove će duše postati Božjim ljubimcima slične cvijeću koje ću postaviti pred Božje prijestolje.«

U trećem ukazanju, 13. srpnja, Marija potiče vidioce:

»Žrtvujte se za grešnike i recite često, osobito kad učinite koju žrtvu: O Isuse to je za Tvoju ljubav, za obraćenje grešnika i kao naknada za uvrede koje se nanose Prečistom Srcu Marijinom.«

No, najizričitiji poziv, upućen Luciji, vjernicima i cijeloj Crkvi, bio je sadržan u tzv. Tajni, koju će kasnije Lucija priopćiti leirijskom biskupu, a preko njega Crkvi.

Pošto im je pokazala pakao i njegove strahote, rekla je djeci:

»Vidjeli ste pakao gdje svršavaju duše siromašnih grešnika. Da bi ih spasio, Spasitelj želi ustanoviti u svijetu pobožnost prema mojem Prečistom Srcu. Ako se učini sve što ću vam reći, mnoge će se duše spasiti i bit će mir.«

Tada Gospa naviješta skori svršetak tadanjeg prvog svjetskog rata, ali ujedno upozorava, da, ako se ljudi ne poprave, pod pontifikatom će slijedećeg pape (bio je to Pio XI) doći do još strašnijeg rata.

Tada Marija doslovce kaže slijedeće:

»Da bih to zapriječila, doći ću i zatražiti posvetu mojem Prečistom Srcu i naknadne svete Pričesti u Prvim subotama u mjesecu ... U koliko se ne posluša moj glas ...« Tada Gospa proriče teške i tmurne dane Crkvi, papi i cijelom svijetu.

Završila je ipak utješnim riječima koje naviještaju trijumf njenog Majčinskog Srca:

»Konačno će ipak moje Prečisto Srce triumfirati«.

Ponovno ističemo: Volja je Božja i Njegova nakana jasna. Bog želi da se po čitavom svijetu proširi štovanje Prečistog Marijinog Srca.

Kad je umirala mala Jacinta, jedna od najgorljivijih od troje vidjelaca — »mala zaručnica križa« kako je zgodno naziva Moresco u svojem izdanju »Gospa fatimska« — opraštajući se od Lucije podsjeća je na Marijinu želju da oni — vidioci — prošire štovanje njenog Prečistog Srca i toplo joj stavlja na srce da se sva angažira u ovom svetom nastojanju. Nek reče svima kako je Bog pripravan posredstvom ovog Svetog Srca ljudima dati sve potrebne milosti za spasenje. Nek ih podsjeti kako Presveto Srce Isusovo želi da svi štuju ovo Prečisto Srce; nek mole mir preko Marijinog Neokaljanog Srca, jer mir je postavljen u ruke Marijine. Završila je riječima koje odaju žar i ljubav njenog malenog i nevinog srca: »O, kad bih mogla staviti u srca sviju onaj žar koji osjećam ovdje u svojoj nutrini, a koji mi žar i ljubav čine toliko slatkima Isusovo i Marijino Srce.«

Bože moj, kako se moramo diviti mudrosti malih duša koje nadahnjuje Duh Sveti! Mala je Jacinta pod utjecajem Božjeg svjela tako jasno spoznala kako se podudara štovanje Marijinog Prečistog Srca sa njenim univerzalnim posredništvom i suotkupiteljstvom.

No, Marija kao da još nije bila zadovoljna onim što je tako jasno i izričito rekla sretnim vidiocima, a preko njih poručila cijelom svijetu. Stoga se desetog prosinca 1925. ponovno ukazuje Luciji, tada već s. Mariji Dolores. Na rukama je nosila Djetešce Isusa! Pokazuje joj svoje Prečisto Srce okrunjeno trnjem. Mali je Isus poticao redovnicu nek ima sućuti prema Marijinom Srcu iz-

mučenom ljudskom nezahvalnošću i koje nitko ne tješi djelima naknade i zadovoljštine. Nato Marija nastavi: »Gledaj, kćeri, moje Srce okrunjeno trnjem kojim ga nezahvalni ljudi svakog časa ranjavaju svojim psovkama i nezahvalnošću. Nastoj me utješiti barem ti. Objavi u moje ime kako obećajem da ću se na času smrti, sa potrebnim milostima za spasenje, naći uza svakog koji se bude za života kroz pet Prvih subota u mjesecu uzastopce ispovijedio, pričestio, izmolio jedan dio svete krunice i družio se sa mnom kroz petnaest minuta, razmišljajući otajstva svete krunice, a sa svrhom da mi nadoknađuje.«

Što u stvari štujemo — štujući Prečisto Marijino Srce?

Jasno je, da štujući Preč. Marijino Srce u prvom redu štujemo njeno fizičko Srce, tj. ono Srce koje je u času njenog Bezgrešnog Začeća zakucalo u Marijinim čistim grudima.

Kad je Bog na početku vremena stvarao svijet, dapače kad ga je od vječnosti zamislio, on je imao na umu Utjelovljenje svojeg Sina. Imao je na pameti Isusa Krista. Sve je stvorio radi Njega: Elemente, da bi dali tijelo Njegovoj Riječi, ljude da bi mu dali čast i slavu, štovanje i ljubav. Franjevačka teološka škola nazvala bi to Kristocentrizmom.

No, Riječ Božja nije uzela svoje tijelo direktno iz stvorenih elemenata, neposredno, već posredno po Mariji. Svijet je — kažu crkveni Naučitelji — prema tome bio ponajprije stvoren radi Marije, da bi iz njega ona mogla uzeti građu za tijelo Sina Čovječjega. Sveti se Bernardo ne ustručava tvrditi slijedeće: »Radi Nje, (tj. Marije) bio je stvoren cio svijet.«
(Sermo in Salve Regina).

U tom smislu treba protumačiti i riječi Sv. Pisma (Izreke 8.22 — 30).

»Gospodin me je stvorio na početku putova svojih kao prvo od svojih djela, u pradoba« itd.

Gornje se riječi u prvom redu odnose na Riječ Božju, Isusa Krista, a onda dosljedno i na Mariju. A treba ih shvatiti, kažu duhovni Naučitelji i teolozi (Roschini i dr.) ne u adaptiranom, prilagodnom, već u doslovnom, konsekventnom smislu, a to znači kao nešto što slijedi snagom samih riječi iz onog prvog i prvotnog naduhnutog značenja.

Već je to dovoljan razlog, da štujemo ono Sveto Srce koje je bilo zamišljeno i stvarano s toliko pomnje i Božje ljubavi!

No, najdublji je razlog štovanja Marijinog fizičkog Srca što je pod tim Prečistim Srcem bio začet Sin Božji kao čovjek, što je ono bilo u direktnom kontaktu sa Utjelovljenom Riječi i što je kroz punih devet mjeseci Marijino Srce davalo krv Isusovom tijelu i činilo da je ona cirkulirala kroz Njegove žile.

Tako dolazimo do prastare teze Katoličke crkve, prema kojoj je Marijina veličina i izvor njene uzvišenosti te razlog hiperdulije kojom je obasipa sveta Crkva, što je ona Bogorodica tj. prava Majka Božja.

A što se nas napose tiče, evo još jednog razloga zbog kojeg štujemo fizičko Marijino Srce: što je upravo ovo Srce za nas kucalo i još uvijek kuca, što je za nas trpjelo i drhtalo zbog našeg spasenja i što smo u Isusu i po Isusu — snagom Otajstvenog Tijela Isusova — u času Spasiteljevog Začeća i mi otajstveno osvanuli pod tim Prečistim Srcem.

Doista, Srce koje je bilo stvarano s tolikom pomnjom i ljubavlju, koje je po posebnoj povlastici Božjoj bilo sačuvano od Istočnog grijeha i svake, i najmanje neurednosti, Srce koje je bilo u direktnom kontaktu s Utjelovljenim Bogom, Srce koje je najvjerniji odsjev Srca Sina Božjega; Srce Božje Majke i najčistije Djevice, Srce koje je većma od serafina plamtjelo ljubavlju prema Bogu i ljudima i koje je za nas trpjelo i žrtvovalo se: to je Srce uistinu dostojno svake časti i svakog štovanja!

Formalni objekt štovanja: sve ono što ovo Sveto Srce simbolizira

Kad se govori o štovanju Marijinog Prečistog Srca, onda isto kao i kod štovanja Presvetog Isusovog Srca moramo razlikovati objectum materiale cultus, tj. samo tjelesno srce koje kuca u grudima, i objectum formale, tj. razlog zbog kojeg štujemo ovo sveto Srce izdvajajući ga od ostalih organa.

Formalni je razlog zbog kojeg napose štujemo Marijino Srce i kao izdvajamo ga od ostalog Marijinog tijela, pretpostavljamo ga ostalim organima, što je ono simbol Marijine duše: njene čistoće, njene poniznosti, njene vjernosti, požrtvovnosti, a napose njene **velike i duboke boli** i isto tako **neizrecive njene ljubavi.**

Ta srce je kod svih ljudi simbol duše, simbol ljubavi i sveg onog što se osjeća za Boga i za ljude.

A ova simbolika nije bez svojeg objektivnog značenja i razloga: srce je naime organ u kojem najsnažnije odjekuju čuvstva i osjećaji dobrote, vjernosti, a napose boli i ljubavi.

Štujući, dakle, Prečisto Marijino Srce mi štujemo, kako sama riječ kazuje, njenu neizrecivu čistoću koja se ne samo takmiči, već i nadmašuje čistoću samih anđela: oni su čisti — bez tijela, a Marija je čista unatoč tome što ima tijelo. Dakle: Anđeo u tijelu!

Štujemo i divimo se njenoj poniznosti. Ta, u času kad je postala Majkom Božjom, Kraljicom neba i zemlje, nazivlje sebe službenicom Gospodnjom!

Štujemo njenu vjernost i neustrašivost: dok su i sami apostoli bježali i sakrivali se prestrašeni, ona je stajala neustrašivo podno križa.

Međutim, napose štujući Prečisto Marijino Srce, mi štujemo Marijinu veliku, upravo neshvatljivu ljubav ranjenu nezahvalnošću ljudi.

Marijina je ljubav bila neshvatljiva i neizreciva. Pobožni Gerson kaže da je Marijino Srce bilo onaj grm koji je Mojsije vidio kako gori a ne izgara, i u kojem se Bog razotkrio Mojsiju. U buktećem Marijinom Srcu Bog je razotkrio ljudima svoju neizrecivu ljubav.

Sveti Bernardo kaže smjelo: »Kad bi sva stvorenja imala Pavlovo srce, i ljubili Boga kao što ga je on ljubio, svi zajedno ne bi bili još slika Marijine ljubavi.

Drugi jedan crkveni učitelj (Rikard od sv. Lovre) kaže da bi i sami anđeli mogli silaziti na zemlju da se od Marije uče savršenoj ljubavi.

Sveti Ivan Damašćanin kaže za Marijino Srce: »Tvoje je Srce Marijo čisto i bez ljage, Ono živi samo od kontemplacije i ljubavi.«

Nisu ovo pobožna pretjeravanja. Sve se ovo bazira na teološki opravdanim razlozima.

Prije svega, Marijina je ljubav u vezi s puninom njene milosti. I posvećujuće i djelujuće. A sveti nam apostol Pavao otkriva tajnu ljubavi: »Ljubav se razlila u našim srcima po Duhu Svetome, koji nam je dan!« Ovdje se Duh Sv., milost i ljubav — poistovjećuju! I opet na drugom mjestu kaže isti apostol: Gratia Dei in me vacua non fuit — milost Božja nije bila u meni nedjelotvorna! Koliko većma ovo vrijedi za Mariju! Punina Marijine milosti nije mogla drugo nego da svijetli i grije, zapaljuje!

Oganj, je bio ubačen u Marijino djevičansko Srce i ono je plamsalo ljubavlju većom od ljubavi svih svetaca i anđela. Njihova ljubav prema Marijinoj izgleda kao svjetiljka prema suncu.

I još jedan razlog velike i neshvatljive Marijine ljubavi: ona je ljubila Boga, Isusa Krista i snagom milosti i snagom naravi. Njeno srce nije bilo razdijeljeno između Boga i Sina, kao što je srce ostalih majki. Obje su se Marijine ljubavi udružile u istom pravcu. Dvije komponente, a jedna jedinstvena rezultanta!

No, evo još jedan razlog zbog kojeg mi ljudi moramo napose ljubiti ovo Sveto Srce i štovati ga: ono je simbol one neizrecive ljubavi koju Marija gaji prema svima nama. Pod tim smo naime Srcem mi u Kristu i sa Kristom osvanuli u času navještenja, rekli smo; na tom smo Srcu ne samo duhovno nikli već i rasli. I još rastemo. Zbog nas je ovo sveto Majčinsko Srce krvarilo. Zbog naše je sudbine strepilo i još uvijek strepi. Zbog prijetnji koje vise nad našim glavama ono je rasplakano. Zbog sudbine nas »siromašnih grešnika« ovo je Srce potjeralo na oči Majke suze: u Sirakuzi, Lasalletteu i na drugim mjestima.

No, to nije sve! Marijino Srce krvari zbog naše nezahvalnosti, zbog tvrdoće naših srdaca, zbog naše duhovne grubosti i oporosti. Sve nas oduševljava, samo ne duhovno. Svemu se divimo: i znanosti, umjetnosti, pa čak i banalnim stvarima, kao što je sport. Sve nas to oduševljava, sve zanosi, samo ne duhovno, Božje Marijino, vrhunaravno.

Za sve ima današnja generacija i vremena i volje i udivljenja, samo nema za ono veliko i silno, što je za nas i naše spasenje učinio Isus, a kao Njegova prva Pomoćnica i Suradnica i Marija. Tajne prirode želimo upoznati i u njih prodrijeti, pa i uz cijenu života; samo nas Božanske Tajne: Utjelovljenje Sina Božjega, djevičansko Njegovo začeće, Njegova smrt i uskrsnuće, Tajna presv. Euharistije ostavljaju hladne i nezainteresirane. A to boli. Boli i Isusa i Mariju. Ranjava jedno i drugo sveto Srce. Jer sva su ta otajstva poškropljena njihovom krvlju, bilo tijela, bilo srca: zalivena njihovim suzama, nikla iz njihovih boli i ljubavi prema nama.

A sva je ta ljubav, sa svim što stoji iza nje, prezrena, zaboravljena. Ljudi su pošli drugim putovima i našli druge ljubavi. Ljudi su našli svoje zemaljske, često grešne radosti. Njih muče danas druge, često tako neosnovane žalosti. Ljudi znadu i danas biti zahvalni, ali samo prema onima koji im pruže nešto materijalno, koji im ozdravljuju tijelo, spašavaju ih i izvlače iz vremenitih nezgoda. Prema Isusu i Mariji, koji su im dali neizrecivo više, spasili ih od neizrecivo većeg zla, ne osjećaju nikakove harnosti i zahvalnosti. Nažalost ova je zahvalna ljubav često jedva primjetljiva i u dušama i srcima u kojima bi morala buktiti: u srcima posvećenih osoba.

Kako su i naša srca često tako hladna, bezosjećajna i tvrda! Pa ipak, sva je naša veličina, sva naša sreća, sav naš mir niknuo iz suza i krvi ovih dvaju svetih Srdaca! Srdaca, koja simboliziraju ove dvije velike duše!

BOŽANSKO SRCE

Konačni cilj štovanja Marijinog Bezgrešnog Srca jest Presveto Isusovo Srce. Tako nas uče sveti štovatelji Isusovog i Marijinog Srca, u prvom redu sv. Ivan Eudes. Prema tome, štovanje Marijinog prečistog Srca ni po čem se ne razlikuje od ostalog Marijinog štovanja: ono vodi k Isusu. A to i jest konačni razlog zbog kojeg mi ovu svetu pobožnost prihvaćamo s toliko ljubavi i s tolikim osjećajem pravovjernosti, jer vodi k Isusu.

Da bismo mogli shvatiti spomenutu istinu, mi se ponovno moramo uteći uzvišenoj tajni Otajstvenog Tijela Kristova.

Već smo se više puta utekli ovoj svetoj Tajni da bismo protumačili i barem donekle shvatili neke istine u vezi s Marijom.

Na ovu smo se Tajnu pozvali kad smo govorili o Mariji kao Suotkupiteljici. Povezana s Isusom otajstveno, ali ne manje realno u jedno Tijelo, i to kao najelitniji ud, ona je sudjelovala u Kalvarijskoj Isusovoj Žrtvi i davanju zadovoljštine za grijehe svijeta. Tada smo citirali sv. apostola Pavla: »Nadopunjujem nedostatak muka Kristovih u tijelu svome«, primjenjujući ih na Mariju. Na ovoj smo Tajni, naše mistične ali stvarne povezanosti s Kristom u jedno Tijelo, gradili i svoje djetinje odnose prema Mariji: Ona je Majka, rekli smo, ne samo Glave — Isusa, već i čitavog Tijela tj. nas sviju.

Na ovu se realnu povezanost između Isusa i Marije pozivamo i sada, želeći pokazati da je štovanje Bezgrešnog Marijinog Srca zapravo štovanje iskazano samom Presvetom Isusovom Srcu.

Isus je rekao, da što god učinimo jednome od Njegovih najmanjih, Njemu smo učinili.

Ne vrijedi li to u daleko većoj mjeri izrečeno i u ovom obliku: što god učinite jednom od najuzvišenijih udova mojeg Otajstvenog Tijela, mojoj Majci, meni činite?! Smatramo, da je logično

tako zaključivati. Prema tome: Tko štuje i časti Mariju, štuje i časti Isusa. Tko štuje njeno prečisto Srce, štuje i Isusovo Srce. Tko daje naknadu i zadovoljštinu Marijinom Srcu, daje je isto tako i Isusovom. Isus i Marija, rekli smo to već na početku ovog našeg prikaza pozivajući se na objave dane sv. Brigiti i na nauku koju je ponajvećma na temelju tih objava razradio i teološki obradio sv. Ivan Eudes — nastupaju u djelu otkupljenja zajednički. Postoji, napomenuli smo, moralna istovjetnost Isusovog i Marijinog Srca. Zbog ove moralne identičnosti spas je ljudskog roda ostvaren »uno Corde — jednim Srcem« tj. jednom te istom žrtvom i jednom te istom ljubavi. Akoprem ne i jednakim udjelom!

Stoga nam izgleda sasvim logično zaključivanje sv. Franje Saleskog, koje on sažima u ovih nekoliko jasnih misli:

Konačni objekt štovanja Prečistog Srca Marijina nije ni njeno fizičko Srce, ni njeno duhovno Srce, tj. njena velika ljubav, već Isusovo Srce, kome pripada ne samo naše poštovanje već i naše klanjanje!

Božanski Spasitelj, da se ponovno vratimo Tajni Njegovog mističnog Tijela, ne samo što je Glava ove mistične zajednice, mističnog Bića, već ga po Duhu Svetome, koji je Njegov i Očev Duh, i oživljava.

»Ja sam Trs, a vi ste loze. I kao što loza ne može živjeti ako ne ostaje na trsu, tako niti vi, ako ne ostajete u meni«.

U ovoj stvarnoj povezanosti s Kristom izvor je i temelj cijelog duhovnog preobražaja, svih udova, a u prvom redu najizvrsnijeg među njima, Marije, u samog Krista. Izvan svake je dvojbe da je ova stvarna, ontološka povezanost Marije s Isusom imala snažnog odjeka u njenoj subjektivnoj povezanosti i povezivanju sa Isusom, u njenom sve snažnijem i snažnijem doživljavanju Krista, u njenom sve izrazitijem pretvaranju u Krista.

Marija je djelovanjem Duha Svetoga u svojem prečistom Krilu formirala tijelo Kristovo, a on je zauzvrat snagom tog istog Duha u njoj formirao samog Sebe. Isus je Mariju pretvarao sve više i više u sebe, poistovjećivao je sa sobom. Postajali su iz dana u dan »Cor unum — jedno Srce i jedna duša«.

Ako je sveti Pavao snagom ove realne povezanosti s Kristom u jedno tijelo i svojeg preobražaja u Krista mogao reći: »Živim, ali ne ja, već u meni Krist«, koliko u većoj mjeri to vrijedi za Mariju?!

Kažu duhovni naučitelji da je Isus davno prije svoje tridesete godine bio potpuno pripravljen, i duhovno i fizički, da nastupi svoju mesijansku službu. No, ipak je, kažu oni, smatrao potrebnim

i korisnim da dugo ostane uz svoju Majku kako bi u nju u potpunosti prelio i cijelo svoje Biće, svoj duh i svoje Srce.

Ne moraju li se upravo u tom smislu shvatiti riječi sv. Tome Akvinskog: »Bog je poslušao glas čovjeka i zaustavio sunce, Krist slušajući (želju) glas svoje Majke zaustavio se trideset godina (u Nazaretu).

Nije stoga čudno što je Marija, živeći u toj intimnoj povezanosti s Utjelovljenim Bogom i svojim Sinom, razmišljajući »u svom Srcu« o svemu što se zbilo u njoj i oko nje, pod snažnim zrakama tog Božankog Sunca sve više i više duhovno sazrijevala, i srastala se sve snažnije i potpunije u Njega, dok oboje nisu postali — Cor unum, jedno Srce!

Temelj je ove snažne i silne preobrazbe Marije u Isusa bila njena stvarna, ontološka povezanost s Kristom u jedno Mistično tijelo. To je platforma na kojoj se čitava ova duhovna metamorfoza odigrala. No, glavni je činilac subjektivnog preraštanja Marije u Isusa bila ljubav. Poznato nam je iz duhovne, a osobito mistične povijesti pojedinih duša, uloga ljubavi u tom pogledu. U nama ljubav djeluje suprotno od spoznaje. Spoznajom mi stvari koje su ispod nas uzdižemo na svoj spoznajni nivo; dok naprotiv, ono što je iznad nas — Bog i sve duhovno — mi to degradiramo na ograničenu razinu svoje spoznaje i na način svog spoznavanja.

Kod ljubavi je obratno: Ljubeći ono što je ispod nas — zemaljsko i prolazno — postajemo zemlja i raspadljivo, a ljubeći Boga svom snagom postajemo, usuditi ćemo se reći — Bog!

To isto se zbilo i sa Marijom. Noseći Utjelovljenu Ljubav u svojem prečistom Krilu, pod svojim Bezgrešnim Srcem; živeći kroz punih trideset godina u neposrednoj blizini ove svete utjelovljene Ljubavi, grijana snažnim zrakama ovog Božanskog Sunca, plamtila je neshvatljivom Božanskom ljubavlju, postala je u neku ruku Božanska!

Sv. Bernardo, izražavajući se slikovito ali vrlo snažno, o ljubavi Kristovoj koja je prožela i preobrazila Marijinu dušu i Srce u Njegovu dušu i Srce, kaže da je »strelica Isusove božanske ljubavi Marijinu dušu ne samo ranila« — izraz kojim se služe mistici da bi označili djelovanje Božje ljubavi u svojim dušama — »već da ju je kroz naskroz probila (non modo confixit ... sed etiam pertransivit) tako te u djevičanskoj Marijinoj nutrini nije preostala ni najmanja čestica izvan dohvata ove Ljubavi«. Zbog toga je uistinu »svim Srcem, svom dušom i svom snagom ljubila«.

Jeremija kaže na jednom mjestu da je »riječ Gospodnja u njegovom srcu postala kao oganj koji bukti« (Jer. 20.9.)

Napišimo, kao što treba, Riječ velikim slovom, pa ćemo shvatiti kako je Utjelovljena Riječ u Marijinim Srcu postala uistinu »oganj, koji bukti«.

Marija kao da je odstranila svoje srce, da bi na njegovo mjesto metnula Isusovo sa buktećom Njegovom ljubavlju.

A to će Ona sama reći sv. Brigiti: »Moj je Sin doista bio kao moje Srce«. Drugom će joj zgodom reći: »Jedno i jedinstveno je bilo moje Srce i Srce mojeg Sina«.

Nije stoga čudno kad sv. Ivan Eudes, kad mistici i duhovni Naučitelji govore o istovjetnosti, ne doduše fizičkoj, ali i više nego moralnoj, — mi ćemo to, dosljedni nauci o Otajstvenoj, ali realnoj povezanosti Marije i Krista, nazivati mističnom istovjetnošću između Isusovog i Marijinog Srca!

Tako npr. sv. Franjo Saleški piše:

»Gospa je imala samo jedan jedinstveni život sa svojim Sinom (mistični, op.pr.) ... Živjela je od Njegova života. Naš Gospodin i Bl. Djevica Marija bili su u stvarnosti dvije (fizičke op.pr.) osobe, ali u jednom Srcu i jednoj Duši, u jednom duhu i jednom životu; ako se moglo reći za kršćane da su zbog povezanosti u ljubavi bili »jedno srce i jedna duša« s koliko se većim pravom može to ustvrditi za Isusa i Mariju!«

I na temelju toga zaključuju da štovanje Marijinog Prečistog Srca prerašćuje u štovanje Božanskog Isusovog Srca. Da je riječ o prelazu iz poštovanja, čašćenja na klanjanje!

No, prije nego što se odijelimo od ove teme, evo još jedne i konačne misli:

Duhovni Naučitelji konstatiraju da je Isus posvetio javnom naučavanju samo tri godine, a da je svojoj Majci posvetio trideset i tri godine svojeg života. Čemu ta raskošna pažnja?

Već smo ranije dali odgovor na to pitanje, možda će netko reći: da je svojom blagoslovljenom prisutnošću, blagoslovljenom i ujedno neizrecivo djelatnom, preobrazi posvema u Sebe. — Da, to je istina, ali da li je to sva istina? Evo, naime, još jednog razloga: da pod blagoslovljenim utjecajem Njegove nazočnosti iz dana u dan postaje sve većma i većma dostojnom Njegovom i našom Majkom!

Zar je Navještenje i utjelovljenje nije već u obilnoj mjeri našlo dostojnom ove uzvišene časti? — Da jest, našlo ju je dostojnom. Uvelike dostojnom; Ali ovu Marijinu dostojnost, isto kao i puninu njene milosti, ne smijemo shvatiti statički, već dinamički. Dostojnost Marijina je rasla kao i punina njene milosti. Kad se Isus začeo pod njenim bezgrešnim Srcem, ona je bila dostojna. Kad je napuštao njeno Krilo, bila je još dostojnija svog dostojanstva sveopće Majke, Božje i naše. U času svojeg uznesenja na nebo bit će najdostojnijom: ostvariti će vrhunac svoje dostojnosti! I takova će ostati kroz svu vječnost: predostojnom Majkom Isusovom i našom. Majkom kojom ćemo se ponositi: Isus i mi! — No, još nešto: Marija je imala po odredbi Božjoj postati simbolom, slikom univerzalne Crkve. Crkva u malome. Crkva sažeta u Mariji. Sve što će se kasnije velika zbiti u Crkvi, to se imalo ponajprije ostvariti u Mariji. Tako je Isus odlučio. Nijedna je duša nije smjela nadmašiti ili preteći. Marija je imala postati uzorom Crkve i svake pojedine duše. Zbog toga joj je Isus posvetio toliku pažnju!

Ona je imala iza Isusove smrti, uksrsnuća i uzašašća na nebo ostati još dugo u Crkvi, koja se tek rađala u bolima i krvavom previranju. Da se formira pod njenim utjecajem. Da prelije Isusov duh na apostole i njihove učenike. I da im pomalo razotkriva sve tajne svojeg Srca, sve ono što je, po riječima evanđelista Luke »čuvala u svom Srcu« i o čem je »razmišljala« danju i noću. U prvom redu Tajnu Utjelovljenja, djevičanskog začeća i rođenja. Napose, tajnu Isusove silne ljubavi.

(Prema knjizi — Cor Matris — od V. Genovesi)

Zadaća ove pobožnosti — upozoriti svijet

Pitanje koje nam se nameće samo od sebe: Zašto Isus forsira ovu pobožnost, zašto je postavlja kao jedan od glavnih uvjeta spasenja suvremenog čovječanstva, kao bitni uvjet da ljudima oprosti i da se s njima izmiri? Odgovor je jasan:

Da ponovno i ponovno upozori svijet na neshvatljivu veličinu svoje Majke, da je Ona najveća iza Boga, da svojom uzvišenošću nadilazi svece i nadjele.

Želi pred oči današnjeg čovječanstva staviti Marijinu veličinu i upozoriti na važnu ulogu koja joj je povjerena u povijesti Crkve i spasenja pojedinih ljudi.

Isus želi da ljudi upoznaju Mariju u svoj njenoj grandioznosti: Majke Božje, Prečiste Djevice, Majke Crkve, univerzalne Posrednice, Suotkupiteljice, Djeliteljice svih milosti.

Želi upozoriti svijet — i kršćanski i nekršćanski — na neshvatljivu veličinu Bogorodice, Božje Majke, čije je Srce bilo u direktnom kontaktu s Utjelovljenim Bogom; želi svratiti pažnju

na Majku Božju, koja je po Duhu Svetome dala tijelo Bogu-čovjeku, Tijelo i Krv, koja će krijepiti u Presvetoj Euharistiji umorne i klonule duše (sjetimo se samo riječi velikog Augustina: Caro Jesu — caro Mariae, Tijelo je Isusovo, tijelo Marijino!) — nadahnjivati poletom, oduševljenjem tisuće i tisuće kršćanskih duša i srdaca i napunjati ih Božjom ljubavlju.

Htio je upoznati svijet s veličinom svoje Majke, koja graniči sa Božanskom veličinom; uprijeti prstom na nju koja se, kako je lijepo i duhovito netko rekao, gubi negdje na horizontima vječnosti!

Nek svijet vidi koliko je voli, kako joj je zahvalan. Jer ona Ga je zadužila za sva vremena. Zadužila ne samo time što Mu je dala Tijelo i Krv, omogućila Mu da uđe u našu ljudsku povijest, u naše kategorije vremena i prostora, i tako ispuni ono »što je na početku knjige bilo zapisano za Njega«.

Isus Krist kao Čovjek Mariji mnogo duguje. Duguje joj ljubav, odanost i zahvalnost. On s radošću priznaje taj dug i želi ga vratiti sa kamatama.

Marija je Boga izazvala svojom ljubavlju. Bog je prihvatio ovaj izazov i ne da se nadmašiti u darežljivosti.

Isus je, povezujući mir svijeta, opraštanje i izmirenje s njime uz štovanje Bezgrešnog Marijinog Srca, uz moljenje sv. krunice, davanje zadovoljštine i uz posvetu ovom čistom Srcu, ujedno htio upozoriti neka Mariju nitko ne pokušava zaobilaziti!

Zaboravljena Ljubav

Još nešto: Isus je ovom pobožnošću htio podsjetiti na jednu veliku i neizrecivu ljubav, a danas toliko zaboravljenu; podsjetiti na suze prolivene za spas svijeta, na tjeskobe kojima je bilo kao tijeskom prignječeno i izmučeno ovo čisto, djevičansko, dobro i milo Srce; podsjetiti na Srce koje je krvarilo nevidljivo, dok je iz Njegova, kopljem probodena Srca krv tekla vidljivo; podsjetiti i potaći da poštujemo suotkupiteljsku Marijinu žrtvu, koju je pridonijela u krvi Srca, dok se on žrtvovao u krvi svojeg presvetog Tijela.

No, podsjećanje na Marijine zaboravljene boli i njenu prezrenu ljubav nije samo sebi svrhom; konačni je cilj: sjetiti ljude na — Isusovu zaboravljenu Ljubav. Jer, kako smo već napomenuli citirajući sv. Ivana Eudesa i druge, postoji moralna istovjetnost između Isusovog i Marijinog Srca. Ljudsko je spasenje ostvareno »uno corde«, jednim srcem, jednom te istom ljubavi i žrtvom, premda različitim udjelom u njoj: i količinskim i načinskim.

Kad Isusovo trpljenje ljudima praktično više nije ništa značilo; kad im Isusov križ i trnova kruna nisu ništa više govorili; kad su postali ravnogušni prema Isusovom krvavom znoju, prema trnovoj kruni kojom Mu je bila glava okrunjena, prema groznim mukama koje je za njihovo spasenje i iz ljubavi prema njima pretrpio umirući na križu razapet između neba i zemlje — tada je odlučio da im svoju ljubav pokaže u njenom izvoru i ishodištu: Razotkrio je ljudima svoj ranjeni bok, pokazao im svoje Srce probodeno kopljem, ovjenčano trnjem, iz kojeg je sukljao plamen ljubavi, poručivši ljudima preko svete Marije Margarete Alacoque: »Gle Srce koje je toliko ljubilo ljude i još ih ljubi, a zauzvrat dobiva nemar, zaborav i nezahvalnost«. Dogodilo se to 1673. Tada su se kršćani, gledajući Isusovo probodeno Srce i slušajući vapaj Njegove zaboravljene ljubavi, počeli ponovno buditi iz svoje duhovne pospanosti.

Ljubav Isusova, na koju su zaboravili, počela je ponovno osvajati njihova srca. Pobožnost prema Isusovom Presvetom Srcu počela je oduševljavati ljude. Razne pobožnosti, javne i privatne, zajedničke i pojedinačne, upravo su procvjetale: pobožnost devet Prvih petaka, sat klanjanja uoči Prvog petka u mjesecu, javno klanjanje Presvetom Oltarskom Sakramentu u znak štovanja i davanja zadovoljštine. Cijeli mjesec lipanj bio je posvećen spomenu Isusove ljubavi i Njegovom Presvetom Srcu.

Presveto je Srce Isusovo osvajalo. Sve protivštine, sve klevete i svi napadaji, pa i sama bezbožna i krvava franc. revolucija kao i sve koje su joj uslijedile, nisu mogle zaustaviti prodor i odoljeti ljubavi Isusovog Srca.

Dapače, kad je papa Leon XIII godine 1899. posvetio čitav svijet ovom Božanskom Srcu, pobožnost prema presv. Srcu postizava svoju kulminaciju. Pojedinci i čitave obitelji slijedile su primjer i poticaj rimskog Prvosvećenika: posvećivali su se na poseban način ovom Presvetom Srcu. Malo je bilo kuća u kojima uz križ ne bi bila istaknuta i slika Presvetog Isusovog Srca. Pred mnogima je, u znak štovanja, gorjelo svjetlo danju i noću.

Mnoge nove vjerske institucije, škole, društva i kongregacije stavljale su se pod okrilje i posebnu zaštitu Božanskog Srca.

Tada su niknuli i mnogi veličanstveni hramovi na čast Presvetog Srca, kao Sacre Coeur u Parizu, »Tibi dabo« u Barceloni,

Sacro Cuore u Rimu (podignut zauzimanjem i trudom sv. Ivana Bosca).

Po svemu je izgledalo da će Isus svojim Svetim Srcem ponovno zavladati svijetom, kao što je nekoć zavladao svojim Svetim Križem.

No, tada dolazi do iznenadnog preokreta i zahlađenja. Dolazi prvi, pa onda drugi svjetski rat, sa svojim ratnim i poratnim razaranjem, ne samo materijalnim, već i još više moralnim. Širi se očaj, grijeh, nemoral pa i otvoreno bezboštvo. Pa i među vjernicima, a i u štovatelja Isusovog Srca zapaža se zamorenost, duhovna klonulost i bezvoljnost. Redovi se štovatelja Isusovog Srca polako osipaju. Sve ih je manje i manje. A pojavljuju se neprijatelji ove pobožnosti i iznutra, u krilu same Crkve. Napadaju ovu svetu pobožnost kao sentimentalnu, nezdravu pobožnost.

Sveti Oci pape svim se silama bore da ovu svetu i korisnu pobožnost održe u životu i da je ponovno ožive. Pio XI piše svoju encikliku »Miserentissimus Deus«. U njoj protivnike ove pobožnosti naziva otvorenim klevetnicima. No, protivnici ne sustaju i kršćanski se svijet i dalje hladi.

Pio XII, godine 1956. piše novu encikliku u obranu ove svete i nadasve korisne pobožnosti. Po prvotnim riječima kojima enciklika počinje naziva je »Haurietis aquas — crpsti ćete vodu«. Međutim, unatoč jasnoći i dubini papinog novog dokumenta (neki ovu encikliku nazivlju pravom poveljom štovanja Presvetog Srca), pobožnost i nadalje opada.

Da li je imalo više uspjeha apostolsko pismo pape Pavla VI »Investigabiles divitias Christi«? Dvojimo!

Posljednji adut

A Isus? Da li je On pokušao nešto nova da bi ljude opet privukao svome svetom Srcu? Da, predviđajući sve ovo hlađenje i osipanje štovatelja svojeg Svetog Srca, bacio je, da se tako izrazimo, na stol posljednji adut, posljednju kartu: Iz Fatime 1917. poziva ljude na posebno štovanje Srca svoje svete i bezgrešne Majke. Ne bi li tako, preko ove slatke meke, ljude ponovno privukao k sebi i svojoj ljubavi.

Da li su se sada ljudi odazvali? Strah nas je, da moramo reći: Ne! Broj je svetih dnevnih Pričesti doduše porastao, ali se očigledno smanjio i još se uvijek smanjuje broj svetih ispovijedi. A u

bit nepatvorenog štovanja Isusovog svetog Srca spada ne samo sv. Pričest već isto tako i skrušena sv. ispovijed, kao znak i dokaz ozbiljne borbe protiv grijeha i isto tako konkretan način pokore.

I ne samo to: izostajanjem od česte, barem mjesečne sv. ispovijedi, izmiču savjesti čestih, pa i dnevnih pričesnika, kontroli crkve i postoji ozbiljna sumnja da li čestim pričešćivanjem, a bez svete ispovijedi, postaju i dostojnim primaocima ovog uzvišenog Otajstva.

A što će se dogoditi ako ljudi odbace ovu posljednju šansu: Prečisto Marijino Srce? Ovaj posljednji pokušaj Isusove ljubavi?

Ili još točnije: što ako smo već proigrali »tempus utile«, korisno vrijeme dano na raspolaganje, razmišljanje i odluku?

Čini nam se da ne treba biti niti prorok niti duboki i verzirani teolog, da bi se odgovorilo na gornje pitanje; daje nam ga čitava povijest ljudskog spasenja: posegnut će Bog za kaznama da nas njima urazumi. Bog se, naime, ne može i ne smije odreći svojeg suvereniteta. Zahtijeva da ga se prizna i poštuje kao Boga i Gospodara.

»Ja sam Gospodin Bog tvoj, ne smiješ imati drugih bogova uza me!«

No, ako ga i prisilimo da posegne za kaznom, neće to značiti da je Bog promijenio taktiku ljubavi u taktiku straha i terora. Ne! Bit će to samo jedan bolan, vrlo bolan ubod igle, da bi se iza tog uboda kroz probodeno mjesto mogao provući crveni konac Isusove Božanske ljubavi.

Osim, ako se približavaju vremena definitivnog obračuna? Papa Pavao VI u jednom od svojih povjerljivih razgovora sa Guittonom izrazio je taj strah pozivajući se na misteriozno značenje Isusovih riječi: »Sin Čovječji, kad dođe drugi put na zemlju, hoće li naći vjere u ljudi?«

Danas je vrijeme nevjere. Odbacivanje Boga i svega vrhunaravnog prodire svukud. Zahvaća i kršćanstvo. Vrhunaravno, transcendentalno kršćanstvo, pretvara se u humanizirano kršćanstvo. Pavao VI ide još dalje i tvrdi: u ateizirano kršćanstvo!

Ne samo podsjetiti

Ne, već i potaći ljude na uzvraćanje ljubavi i davanje zadovoljštine. Tko pobožnosti naspram ovih dvaju Srdaca — (govorimo kao o jedinstvenoj pobožnosti, jer to ona i jest) — ne shvati i

ne prihvati kao poticaj na uzvraćanje ljubavi i davanje zadovoljštine, taj je nije ni pravilno shvatio niti ustvari prihvatio. Taj o pobožnosti prema Isusovom i Marijinom Srcu samo govori, deklamira. Za takvog vrijede Isusove riječi: »Ovaj me narod (tj. ova me duša) samo ustima poštuje, a srce mu (joj) je daleko od mene.«

Onome, kome pobožnost ovih Svetih Srdaca ne govori o uzvratnoj ljubavi i davanju zadovoljštine, tome ona uopće ne govori. Taj njenog jezika ne shvaća. Jer ova pobožnost upravo viče o uzvraćanju ljubavi i za njom svom snagom vapi.

Tà upravo zato su nam i Isus i Marija pokazali svoja sveta Srca, ovjenčana trnjem i gdje iz njih izbija plamen ljubavi, da bi nam ne samo pokazali izvor, ishodište, vrelo njihove ljubavi prema nama, već i zato da nas upozore na ljudsku (pa i našu) nezahvalnost kojom ranjavamo njihova Srca, i da nas pozovu da na ljubav uzvratimo ljubavlju i za uvrede dajemo zadovoljštinu, naknadu.

Uostalom, i Isus i Marija izričito su to naglasili, da traže uzvrat ljubavi i davanje zadovoljštine.

Kakovu ljubav traže Isus i Marija?

Stvarnu, istinsku, djelotvornu. Onu, o kojoj nam govori sv. Ivan kad kaže: »... ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom« (I. Iv. 3.18.) Ili kako je rekao jedan svetac: treba ljubiti Boga znojem lica i radom ruku svojih! Ustvari je to, samo drugim riječima, izraženo ono što je rekao sv. Ivan.

To je ona ljubav koju učitelji Crkve nazivlju amor effectivus — djelotvorna ljubav. Ljubav djela.

A afektivna ljubav, amor affectivus, što je s njome? Ona je divna dopuna djelotvorne ljubavi: Isus i Marija zaslužuju da ih ljubimo ne samo djelom, već i puninom svojih čuvstava: da za njih najvećma i osjećamo! No, ovu ljubav, jer često nažalost izmiče našoj moći, Bog ne traži kao apsolutno potrebnu za spasenje. Evo jednog primjera što znači ljubiti Boga najvećom djelotvornom ljubavi, a ne u isto vrijeme i najvećom afektivnom, čuvstvenom ljubavlju: Neka majka npr. više osjeća ljubav prema djetetu nego prema Bogu. No, pritisnuta uza zid da se opredijeli ili za dijete ili za Boga, opredjeljuje se za Boga.

Sv. Franka Šantalska nije se ustručavala prekoračiti preko sina, da bi se odazvala Božjem pozivu. Međutim, navodeći ovaj konkretni primjer, ne mislimo reći da ona i osjećajem nije Boga ljubila više nego sve ostalo.

Bog izlazi ususret našoj slabosti, te se zadovoljava time da ga djelotvorno ljubimo iznad svega, tj. da smo pripravni radije odreći se svega, pa i najdražeg, čak i svojeg života, nego li se odreći Njega, svojeg Boga.

On predobro znade da je za postizanje vrhunske osjećajne ljubavi potrebna velika čistoća srca i duše i veliko svjetlo. Potrebno je temeljito aktivno i pasivno očišćenje — ovo posljednje često je vrlo teško, bolno i mučno; potrebna je duboka spoznaja Božje neizrecive ljepote i dobrote, i to ne samo na temelju vjere već potpomognuta i snažnim djelovanjem darova Duha Svetoga, da bi se Boga zavoljelo i najvećom čuvstvenom ljubavlju. To je veliki dar Božji, to je milost Božja, koju treba — uz spomenuto čišćenje — izmoliti na koljenima.

Po riječima bl. Anđele iz Folinja, velike franjevačke mistkinje, treba »Boga spoznati uistinu, da bi ga se voljelo vatreno«. To je govor mistika i oni predobro znadu — i to samo oni — što to znači.

No, ako je za samo spasenje dovoljno ljubiti Boga vrhunskom djelotvornom ljubavi, nije to dovoljno za ulazak u nebo. U raj se, naime, ulazi ljubeći Boga svim srcem i dušom, a to znači i djelom i osjećajem. Ukoliko to netko ne ostvari ovdje na zemlji, morat će postići u čistilištu. Tamo će duša ostvariti čišćenje koje sveci ostvaruju neć ovdje na zemlji. Bit će teže i bolnije, ali ujedno i — posljednja šansa!

Ovo što je rečeno o najvećoj ljubavi, bilo djelotvornoj bilo osjećajnoj, vrijedi uz date uvjete i ograničenja i za ljubav prema našoj nebeskoj Majci. Pravi se njezin sin ili kći neće zadovoljiti da je ljubi samo djelotvorno već će ići za tim da je i srcem zavoli više nego bilo što iza Boga. Dostojna je; a i predobro znade svaki pravi Marijin štovatelj da će na taj način osvojiti i Isusovo Srce. Isus je na svoju Majku, usuđujemo se reći, osjetljiviji nego na sebe. Koliki razlog da ozbiljno nastojimo zavoljeti Mariju! Tako ćemo ući u milost i Isusu!

Pobožnost prema Svetim Srcima — put kršćanskoj savršenosti

Slijedeći tako poziv Isusovog i Marijinog Srca da na ljubav uzvratimo ljubavlju, došli smo u samo središte i žarište kršćanske dobrote i savršenosti: u gravitaciono područje ljubavi.

U čemu se, naime, sastoji bit kršćanske dobrote i savršenosti?

Sastoji se u posjedovanju one kreposti koja nedog čini i pretvara u pravog i potpunog Isusovog sljedbenika. A to je, po nauci svetih Otaca i crkvenih Naučitelja: ljubav prema Bogu po Isusu Kristu. A mi ovdje smijemo slobodno nadodati: i po Mariji.

Toliko smo savršeni, koliko smo prožeti ljubavlju! Mjera je savršenosti — ili kako kaže sv. Pavao: punina zakona — je ljubav.

No, ljubavi mora prethoditi spoznaja neizmjernih Božjih savršenosti, a napose neizreciva ljubav Božja iskazana nam u Isusu Kristu i po Njemu. A to je upravo ono što tvrdi bl. Anđela iz Folinja, koju smo malo prije citirali: Spoznati Ga u istini — znači ljubiti Ga sa žarom! Ona kaže: Vatreno! Posljedica pak spoznaje i ljubavi mora biti nasljedovanje. Bez nasljedovanja Isusa Krista ljubav je samo pretvaranje.

A sada promotrimo logički slijed:

Promatranje Svetih Srdaca Isusovog i Marijinog, ovjenčanih trnjem iz kojih bukti plamen ljubavi (a sve su to svjedoci njihove velike ljubavi, otkupiteljske i suotkupiteljske prema nama) dovodi nas do uzvraćanja ljubavi, a onda do nasljedovanja njihovih Svetih Srdaca; Nasljedovanja njihove poniznosti, čistoće, strpljivosti, požrtvovnosti — drugim riječima: nastojanja da nam srce postane slično njihovom Srcu!

A to je upravo ono što je papa Pio XI u svojoj znamenitoj enciklici o Presvetom Srcu »Miserentissimus Deus« napisao — Cilj je i svrha štovanja Isusovog Srca (a mi nadodajemo: i Marijinog) da pomogne našoj pameti te Krista, lakše i potpunije upoznamo, a naše duše potpomogne da Ga žarče zavolimo i vjernije slijedimo! — Tako pobožnost prema Svetim Srcima Isusovom i Marijinom, naglašujući ljubav kao njenu bit i srž, postaje time ujedno i izvrsno sredstvo i put do kršćanske savršenosti. Kako rekosmo: bit je kršćanske savršenosti — Ljubav!

No, sveti Otac se ne zaustavlja tu. On ide dalje i tvrdi da uz spoznaju, ljubav i nasljedovanje- »pobožnost prema Presvetom Srcu mora biti prožeta duhom naknade i zadovoljštine«.

O tome — zašto davati naknadu i zadovoljštinu, tko ju je dužan davati i na koji način — razmišljat ćemo u nekoliko slijedećih naslova — poglavlja!

Zašto naknada i zadovoljština

Zbog čega u bit pobožnosti prema Isusovom i Marijinom Srcu spada davanje naknade i zadovoljštine?

Da bismo mogli u potpunosti odgovoriti na postavljeno pitanje, moramo se otisnuti u teološku pozadinu naknađivanja. Moramo se sjetiti da se Druga Božanska Osoba, Sin Božji, utjelovio u prečistom Krilu Bl. Djevice Marije, postao Čovjekom, uzeo na se ljudsko tijelo da bi u njem mogao trpjeti, davati naknadu i zadovoljštinu za grijehe svijeta; svojim teškim bolima nadoknađivati za nedozvoljene i grešne čovjekove radosti i platiti teške ljudske dugove po grijehu. Moramo se sjetiti da je Krist svojim teškim mukama i velikim trpljenjem trebao ponovno i iz temelja podizati zgradu, takozvane, vanjske Božje slave, a koju je čovjek svojim grijesima narušio; ponovno uspostaviti veze koje je čovjek, otuđivši se grijehom od Boga, pokidao.

A moramo se sjetiti i slijedećeg — o tome smo već ranije razmišljali — premda je obilno i preobilno zadovoljio za prošle tadašnje i sve buduće grijehe ljudskog roda, On želi i nadalje trpjeti i zadovoljavati za ljudsku zlobu. Budući da ljudi i nadalje griješe i teško vrijeđaju Boga, Isus želi i nadalje trpjeti. A to znači: i nadalje gladovati i žeđati. Umarati se. I nadalje biti bičevan, popljuvan, trnovom krunom krunjen. Želi da i nadalje pije iz pregorkog kaleža boli, prezira i sramote. No, jer svega toga ne može više trpjeti u svojem vlastitom, sada proslavljenom Tijelu i duši, »posuđuje« — tako smo nazvali taj čin — duše i tijela svojih otajstvenih udova kojima je On Glava i s kojima je mistično, ali ne manje realno, povezan. Toliko realno te sveti Pavao piše za sebe — a to vrijedi i za nas — Živim, ali ne više ja, već u meni živi Krist (Gal. 2.20) On u svojim udovima tj. nama kršćanima želi nastaviti svoje otkupiteljsko djelovanje.

Stoga Isus moli, zato On zaklinje i traži od svojih ljubljenih udova, da Mu dadnu na raspolaganje svoje srce, svoju dušu, svoje tijelo — da u njima može nastaviti svoju getsemansku agoniju, svoje bolno bičevanje, svoje mučno uspinjanje na Kalvariju kao i svoje posrtanje pod križem.

To je predobro shvatio i uočio sveti apostol Pavao. Stoga odazivajući se Isusovoj želji i piše svojim Galaćanima da za njih »nadopunjuje nedostatak muka Kristovih u svome tijelu«.

No, nisu svi tako velikodušni da Isusu dadu na raspolaganje sebe te u njima nastavi svoje trpljenje i naknađivanje, kao što je to učinio Pavao. Mnogi poput apostola u vrtu getsemanskom spa-

vaju — unatoč toga što ih Isus moli kao što je nekoć zamolio apostole da s Njime bdiju i mole — dok se On u svojoj Crkvi, u svom mističnom Tijelu, znoji krvavim znojem, dok Ga Njegovi neprijatelji bičuju i udaraju svojim grijesima, psovkama Ga pogrđuju, rugaju Mu se, bogohulno ga napadaju i ponovno Ga razapinju; spavaju dok neprijatelji izvrgavaju ruglu Krista, Boga-Čovjeka, nevinog i čistog Jaganjca i Njegovu čistu i djevičansku Majku u bogohulnim blasfemnim filmovima; niječu Njegova neotuđiva Božanska prava i otkazuju svaki posluh. I to: otvoreno, drsko, izazovno!

I ne samo to: premnogi sinovi i kćeri iznakazuju i sami svojim grešnim životom lice svoje Majke Crkve i tako pomažu da se Ime Božje grdi među narodima.

A dolazi još nešto što, sudeći po Isusovim riječima, Njega napose boli: ljudski nehaj, nemar i zaborav. Boli ga što zaboravljamo Njegovu neizrecivu ljubav!

Znamo, da ljubavi ništa nije teško. Nema te žrtve koju ona ne bi bila kadra učiniti za onog kog voli. Jer »... ljubav sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi...« (I. Kor. 13.7)

Ne može samo jedno — biti zaboravljena!

Zaboravljeni i prezreni Isus javlja se iz Svetohraništa. Ukazuje se svetoj redovnici Mariji Margareti Alacuoque. Pokazuje joj svoje sveto Srce: probodeno kopljem, ovjenčano trnjem, iz koje izbija plamen, simbol ljubavi — sada tako zaboravljene. I tuži se — Gle Srce koje je ljude toliko ljubilo i još uvijek ih ljubi, a za uzvrat prima samo nezahvalnost i zaborav! Molim te, podaj mi zadovoljštinu!

Drugom se zgodom tuži: »To je stvarnost, moja ljubljena kćeri, da me moje Srce nagnalo da žrtvujem sama sebe za ljude. No, sa njihove strane nema nikakva uzvraćanja. A to mi zadaje bol težu i veću od svega što sam pretrpio u svojoj muci. Na sve što nastojim učiniti za njihovo dobro, uzvraćaju mi hladnoćom i odbijanjem... Bar me ti obraduj — nadoknađuj za njihovu nezahvalnost!«

U danima jednog karnevala piše Marija Margareta svojoj poglavarici, majci De Saumaisae, slijedeće — Ovo drago Srce uputilo mi je slijedeću molbu: da li želiš pridružiti mi se na križu u ovim danima u kojima sam ožalošćen zbog grešnih požuda koje zamamljuju i opijaju svijet? Dat ću ti osjetiti mnogo gorčine da mi razblažiš obilne gorčine kojima mi grešnici ispunjaju Srce! Svojim ćeš vapajima i bolima ujedno postići da ljudski grijesi ne prijeđu mjeru.

No, po svemu sudeći, Njegova bol postiže svoj vrhunac kad Ga ljudi zaboravljaju i zanemaruju u presvetom oltarskom Sakramentu!

Na čudesan je način preskočio čitava povijesna razdoblja koja Ga dijele od nas; u svojoj je mudrosti zamislio, a u svojem je svemogućstvu ostvario način, kako da bude među nama uistinu i stvarno nazočan da bi nas mogao u Svetotajstvu oltara tješiti, poput sunca grijati nam duše, biti nam prisutan u svakom momentu našeg života; ostao je među nama da bi nas u svetoj Pričesti hranio, u svetoj i nekrvnoj Žrtvi, sv. Misi, za nas se žrtvovao! Unatoč toga — koliki nemar, nehaj i zaborav!

— Mene mori želja — reći će jednog dana povjerenici svojeg Svetog Srca, Mariji Margareti — mori me želja da me ljudi štuju u presvetom oltarskom Sakramentu. A jedva da se tko nađe koji bi mi utažio ovu žeđu podavši mi i najmanju zadovoljštinu!

Eto, Isus želi, moli, traži da mu ljudi kao Bogu, u zajednici sa Ocem i Duhom Svetim, daju zadovoljštinu, a kao Čovjeku da mu se pridruže u tom svetom nastojanju. Apelira i računa na sve one, koji iole imadu osjećaja i razumijevanja za Njegove želje i Njegove vapaje.

Isusovoj se žarkoj želji pridružuje, isto tako usrdna topla Marijina molba da uz Isusovo presveto Srce, ljudi štuju i njeno bezgrešno Srce dajući tako zadovoljštinu uvrijeđenom, prezrenom i zaboravljenom Bogu. Paray le Monialu pridružuje se tako i Fatima! To je izričita Isusova želja i odredba, kaže nam Marija. A nama je to i sasvim razumljivo. Dapače, bilo bi nam čudno, kad ne bi bilo tako! Oni naime ovdje nastupaju kao — Cor unum, jedno i jedinstveno Srce!

Kako davati zadovoljštinu

Pozvani smo da se pridružimo Kristu-Čovjeku u davanju zadovoljštine i u naknađivaju. Da s Njime u zajednici sa Marijom ublažujemo Božji gnjev, odvraćamo prijeteće kazne.

Samo nam se od sebe nameće pitanje: kako da to činimo?

Svime onim što smo gore rekli, mi smo već indirektno dali odgovor na ovo pitanje. Sada na pitanje želimo odgovoriti i izričito.

Kako davati zadovoljštinu? Isto onako kako je to učinio i Isus, za svojeg zemaljskog života, u svojem smrtnom tijelu — trpljenjem! Da bi dao naknadu za uvrede — On je trpio. Da bi zado-

voljio Božjoj pravdi za nedopuštene radosti — On je »... mjesto radosti, koja Ga ide, prepatio križ prezrevši sramotu« (Hebr. 12.2)

Sin Božji je utjelovljenjem — tim čudom nad čudesima — došao u mogućnost da trpi i zadovoljava u svome tijelu. A došavši u mogućnost trpljenja — On je iskorištava do krajnjih granica.

Da tim istim putem pođemo za Njim, pozvani smo. Da dajemo naknadu i zadovoljštinu Božjoj pravdi trpljenjem — Isus traži od nas!

No, zar nismo nedavno govorili da se nadoknađivanje sastoji u ljubavi? Da zadovoljavati Isusovom i Marijinom Srcu znači — misliti na njihovu zaboravljenu ljubav i uzvraćati pojačanom ljubavlju? Nije li jedan od sastavnih čina davanja zadovoljštine — pobožno primanje svete Pričesti? A Pričešćivanje je — znamo — čin velike ljubavi! Bar onda, kad se prima po zamisli i odredbi Isusovoj!

Da, to je istina: zadovoljavati Isusovom i Marijinom Srcu — znači ljubiti ih iskreno i toplo. Ljubiti djelom i istinom. Tako smo rekli i kod toga ostajemo.

A kakovo onda mjesto u davanju zadovoljštine i nadoknađivanju ima trpljenje? — Dokaz je ljubavi! Posvjedočenje ljubavi! Tako govori sam Isus — Od ove ljubavi veće nitko nema, nego ako položi svoj život za prijatelje svoje! (Iv. 15.13)

I sveti je apostol Pavao svijestan da je trpljenje — na ovom svijetu samo ono — pravi i istinski dokaz ljubavi. Prije svega Isusove prema njemu, Pavlu. Stog i kliče u zanosu svoje zahvalne ljubavi — Ljubio me je i predao je sebe za mene!

Ali isto je tako trpljenje dokaz Pavlove ljubavi prema Isusu. On je u tolikoj mjeri opojen Kristovom ljubavlju da na nju neprekidno misli, njom je obuzet danju i noću. Ona pred njim stoji kao trajni izazov. Priznaje — Ljubav me Kristova progoni! (II. Kor. 14) Ona mu ne da mira. Ona ga tjera po čitavom rimskom carstvu da neumorno i uz najveće žrtve, čak i cijenu života, propovijeda sveto Evanđelje, širi spoznaju i ljubav Kristovu. I on će pružiti najveći, posljednji dokaz svoje ljubavi prema Kristu — dati će život za svog ljubljenog Isusa!

Ljubav ga tjera da ljubi i otajstvenog Krista, za Njega trpi i umire. Stoga uvjerava svoje Galaćane da — ... nadopunjuje nedostatak Kristovih muka u svom tijelu! I ne zaboravlja nadodati — da sve to čini za njih!

A ne zaboravlja pozivati i svoje vjernike da ga nasljeduju u tom svetom nastojanju. U svojoj poslanici Rimljanima piše: »Zaklinjem vas dakle, braćo, milosrđem Božjim, da prikažete tjelesa

svoja kao žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu...!« I nadodaje da to treba biti njihova duhovna služba. Što je isto kao i — zadaća, dužnost!

Poznata je izreka starih duhovnih naučitelja — Sine dolore non vivitur in amore! a to znači — nema prave i istinite ljubavi ako nije posvjedočena trpljenjem. No, nek se toga nitko ne boji, jer, nastavlja gornja izreka — ipse dolor amor fit: bol se pretvara u ljubav.

U kolikoj se mjeri žrtvovati

Sada dolazimo do najdelikatnije točke ovog svetog nastojanja. I u praksi najzamršenije: koliko se žrtvovati, odricati, zatajivati da bismo bili pravi i iskreni nadoknaditelji Isusovog i Marijinog Srca.

Pitanje je vrlo važno. Danas upravo sudbonosno. Stoga moramo biti što konkretniji i što određeniji.

No, prije nego li pokušamo dati odgovor na postavljeno pitanje, moramo napomenuti da imamo pred očima dvije vrste Kristovih nasljedovatelja: oni koji idu tzv. običnim putem kršćanske savršenosti, vršeći Božje i crkvene zapovijedi i svoje staleške dužnosti — i onih koji su se odlučili slijediti Isusa obdržavanjem evanđeoskih savjeta: posvemašnje čistoće, siromaštva i posluha. Ovim posljednjima pridružujemo i svećenike jer su njihovi putevi slični, gotovo identični.

Ovo napominjemo stoga što je na jedan način pozvan da se žrtvuje Isusovom i Marijinom Srcu redovnik ili redovnica — napose iz strožih redova — a na drugi način vjernik koji živi u svijetu.

Ali ovo naglasujemo prije svega: jedni i drugi, da bi postali pravi i istiniti štovatelji Isusovog i Marijinog Srca, moraju biti posvema prožeti duhom i željom nadoknađivanja. Jedni i drugi moraju imati nadasve osjetljivu dušu za Isusove i Marijine molbe i vapaje.

Možda se nekad moglo, pa čak i smjelo biti manje osjetljivim — u potpunosti, nikad! — u pitanju davanja zadovoljštine. No, u novije vrijeme, kad se osobno javio i Isus i Marija tražeći izričito naknadu i proglasujući je praktično jedinim načinom da se zadovolji Božjoj pravdi i izbjegne Njegova kazna; otkad je, drugim riječima, nadoknađivanje i davanje zadovoljštine postalo — osobito iza Fatimskih ukazanja — egzistencijalnim pitanjem čovječanstva.

Nitko od onih koji iole osjećaju kršćanski i odgovorno se ponašaju prema tom prevažnom pitanju: ne može i ne smije ostati indiferentan prema davanju zadovoljštine Isusovu i Marijinu srcu.

Sada pokušajmo dati odgovor na pitanje koje smo postavili na početku ovog odsjeka.

Oni koji žive u svijetu, zadojeni duhom žrtve i odricanja, nastojat će čitav svoj kršćanski dnevni život i rad prožeti nadoknađivanjem i usmjeriti ga u tom pravcu. I kad vrše Božje ili crkvene zapovijedi, i kad obavljaju svoje, često tako monotone, dnevne dužnosti; i kad mole, i kad poste svoje redovite i od crkve propisane postove ili obdržavaju nemrse; i kad pobožno slušaju svetu Misu i u njoj aktivno sudjeluju, primaju svetu Pričest, klanjaju se presvetom oltarskom Sakramentu: sve, upravo sve, nastojat će prožeti iskrenom željom da to bude, ne samo za obraćanje grešnika, već i naknada i zadovoljština presvetom Isusovom i bezgrešnom Marijinom Srcu, a po njima i preko njih neizmjernom i uvrijeđenom Bogu.

I nemojmo misliti da je to sitnica! Koliko, naime, i najjednostavniji život jednog »običnog« vjernika traži žrtve i odricanja da bi ga se moglo uistinu kršćanski proživljavati!

Vršenje Božjih i crkvenih zapovijedi i staleških dužnosti često je popraćeno teškom i mučnom borbom protiv grijeha. Ne samo teškog — jer nije i ne smije biti u pitanju samo on — već i svojevoljnog lakog grijeha kao i nesavršenosti koje ne dolikuju onima koji žele iskreno Bogu služiti. I sva se ta borba i sve to kršćansko nastojanje odvija često u okolnostima težim, nego kad se radi o redovnicima i redovnicama koje su zaštićene samostanskom klauzurom i svojom odijeljenošću od svijeta. Biti naime u svijetu, kretati se u atmosferi zagađenoj grijehom, a ne pripadati srcem i dušom svijetu i biti čist i sačuvan od njegove prljavštine — to je pravi heroizam!

Što se tiče onih drugih, redovnika i redovnica — a pridružili smo im i svećenike — njihov je život po sebi neprekidna i jedna trajna žrtva, usmjeren po svojoj naravi prema naknađivanju.

Život u celibatu — pritom je posvemašnje uzdržavanje od svake i najmanje seksualnosti, najmanji dio ove žrtve — u dragovoljnoj osobnoj neimaštini, a napose u svetom posluhu i zajedničkom životu — sveti Ivan Berchmans nazvao ga je »mea maxima poenitentia: moja najveća pokora — velika je, teška i neprekidna žrtva i umiranje sebi. Često vrlo krvavo jer »... prodire do rastavljanja duše i duha i zglobova i mozga ...« (Hebr. 4,12) Opat Marmion tvrdi

za redovnički život da je iza Kristove Žrtve — najveća žrtva! Veća i od samog tjelesnog mučeništva!

Slijedi sv. Tomu koji redovništvo naziva mučeništvom — redovnika vječnih zavjeta koji se s ljubavlju zavjetovao, naziva živućim mučenikom; za razliku od onih koji su prigodom krvnog mučeništva izgubili život. Redovničko mučeništvo smatra težim od ovog drugog. I neizrecivo zaslužnijim. Može zadovoljiti za sve svoje i premnoge tuđe grijehe!

Što se tiče napose svećenika, oni su i posvećeni za to i svojim posvećenjem vrhunaravno najpodobniji, da daju Isusu i Mariji zadovoljštinu, a preko njih uvrijeđenom Bogu, obnavljajući dnevno kalvarijsku Žrtvu sakramentalno u svetoj Misi. Time oni naknadi i zadovoljštini doprinose više nego li svi ostali zajedno. No, da bi prikazivanje svete i nekrvne euharistijske Žrtve postalo i njihovim osobnim činom davanja naknade, moraju na patenu zajedno sa svetom hostijom položiti i same sebe, a u kalež zajedno sa vinom uliti duhovno i svoje suze i svoj znoj, da bi se sve to pretvorilo u jednu i jedinstvenu Kristovu Žrtvu.

No, ima još nešto što je, tako reći, dnevno prisutno više ili manje kod svih kršćana: bilo onih koji se penju prema idealu savršene ljubavi vršeći Božje i crkvene zapovijedi, svoje staleške dužnosti, bilo onih koji idu za vrhuncima ljubavi, doduše kraćim, sigurnijim i bržim, ali zato mnogo mučnijim putem evanđeoskih savjeta — a što mora biti također prožeto željom i nastojanjem oko davanja zadovoljštine: to je trpljenje poslano, pripušteno, a recimo otvoreno — i nametnuto od Boga! Učitelji duhovnog života, promatrajući ga sa stanovišta kršćanskog usavršavanja, nazivlju ga pasivnim čišćenjem duše i smatraju ga apsolutno potrebnim, nužnim i nenadomjestivim. Ako duša, kažu oni, ne pozna svojih nesavršenosti od kojih se mora osloboditi da bi prispjela savršenoj i posvemašnjoj Božjoj ljubavi; ili, ako ih i pozna, nema snage da na sebe digne ruku kršćanskog mrtvenja i samozataje — onda je sam Bog gurne u vatru bolnog čišćenja.

Mi ćemo to isto trpljenje, promatrajući ga sa stanovišta naknađivanja i prožeta duhom i nakanom davanja zadovoljštine Isusovom i Marijinom Srcu, nazvati također pasivnim naknađivanjem za razliku od onog u kojem se duša dragovoljno i samoinicijativno angažira, a o čemu ćemo uskoro govoriti. Tako se i ovdje nastojanje oko savršenosti poistovjećuje sa nastojanjem oko nadoknađivanja!

Ovamo spadaju prije svega tzv. osjetna čišćenja (purificatio sensus) sa svojim više ili manje intenzivnim bolima. Tu su duhovne suhoće, često dugotrajne i vrlo bolne; pa onda sotonski posredni ili neposredni napadaji — od napadaja protiv čistoće (često vrlo ogavnih), protiv vjere (sa sumnjama koje znadu potresati vjeru u njenim temeljima), pa sve do otvorenog huškanja protiv Boga, Njegove pravednosti, dobrote, ljubavi; napadaji očaja koji često poprimaju dramatične oblike (napast na samoubojstvo).

Nadalje: nerazumijevanja, ogovaranja, klevetanja, do otvorenih progonstava. A onda fizičke bolesti i boli — često vrlo mučne i tegobne.

No, boli postižu svoju kulminaciju kad se prebace u područje duše (purficatio spiritus). Ovdje se pojavljuju u obliku jezovitih tjeskoba, proživljavanja i doživljavanja užasne napuštenosti sa strane Božje. Odbačenja. Dušama se pričinja kao da se nad njima nadvilo olovno nebo, između Boga i njih ispriječio neprobojni zid. Muke vrlo slične Isusovim u vrtu getsemanskom. Duhovni naučitelji sve te tjeskobe, napuštenosti, mrak i odbačenost nazivlju tamnim duhovnim noćima. Obično kroz sve ove muke prolaze izabrane duše. One koje Bog želi uzdići na vrhunce kršćanske savršenosti.

Sve to što smo napomenuli, ne samo što je apsolutno potrebno da bi se Bog mogao sjediniti sa dušom u intenzivnoj ljubavi — već je ujedno i vrlo podesno i prikladno za davanje naknade Isusovom i Marijinom Srcu.

Činjenica, da je gore spomenuto trpljenje nametnuto niti najmanje ne oduzima vrijednost samoj boli i davanju zadovoljštine. Dapače — često je povećava! Zašto? Upravo stoga što trpljenje i način davanja zadovoljštine nije odabran dragovoljno. Nije po našem ukusu. I po našoj mjeri! Dragovoljno odabrano trpljenje ima uvijek u sebi neki čar kojeg nametnuto nema.

Zbog svega ovog nametnuto trpljenje znade biti ne samo teže već i zaslužnije. Kad naime Božja ruka dohvati, obično pogađa u živac. Tamo gdje smo najosjetljiviji. Gdje najviše boli. Tamo gdje nemamo snage da sami sebi nanesemo bol. A upravo je to što ovom i ovakvom trpljenju i daje izvanrednu vrijednost i moć davanja zadovoljštine.

JOŠ JEDNO ŠIROKO POLJE

Da li smo time što smo dosad napominjali iscrpli sve mogućnosti žrtve, odricanja i pregaranja u službi naknađivanja Isusovom i Marijinom Srcu? — Nipošto! Još nam preostaje široko jedno i prostrano polje žrtvovanja za čast i slavu Isusovu i Marijinu, a to znači — Božju! To je — **dragovoljno i samoinicijativno** odricanje koje prelazi okvire žrtve i odricanja spojenog sa samim životnim kršćanskim pozivom bilo svjetovnim bilo redovničkim. Izlazi iz ovih okvira i, zadojeno ljubavlju, požrtvovnošću, a napose velikodušnošću, kreće se slobodno širokim poljem dragovoljnog naknađivanja i davanja zadovoljštine.

A i sam Bog, uza sve kušnje kojima nas pohađa da bi nas očistio i osposobio za sjedinjenje sa sobom, ostavlja nam još uvijek mnogo slobodnog prostora i mogućnosti da mu pokažemo, ne samo koliko Ga ljubimo već isto tako, koliko nam je na srcu želja da Mu nadoknađujemo izgubljenu vanjsku slavu i čast koju su mu oduzeli i još uvijek oduzimlju grešnici svojim teškim uvredama.

No, možda upravo ovdje trebamo ponoviti pitanje koje smo ranije već postavili — u kolikoj mjeri, do kojih se granica žrtvovati? Pitanje je vrlo važno i s njime smo se našli u središtu samog problema — Koliko se samoinicijativno angažirati za čast, slavu i davanje naknade i zadovoljštine Isusovom i Marijinom Srcu?

Koliko se žrtvovati za Boga, s koliko se požrtvovnosti i velikodušnosti predati Njemu u službu izvan svega onog što od nas traži krsna obaveza ili redovnički zavjeti?

O tome se napose mnogo piše i razmišlja kad je u pitanju jedna od temeljnih kreposti koja regulira i daje osnovni ton čitavom služenju i pripadanju Bogu.

Teolozi i učitelji duhovnog života nazivlju ovu krepost devotio — p o b o ž n o s t (zacijelo ima korijen u latinskom glagolu

devovere što znači: posvetiti se, predati se na život i smrt kad je u pitanju Bog, ili neki uzvišeni ideal, ili čak i samo iskreno prijateljstvo. Vidi: Divković, Latinsko-hrvatski rječnik, str. 305).

Sveti je Toma definira — Spremnost volje u služenju Bogu.

Drugi, da još više naglase čovjeka kao Božje vlasništvo i čovjekovu dužnost da mu posvema i neopozivo pripada, zovu je **trajnim i neopozivim predanjem sebe** Bogu na službu kao Njegovo neotuđivo vlasništvo.

Mnogi su učitelji duhovnog života o tom prevažnom i praktičnom pitanju koje zadire u sve pore duhovnog života, kao i stupnjevima po kojima se dolazi do posvemašnjeg predanja Bogu — ispisali cijela poglavlja. Npr. Tissot u svojoj knjizi Unutarnji život.

Nama se osobito sviđa ono, što je o tom pitanju napisao nama već poznati pisac asketskih knjiga, oratorijanac sv. Filipa, Faber. A sviđa nam se zbog jasnoće i praktičnog pristupa ovom delikatnom pitanju.

Obrađuje ga u svojoj knjizi **Duhovni rast** pod naslovom — S kakvim duhom treba služiti Bogu? (Vidi: Duhovna rast, str. 43, slovenski prijevod s engleskog).

Mi ćemo njegove misli iznijeti samo u najkraćem obliku. Faber spominje nekoliko osnovnih načela koja moraju prožimati ovu temeljnu krepost kao i cijeli odnos između Boga — Stvoritelja i čovjeka Njegovog stvorenja i posvemašnjeg Njegovog vlasništva. Evo ih:

— Služiti Bogu naša je, ne samo najvažnija već i jedina zadaća.

— Ovoj se svetoj Božjoj službi moramo predati bez ikakvog pridržaja ili primisli.

— Treba s najvećom odvratnošću odbijati svaki grijeh! Ne samo teški grijeh već i promišljeni laki grijeh, pa i nesavršenosti. One ne dolikuju čovjeku koji teži za savršenošću. Grijeh je, naime, u direktnoj oprečnosti sa samim pripadanjem i služenjem Bogu!

— U svojim se odnosima prema Bogu (u kontaktiranju s Njime) moramo čuvati svakog, pa i najmanjeg nemara i polovičnosti kao bogoskvrnuća. Sve trebamo uložiti da bude naš odnos i držanje pred Bogom puno poštovanja i strahopočitanja.

Po svemu se pak vidi da je za Fabera najvažnije slijedeće načelo

— Bogu treba služiti velikodušno i s vrlo razvijenim smislom za žrtvu i odricanje. Na ovo poslednje stavlja najveći naglasak i u tom je pitanju veoma konkretan. Kako on kaže, u izvršenju ovog posljednjeg pravila treba razlikovati teoretski i praktički dio.

Teoretski: ne smije se, kad je u pitanju velikodušnost prema Bogu stavljati nikakove granice. Koliko ćemo pak u stvari od svega toga ostvariti — to ovisi od Boga, Njegovih milosnih poticaja i nadahnuća kao i naše suradnje s njima.

Evo čitav taj pasus u doslovnom prijevodu — »... očigledno je da trebamo, želimo li svoj svagdanji život proživljavati prema gore navedenim načelima, služiti Bogu velikodušno i s izgrađenim smislom za odricanje. Duh velikodušnosti možemo promatrati s dvostrukog gledišta: kakav je sam po sebi u našem srcu i koliko ustvari utječe na naš život i naše ponašanje. Prije svega moramo ga promatrati s prvog gledišta, jer prodor velikodušnosti u nas same u tolikoj mjeri, te ona prožme čitav naš život i naše ponašanje, traži mnogo vremena i mnogo ustrajne borbe. I ne samo što će proći mnogo vremena prije nego li izvojštimo pobjedu, već možda je nikad nećemo niti izvojevati u tolikoj mjeri u kolikoj želimo ili bar mislimo da je možemo izvojštiti. Ali — i to želim posebno naglasiti — ova je istina (tj. da moramo biti prožeti duhom velikodušnosti i požrtvovnosti, op. prev.) već kao sama teorija (načelni stav op. pr.) od neizrecive koristi za nas. Dokle god jasno ne spoznamo što znači biti velikodušan prema Bogu, i sve dok čvrsto ne odlučimo da ćemo to uistinu i biti — naše ponašanje neće nikad biti prožeto velikodušnošću. Na stupnju duhovne zrelosti na kojem se sada nalazimo, moramo se nadasve čuvati da u službi Božjoj sebi ništa ne pridržimo — bar ne svjesno; nadalje da svojoj ljubavi i požrtvovnosti prema Bogu ne postavljamo nikakvih granica; da se ne zaustavimo na nikakvoj zamišljenoj točki svoje buduće savršenosti govoreći sebi: ako stignem dotle, bit ću zadovoljan. Kad god slušamo ili čitamo o raznim stupnjevima duhovnog života koji su ostvarili sveci, ili o smjelim djelima mrtvenja, ne smijemo reći — do tog se stupnja ja nikad neću popeti!

Kako vidite, ja vas učim i upozoravam samo na to što ne smijete. Ja vas ne potičem: odlučite da ćete u tom ili onom času u buduće ostvariti ovo ili ono, pretrpjeti to i to. To vam niti ne želim sugerirati. Tvrdim samo: ne smijete isključiti nijednog stupnja savršenosti s motivacijom da je sve to vama nemoguće i nepristupačno. Ne smijete imati nikakvih pridržaja i rezervi. Budućnost vas se ne tiče. Vaša je dužnost da slijedite milost koja vam je sada dana, zatim da se odazovete milosti koja će uslijediti iza nje, pa opet slijedećoj sve dok vas Bog ne zahvati tako izbliza, te biste se zgrozili ovog časa kad biste to mogli samo naslutiti... To je upravo ono, što sam imao na pameti kad sam vam govorio da treba dobro upoznati prije svega samu teoriju žrtve i velikodušnosti. Onaj

koji ne pozna teorije, neće niti u praktičnom životu pogoditi pravi put!«

Toliko Faber!

Da li je bilo potrebno da odemo tako daleko, te bismo mogli dati odgovor na naše pitanje — Koliko se dragovoljno žrtvovati i odricati na čast Isusu i Mariji i u davanju naknade njihovim svetim Srcima, a preko njih Božjoj pravdi? Da, bilo je potrebno da sve ovo rečemo, te mognemo sami sebi dati odgovor na spomenuto pitanje. Duhovni nam vođe mogu dati savjet, potaći nas ili upozoravati, pa čak i kočiti nas, ako je potrebno, ali sam odgovor na pitanje moramo potražiti u samima sebi. U svojem smislu za odricanje, a napose u svojoj velikodušnosti kojom smo spremni odazvati se Božjim milosnim kucanjima na našu savjest. A pozvali smo se na samu temeljnu krepost — pobožnost, jer štovanje i pobožnost prema Isusovom i Marijinom Srcu samo je integralni, sastavni dio one temeljne pobožnosti na kojoj počiva sav naš odnos prema Bogu i iz koje izvire kao bistra voda iz svog izvora sva naša stvarna ljubav i odanost prema Njemu.

Na kraju jedno diskretno pitanje svojim slušateljima (čitaocima) — Da li mnogo trpiš? Jesi li zasut bolju i trpljenjem? Sjeti se, nisi li se nekad, u časovima Božjih poticaja i nadahnuća »zaletio« i predao se posvema Isusu i Mariji kao naknada? Bog te je brzo uhvatio za riječ. On takovih velikodušnih duša treba. Danas više nego ikada. Potreba, egzistencijalna potreba za naknadom i zadovoljštinom je iz dana u dan sve više goruća, a nadoknaditelja je sve manje. Sve manje onih zbog kojih bi Bog bio spreman odgoditi udarac svoje pravde ili ga bar ublažiti. Eto, stoga te je dobri Isus uhvatio brzo u riječi. On takove zgode nikad ne propušta!

I još nešto — sve manje i manje ima onih koji bi Ga tješili u njegovoj agoniji koju proživljava u svojem Otajstvenom Tijelu. On, a uz Njega Njegova sveta Majka. Stog ne žali što si se dao »uhvatiti« od Isusa i Marije. Njima je sve to na najveću radost, a tebi bit će to — na vječnu sreću!

Posveta Isusovom i Marijinom Srcu

Po riječima Pija XI (Miserentissimus Deus) u integralne dijelove štovanja Isusovog Srca spada i posveta ovom svetom Srcu. Ova je posveta napose naglašena u Fatimi, kad je bilo govora i o štovanju Marijina Prečistog Srca.

Napominjemo: sve što ćemo reći o posveti Isusovom Srcu, vrijedi isto tako i za Mariju, pod uvjetom da prema uputama i poticajima svetih Naučitelja, napose apostola ove pobožnosti sv. Ivana Eudesa, smatramo Isusovo i Marijino Srce kao jedno moralno zajedničko Srce — Cor unum, rekao bi naš svetac.

Što znači posvetiti se Isusovom i Marijinom Srcu? Što mi time činimo i ostvarujemo?

Mi posvetom priznajemo Isusa (a sve to pojačavamo posvećujući se i Marijinom Srcu) jedinim i neopozivim Kraljem, a sebe proglašujemo isto tako isključivim i neopozivim Isusovim i Marijinim vlasništvom. U smislu ove posvete mi se obvezujemo da ćemo kao Božje vlasništvo na poseban način Bogu služiti, pripadati mu srcem i dušom, živjeti, raditi i trpjeti samo i jedino za Njegovu čast i slavu. Za čast i slavu Isusovog i Marijinog Srca.

Da u potpunosti shvatimo što ovo posvećenje znači, pođimo na početak svoje egzistencije, svojeg postojanja. I naravnog i vrhunaravnog.

Mi smo stvoreni od Boga i za Boga. Kad nas je Bog stvarao nije niti mogao niti smio imati druge nakane već da Njemu služimo, Njemu pripadamo. Bez te svete obveze, koja je sastavni dio našeg bića, mi se ne bismo smjeli pojaviti u redu stvorova. Čitav smisao našeg života sastoji se u tomu, da Bogu pripadamo i Njemu služimo!

Po svetom krštenju smo uzdignuti u novi, vrhunaravni red, postali smo novo stvorenje. Ušli smo u obitelj, u krug Presvetog Trojstva. A time smo poprimili i novu i svetu dužnost, da na još mnogo uzvišeniji način Boga i spoznamo, i ljubimo Ga, i služimo Mu. Za tu smo novu i vrhunaravnu službu na poseban način posvećeni. Postali smo kraljevsko svećenstvo. Čak smo i posebnim pečatom obilježeni u znak da pripadamo Bogu i njegovoj svetoj službi. Slično kao što se za Boga i Njegovu službu posvećuju crkve, crkveno posuđe i ruho, tako smo i mi posvećeni u svetom krštenju. Njemu na poseban način pripada i naša duša, sa razumom i slobodnom voljom, a i naše tijelo, koje je postalo hramom Duha Svetoga.

Stoga, sve što se protivi ovom posvećenju, svaki grijeh, ustvari je oskvrnjivanje svetog Božjeg hrama, svetogrdna krađa, otimanje za sebe onog što pripada jedino i isključivo Bogu.

»... jer vi ste Kristovi, a Krist je Božji!«

No, naše pripadanje Bogu nije ovdje stalo. U svetoj smo krizmi ponovno opečaćeni kao Kristovi. I to kao Njegovi borci, koji ćemo se pod Njegovom zastavom neustrašivo boriti za Božju čast, za ostvarivanje Božjeg kraljevstva.

Neki su od nas, obilježeni i biljegom svetog svećeničkog reda, postali dionicima ministerijalnog svećenstva. Postali smo po riječima sv. Pavla službenici Kristovi i djelitelji Božjih Tajni.

Naše je služenje Bogu i pripadanje Njegovoj časti time neizrecivo naglašeno. A koji smo se i zavjetima vezali, osobito vječnim, pošli smo time do krajnjih granica svojih mogućnosti da pripadnemo Bogu. Odrekli smo se i svijeta, i slobodne volje, i raspolaganja sa sobom. Postali smo, po riječima sv. Tome »živi« mrtvaci. Ili još bolje i pravilnije: živi mučenici.

Razlika između ubijenih za Krista i »živućih mučenika« samo je u tome, što su prvi mrtvi i ne miču se nikako. Nepokretni su sve do uskrsnuća. A »živi« mučenici miču se samo na zapovijed poglavara. A to je često mnogo teže i bolnije mučeništvo od onog prvog.

Može li na sve ovo što smo rekli, posveta Isusovom i Marijinom Srcu nešto nadodati? Otkinuti nam nešto što još pripada nama i dati i posvetiti to Božjoj službi?

Ne, pa čak niti kod krštenika, koji su posvema pripali Bogu snagom svojeg svetog krštenja.

Čemu onda ova posveta ako u naše pripadanje Bogu ne unosi ontološki ništa novog? Ima li ona tada smisla? Ima, i to vrlo mnogo. Ona naše pripadanje Bogu usmjeruje u jednom specifičnom pravcu, daje našem Božjem pripadništvu novi jedan aspekt i karakter: štovanja Isusovog i Marijinog Srca, davanja naknade, zadovoljštine ovim svetim Srcima. Usmjeruje naše posvemašnje pripadanje Bogu u tom svetom i uzvišenom pravcu.

Sve naše pripadanje Bogu, sva naša služba postaje ovim posvećenjem prožeta samo jednom mišlju, samo jednom željom: dati Isusovom i Marijinom Srcu naknadu i zadovoljštinu, nadoknađivati im uskraćenu ljubav, ljubiti ih umjesto onih koji ih ne ljube. Tom mišlju, tom željom prožeti čitavu našu naravnu i vrhunaravnu egzistenciju — to znači ustvari posvetiti se Isusovom i Marijinom Srcu.

Posveta, spojena s naknadom i zadovoljštinom, postaje bit i srž ove svete pobožnosti.

PITANJE NA KOJE JOŠ NISMO ODGOVORILI

Naš »Katekizam Marijine veličine« započeli smo sa Marijinim Bogomajčinstvom. Poučeni i upozoreni od Crkve povjerovali smo i osjetili da je tu izvor Marijine Veličine, opravdanje svih njenih prerogativa, svih njenih povlastica.

Pošto smo utvrdili u kojem je smislu Marija Majka Božja — teolozi bi to nazvali »status quaestionis« ili »utvrđivanje srži samog pitanja« — susreli smo se snagom logike s najvećim i najveličanstvenijim djelom Božjeg svemogućstva — Utjelovljenjem. To je vrhunac Božjeg stvaranja, djelo koje najvećma doprinosi tzv. izvanjskoj Božjoj slavi. U svjetlu Utjelovljenja Bog se ukazuje divniji, veličanstveniji, uzvišeniji tj. veći nego li u svim svojim ostalim djelima! Prepun dobrote, ljubavi, milosrđa, mudrosti i svemogućstva!

No, tu smo se ujedno susreli i s Marijom. Susrećemo je kao veličanstveni učinak Utjelovljenja. Iza Isusa Krista — najveće djelo ove uzvišene Tajne.

I ne samo to: vidimo da je ona iza Duha Svetoga, kojemu sv. Pismo pripisuje djelo Utjelovljenja, najvećma surađivala u ostvarenju ove velebne Tajne.

U želji i nastojanju da što jasnije iznesemo Marijin udio u djelu Utjelovljenja i njegovim prevažnim učincima, postavili smo dva pitanja:

Što je Marija dala Sinu Božjemu, utjelovivši Ga po Duhu Svetome u svojem prečistom Krilu?

A što je dala nama?

Postavili smo i treće pitanje u malko drugačijem obliku:

A što je Utjelovljenje dalo i donijelo samoj Mariji?

No, na ovo treće pitanje nismo htjeli odgovoriti odmah. Mislili smo: odgovorimo li što jasnije i što jezgrovitije na prva dva pita-

nja, time smo ujedno odgovorili i na treće. Sam će se, naime, od sebe nametnuti odgovor i na posljednje pitanje.

Vjerujemo da se to i dogodilo.

Dovoljno je da se samo ukratko prisjetimo što smo napisali odgovarajući na prva dva pitanja, i odmah ćemo vidjeti kako nam se odgovor sam od sebe nudi i na treći upit.

Iz odgovora na prva dva pitanja jasno je da Marija iz tajne Utjelovljenja proizlazi kao prava Majka Božja. Bogorodica. Rodila je Boga u ljudskom tijelu.

No, ne samo kao Majka Božja već i naša Majka. Univerzalna, sveopća Majka. Majka Crkve.

Proizlazi kao naša Majka jer nas je u Kristu i po Kristu duhovno, mistično — no, ne manje stvarno — i začela, i nosila, i neozlijeđenim porodom rodila. Kao udove Otajstvenog Tijela Kristova.

Vidjeli smo i to, kako Marijino Majčinstvo bilo s obzirom na Krista, bilo s obzirom na nas, nije gotovo, nije svršen čin.

Što se tiče njenog Majčinstva s obzirom na Krista, time što je Krista rodila za ovaj vidljivi svijet, nije nipošto iscrpljena njena zadaća i uloga kao Bogomajke. Ona je snagom svojeg Božjeg Materinstva postala ujedno i najužom Kristovom Suradnicom u djelu ljudskog spasenja. Uz Krista Otkupitelja, ona je postala Suotkupiteljicom, uz Isusa glavnog, bezuvjetnog Posrednika, ona je postala drugotnom, uvjetovanom Isusovom voljom i odlukom. Ona je Isusa donijela na svijet svojim djevičanskim Začećem i isto tako djevičanskim neozlijeđenim porodom — ona Ga i nadalje unosi u svijet, u duše, pronosi kroz svu povijest ljudskog spasenja.

Što se pak tiče Marijinog Majčinstva s obzirom na nas, vidjeli smo, ne samo što nas je jednoć i definitivno rodila u Kristu i po Kristu već ona i nadalje djelotvorno surađuje u našoj duhovnoj formaciji — »... sve dok se Krist u potpunosti ne oblikuje u nama!«

A ona sve to čini i vrši na različite načine: i milostima kojima isključivo raspolaže, i poukama u svetoj liturgiji, i poticajma, opomenama i upozorenjima koja nam u njeno ime upućuje Crkva i njeni službenici. Dapače, i iza svojeg odlaska na nebo, ostaje s nama, s vojujućom ili putujućom Crkvom u trajnoj vezi. Dolazi k nama, ukazuje se. Dolazi kao Božji Izaslanik. Podsjeća nas na istine koje smo počeli zaboravljati sve više i više. I to temeljne. Zove nas na moljenje svete krunice, na pokoru i obraćenje.

No, vraćajući se ponovno tajni utjelovljenja i želeći još potanje odgovoriti na pitanje — Što je Mariji donijelo Utjelovljenje Sina Božjega — podsjetimo se na još neke »velike stvari koje joj

je učinio Svesilni«: na bezgrešnost, puninu milosti, uznesenje na nebo i slavu u raju. Bezgrešnost i puninu milosti donijelo joj je Utjelovljenje kao pripravu — da bi postala dostojnom Majkom Sina Božjega, a mi smo nadodali i našom — a kao posljedicu: uznesenje na nebo i neizrecivu slavu u vječnosti. Sjela je s desne strane svome Sinu i okrunjena je za Kraljicu Svemira!

Što se tiče Marijinog štovanja, vidjeli smo da joj je Utjelovljenje donijelo ne samo poseban položaj u Crkvi i povijesti ljudskog spasenja i otkupljenja, već isto tako specifičan, jedino njoj rezervirani položaj u kultu. Manje je doduše od Bogoštovlja (latrije) ali zato neizrecivo veće od štovanja bilo anđela bilo svih ostalih ugodnika Božjih (Hyperdulia).

Vidjeli smo kako Isus traži od nas, da uz Njegovo Presveto Srce štujemo i Bezgrešno Srce Njegove Majke, nadoknađujući i jednom i drugom Srcu, a po njima i preko njih uvrijeđenom i zaboravljenom Bogu!

Uvjereni smo da smo svim ovim uistinu odgovorili na pitanje — Što je Utjelovljenje donijelo i dalo Mariji?

Donijelo joj je: Bogomajčinstvo a s njime: bezgrešnost, puninu milosti i svetosti i neizrecivu radost, čast, slavu i moć!

Zar samo to? Samo veličinu i slavu? Da li joj je još nešto donijelo Utjelovljenje?

Da, donijelo joj je i neizrecivu bol i patnju. Morala se s Kristom, svojim premilim Sinom popeti na Kalvariju. Stajati podno križa i proživljavati neizrecivo teško umiranje svog Jedinca. Dok je On fizički umirao na križu, podno križa proživljavala je Marija svoje teško, mistično umiranje. Koplje koje se zarinulo u Srce već umrlog njenog Sina, probilo je uživo njeno Srce i njenu dušu. Ispunile su se u cijelosti proročanske riječi starca Šimuna:

— I tebi će samoj mač probosti dušu! Time je i Marija iskapila svoj gorki kalež — do posljednje kapi! Marija je time postala Majkom boli! Kraljicom ne samo neba i zemlje, već isto tako i — Kraljicom mučenika!

Mučeništvo postalo je tako ovdje na zemlji sastavnim dijelom njenog Materinstva. Sveopćeg Materinstva. I Isusovog i našeg!

O tome obavimo pobožno slijedeće razmatranje — kontemplaciju!

Kraljica mučenika

Prenesimo se u duhu na Kalvariju. Veliki je petak, tri sata poslije podne, trideset i treće godine kršćanske pučke ere. Okusivši ocat pružen Mu na spužvi, Isus je rekao »Svršeno je!« Zatim je povikao, glasom neobično jakim za umirućeg, i zavapio: »Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!« Nakon toga je naklonio glavu i izdahnuo.

Narod videći kako je nastala tama po svoj zemlji, osjetivši kako im se trese tlo pod nogama, vidjevši kako pećine pucaju i grobovi se otvaraju, prestrašio se te kajući se i bijući u prsa razbježao se sa Golgote. Ostali su samo najvjerniji: Marija Magdalena, Marija Kleofina i Saloma s ostalim pobožnim ženama, koje su Isusa pune sućuti pratile na Njegovom krvavom putu. Na čelu svih bila je Marija, Majka Isusova u pratnji apostola Ivana. Kad se Kalvarija ispraznila i znatiželjnici i svi oni koji su se zlobno naslađivali Isusovim mukama i poniženjem razbjegli, Isusovi najvjerniji primakoše se križu. Marija, Majka Isusova pala je na koljena podno križa, zagrlila Isusove mrtve noge i tiho jecala.

Dolaze na Kalvariju Josip Arimatejski i Nikodem. Nose u ruci pismenu Pilatovu dozvolu da smiju pokopati Isusovo tijelo. Pokazuju dozvolu zapovjedniku kohorte i ovaj se sa svojim vojnicima povlači, prepuštajući dvojici Isusovih prijatelja da Mu tijelo skinu sa križa i pripreme za ukop.

Pobožne žene tiho i sa sućutnom ljubavlju pristupaju Mariji, koja još uvijek kleči podno križa obujmivši Isusove noge i odvode je ukraj. Pristupaju križu Josip i Nikodem da skinu Isusovo tijelo. Treba raditi brzo jer se sunce primiče zalazu, a za zalaskom sunca započinje veliki židovski blagdan, Pasha.

Oslobađaju najprije Isusovu desnu ruku izvadivši oštri čavao kojim je bila pribijena. Ruka pada mrtva uz tijelo. Zatim lijevu ruku, a onda oslobađaju i noge od krvavih čavala.

Isusovo je tijelo skinuto. Ostao je stršiti samo križ poškropljen i natopljen krvlju Kristovom.

Treba negdje položiti Isusovo tijelo da bi ga se moglo na brzu ruku urediti za ukop: očistiti od krvi i pomazati mirodijama. Barem da učine ono najnužnije, ostalo će učiniti, mislili su, iza Blagdana. Budući da nisu imali gdje položiti Isusovo tijelo, Marija im ponudi svoje Majčinsko krilo.

Metnuše joj mrtva Isusa u krilo. Rukama je obujmila Njegovo sveto i izranjeno tijelo, a klonulu Mu je glavu naslonila na svoje

Srce. Nek i mrtav počiva na istom Srcu, na kojem je kao Dijete toliko puta počivao!

Potresni prizor, koji će kasnije najveći umjetnik svijeta, Michelangelo, ovjekovječiti u kamenu, poznatim mramornim kipom nazvanim Pietà — samilost, sućut.

I dok oko Marije teku najnužnije pripreme za ukop, ona držeći u krilu mrtva Sina mislima odlazi u prošlost.

Da, predobro se sjeća one divne i radosne noći. Bilo je to pred trideset i tri godine kad su joj anđeli mentuli u krilo maleno i nadasve dražesno Djetešce. Kako li je samo tada bila radosna, kako li je samo tada bila sretna! I kako je bila ne samo radosna već i ponosna: postala je Majkom Gospodina, kako joj je bio rekao anđeo i kasnije potvrdila, nadahnuta Duhom Svetim, i Elizabeta. Postala je Majkom Božjom i ostala neozlijeđenom Djevicom. Predobro je to znala i osjećala.

A onda je došao prvi oštri ubod mača u njeno srce. U hramu, prigodom prikazanja. I toga se sjeća predobro. Najednoć se tu našao starac Simeon, koga je predobro poznavala iz doba dok je i sama bila u hramu među hramskim djevojčicama. Pun je radosti uzeo Dijete na svoje ruke i tronuto pjevao Bogu pjesmu zahvalnicu.

»Sad otpusti slugu svojeg u miru«, govorio je, »jer vidješe oči moje Spasenje tvoje« . . .

A tada je najednoć stao. Njegovo je lice poprimilo izraz žalosti, tuge i boli. Zagledao se u Mariju. Njegov je pogled bio prodoran i bolan, a njegove riječi još bolnije. Rekao je, ništa ne okolišajući, kao onaj koji mora reći tešku istinu: »Tvoju će, Marijo, dušu probosti mač boli . . .«

— Šimune, sveti starče i proroče, zar si joj to morao reći u času njene najveće radosti? pitamo ga. — Nisi li sve to mogao prešutjeti? — Ne, nisam smio prešutjeti. Morao sam joj to reći! Bog je tako htio — kao da nam odgovara sveti starac. — Uostalom — nastavlja — Ona je sve to predobro znala. Ja sam je na sve to samo podsjetio, da ne bi zaboravila.

Da, Marija je znala da će morati obilno piti iz kaleža boli. Bog joj to nije krio u času Navještenja.

No, unatoč tome, riječi su je starca Šimuna pogodile u dno duše i srca. Nikad više neće na njih zaboraviti. I svaki put kad bude svoje drago Dijete milovala, držala u svojem naručju, tepala mu i cjelivala ga, riječi će starog proroka odzvanjati u njenoj duši, i svakog će se puta zariti dublje mač boli u njeno sveto Srce.

Vraća se u Betlehem. Eto uskoro novog bolnog uboda mača. Anđeo se javlja u snu Josipu i nalaže mu da uzme Dijete i njegovu Majku i s njima bježi u Egipat. Jer Herod traži dušu djetinju. Trebalo se spremiti brzo, naglo otputovati usred zime, usred noći, poći u daleku i tuđu zemlju.

Je li to sve? O, ne, to je tek početak razdiranja tvoje duše, Marijo.

Uskoro umire Herod i Sveta se Obitelj radosna vraća u domovinu. Nastanjuje se u Nazaretu. Isus raste, napreduje pred Bogom i ljudima. Divan je i neizrecivo dobar. Hvata se svačijeg srca. Svakog koji Ga vidi i čuje. Nazarećanke su zavidne Mariji. Imadu i zašto biti. A bile bi još više, kad bi sve znale o njoj i o Isusu. No, ne znamo da li bi joj bile jednako zavidne kad bi znale kako skupo ona plaća svojeg dragog Isusa. I kako će još veliku cijenu dati za otkup svojeg svetog i nadasve uzvišenog Majčinstva.

Marija je u Nazaretu presretna uz svog Isusa. Samo raj na Nebu može nadvisiti sreću ovoj zemaljskog, Nazaretskog raja. No, ova sreća nije nepomućena, nije bez oblačka. Često će se Marija sjetiti Šimunovih riječi. I svakog puta kad će ih se sjetiti, mač boli ponovno će probiti njenu dušu.

»... biti će znak osporavanja...« Mnogi će protiv Njega govoriti, mnogi Ga napadati. Nažalost, ne samo govoriti i napadati Ga samo riječima!

Budi sretna, Marijo, u svom nazaretskom raju, ako možeš!

No, Marija se ne tuži, nije joj žao što joj je starac Šimun podigao zavjesu ispred Isusove budućnosti, a njoj time ranio Srce. Ona predobro znade da nema raja na ovom svijetu. Da i raj najčistijih duhovnih radosti na ovom svijetu mora biti od časa do časa pomućen. Da raj postoji samo u vječnosti, Ona će kasnije sama reći maloj Bernardici, sretnoj vidjelici iz Lurda: »Učinit ću te sretnom, ali ne na ovom već na drugom svijetu!«

Smrt Josipova ispunila je žalošću i Isusovu i Marijinu dušu. Ali ova žalost bila je puna mira i predanja u volju Božju. Nisu se žalostili kao oni koji nemaju nade. Uostalom, Josip je svojom smrću imao izvršiti jednu važnu zadaću: otići u Limb i najaviti dušama pravednika da im je blizu odlazak u raj. Otkupitelj je već na svijetu. On mu je bio Poočim.

Međutim, tada je nadošao kraj ove nebeske idile. Jednog dana Isus je rekao svojoj Majci: Majko, približava se moje vrijeme. Moram te napustiti i otići da ispunim svoju životnu zadaću, da ispunim volju Očevu! Marija je razumjela i tiho, premda ne i bez grča

u duši, to prihvatila. Ta ona je već davno rekla Bogu: Budi meni po riječi tvojoj!

Sa kućnog praga gleda Isusa kako odlazi i izmiče njenim očima. Još dugo je stajala na pragu svoje kućice gledajući u pravcu u kojem je nestao. Njezin Via crucis — Križni put — time je već započeo.

Često je dobivala vijesti o Njemu: Govorili su joj kako divno propovijeda, kako čini velika čudesa, kako mase svijeta hrle za Njim. Čak i to su joj rekli kako ju je neka žena iz puka blagoslivljala, blagoslivljala prsa koja su Ga dojila i krilo koje Ga je nosilo. Naravno, da je bila i sretna i ponosna zbog svega toga!

No, dolazile su i drugačije vijesti: da Ga pismoznanci, svećenici i glavari narodni mrze, uhodare, napadaju i rade mu o glavi. I sama je vidjela kako su ga onomadne ovdje u Nazaretu htjeli strovaliti niz pećinu. Ali tada još nije došao Njegov čas; zato se samo okrenuo i otišao između njih ostavivši ih bez riječi.

Ona je u svemu tome vidjela ispunjenje Šimunova proročanstva: »... za znak kojemu će se protiviti...«

Dolazi posljednja Pasha Isusova javnog naučavanja i života. Isus poručuje svojoj Majci: Majko: dolazi moj čas, dođi da zajedno sa mnom piješ iz gorkog kaleža boli. Da uz mene Otkupitelja budeš Suotkupiteljica, da postaneš Majka žalosti i boli i Kraljica mučenika!

Marija hiti u Jeruzalem. Dok je Isus činio čudesa, dok su mu se svi divili i blagoslovljali i Njega i Njegovu majku, ona se krila u pozadini. Dolazila je k Isusu tu i tamo i samo na kratko vrijeme. No, sada kad Isus ide ususret svojoj sramoti i poniženju, ona dolazi, bit će uz njega, ne samo da Mu bude na utjehu dok ga svi budu ostavljali i napuštali već i zato da i po njoj pljušte sramota i uvrede nabačene na njenog Sina. Hoće da sve vidi, sve čuje, sve proživi, nek mač boli probija njenu dušu, nek je siječe, reže i raskida. Hoće da se Šimunovo proročanstvo u potpunosti na njoj obistini.

Uzalud je od toga odvraćaju pobožne žene. Uzalud joj govori apostol Ivan: »Majko, ne idi, biti će odveć bolno za tvoju dušu«!

»Ne«, odgovara Marija, »ja moram biti uz njega, ja znam svoje mjesto, svoju zadaću. Bog mi je nikad nije krio. Šimunovo proročanstvo za mene je obaveza.«

I pošla je. Pratila je Isusa u stopu na Njegovom krvavom putu. Sve je vidjela i sve je čula. I bičeve, kad su se obarali na nevino Isusovo Tijelo i razdirali ga, i trnovu je krunu vidjela dok su je pleli i naticali na njegovu glavu. Vidjela Ga je kad se okrunjen

trnovim vijencem, zaogrnut u skrletnu kabanicu, izmrcvaren po čitavom tijelu pojavio na balkonu Pilatove sudnice. Slušala je povike Židova: raspni ga! Dobro je čula: Barabu nam pusti, a ovog razapni! I dok je Isus krvario iz stotinu rana, isto je tako krvarilo i njeno srce. Lijepo kaže sv. Bonaventura, da su se sve rane Isusovog tijela slile u jednu jedincatu veliku ranu njenog Srca.

Smogla je snage da Ga prati na Njegovom krvavom putu. Vidjela je kako posrće pod težinom križa. I pohitjevši poprečnim putem susrela se s Njime oči u oči. Samo su dvije riječi uspjeli reći: »Majko« — »Sine« — jer su ih vojnici silom rastavili. No bile su dovoljne da u njih izliju svu svoju bol i patnju.

S neizrecivom je ljubavlju i zahvalnošću gledala na Šimuna Cirenca kad je vidjela da je na sebe preuzeo teški Isusov križ. I s neiskazanom će zahvalnošću misliti na sve dobre duše koje će tokom kasnije kršćanske povijesti htjeti pomoći Isusu nositi križ, i tako svojim bolima platiti Cirenca, koji ih sada zamjenjuje.

Prateći Isusa došla je i na Kalvariju. Slušala je zabijanje čavala. Slušala je umilni, prigušeni i bolni vapaj — izraz je od Katarine Emerih — ranjenog Jaganjca dok su mu čavlima pribijali ruke i noge.

Gledala Ga je uzdignutog na križ. Sluša kako vapi da mu se dade kap hladne vode i kako mu umjesto vode pružaju na trstici ocat. Čula je kako vapije nebeskom Ocu: »Oče moj, zašto si me ostavio?«

Kroz suzama zamagljene oči vidjela je, kad je prema njoj okretao trnjem ovjenčanu glavu. Isusove joj riječi — ... Evo ti Sina — razdiru dušu. Čuje kako njen Isus teško diše, kako se muči za malo zraka. Proživljavala je s Njim teško Njegovo umiranje. A kad je Isus konačno izdahnuo, ona je i nadalje proživljavala svoju tešku Golgotu. Koplje koje će se svojom oštricom zabosti u Srce Isusovo sam Isus neće više osjetiti — bit će već mrtav. Ali ono će se okrutno zarinuti u njeno Majčinsko Srce. Tako će se u potpunosti ispuniti proročanstvo dobrog starog proroka Šimuna: »..mač boli probosti će tvoju dušu!«

I evo je sada tu, podno križa, sa tim milim i slatkim teretom na svojem krilu, glavom koja je klonula na njeno Srce.

O, kako je poput mora duboka i široka njena bol!

Kako stvarno zvuče riječi svetog proroka, a koje Crkva meće u Marijina usta u tom času:

»O, vi svi, koji prolazite! Pogledajte i vidite, ima li boli kao što je moja bol?!«

O, da, ima li boli veće od Marijine? Je li ikad bilo veće boli od njene? Može li se uopće zamisliti bol veća od Marijine boli?

Bilo je, znamo, a ima i danas, mnogo rastuženih i rasplakanih majki, ali bol nijedne majke nije bila kao Marijina!

Nijedna majka nije izgubila ono što je izgubila Marija na Kalvariji. I na način na koji je ona izgubila!

Ne zaboravimo nikad na ovaj bolni prizor! Na Isusove i Marijine muke iz kojih smo duhovno ponikli.

I čuvajmo se grijeha da ne bismo, po riječima sv. apostola Pavla, ponovno razapinjali Sina Božjega i mačem boli i ranjavali Marijinu dušu!

Tko stoji iza ovog remek-djela?

Samo nam se od sebe nameće pitanje: Tko stoji iza ovog remek-djela, iza — Marije?

Naša se, naime, razmatranja o Mariji primiču kraju. No, prije nego što završimo djelo svojeg divljenja i poštovanja prema Mariji, želimo dati odgovor i na to pitanje.

Tko, dakle, stoji iza ove neizrecive veličine, iza ovog veličanstvenog milosnog ostvarenja?

Odakle Mariji sjaj njene bezgrešnosti, punina i blještavilo njene milosti, milina i privlačnost njenih kreposti? Tko je u njenoj duši i Srcu zapalio silan plamen ljubavi koji još i danas plamti tolikim žarom te se na njemu još uvijek, nakon mnogo vjekova, grije tisuće i tisuće duša? I grijat će se do konca svijeta.

Tko ju je popeo na vrhunce na koje se nije popela ne samo nijedna žena, već nijedno razumno stvorenje: niti anđeo niti čovjek?

Tko ju je uzvisio na čast Majke Božje? Učinio plodnom Majkom i ujedno sačuvao neozlijeđenom Djevicom?

Tko je izlio u njenu dušu neizrecivo more nebeskog sjaja i miline? Učinio je Djevicom premudrom, Djevicom časnom, Djevicom moćućom (sv. Bonaventura je naziva: svemogućom — po molitvi!)

Bog, reći ćemo. On stoji iza ovog divotnog djela, iza ovog neizrecivog čuda milosti!

Sama nam to Marija kaže: »Velike mi stvari učini Svesilni...«

Da, Svesilni, Svemogući, Trojedini Bog autor je, začetnik, ostvaritelj čudesne Marije.

Sva naime djela ostvarena izvan Božanske naravi, tj. izvan onog procesa koji se od vijeka odvija unutar samog Boga, a koji

teolozi zovu — izlaženjem Božanskih Osoba — zajednička su čitavom Trojstvu, pa tako i jedno od najveličanstvenijih Božjih djela koje se zove Marija.

No, sv. Evanđelje na usta Gabrijelova pripisuje utjelovljene Riječi Božje po kojem se Marija popela na vrhunac svoje veličine — postala je najvećom veličinom iza Boga — Duhu Svetome. Anđeo je rekao Mariji: »Duh Sveti sići će na Tebe i sila će Te Svevišnjega osjeniti!«

A Josipu je objavio u snu:

»Što se u njoj začelo, od Duha je Svetoga«.

Da li se gornje riječi odnose samo na utjelovljenje Sina Božjega?

Držeći se nauke svete Crkve odgovaramo:

Ne samo na Utjelovljenje Sina Božjega, premda na nj u prvom redu, već i na sve veliko i uzvišeno što se začelo i ostvarilo i u Marijinoj duši i u njenom prečistom tijelu. Na sve što je prethodilo Utjelovljenu i učinilo Mariju dostojnom Majkom Sina Božjega, — na njenu bezgrešnost i puninu milosti — kao i na sve ono što je slijedilo njenom uzvišenom Bogomajčinstvu: preobraženje njene duše i tijela i uznesenje na nebo. Sve je to djelo Duha Svetoga.

To znači: sve što je u Mariji i na njoj velika i čudesna, učinio je to, ostvario je to Otac i Sin po Duhu Svetome!

Stoga, primjenjujući na Mariju direktno riječi apostola Pavla iz poslanice Rimljanima. gl. 5. 5, smijemo i moramo reći: Ljubav se razlila u Marijinom Srcu po Duhu Svetome koji joj je dan!

No, zašto upravo po Duhu Svetome? Zašto baš njemu pripisivati ne samo utjelovljenje Riječi Božje u Marijinom Krilu, već i svu njenu duhovnu veličinu: njenu bezgrešnost, puninu njene milosti i svu njenu svetost?

Zato, što Bog tako hoće. A hoće ne samo zato da istakne potpuno Trojstvo u savršenom Jedinstvu svojeg Bića već i zato da naglasi kako je pobožanstvenje, divinizacija svake duše, a u prvom redu i u najvećoj mjeri Marijine, u najužoj vezi sa isključivim, osobnim svojstvima Treće Božanske Osobe, Duha Svetoga.

Iz međusobne ljubavi Oca i Sina proizlazi od vijeka Duh Sveti kao uosobljena (personificirana) Njihova Ljubav, kao vječna Tvorevina i plod Njihove uzajamne ljubavi.

Drugačije rečeno: Otac i Sin ljubeći se uzajamnom ljubavlju od vijeka, tom ljubavlju priopćuju, kao jedinstveno Počelo, Duhu Svetom svu svoju svetost i svu puninu svojeg Božanskog Bića.

Što je, prema tome, prirodnije i logičnije nego upravo Duhu Svetome pripisivati pobožanstvenje, diviniziranje duša po milosti i njihovo sudioništvo u Božanskoj naravi? Svih duša, a u prvom redu najsvetije i milošću ispunjene — Marijine! Pripisati Duhu Svetome izlijevanje neshvatljive punine milosti u Marijinu dušu, a po milosti i more Božanske ljepote i njeno sudioništvo u Božanskoj naravi u najvećma mogućoj mjeri!

Put Marijine veličine — i naš je put

Mi smo to više puta tokom naših marijanskih razmatranja istakli: put kojim se penjemo do svoje vlastite veličine i sreće isti je kao i Marijin. Istina, mi se na tom putu nikad nećemo popeti tako visoko kao ona, ali put nam je isti i vrhunac kome se primičemo jedan te isti: Bog i sjedinjenje s Njime! Nije čudo: njezina smo djeca, pa nam je i put isti!

Kad smo govorili o Marijinoj bezgrešnosti, onda smo rekli da je to — naravno uzevši u obzir nužnu distancu i mjeru — i naš privilegij. Ona je bila sačuvana od Istočnog grijeha — mi smo bili vrlo brzo iza svojeg rođenja prigodom duhovnog preporođenja oslobođeni od Istočnog grijeha.

Ona je bila sačuvana od svakog osobnog grijeha i neurednosti — mi u tom pogledu mnogo zaostajemo za njom, ali i mi se ozbiljnim duhovnim nastojanjem, služeći se svim sredstvima očišćenja i posvećenja koja su nam dana na raspolaganje, sve više udaljujemo od grijeha, sve smo mu manje na dohvatu; naravno, prema mjeri našeg nastojanja i suradnje sa Božjim milostima i poticajima Duha Svetoga.

Marija je bila milosti puna od prvog časa svojeg bezgrešnog začeća; naša duša nije bila ispunjena milošću kao njena, ali se i u našu dušu izlila istovrsna milost, istovrsna svetost, istovrsna ljepota i bogatstvo. Razlika je samo u količini milosti i intenzivnosti milosnih nadahnuća. Dosljedno tome, i iza naše ljubavi i iza naše svetosti stoji Duh Sveti. I u naša se srca izlila »Ljubav po Duhu Svetome.«

Kad ljubimo, iza naše ljubavi stoji Duh sveti. On, personificirana, uosobljena ljubav Oca i Sina!

»Nitko drugi«, uskliknut će jednog dana Bossuet, »do li kršćani mogu se hvaliti da je njihova Ljubav sam Bog. Bog je ljubav . . . O, Božanske li teologije!«

Po Duhu Svetome smo u sv. krštenju nanovo rođeni ili preporođeni (Iv, 3.5), nadrasli smo sami sebe, postali smo »novo stvorenje«.

U svetom se krštenju izlio u našu dušu Duh Sveti, a doveo je sa sobom i Oca i Sina.

»Ne znate li da ste hram Božji i da Duh prebiva u vama?« (1. Kor. 3.16) »Ne znate li da je tijelo vaše hram Duha Svetoga, koji je u vama?« (1. Kor. 6.19)

U nama je kao »Donum Dei altissimi — uzvišeni Božji dar«. U nama prebiva kao »Dulcis hospes animae — slatki i mili Gost naše duše«. Dovoljno je u tišini sabrati se i ući u se da se doživi Njegova nazočnost i čuje Njegov glas!

Djelovanjem Duha Svetoga — a on je duh Isusa Krista — i snagom Njegove milosti i Njegovih darova mi u Isusovu euharistijsku nazočnost ne samo vjerujemo već je i kušamo, osjećamo, doživljavamo. Čini nam se kao da čujemo i disanje Utjelovljenog Boga. Toliko nam postaje bliz kad mu se klanjamo i kad Ga pobožno primamo u sv. Pričesti!

Da, sve, upravo sve je od Oca i Sina — po Duhu Svetome! On nas nadahnjuje, on nas jača, on se u nama nada, on se u nama i s nama moli »neiskazanim vapajima« (Rim, 8.26)

VRIJEDI I ZA CRKVU!

»Što se u njoj začelo, od Duha je Svetoga!«

To vrijedi u prvom redu i u najvećoj mjeri za Mariju. To vrijedi u sličnoj mjeri i za svakog koji je Duhom Svetim i vodom pokršten i ukalamljen u Isusa Krista.

No, to vrijedi i za Crkvu kao takovu: Ona je uistinu divotno djelo, remek-djelo Duha Svetoga. Ovdje se obistinjuje: Marija je ne samo Majka Crkve već i slika, uzorak po kojem se Crkva organizira i manifestira. Crkva treba biti i jest dokaz Marije: i njene bezgrešnosti, i njene svetosti, i njene poniznosti, požrtvovnosti, nesebičnosti, a napose žarke ljubavi!

Po volji Božjoj i po posebnom položaju koji Marija zauzima u Crkvi ona je uz Isusa »exemplar monstratum in monte — uzorak pokazan na brdu« (Izl. 25.—40) prema kojem mora biti oblikovana se samo svaka duša, već i Crkva kao cjelina, otajstveno tijelo Kristovo!

Riječi, naime, anđelove »Što se u njoj začelo od Duha je Svetoga« odnose se ne samo na formiranje fizičkog tijela Kristova, već i na oblikovanje Otajstvenog Tijela, tj. pojedinih vjernika i Crkve kao cjeline; svi smo mi u času Marijinog »Fiat mihi — nek mi bude« osvanuli u prečistom Marijinom Krilu, doduše, nesavršeno i nepotpuno (kao mogućnost na putu ostvarenja) ali ipak vrlo realno, vrlo stvarno.

Crkva je, naime, ne samo institucija, osnovana od Isusa Krista i postavljena na Petra i njegove nasljednike kao na vidljive stupove, već je ona i mistično Tijelo Kristovo — i to u prvom redu — rođeno po Duhu Svetom i vodi.

Otajstveno je, mistično, ali živo i realno Biće. Osnovana od Krista, ali oživljavana po Duho Svetome, koji je njena duša i njeno Srce.

Crkva je djelo Duha Svetoga i njemu se pripisuje ne samo u času svojeg mističnog nastajanja, svoje temeljne i prvotne formacije, već je ona prožeta snagom Duha Svetoga u čitavom svojem postojanju i djelovanju.

Svi plodovi svetosti kojima će Crkva uroditi u bezbrojnim svojim svetim udovima bit će od Duha Svetoga.

Sva prodorna jakost i snaga koju će Crkva pokazivati tokom svih budućih vjekova — a ovi će vjekovi biti više ili manje vjekovi progonstva, napadaja iznutra i izvana — biti će od Duha Svetoga.

Snagom Duha Svetoga, Njegove jakosti, Crkva će se probijati kroz poganski svijet. Ići će teško, krv će teći potocima, ali će se Crkva ipak vođena i jačana Duhom Svetim probiti na svjetlo i zadobiti puno pravo građanstva.

I sva će mudrost i nepogrešivost Crkve biti djelo Duha Svetoga. Na svojem dugačkom povijesnom putu ona će se susretati s bezbrojnim pitanjima i problemima. Neće joj rješenja biti uvijek nadohvat ruke. Mučno će tragati, ispitivati Sveto Pismo, i svoju tj. crkvenu Tradiciju, zalaziti u svoje vjekovno sjećanje, moliti se i razmišljati, ali će svakog puta naći nepogrešivi odgovor i na najteža pitanja, a svoja rješenja neće trebati nikad korigirati.

Da, sve što je u Crkvi sveta i uzvišena, recimo to ponovno i ponovno, od Duha je Svetoga!

Sva mudrost i znanje Svetih Otaca, crkvenih Naučitelja — od Duha je Svetoga!

Sva hrabrost i jakost mučenika svih vremena — od Duha je Svetoga! Sva požrtvovnost kršćanskih očeva i majki — od Duha je Svetoga! On ih je jačao, On ih je tješio, on nadahnjivao u teškim i kritičnim časovima kroz koje su prolazili zajedno sa svojim obiteljima; Duh Sveti ih je učio kako će odgajati svoju djecu, reći im pravu riječ u pravo vrijeme i na pravi način.

Sva je čistoća kršćanskih mladića i djevojaka — od Duha Svetoga.

Da je od Duha Svetoga i sva mudrost i sve znanje, i sva svjetlost, znali su dobro i vrhovni i nepogrešivi Učitelji sv. Crkve, sv. Oci pape. Stoga su računali na Njegovu asistenciju kadgod su proglašavali dogmom neku vjersku istinu, ili autoritativno i »ex cathedra« tumačili **Sv. Pismo.**

Na Duha Svetoga su računali svi sveti Oci, crkveni Naučitelji i teolozi kad su razglabali o vjerskim istinama, tumačili ih ili o njima pisali.

I propovjednici, ispovjednici, duhovni vođe, svi koji su rješavali teška i sudbinska pitanja pojedinih duša.

Nijedan se propovjednik svetog Evađelja ne bi usudio govoriti ljudima o uzvišenim tajnama svete vjere: Presvetom Trojstvu, Utjelovljenju, milosnom uzdignuću, Marijinom Bogomajčinstvu, Njenom u porodu neozlijeđenom djevičanstvu; ne bi se usudio govoriti i pozivati svoje slušatelje na stalešku čistoću i uzdržljivost, na odricanje, post, molitvu, samozataju, poniznost i prihvaćanje poniženja — kad ne bi računao na svjetlost, na unutarnje poticanje, na pomazanje, kako se to kaže u teološkom govoru — Duha Svetoga!

Ne bi se usudio zato jer znade da svega toga njegovi slušatelji ne bi niti shvatili niti prihvatili bez svjetla i poticaja Duha Svetoga!

Kamo sreće, kad bi na Duha Svetoga računali ne samo pobožnici vjernici, već i heretici i svi neprijatelji i protivnici svetog Evanđelja i svete Crkve, svi oni koji Crkvu napadaju, koji idu za tim da je sruše i unište. Kad bi i oni shvatili da Duh Sveti stoji iza Crkve, nikad se ne bi usudili napadati je; nikad ne bi pokušali da je sruše, jer uzaludno je »boriti se protiv šila«, napadati onu, koju brani, i štiti, i nadahnjuje i vodi Duh Sveti — nju jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu!

I upravo jer je sve sveto i veliko u dušama i u Crkvi od Duha Svetoga, plod Njegova djelovanja, trebamo svi: i sveti Oci pape, i biskupi, i svećenici, i roditelji, i vjernici ne samo računati na milost i poticaje Duha Svetoga, već i prihvaćati Njegovo svjetlo, slijediti poticaje, ne oglušivati se na njih. I još nešto: mnogo, mnogo moliti Duha Svetoga i vapiti za njegovim svjetlom i poticajima. Jer:

Bez Božanstva Njegova
čovjek je bez ičega,
tone sav u crnom zlu!

ŽENA KOJA JE ZADIVILA SVIJET

Uz mnoge dične i veličanstvene Naslove koje smo Mariji davali tokom ovih naših razmatranja — a nijedan od njih nije bio prazan i besadržajan, već je iza svakog od njih stajala uzvišena stvarnost — mi ćemo joj na kraju ovih naših razmatranja nadodati još jedan, isto tako vrlo istiniti Naslov:

Ona je Žena koja je zadivila svijet!

A sjetimo se čime ga je zadivila! Kažemo — sjetimo se — jer mi smo o svemu tome tokom naših dosadanjih razmatranja mnogo puta govorili. Ovo će biti samo kratka rekapitulacija svega.

Zadivila je, prije svega, svijet svojom apsolutnom i potpunom **bezgrešnošću!**

Od prvog časa svojeg začeća bila je zbog predviđenih zasluga Isusa Krista sačuvana od **Istočnog** grijeha!

Tokom čitavog svojeg života bila je sačuvana od svakog, pa i najmanjeg, svojevoljnog ili nesvojevoljnog **osobnog grijeha;**

Nikad nije niti pomislila, niti rekla, niti učinila što ne bi smjela!

No, njena bezgrešnost ide još dalje: penje se do vrtoglavih visina!

Ne samo što nije nikad u svojem životu počinila nijednog, pa i najmanjeg grijeha, već je po posebnoj Božjoj milosti bila sačuvana od svake **nesavršenosti!** Bilo one, koju moralisti nazivlju negativnom, bilo pozitivnom.

Bila je sačuvana od svake negativne nesavršenosti, a to znači: Marijini su moralni čini i djela bili uvijek u svakom pogledu savršeni. Njena su djela uvijek odgovarala po svojoj savršenosti punini njene milosti. Nije bila dobra tako da bi mogla biti još bolja. Nikad se nije molila s tolikom pobožnošću, da bi mogla biti još pobožnija i još sabranija!

A nije počinila nikad ni pozitivne nesavršenosti. Nikad nije niti nehotice, iz slabosti, počinila bilo koju pogrešku! U molitvi nikad nije bila rastresena, nikad u djelovanju, pa i nesvojevoljno, polovična. Nikad se nije oglušila na poticaje Božje milosti!

Doista: niti sjenke grijeha ili nesavršenosti!

No, pođimo dalje promatrajući Marijinu bezgrešnost:

Bila je sačuvana po Božjoj dobroti od svake, i najmanje **neurednosti** na duši ili tijelu.

Grijeh je mogao doprijeti do njenih sjetila, mogla ga je i vidjeti, i čuti, i zapaziti, ali nikad nije mogao doprijeti do njezine duše ili uznemiriti njeno tijelo. Za nju treba reći ono, što je veliki jedan Otac i teolog rekao za Isusa: Čitavo sotonsko napastovanje bilo je izvana. Do Isusove duše i tijela nije dopiralo!

Doista je zadivila svijet svojom neizrecivom (pravi izraz za Marijinu čistoću!) bezgrešnošću!

Zadivila je prije svega dobre, pobožne i nevine duše. Njih najviše! Oni, naime, predobro znadu koliko ih je stajala i stoji čistoća njihove savjesti; njihova, često krvava borba, za nevinost duše. Koliko su oni molili, uzdisali, mrtvili se i zatajivali, bičevali i postili, da bi se oprli grijehu i sačuvali čisto svoje srce. Sveti se Franjo, da bi ugasio neuredne napasti, bacao i valjao po trnju. Drugi su užetima opasivali svoje bokove, navlačili na sebe kostrijet i bodljikavu žicu. Bili su i postali su čisti i nevini. Ali uza sve svoje nastojanje, molitve, borbe i trpljenja nikad se nisu približili Marijinoj čistoći i bezgrešnosti!

I sami su grešnici zadivljeni Marijinom čistoćom i nevinošću. Barem oni koji misle i razmišljaju nad svojim grijesima i strastima. Predobro oni znadu koliko ih boli, kako krvavo plaćaju »slast« svojih grešnih radosti! Kako ih grijeh ponizuje!

Mariji se dive i sami anđeli! Jer i oni su bili stavljeni na kušnju, postavljeni u stanje u kojem su mogli sagriješiti. I mnogi su od njihovih sudrugova, među njima i sjajni Lucifer, pali.

Marija nije bila stavljena na kušnju. Nikad u prigodu da sagriješi, da padne, da se iznevjeri.

No, većma nego negativnim dijelom svoje povlastice, ona je zadivila svijet pozitivnim dijelom svoje bezgrešnosti — **puninom svoje milosti!**

Od prvog časa svojeg brezgrešnog začeća — Marija je **milosti puna!**

Došla je na svijet milosti puna, a otišla je s ovog svijeta i preselila se u vječnost **prepuna** milosti! Puninu njene milosti — rekli

smo na drugom mjestu — ne smijemo shvatiti statički, već dinamički. Ona je rasla. Kako je, naime rastao kapacitet njene duše, — sposobnost da primi nove milosti — uvijek je bio ispunjen do vrha. Kao kad bi obujam čaše, pun dragocjene tekućine, pred našim očima čudesno rastao i uvijek bio ispunjen dragocjenim sadržajem.

— Dobro pripazi — upozorava nas P. Binet — želeći govoriti o milosti One koja je milosti puna od svojeg početka past ćemo u ponor. Jer želimo li govoriti o kakvoći ili količini milosti podijeljenih Božjoj Majci; želimo li i pokušavamo li protumačiti bilo ljepotu ili uzvišenost bilo koje od njenih milosti, pričinja nam se da tonemo u ocean iz kojeg nikad više ne možemo isplivati na površinu ... i drago nam je što tonemo u taj slatki ocean i nestajemo u tako dubokom moru ljepote! (P. Plus: Marija u našoj božanskoj povijesti, str. 79, slobodan prijevod)

Da, stojimo zadivljeni pred puninom i ljepotom Marijine duše u milosti. Možemo se izraziti samo suhoparno, katekizamski, da Marija puninom svoje milosti sudjeluje u ljepoti Božanske naravi, više nego svi anđeli i sveci zajedno;

Možemo naslućivati ljepotu Marijine duše, možemo i smijemo sa svetim Pavlom reći, da oko nije vidjelo, uho čulo, srce ljudsko osjetilo svu dubinu, širinu i visinu ljepote koju je Bog ulio u Marijinu dušu; smijemo se pobožno nadati da će nas jednoć ljepota Marijine duše neizrecivo ugodno iznenaditi kad je ugledamo u raju. Tada će i nama zastati dah, kao što je zastao dah kraljici od Sabe, kad je vidjela sjaj Salomonovog dvora i čula njegovu mudrost i govorit ćemo s njome — Istina je što sam u svojoj zemlji čula o tebi i o tvojoj mudrosti, ali nisam htjela vjerovati dokle god nisam došla i vidjela na svoje oči: i doista, ni pola nije bilo rečeno! (Kraljevi, 10.6 i 7)

Kad jednoć, kako se pobožno molimo i ufamo, ugledamo Mariju u svoj njenoj ljepoti reći ćemo i mi — Sve što smo o Tebi na zemlji čuli lijepa i uzvišena, sve što su o Tebi napisali i najvještija pera, izrekli o Tebi najdublji umovi, samo je jedan sitni dio od Tvoje veličine, koju sada gledamo svojim preobraženim očima!

Tako ćemo govoriti! S tom razlikom, da nećemo reći, kao što je rekla kraljica od Sabe — istina je što sam čula o tebi, ali nisam htjela vjerovati! Ne, mi vjerujemo da je onako kako govori sveta Crkva. I još mnogo više, jer i ona se izražava samo ljudskim riječima, ljudskim pojmovima!

S druge strane i drago nam je što je Marijina ljepota neizreciva. Jer kad bi se ljepota Marijine duše mogla izraziti ljudskim

riječima, zaodjenuti u ljudske pojmove, prispodobiti s onim što oko vidi, uho čuje ili srce ljudsko osjeća, onda Marija ne bi bila ono što jest — Neizreciva!

Ovdje nam padaju na pamet riječi Paula Claudela — Upravo je u vjeri ono najljepše što ne možemo shvatiti i izreći!

Samo priprava za najveće

No, sve što smo o Mariji dosad velika rekli, sve čime je zadivila svijet — i njena bezgrešnost i punina njene milosti — samo je priprava da bi se mogla popeti na najvišu stepenicu svoje veličine kojom će zadiviti cijeli svijet — i anđele i ljude — da bi mogla postati dostojnom Majkom Sinu Božjemu!

Ona je to i postala kad je prihvatila Bogomajčinstvo koje joj je ponudio Bog po anđelu Gabrijelu. Tada je postala najvećom iza Boga. Postala je MAJKOM BOŽJOM! Ušla je u rodbinske veze sa Utjelovljenim Bogom! Zapanjila je i anđele i ljude! Veličinom kojoj nema slične!

Utjelovljenom Sinu Božjemu govori — doduše preko ljudske naravi, ali istim pravom kao i nebeski Otac — TI SI SIN MOJ!

Istina, Marija je izgradila svoju veličinu na poniženju Sina Božjega — utjelovljenju! Na suzama i krvi koju Mu je omogućila prolijevati! No, to niti najmanje ne umanjuje njenu veličinu. Ne gradimo li i svi mi svoju veličinu — ne doduše kao što je Marijina, ali sličnu njenoj — na Božjem poniženju? Na Isusovoj krvi i suzama?

No, ako to i jest vrhunac Marijine veličine, njeno Bogomajčinstvo, kojim je zadivila nebo i zemlju, ipak to još nije sve:

Postala je Majkom Božjom, ali kakvom?

Jedina je između svih žena u isto vrijeme DJEVICA I MAJKA!

Plodna Majka, a u isto vrijeme čista i neozlijeđena, duhovno i fiziološki netaknuta Djevica!

Ona jedina drži u isto vrijeme u ruci obje ruže: i bijelu ružu neozlijeđenog i netaknutog djevičanstva, i crvenu ružu plodnog materinstva!

Marija još i nadalje zadivljuje:

Iza tijeka svojeg zemaljskog života **dušom i tijelom uznesena na nebo, sjela je s desne svome Sinu i bila okrunjena za Kraljicu neba i zemlje!**

U njene se ruke u stvari, usredotočila sva moć!

Uistinu je svojom veličinom zadivila svijet! Zadivila i anđele i ljude!

Zar samo anđele i ljude?

Zar je Marija svojom veličinom zadivila samo anđele? Sve ljude? Čitav svijet?

O, ne! Zadivila je i samog Neizmjernog, Sveznajućeg, Svemogućeg Boga!

Kad je Bog, na početku vremena, stvarao svijet iz ništa snagom svoje volje i riječi, popraćuje nadahnuti pisac ovaj veličanstveni čin Božjeg svemogućstva, svako toliko, slijedećim riječima — Vidje Bog da je sve dobro!

Dobivamo dojam, da je Bog bio zadivljen svim onim što je stvorio. Napose savršenošću prvih ljudi koje je stvorio na sliku i priliku svoju.

Vjerujemo da je Njegovo udivljenje bilo mnogo veće kad je stvorio Mariju. Jer

— Od Marije Bog nije mogao stvoriti nešto ljepše — reći će nam kasnije sveti Bonaventura — Mogao je stvoriti svijet prostranijim, nebo blistavijim, ali uzvišeniju Majku od Majke Božje nije mogao stvoriti!

Zacijelo je sa daleko većim udivljenjem i radošću, nego kad je stvarao svijet, rekao — Vidim da je ovo što učinih na Mariji dobro i divno učinjeno!

U projektiranje ove velebne Crkve koja se zove Marija — bila je predviđena i predodređena od vijeka zajedno sa utjelovljenjem Sina Božjega — i u ostvarenje ovog veličanstvenog projekta Bog je uložio i mnogo više mudrosti, i mnogo više ljubavi, i mnogo više svoje darežljivosti nego li u stvaranje svijeta!

Stvaranje svijeta nije Boga stajalo ništa — ostvarenje Marije stajalo Ga je premnogo: utjelovljeni Sin Božji ugradit će u nju svoje suze i svoju krv!

Nije stoga čudo, što je iz ruke Božje izašla velika i večanstvena!

Kažu filozofi — i to s potpunim pravom — da samo Bog ima savršenu i iscrpnu spoznaju neke stvari ili osobe kao i pojma, ideje koja iza nje stoji, i svega onog što ideja u sebi krije. To vrijedi za svaku stvar ili osobu, a napose za uzvišenu Mariju! Samo je Bogu poznato što je sadržano u pojmu — Marija — i što iza njega stoji!

Samo je Bogu poznata sva Marijina ljepota, sav sjaj njene bezgrešnosti i punine njene milosti, sva uzvišenost njenog Bogomajčinstva. Samo Bog znade, koliko se visoko popela Marija time što je postala pravom Majkom Sina Božjega. Zbog toga joj se i On jedino pravo i u potpunosti divi.

Nitko nije zadivljen nad Marijinom veličinom kao Bog, jer je nitko niti ne pozna kao On!

Nije stoga čudo što joj Bog zadivljen govori — Sva si lijepa, prijateljice moja, i nikakvog nedostatka nema u tebi! (P. n. p. 4.7)

Da, Marija je zadivila svojom veličinom i ljepotom ne samo nebo (anđele) i zemlju (ljude) već i samog Boga! I to u prvom redu i u najvećoj mjeri!

Ne samo zadivila — već i zadužila

Zadužila je svijet tj. sve nas otkupljene, neizrecivim svojim dobročinstvima. Zadužila za sva vremena i za svu vječnost. Zadužila i obvezala na trajnu ljubav i zahvalnost.

Iza Isusa — u najvećoj mjeri!

A zadužila je svijet prije svega posredno time što mu je dala Utjelovljenog Boga, Isusa Krista, Spasitelja i Otkupitelja i sve što je uz to sveto Ime povezano: otkupljenje i oslobođenje od grijeha, vječne propasti i vječnog prokletstva; Božanska nauka — sveto Evanđelje; sveti sakramenti, milosno uzdignuće u red djece Božje i baštinika nebeskog kraljevstva, sveta Crkva i konačno — vječna radost i blaženstvo u nebu! I ne samo što je zadužila svijet — sve nas —time što je po njoj otkupljenje došlo **posredno,** time što nam je rodila Otkupitelja — već je u djelu ljudskog spasenja i otkupljenja i sudjelovala **neposredno** kao **Suotkupiteljica,** i još uvijek u njem sudjeluje kao **Posrednica** svih milosti!

Zadužila nas je na vječnu ljubav i zahvalnost i time što je, pristajući na Božje Bogomajčinstvo, ujedno pristala da bude i našom duhovnom Majkom. Time je preuzela na sebe brigu za naše spasenje i naše posvemašnje duhovno oblikovanje u Kristu. Pristala je da bude život, slast i ufanje naše!

A uz koju je cijenu primila na sebe ovu svetu brigu i skrb za nas?

Uz cijenu teških muka, boli i poniženja! Uz uvjet da pod križem plati ne samo Kristovo već i naše Materinstvo!

Što bi bilo, pitaju se neki, da Marija nije pristala na Božje i naše Materinstvo?

Da li bi Bog bio potražio neku drugu ženu, koja bi bila voljna da postane Majkom Sinu Božjemu i suučesnica u njegovom trpljenju, ili bi bio čitavo djelo otkupljenja odgodio, možda čak i na dulje vrijeme?

Pitanja su irealna, jer se Bog u svojim apsolutnim odlukama i planovima ne može prevariti. A ta nas pitanja ovdje niti ne zanimaju. Ne zanima nas, što bi se dogodilo da Marija nije pristala na Božju ponudu. Nama je važno, da je ona doista pristala, da je djelo našeg otkupljenja ostvareno; da smo dobili Isusa Krista, našeg Spasitelja i Otkupitelja — i da smo Ga dobili po Mariji i preko nje! Da nas je ona uistinu zadužila svojom neizrecivom ljubavlju, dobrotom i požrtvovnošću. Naše otkupljenje, naš spas Isusovo je i Marijino zajedničko djelo. Stoga smo Isusu i Mariji neizrecivo zahvalni. A za Mariju tvrdimo s punim pravom da nas je ona zadužila ne samo nas — već i Boga!

Zar je zadužila samo nas? O, ne! Zadužila je i samog utjelovljenog Boga — Isusa Krista. O tome smo mnogo razmišljali tokom naših marijanskih razglabanja. Sada ćemo se na to samo vrlo kratko podsjetiti:

Zadužila je Boga time što Ga je začela po Duhu Svetome, devet mjeseci nosila u svojem prečistom Krilu, rodila, dojila, štitila, branila Ga od progonitelja, bježala s Njime u daleki Egipat. Hranila Ga i odgojila. Penjala se s Njime na Kalvariju i bila uza nj dok je na križu umirao.

Zadužila Ga i kao Majka i kao najuža Suradnica i Pomoćnica u djelu otkupljenja. Zadužila Ga i još Ga uvijek zadužuje nastojeći da Ga ljudi još bolje upoznaju i žarče zavole.

EPILOG

Sveti Bernardo, zadivljen uzvišenim i neshvatljivim otajstvom utjelovljenja Sina Božjega kliče:

Imamo koga ljubiti! Imamo komu se diviti! Imamo koga slijediti!

Primijenimo gornje riječi i na Mariju! Tā Isusovi i Marijini putovi uvijek su tekli paralelno! Recimo:

Ljubimo predobru Majku — jer imamo koga ljubiti!

Divimo se veličanstvenoj Mariji! Remek-djelu Duha Svetoga! Imamo naime kome se diviti!

Idući za njom — imamo koga ćemo slijediti!

ONA JE NAIME ŽENA KOJA JE ZADIVILA I ZADUŽILA SVIJET!

Zar samo svijet? Samo anđele i ljude? Usuđujemo se reći:

ZADIVILA JE I ZADUŽILA SAMOG BOGA!

SADRŽAJ

PREDGOVOR (3)

UVODNA RIJEČ (4)
Nadave radostan događaj (8) Ne samo radostan — već i prevažan događaj (10)

VELIKO PROROČANSTVO I PREVAŽNA OBVEZA (13)
Raspjevana Djevica (13) Marija ponovno u svojoj mističnoj šutnji (20)Crkva shvaća svoju obvezu (23) Sveti Oci i duhovni Naučitelji slave Mariju (28) Sveti Augustin (29) Sveti Jeronim (32) Sveti Bernardo (35) Sv. Ambrozije (43)

VIDJEH VELIKO MNOŠTVO (46) Sveti Leo (Lav), Sveti Atanazije, Sveti Avan Zlatousti, Sveti Efrem Sirski, Sv. Bonaventura

TEOLOZI SLAVE MARIJU (49)

ODAKLE CRVI ZNANJE O MARIJI? (56)

CRKVA JOŠ UVIJEK NE MIRUJE (62)

KATEKIZAM MARIJINE VELIČINE (65)

UTJELOVLJENJE — TEMELJ I IZVOR MARIJINE VELIČINE (65)
Utjelovljenje u svjetlu svetog Evanđelja — razmatranje (57)

MARIJA U SVJETLU TAJNE UTJELOVLJENJA (76)
Ne samo postoji — već djeluje (77) Unatoč osobnoj povezanosti — odijeljene u svojim vlastitostima (78) Krist u rasponu dviju krajnosti (79) Sve je predobro uočio sv. Ivan (80) Marija Majka Kristove slabosti (83), Velika jer je Bogomajka (85) Ne samo Kristova — već i naša Majka (86)

DAR MARIJINOG DJEVIČANSKOG ZAČEĆA I PORODA (87)
Što je dala Sinu Božjemu (87) Marija je Isusu dala tijelo, a dušu?

(92) Što je još Marija dala Kristu? (93) Izazov onima koji žele ljubiti (96) Konačni dar Marijin Sinu Božjemu (97)

UTJELOVIVŠI BOGA PO DUHU SVETOME ŠTO JE MARIJA DALA NAMA? (98)
Predivna posljedica (100) Isusu dana još jedna mogućnost (101) Jedna razumljiva duhovna pojava (101) I slijedeće nam je omogućila Marija (102) Božansko djelo (103)

NE SAMO ISUSOVA VEĆ I NAŠA MAJKA (103)
Ista ruka (108)

SASTAVNI DIO MARIJINOG BOŽJEG MATERINSTVA (112)
Najuža Isusova Suradnica (112) Ne takmac — već idealna Suradnica (114) Uz Isusa prvotnog — ona drugotna Posrednica (115) O posredovanju uopće (115) Preneseno na duhovno polje (115) S Bogom pravi Bog — s ljudima pravi Čovjek (116) A Marija? (117) I potpunije (117) Da li Posrednica samo Kristovom voljom? (118) Naglašavanje, ne isključivanje (118) Posjeduje li Marija potrebne uvjete da bude Posrednica (119) Suotkupiteljica — na koji način? (120) Marija se nije našla na Klavariji — slučajno (121) Ne tvrdimo proizvoljno — slijedimo Crkvu (122) Nadopunjujem nedostatak muka Kristovih (122) Još jedan način Marijine suradnje (124) Živeći na zemlji — nosila je u duši Nebo (125) Na zemlju donosi ljepotu Raja (126) Genij kršćanske umjetnosti (127) Da se duše ne bi prestrašile (128)

SURADNICA U BORBI PROTIV GRIJEHA (130)
Marijin put (130) Vjerske istine po Mariji prodiru u poganski svijet (132) Evanđeoske istine ne samo širi — već i čuva (136) Ne samo čuva već nas i utvrđuje u nauci Crkve (138)

MARIJINO MAJČINSTVO S OBZIROM NA NAS — NIJE GOTOV ČIN (140)
Milošću Božjom jesam što jesam (141) Naš duhovni rast u Marijinim je rukama (142) Je li uistinu tako? (143) Posrednica i u obratnom pravcu (147) Marija nebeski transformator (150) Ne samo što posreduje — već i štiti (152) Ne samo štiti — već i odgaja (154) Majka u potpunosti (157) Majka — do kraja (160)

DVA RAZMATRANJA O MARIJINOM DJELOTVORNOM MAJČINSTVU (164)
Marija na piru u Kani (164) Da li doista uslišava i pomaže (169) Ideal brižljive Majke (174)

PRIPRAVA I POSLJEDICE MARIJINOG BOGOMAJČINSTVA (180)

PRIPRAVA ZA BOGOMAJČINSTVO (180)
Bez grijeha začeta i milosti puna (180) In hoc cognoci quoniam voluisti me (182) Pretočeno u govor katekizma (183) Zašto tako kasno (186) Potuit — Decuit — Fecit (188) Dolikovalo je da to učini (189) I učinio je — fecit (191)

MILOSTI PUNA (191)

MARIJIN PRIVILEGIJ — I NAŠA POVLASTICA (198)

POSLJEDICA MARIJINOG BOGOMAJČINSTVA (201)
Uznesena na nebo (201) Nauka oslonjena na Sveto Pismo (203) Najuže povezana (204) Tijelo integralni i neotuđivi dio ljudskog bića (204) Nova Eva (206) Isus toga nije mogao dopustiti (206)

DA LI JE MARIJA UMRLA? (208)
Što da mi mislimo o tome? (209) Svako pravilo ima iznimaka (211) Preobražena — ne smrću već uskrsnućem i ljubavlju (211)
Dogma Marijinog bezgrešnog začeća i uznesenja na nebo — zašto tako kasno (214) Ne kasno, već u pravo vrijeme (215)
Dotad duboko religiozni svijet — gubi svoj duhovni identitet (216) Marxu je materija vječna a svijet i čovjek njeno su djelo (218) Samo je jedno biće dobro po uščuvanoj naravi ... Marija (219)
Ne smrt — već vječni život (222)
Nitko ne mrzi svoga tijela (224)

ISUS I MARIJA — ZOVU (226) ... a svijet nas tjera (229) Marija otišavši u slavu — vodi i nadalje brigu o nama (231)

DA LI SMIJEMO VJEROVATI U MARIJINA UKAZANJA I KADA? (235)
Da li moramo vjerovati u ukazanja ... (237) Lurd: Marija i čudesa (238) Prihvaćeni izazov (241) Evanđeoska čuda — nadomak Parizu (243) Preokret u prirodnim znanostima (244)

FATIMA (249)
Zastrašujući znak (249) »Smiješna i neozbiljna igra sunca« (251) Fatima još uvijek aktualna (257) Eto, zašto se bojimo (262) Štovanje Bezgrešnog Marijinog Srca (264) Pobožnost Prečistog Srca Marijinog u svjetlu Fatime (267) Što u stvari štujemo — štujući Marijino Srce? (270) Formalni objekt štovanja: sve ono što sveto Srce simbolizira (271) Božansko Srce (275)

ZADAČA OVE POBOŽNOSTI — UPOZORITI SVIJET (279)
Zaboravljena ljubav (280) Posljednji adut (282) Ne samo podsjetiti (283)
Pobožnost prema svetim Srcima — put kršćanskoj savršenosti (285)
Zašto naknada i zadovoljština (287) Kako davati zadovoljštinu (289)
U kolikoj se mjeri žrtvovati (291) Još jedno široki polje (295)

POSVETA ISUSOVOM I MARIJINOM SRCU (298)

PITANJE NA KOJE JOŠ NISMO ODGOVORILI (301)
Kraljica mučenika (304)

TKO STOJI IZA OVOG REMEK-DJELA? (309)
Put Marijine veličine — i naš je put (311) Vrijedi i za Crkvu (313)

ŽENA KOJA JE ZADIVILA SVIJET (316)
Samo priprava za najveće (319) Zar samo anđele i ljude? (320)
Ne samo zadivila već i zadužila (321)